

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Bc. Jiří Libra

Kritická komentovaná edice korespondence mezi Bohuslavem Martinů a Janem
Löwenbachem

Olomouc 2022

Vedoucí práce: prof. MgA., Mgr. Vít Zouhar Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a pouze s využitím zdrojů, které uvádím v soupisu literatury a pramenů.

V Olomouci dne 19. 6. 2022

Bc. Jiří Libra

Děkuji prof. MgA., Mgr. Vítu Zouharovi Ph.D. za odborné vedení práce, cenné připomínky a konzultace, neustálou motivaci a podporu při psaní této práce, a především za to, že mě trpělivě vedl a naučil lásce k Bohuslavu Martinů. Děkuji manželce Michaele, že mi byla obrovskou oporou při dokončení práce a rodině za podporu a možnost studovat. Děkuji Institutu Bohuslava Martinů v Praze, Mgr. Zoje Seyčkové za poskytnutí kopií dopisů a Mgr. Martinovi Ledvinkovi za zaslání materiálů a důležité odpovědi na mé otázky. Dále děkuji Centru Bohuslava Martinů v Poličce, především doc. Mgr. MgA. Monice Holé, Ph.D. za poskytnutí originálních dopisů. Děkuji Památníku národního písemnictví, zejména Bc. Dominice Opočenské, správce deponitáře v Litoměřicích, za snahu o nalezení originálních dopisů a Markétě Kabelkové, PhDr., PhD. z Českého muzea hudby za spolupráci při pátrání po originálních dopisech. V neposlední řadě děkuji také Knihovně San Diego State University jmenovitě Sarah Conner za skvělou komunikaci a zaslání souvisejícího materiálu k diplomové práci.

Obsah

Úvod	5
1. Adresát Jan Löwenbach	9
2. Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů	15
3. Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi	48
Ediční poznámky	96
Bibliografické poznámky	99
Soupis korespondence	100
Seznam zkratk.....	103
Závěr.....	104
Soupis literatury a pramenů.....	106
Seznam příloh.....	111
Obrazové přílohy	114
Anotace.....	170

Úvod

Když Bohuslav Martinů dokončil 3. srpna 1943 orchestrální dílo *Památník Lidicím*, H 296, napsal k této skladbě v New-Yorských listech poselství, které se niterně muselo dotknout všech, kteří tento příspěvek četli, a možná ještě více těch, kteří museli opustit svoje rodné země a celý svůj dosavadní život. „*Je jedna věc, kterou nesmíme zapomenout: že za to, že my jsme zůstali svobodni a měli možnost práce, že za to platí ti, kteří zůstali; a že budou mít právo se zeptat a budou se ptát, co jsme udělali a jak jsme tuto svobodu i možnost využili a jakými jsme byli v době, kdy oni trpěli.*“¹ Slova Bohuslava Martinů hovořila a mluví i dnes. Dnešní svět se totiž v mnohém nezměnil a znovu jsou mezi námi ti, kteří musí čelit krutosti, bezpráví a agresí. Když z dálky sledujeme válečné zločiny, které nyní hýbou světem, musí se i nás slova Bohuslava Martinů o to více dotýkat. A my bychom se také měli sami sebe ptát, co děláme, a jak využíváme svobodu, když jiní trpí.

Vznik této práce nebyl spojen s vlastním záměrem či motivací věnovat se takovému druhu práce. Toto téma mi bylo nabídnuto profesorem Vítem Zouharem při jedné z prvních konzultací na Univerzitě Palackého po mém příchodu na navazující magisterské studium. O Bohuslavu Martinů jsem nevěděl mnoho. Znal jsem jeho stručný životopis a stěžejní díla. Věděl jsem, že přes jeho rodiště jezdím do Olomouce. Věděl jsem, že na Třech Studnách „u nás na Sykovci“ má pamětní desku na hotelu U Loubů. Rybník Sykovec beru za vlastní, protože to k němu mám pouze pár desítek minut pěšky z mého bydliště v Novém Městě na Moravě a stejně jako Bohuslav Martinů jsem u něho trávil letní dny a prázdniny. Jako malý jsem jezdil s rodiči k hrobu praprababičky na poličský hřbitov, kde jsme procházeli kolem hrobu Bohuslava Martinů. Vždy jsem také obdivoval věž, ve které se Bohuslav Martinů narodil. Už tehdy mi byl Bohuslav Martinů vzdáleně blízký a mohu říct, že mě nevědomě provázel v různých etapách života, než do něj vstoupil mnohem intenzivněji skrze diplomovou práci. Ještě větším překvapením pro mě bylo, když jsem zjistil, že jsem se přičlenil do rodiny, která je příbuzná s žákem Bohuslava Martinů Janem Novákem, o kterém je v dopisech níže nejedna zmínka. Přes manželku mohu najít příbuznou větev s Janem Novákem. Babička manželky má sestru, jejíž otec měl bratrance, kterým byl právě Jan Novák. Tak mi život nadělil do cesty Bohuslava Martinů, o němž je celá následující práce. Vlastním milý příběh, který mohu s hrdostí sdílet.

¹ MIHULE, Jaroslav. *Martinů: osud skladatele*. Vydání druhé, přepracované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 318.

Tato diplomová práce komentuje vzájemnou korespondenci mezi Bohuslavem Martinů a Janem Löwenbachem. Hlavním cílem této práce je tuto dosud nepublikovanou korespondenci přiblížit a skrze poznámkový aparát objasnit. Diplomová práce je rozdělená mimo související části do tří kapitol. První kapitola se zabývá životem a tvorbou Jana Löwenbacha. Druhá a třetí kapitola obsahuje diplomatický přepis všech dochovaných dopisů vzájemné korespondence. V první kapitole je adresátem Bohuslav Martinů. Jedná se celkem o sedmnáct dopisů. Dvanáct z nich je uloženo v Centru Bohuslava Martinů, Městském muzeu a galerii v Poličce (CBM, PBM Kd 186–197). Dalších pět dopisů by mělo být uloženo v Památníku národního písemnictví v Centrálním depozitáři v Litoměřicích, zřejmě ve fondu Umělecká beseda. V druhé kapitole je adresátem Jan Löwenbach. Zde se jedná celkem o dvacet dopisů. Tato korespondence je až na dvě výjimky uložena také v Památníku národního písemnictví v Centrálním depozitáři v Litoměřicích, opět zřejmě ve fondu Umělecká beseda. Další dva dopisy se nenachází v Památníku národního písemnictví. Jeden dopis uchovává San Diego State University v San Diegu v Kalifornii v USA. Druhý dopis je k dispozici v Institutu Bohuslava Martinů v Praze.

Korespondence, ve které je Bohuslav Martinů adresát, obsahuje celkem sedmnáct dopisů, které byly napsány ve dvou obdobích. Prvních dvanáct dopisů psal Jan Löwenbach v letech 1926-1928. Obsah těchto dvanácti dopisů se týká především opery *Voják a tanečnice*, H 162, která byla inspirována Plautovým dílem *Lišák Pseudolus*. Toto první korespondenční období by se dalo označit jako – Jan Löwenbach, libretista. I když byl Jan Löwenbach právníkem z povolání, v tomto období se v dopisech zmiňuje zejména o libretu opery *Voják a tanečnice*, H 162, jehož byl autorem. Právní otázky dominují více písemnostem druhého korespondenčního období. Co se týče právnických náležitostí v letech 1926–1928, Jan Löwenbach pomáhal Bohuslavu Martinů především s propagací opery *Voják a tanečnice*, H 162. Měl na starost její uvedení a s tím související právní smlouvy, překlad či klavírní výtah. Celé toto první období je tedy zaměřeno téměř výhradně na operu *Voják a tanečnice*, H 162. Z dalšího období let 1945-1947 je zachováno pět dopisů. V tomto období řeší s Bohuslavem Martinů převážně právní otázky, a proto by se dalo označit jako – Jan Löwenbach, právník. Zajišťoval Bohuslavu Martinů právní a finanční záležitosti. Hlavní náplní těchto pěti dopisů byly záležitosti jmenování Bohuslava Martinů na místo profesora skladby na AMU, podpory a honoráře pro Bohuslava Martinů a samozřejmě osobní věci. Je nutné zdůraznit, že role Jana Löwenbacha má nejenom rovinu pracovní, ale především rovinu lidskou. Jan Löwenbach nebyl jen libretista a právník, ale především také přítel Bohuslava Martinů.

Dochované dopisy adresované Janu Löwenbachovi psal Bohuslav Martinů v letech 1942–1948. V dopisech nejdříve popisuje svoje začátky životní cesty v USA a ukončuje je myšlenkami na návrat do Československa, ke kterému bohužel nikdy nedošlo. Jedná se celkem o dvacet dopisů. Jeden již zmíněný dopis není s jistotou určený právě Janu Löwenbachovi (IBM; Löw 1945-12-12). Prvních devět dopisů je napsáno do 12. 12. 1945 a Jan Löwenbach je obdržel v USA. Dalších jedenáct dopisů je zasláno Janovi Löwenbachovi zřejmě do Prahy, do které se navrátil po druhé světové válce.

Bohuslav Martinů píše ve svých prvních devíti dopisech především o vlastních skladbách. Jsou to dopisy z let 1942–1945. Jana Löwenbacha informoval o průběhu své práce, o premiérách a dalších provedení svých skladeb, a také o tom, kdo skladby interpretoval, dirigoval a uváděl. Od desátého dopisu se nálada této části korespondence mění. Rozhodně za to mohl pád z terasy v Great Barringtonu v červenci 1946, při kterém si Bohuslav Martinů přivodil vážná zranění. To je zřejmě také důvod, proč korespondence na několik měsíců ustala. Náplní dopisů již nebyly pouze skladby, ale opět také právní záležitosti, které probíral s Janem Löwenbachem ve vzájemné korespondenci, která je v tomto období částečně oboustranně dochovaná.

Obě období, která popisují v poznámkovém aparátu se týkají bohatého díla Bohuslava Martinů. V prvním období, v letech 1926–1928, se již mohl těšit z četných úspěchů svých skladeb. Velký úspěch zaznamenal například 2. *smyčcový kvartet*, H 150. Roku 1926 dokončil symfonickou větu *La Bagarre (Vřava)*, H 155, se kterou se proslavil v USA ještě před svým příjezdem. Pracoval na opeře *Voják a tanečnice*, H 162, kterou dokončil 19. 6. 1927.² Roku 1927 dokončil také balet *Podivuhodný let*, H 159 *Kuchyňská revue*, H 161, nebo *Natáčí se!*, H 163. A mimo to dokončil spoustu dalších především komorních a klavírních děl. V druhém období je Martinů tvorba zcela odlišná. Zasláné dopisy v letech 1942–1948 souvisejí především s velkým symfonickým obdobím Bohuslava Martinů. V době, kdy psal tyto dopisy, dokončil pět ze šesti symfonií. V USA vznikly také písňové cykly *Písničky na jednu stránku*, H 294 a *Písničky na dvě stránky*, H 302. Roku 1943 dokončil již zmíněný *Památník Lidicím*, H 296. Symbolem doznívající války se stala dokončená jednovětá skladba *Thunderbolt P-47*, H 309. Naděje z konce války však brzy vystřídala beznaděj z nastupujícího komunistického režimu v Československu, a proto se Bohuslav Martinů už nikdy domů nevrátil.

Dvanáct dopisů, které zaslal Jan Löwenbach skladateli, je uloženo v archivu Centra Bohuslava Martinů, Městském muzeu a galerii v Poličce (CBM, PBM Kd 186-197). Dalších

² HALBREICH, Harry. Bohuslav Martinů *Werkverzeichnis und Biographie*. Mainz: Schott Music, 2007, s. 143.

třiadvacet dopisů vlastní Památník národního písemnictví v Praze. Dopisy byly dříve deponovány v nezpracovaném fondu Umělecká beseda v Centrálním depozitáři v Litoměřicích,³ kde by měly být doposud, avšak momentálně se tyto dopisy nepodařilo dohledat, a proto autor pracoval s kopiemi poskytnuté Institutem Bohuslava Martinů v Praze. Na základě toho budou mít v celé diplomové práci tyto dopisy signatury dle Institutu Bohuslava Martinů. První dochovaný dopis od Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi má taktéž kopii v Institutu Bohuslava Martinů v Praze, kterou Institut získal od San Diego State University v San Diegu v Kalifornii v USA. Dopis je chráněn autorskými právy, a proto ho nelze v příloze zveřejnit. San Diego State University však tento dopis nevlastní. Univerzita slouží pouze jako uložič sbírky Jana Löwenbacha, který na San Diego State University působil. Dle informace z tamní knihovny je pravděpodobně vlastníkem rodina Jana Löwenbacha, konkrétní jména však neposkytla. Dopis, který není s jistotou adresovaný Janu Löwenbachovi je k dispozici taktéž v Institutu Bohuslava Martinů. Adresát Jan Löwenbach je však pouze dedukcí z kontextu dopisu. Zdvořilejší oslovení tohoto dopisu ještě více zvyšuje pochybnosti o adresátovi a pravděpodobně by adresátem mohl být někdo z velvyslanectví ve Washingtonu nebo konzulátu v New Yorku. Autor i přesto tento dopis nabízí v diplomové práci se stručným poznámkovým aparátem. Kvůli neznámým vlastníkům se oba zmíněné dopisy v přílohách nenacházejí.

³ MAÝROVÁ, Kateřina. B. Martinů – jeho přátelé, žáci a současníci ve světle korespondence, dochované v pražských institucionálních i privátních fondech. In: MACEK, Petr: *Colloquium. Bohuslav Martinů, His Pupils, Friends and Contemporaries, Brno 1990*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 105-111.

1. Adresát Jan Löwenbach

Libretista opery *Voják a tanečnice*, H 162, Jan Löwenbach, je v hudebním světě známý především díky této operní prvotině Bohuslava Martinů. Jeho dílo je ovšem daleko rozsáhlejší a přesahuje hudební sféry, i když hudba zůstala v popředí jeho zájmů po celý život.

Jan Löwenbach se narodil 29. 4. 1880 v Rychnově nad Kněžnou rodičům Adolfovi a Babetě Löwenbachovým. Bydlel s rodinou v Židovské ulici čp. 109, dnes se tato ulice jmenuje Palackého.⁴ Ve svém rodném městě studoval gymnázium až do roku 1898, poté odešel studovat práva v Praze. Dle *Československého hudebního slovníku osob a institucí* Jan Löwenbach ukončil roku 1902 studia získáním titulu JUDr.⁵ Rok 1902 však nebyl posledním rokem studia, nejednalo se o ukončení studia s titulem JUDr., ale spíše o dokončení magisterského vzdělání, protože titul JUDr. je možné získat až po předchozím ukončení magisterského vzdělání. To potvrzuje také zpráva v Lidových novinách z roku 1910. Je zde zmínka o promoci Jana Löwenbacha, který se stal doktorem práv. Promoce se měla konat 15. 6. ve 13 hodin.⁶

Jan Löwenbach měl mladšího bratra Josefa. Ten se narodil 5. 6. 1900 v Praze a zemřel 12. 3. 1962 taktéž v Praze. Stejně jako bratr Jan i Josef se pohyboval v hudebních kruzích. Byl hudebním spisovatelem.⁷ Rodina Löwenbachových měla židovské kořeny a pro oba bratry se stalo nacistické běsnění za druhé světové války obrovskou hrozbou, proto se rozhodli emigrovat. Nejednokrát se objevuje příjmení Löwenbach v databázích obětí holocaustu, a ani nejbližší rodinu Jana Löwenbacha holocaust neminul. Manželka bratra Josefa, Olga Löwenbachová rozená Drtinová a dcera Františka Drtiny, prošla koncentračním táborem Ravensbrück a jejich dcera Sylva Součková patřila mezi děti, které před téměř jistou smrtí zachránil Sir Nicholas Winton. O této zkušenosti napsala Sylva Součková knihu s názvem *Obtížné vzpomínání*.⁸

Hudební vzdělání získal Jan Löwenbach od svých učitelů v Rychnově nad Kněžnou. Jeho učitelé byli Alois Provazník a Josef Vycpálek. Alois Provazník (1856-1938) byl ředitel

⁴ KRÁM, Josef. *Průvodce Rychnovem nad Kněžnou*. E-book, Rychnov nad Kněžnou: vlastní vydání, 2012, s. 268, [online]. Dostupné z: <https://www.rychnov-city.cz/e-book-pruvodce-rychnovem-nad-kneznou/d-1025>.

⁵ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮN – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 843.

⁶ *Lidové noviny*, roč. 18, č. 162, 15. 6. 1910, s. 4.

⁷ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮN – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. 1963, s. 844.

⁸ PĚKNÝ, Petr. *Obtížné vzpomínání, na okraj dvou memoárových knih* [online]. Institut Terezínské iniciativy [cit. 14. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2002/cervenec-9/obtizne-vzpominani/>.

kůru a hudební skladatel, který se věnoval především duchovní hudbě.⁹ Druhý učitel, Josef Vycpálek (1847-1922), byl sběratel lidových tanců a v Rychnově nad Kněžnou pracoval jako zámecký knihovník a archivář. Byl výborný hudebník a zpěvák, organizoval hudební život a v Rychnově provedl roku 1882 Prodanou nevěstu. Populární je jeho kniha tanců, kterou vydal v Praze roku 1921 pod titulem *České tance*.¹⁰

Po hudebním a právnickém vzdělání pokračoval Jan Löwenbach v práci advokáta v Praze. Byl velmi aktivní v kultuře jako organizátor. Od roku 1908 působil jako redaktor v Hudební Matici a Umělecké Besedě.¹¹ Umělecká beseda byl spolek založený v Praze předními představiteli českého kulturního života za účelem pěstování české umělecké kultury. Podnět k založení tohoto spolku vzešel roku 1861 z uměleckého kroužku, který se scházel u Františka Pivody. Umělecká beseda měla hudební, literární a výtvarný odbor. První předseda hudebního odboru byl Bedřich Smetana. Členem Umělecké besedy byl tehdy téměř každý významný hudebník. Předsedou byl postupně Karel Bendl, Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Zdeněk Fibich, Josef Bohuslav Foerster, Josef Suk nebo Ladislav Vycpálek, jehož již zmíněný strýc byl Josef Vycpálek, učitel Jana Löwenbacha. Umělecká beseda hluboce zasahovala do hudebního a uměleckého života především v Praze, kde se koncertů, přednášek a různých vystoupení účastnili přední čeští i zahraniční umělci.¹² Z Umělecké Besedy vznikl roku 1871 nakladatelský podnik Hudební Matice, který sloužil k vydávání českých hudebních děl, především klavírních výtahů. Hudební Matice vydala spoustu děl, například opery Bedřicha Smetany, ale také díla Bohuslava Martinů. Jan Löwenbach se přičinil o rozvoj tohoto nakladatelství, které svoji činnost ukončilo roku 1949.¹³

Po první světové válce, přispíval Jan Löwenbach do časopisu Hudební revue, českého hudebního časopisu, který fungoval jako orgán Umělecké besedy. Jan Löwenbach se podílel především na tvorbě posledních dvou redakčních kruhů společně s Otakarem Šourkem a Otakarem Zítkem.¹⁴ Pečlivě tedy sledoval soudobý hudební život český i světový a věnoval se ohlasu české tvorby ve světě. Dále také pracoval ve Spolku pro postavení pomníku Bedřichu Smetanovi. Tento spolek vznikl z Umělecké besedy. Spolku se podařilo zorganizovat stavbu

⁹ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965, s. 337-338.

¹⁰ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž. 1965, s. 921-922.

¹¹ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. 1963, s. 843.

¹² ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž. 1965, s. 812.

¹³ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. 1963, s. 510-511.

¹⁴ Tamtéž, s. 513.

několika pomníků. Za zmínku stojí například pomník Bedřicha Smetany v jeho rodné Litomyšli z roku 1924 od Otakara Španiela.¹⁵ Činnost spolků byla po první světové válce velmi rozvinutá a svůj spolek měl také Antonín Dvořák, Leoš Janáček nebo Zdeněk Fibich. Po vzniku Československé republiky založil Jan Löwenbach Klub českých skladatelů, který byl ustaven 20. 10. 1921. Cílem tohoto klubu bylo vybudovat vztahy mezi českými skladateli, budovat jejich činnost, a především je podporovat. Klub zastával svobodu uměleckého projevu a měl vliv na Národní divadlo. Mezi významné představitele tohoto klubu patřili skladatelé Josef Bohuslav Foerster, Josef Suk nebo Jaroslav Křička, ti byli také předsedové tohoto klubu. Místopředsedové byli například Vítězslav Novák nebo Ladislav Vycpálek.¹⁶

Jan Löwenbach stál u vzniku organizace Ochranné sdružení autorské, jejímž cílem byla ochrana autorského práva a byl jedním z prvních, kteří založení této organizace iniciovali. Dnes tuto organizaci známe pod zkratkou OSA (Ochranný svaz autorský).¹⁷ Tato organizace vybírala honoráře za provedení děl, živých vystoupení nebo televizních či rozhlasových přenosů, dále také za nahrávky a využití hudby ve filmech. Honoráře se vyúčtovaly autorům jednou ročně.¹⁸

Jan Löwenbach aktivně organizoval hudební dění a uvědomoval si, jak málo prostoru mají čeští skladatelé pro předvádění vlastní tvorby. Významné byly mezinárodní hudební festivaly v Praze v letech 1924-1925. Velmi aktivně přispíval také do Lidových novin, ve kterých najdeme články o festivalu Pražský festival, který Jan Löwenbach pořádal. Festival nebylo lehké prosadit. Na festivalu byla uvedena Smetanova díla a přijelo na něj mnoho významných osobností. Jak Jan Löwenbach píše ve článku, nejvíce přijelo Němců i Rakušanů, dále také velká skupina Poláků, skupina ze Skandinávie, z Anglie či z Itálie. Němci přijeli vytvářet spíše obchodní styky než styky hudebně-kulturní. Festival nabízel četné příležitosti pro vytváření vztahů. Přítomný byl také nositel Nobelovy ceny, spisovatel a prozaik Romain Rolland. Této návštěvy si Jan Löwenbach velmi vážil. Výsledek festivalu pokládal Jan Löwenbach za úspěch, největším úspěchem pro něj bylo, že cizinci budou znát více než dvě nebo tři česká hudební jména. Myšlenku mezinárodní hudební spolupráce podpořil na festivalu také prezident Tomáš Garrigue Masaryk.¹⁹ V Lidových novinách Jan Löwenbach přispíval

¹⁵ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž. 1965, s. 577.

¹⁶ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. 1963, s. 675-676.

¹⁷ SOUKUP, Petr a kol. Historie a zprávy z OSA. Založení OSA v historických souvislostech. *Časopis autor in*. č. 1, 2014, s. 6.

¹⁸ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮŇ – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž. 1965, s. 218.

¹⁹ LÖWENBACH, Jan. Po festivale. *Lidové noviny*, roč. 32, č. 304, 18. 6. 1924, ranní vydání s. 7.

pravidelně. Roku 1924 předpovídal velkou budoucnost Leoše Janáčka. Jan Löwenbach byl velkým obdivovatelem a přítelem Leoše Janáčka a pomáhal mu v právních věcech. Přátelský vztah dokazuje jejich vzájemná korespondence.²⁰ Dále najdeme v těchto novinách zmínku o práci na opeře *Voják a tanečnice*, H 162. Pravidelně také přispíval do sekce Kulturní kronika pod zkratkou Lch. Zabýval se kulturním děním, právem, popisem a kritikou hudebních vystoupení a celkově hudebním dění. Komentoval koncertní dění v Praze a přispíval v sekci Z pražských koncertů a Z pražské opery. Zajímavá zmínka v Lidových novinách je z roku 1921. Jan Löwenbach zde komentuje činnost českého spolku pro komorní hudbu. Tento spolek vypisoval každoročně soutěž za nejlepší komorní skladbu, kterou právě roku 1921 vyhrál Bohuslav Martinů za smyčcový kvartet,²¹ udělená výhra byla 600 korun. Dále také přispíval do časopisu Dalibor.

Jak již bylo zmíněno na začátku, druhá světová válka se stala pro Jana Löwenbacha existenční hrozbou, a proto se rozhodl opustit Československo a emigrovat do USA, kam připlul s manželkou Vilmou a dcerami Evou a Verou 28. ledna 1941. Zde pobývali na adrese 109 E. 73 St. New York, New York až do listopadu roku 1946. Poslední Löwenbachovou destinací před útekem do USA byla Kuba. Hlavní město Havana bylo poslední město, přes které se dostali do USA.²² Válku přečkal Jan Löwenbach v New Yorku v USA, ale s prací rozhodně nezhálel. Velmi aktivně se účastnil odbojové činnosti české inteligence v USA, zde organizoval přednášky, výstavy či koncerty. Ve válečných letech byl také referentem tisku a kulturním poradcem československé informační služby na konzulátě v New Yorku. Příkladem jeho horlivé práce je provedení Dvořákovy opery *Rusalka* v Detroitu nebo kniha, která vyšla roku 1948 s titulem *Hudba v Americe*.²³

Po návratu z USA se Jan Löwenbach vrátil do Prahy a zde pracoval od listopadu 1946 jako expert hudební sekce ministerstva školství. Také pracoval v redakci *Hudební revue*, ve které bojovali zejména za Sukovo a Novákovo dílo. Význam jeho práce byl především na poli zabezpečení československé hudby po stránce hospodářské a organizační, kterou zakládal na svých právnických studiích.²⁴ Únorové události 1948 se staly pro Jana Löwenbacha

²⁰ MAZALOVÁ, Šárka. *Leoš Janáček a hudební vydavatelství*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 17.

²¹ Zřejmě *Smyčcový kvartet č. 1*, H 117.

²² Dokument o příplutí manželů Löwenbachových do USA (The National Archives at Philadelphia; Philadelphia, Pennsylvania; NAI Title: Declarations of Intention for Citizenship, 1/19/1842 - 10/29/1959; NAI Number: 4713410; Record Group Title: Records of District Courts of the United States, 1685-2009; Record Group Number: 21 [cit. 18. 6. 2022], Ancestry.com. New York, U.S., State and Federal Naturalization Records, 1794-1943 [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations, Inc., 2013.).

²³ ČERNUŠÁK – ŠTĚDRŮN – NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L. 1963, s. 843-844.

²⁴ Tamtéž, s. 844.

opět hrozbou, a proto byl nucen znovu obtížně opustit rodnou zemi a emigrovat do USA. Jan Löwenbach byl vyhozen z ministerstva školství a osvěty na základě čistky Zdeňka Nejedlého.²⁵ V USA si 11. listopadu 1954 s manželkou Vilmou zažádali o americké občanství. Bydleli na jiné adrese než za druhé světové války, ale opět v New Yorku na 61 West 46th St.²⁶ Tentokrát se působení Jana Löwenbacha v USA rozrostlo o práci na univerzitě v San Diegu. Na jeho počest vzniklo stipendium Jana Löwenbacha, které bylo určeno pro mladé studenty.²⁷

Jan Löwenbach byl ženatý s Vilmou Löwenbachovou (1891-1975). Vilma Löwenbachová se narodila ve Strakonících. Přátelila se s manželkou Bohuslava Martinů, Charlotte Martinů. 29. 8. 1959 jí zaslala z New Yorku kondolenční dopis.²⁸ Svatbu měli 14. února 1911 ve Vídni. Společně měli dvě dcery Evu Löwenbachovou, narozenou 30. listopadu 1912 a Veru Löwenbachovou, narozenou 11. května 1914. Obě se narodily v Praze, později se vdaly a žily na různých místech. Eva žila v Buenos Aires a Vera v New Yorku.²⁹ Jan Löwenbach používal pseudonymy J. L. Budín a J. L. Rychnov. Jeho pseudonym je inspirován jeho rodným městem Rychnov nad Kněžnou. Pseudonym J. L. Rychnov je tedy jasný. J. L. Budín je zřejmě inspirován stejnojmenným kopcem, který se nachází v Rychnově nad Kněžnou. Z Rychnova pocházel také slavný spisovatel Karel Poláček, který se nejvíce proslavil knihou *Bylo nás pět*. I v této knize můžeme nalézt zmínku o kopci Budín. Jedná se o kopec, který vévodí městu Rychnov nad Kněžnou, je z něho překrásný výhled, obdivují ho i cizinci, i přesto, že tam nic není a nic tam neroste a kde se krásně sáňkuje.³⁰ Dílo Jana Löwenbacha je

²⁵ MIHULE, Jaroslav. *Martinů: osud skladatele*. Vydání druhé, přepracované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 381.

²⁶ Dokument žádosti Jana Löwenbacha o americké občanství (Original data: Soundex Index to Petitions for Naturalization filed in Federal, State, and Local Courts located in New York City, 1792-1989. New York, NY, USA: The National Archives at New York City. [cit. 18. 6. 2022], Ancestry.com. New York, U.S., Index to Petitions for Naturalization filed in New York City, 1792-1989 [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations, Inc., 2007.).

²⁷ REITTEEREROVÁ, Vlasta. *Jan Löwenbach* [online]. Český hudební slovník osob a institucí [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6281.

²⁸ V dopisu Vilma Löwenbachová nabízí Charlottě Martinů pomoc, protože přijede z New Yorku do Davosu, kde se mohou setkat (vlastník Nadace Bohuslava Martinů, Praha; kopie v IBM, Löw 1959-08-29).

²⁹ Dokument o příplutí manželů Löwenbachových do USA (The National Archives at Philadelphia; Philadelphia, Pennsylvania; NAI Title: Declarations of Intention for Citizenship, 1/19/1842 - 10/29/1959; NAI Number: 4713410; Record Group Title: Records of District Courts of the United States, 1685-2009; Record Group Number: 21 [cit. 18. 6. 2022], Ancestry.com. New York, U.S., State and Federal Naturalization Records, 1794-1943 [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations, Inc., 2013.).

²⁹ Dokument o příplutí manželů Löwenbachových do USA (The National Archives at Philadelphia; Philadelphia, Pennsylvania; NAI Title: Declarations of Intention for Citizenship, 1/19/1842 - 10/29/1959; NAI Number: 4713410; Record Group Title: Records of District Courts of the United States, 1685-2009; Record Group Number: 21 [cit. 18. 6. 2022], Ancestry.com. New York, U.S., State and Federal Naturalization Records, 1794-1943 [database on-line]. Provo, UT, USA: Ancestry.com Operations, Inc., 2013.).

³⁰ POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. Praha: Československý spisovatel, 1966, s. 25 a 111.

obsáhlé. Byl vynikající v němčině a překládal mnohé texty do němčiny, uvažoval také o překladu svého libreta k operě *Voják a tanečnice*, H 162, ke kterému však nedošlo. Napsal také libreto k operě *Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší* od Jaroslava Křičky. Právníckou literární činnost dokládají knihy *Právo nakladatelské* či *Právo autorské*.³¹

Jan Löwenbach v USA nakonec dožil. Umírá 13. 8. 1972 v Glenn Falls, ve státu New York. Něco jako vlastní epitaf sepsal Jan Löwenbach v knize *Muzikantské dušičky*, ve kterém s trochou nadsázky shrnuje svůj život.

*Ted' patisk bude volným dozajista
a zdarma bude skládat komponista,
víc nakladatel žádný nemusí mít strach
neb svoji živnost složil doktor Löwenbach.*

*On za trest; že své v hudbě právo našel
a do práva že harmonii vnášel,
si na konec sám poplet oba válce
a paragrafy zpíval při kutálce.*

*Jej pochovali muzikanti řvouce:
Bůh dej mu klidu na zelené louce!*³²

³¹ Jedná se o tyto knihy: LÖWENBACH, Jan. *Právo nakladatelské*. V Praze: Fr. Borový, 1926 a LÖWENBACH, Jan. *Právo autorské*. Praha: Československý Kompas, 1927.

³² LÖWENBACH, Jan. *Muzikantské dušičky: epitafy*. V Praze: Srdce, 1922. s. 66.

2. Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů

1 [Kd 186]³³

[Praha dne 7. 7. 1926]

Vážený pan

B. Martinů,

Paříž. 14 e.

11 bis rue Delambre³⁴

Vážený příteli!³⁵

Spěchám, abych zodpověděl Váš poslední dopis z 3.t.m., který jsem dnes obdržel. Byl jsem ve sletových dnech mimo Prahu, abych unikl shonu³⁶, kterého jsem již před tím dostatečně užil a myslím, že to naší společné věci velmi posloužilo.³⁷ Především konstatuji z Vašeho dopisu, že naše stanoviska jsou nejen daleko bližší než se Vám snad původně zdálo³⁸, nýbrž, že se v celku shodujeme v názoru na komickou operu³⁹ a její text. Nechci a nemohu přirozeně předem předpovídati, jak Vašim požadavkům vyhovím, ale doufám, že budete celkem spokojen.⁴⁰ Mám úplně pro Vás připravený celý první akt a největší část druhého aktu.⁴¹ Během tohoto týdne dám všecko opsati a doufám, že začátkem týdne budete mítí určitě v rukou aspoň první akt, načež druhý a třetí budou rychle následovati.⁴²

³³ Dopis je napsán na psacím stroji na hlavičkový papír. Tužkou jsou podtržena slova, která jsou autorem zdůrazněna. Také jsou v textu tužkou opraveny chyby a perem dopsána slova rukou Jana Löwenbacha.

³⁴ Na této adrese pobýval Bohuslav Martinů poprvé od prosince 1924. Jednalo se o první francouzské stabilní ubytování u dr. Václava Nebeského, dokonce s klavírem. Navíc v blízkosti jeho oblíbené umělecké kavárny Café du Dôme (Mihule, 2017, s. 127-128). Tato adresa je také symbolická pro první setkání s budoucí manželkou Charlotte v cirkuse, kde ji při představení Bohuslav Martinů předal papírek právě s touto adresou (Martinů, Ch. 2003, s. 10).

³⁵ Připsáno tužkou rukou Jana Löwenbacha.

³⁶ Jan Löwenbach myslí Vsesokolský slet, který se konal v Praze na Strahově v červnu 1926. Přijelo celkem 143 863 cvičenců. Diváků bylo na 800 tisíc (*Vsesokolské slety – napříč třemi stoletími* [online]. Historie sletů [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://slet.sokol.eu/informace/historie-sletu/>).

³⁷ Opera *Voják a Tanečnice*, H 162.

³⁸ Bohuslav Martinů byl zřejmě skeptický k práci na libretu po předchozí neúspěšné spolupráci s Vítězslavem Nezvalem (Velická, 2014, s. 13).

³⁹ Původně chtěl Bohuslav Martinů psát operní milostné drama (Velická, 2014, s. 12).

⁴⁰ Z dalších dopisů, které Jan Löwenbach poslal, vyplývá, že Bohuslav Martinů měl o libretu často odlišné představy.

⁴¹ Celkem se jedná o třítaktovou operu (Halbreich, 2007, s. 143).

⁴² Přepracovaný první a druhý akt zaslal Jan Löwenbach dne 9. 8. 1926 (CBM, PBM Kd 187). Třetí akt taktéž přepracovaný zaslal 13. 8. 1926 (CBM, PBM Kd 188).

Ještě bych před tím však rád řekl několik všeobecných poznámek:
1./ V celku jsem použil většiny Vašich nápadů, zejména pokud jde o textové zkrácení, jež jest nezbytné, a o potřebu krátkých tanečních vložek.⁴³ Monology Pseudolovy⁴⁴ zejména jsem podstatně omezil a vyškrtal.⁴⁵

2./ Připsal jsem krátkou úvodní scénu /Měsíc, lucerna, socha⁴⁶ a opilec/⁴⁷, kterého představuje již Pseudolus/ k prvnímu aktu a krátký sborový závěr k témuž aktu.⁴⁸ Vše velmi krátké.

3./ Základní novinka, kterou Vám navrhuji je tato : Každá z hlavních osob má svou analogii ve věčných figurách staré komedie řecké, latinské, *comedia del Arte*⁴⁹, u Moliera atd. ,tedy: Pseudolus/Kašpárek, Harlekyn/,Kalidorus/Pierot/, Fenecium /Colombina/, Bambula/Trufaldin/.⁵⁰ Představuji si, že tedy každá z těchto osob,než se poprvé na scéně objeví,bude uvedena zcela kratičkým tancem, který provede jiná figura mající typický kostým zmíněných postav. Při scénách jiných,jako Harpax⁵¹ a jeho dvojník, uvede se figura malým skupinovým baletem. Vše krátké, plastické a charakteristické. Kostýmy uvádějících figur /řekl bych, že to jsou věčné stíny živých postav/ vždy trochu karikované, komediantské. Při vstupu kuchaře s Bambulou⁵², vlastně již před tím,krátký tanec kuchařů různých koření, mas, zelenin a pod. ⁵³

4/ Mnoho jsem přemýšlel o zjednodušení dějovém a o opatření ženských hlasů. Rozhodl jsem se, že z Maliny /jméno může zůstat/ udělám Šimonovu ženu čili Kalidorovu maminku⁵⁴ /on je stejně takový dost nezkušený maminčin miláček/, která se u Šimona zaň přimlouvá a půjčí Pseudolovi těch 5 dukátů. Z Aloise udělám Aloisii, Pseudolovu milenku, která mu pomůže ve

⁴³ Bohuslav Martinů navrhoval různé změny ve prospěch dějového spádu opery i přes svou nezkušenost s touto formou, zároveň si dobře uvědomoval tradici opery (Velická, 2014, s. 121).

⁴⁴ Pseudolus je jedna z hlavních postav opery. Pseudolus je sluha Šimona, občana athénského, Paní Maliny, manželky Šimona a také jejich syna, Kalidora (Löwenbach, 1928, s. 4).

⁴⁵ Monology jsou nahrazeny dialogy nebo ansámby (Velická, 2014, s. 104).

⁴⁶ Připsáno tužkou.

⁴⁷ Jedná se o scénu z prvního dějství, výstup první. Scéna se odehrává v noci na křižovatce v Athénách. Opilce symbolizuje sluha Pseudolus (Löwenbach, 1928, s. 7).

⁴⁸ V originálním pojetí se tato označení užívají už v prologu. Jan Löwenbach toto pojetí užívá až v prvním aktu navíc ne tak vtipně jako Plautus (Velická, 2014, s. 109).

⁴⁹ *Commedia dell'arte* je typ italského divadla z 16. a počátku 17. století. Tento žánr je charakteristický pro kombinaci improvizace se standardizovaným dějovým scénářem. Typické jsou postavy jako voják, služka, většinou komický sluha nebo sluhové a starci. Postavy jsou spojené s různými italskými městy jako jsou Milán, Bergamo či Neapol (Anne MacNeil. *Commedia dell'arte* [online]. Grove Music Online [cit. 18. 6. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.06188>).

⁵⁰ Pseudolus, Kalidorus, Fenecium a Bambula jsou hlavní postavy opery *Voják a tanečnice*, H 162. Bambula je městský radní a majitel tančírny v Athénách. Fenecie je tanečnice a pracuje u Bambuly (Löwenbach, 1928, s. 4).

⁵¹ Harpax je vojenský sluha ze Sparty (Löwenbach, 1928, s. 4).

⁵² Kuchař je další postava opery *Voják a tanečnice*, H 162, pracuje pro Bambulu.

⁵³ Jedná se o první *Intermezzo* před druhým dějstvím, které se odehrává v kuchyni v domě Bambulově (Löwenbach, 1928, s. 18).

⁵⁴ Hlavní postava Šimon, občan athénský, jeho žena, paní Malina a jejich syn Kalidorus.

vojenském přestrojení a máte nový motiv ke groteskní karikatuře.⁵⁵ Na tomto základě chci předělati a částečně již jsem také předělal druhý a třetí akt.

Neobdržím-li od Vás žádného protestu, budu míti za to, že s těmito náměty souhlasíte.⁵⁶ Hlavní věc jest ovšem provedení a to posoudíte teprve až obdržíte text. Doufám, že nejpozději do konce příštího týdne budete míti celý text v rukou, poněvadž snad budu nyní míti něco více volného času. Bylo by mně ovšem milé, kdybych věděl, zdali Vás v posledním červencovém týdnu ještě v Paříži zastihnu.⁵⁷ Chtěl bych bydleti buď v hotelu Etna /Rue St. Anne/ nebo Europe, Rue de Lille, anebo hotel Royan, kde bydlel Jiráček⁵⁸. Snad mně pomůžete k rozhodnutí. Těším se, že máte do práce chuť a doufám, že věc půjde dobře ku předu.⁵⁹ Očekávám další Vaše zprávy a jsem s přátelskými pozdravy

oddaný Löwenbach

V Praze budu do 23. T.m. Abyste se nelekal, upozorňuji, že v Paříži budu bez rodiny, která pojede více napřed.⁶⁰

⁵⁵ Jan Löwenbach zde navrhuje groteskní karikaturu, Bohuslav Martinů ovšem k těmto karikaturám zastával spíše negativní postoj (Velická, 2014, s. 62).

⁵⁶ I když se nám odpovědi Bohuslava Martinů v dopisech nezachovaly, z dalších dopisů od Jana Löwenbacha se dá předpokládat, že Bohuslav Martinů měl k těmto námětům výhrady.

⁵⁷ Můžeme předpokládat, že se Bohuslav Martinů s Janem Löwenbachem setkali v Paříži koncem července. Bohuslav Martinů začíná pracovat na opeře v srpnu 1926 v Poličce (Mihule, 2017, s. 527).

⁵⁸ Karel Boleslav Jiráček (1891-1972), český skladatel, pedagog a dirigent. Jiráček byl talentovaný skladatel, kterého si povšiml Josef Suk a pomohl mu probouzet se mezi přední české skladatele již v letech 1912-1915. Nějaký čas vedl brněnskou operu, stal se profesorem Pražské konzervatoře, byl druhým dirigentem České filharmonie a také psal úspěšné kritiky do novin. Z Jiráčkovy školy vycházeli skladatelé jako Iša Krejčí či Jaroslav Ježek (Černušák – Štědroň – Nováček, 1963, s. 604-605).

⁵⁹ Opera byla dokončena až 19. 6. 1927 (Halbreich, 2007, s. 143). Téměř rok práce je na Bohuslava Martinů dlouhá skladatelská doba, příčinou byla práce na dalších dílech i neshody s libretistou Janem Löwenbachem (Šafránek, 1961, s. 141).

⁶⁰ Připsáno rukou.

2 [Kd 187]⁶¹

[Camaret sur Mer, (finistère)⁶²

Hotel de France dne 9./8. 1926]

Vážený příteli,

zasílám Vám v příloze přepracovaný první a druhý akt. Lecos jsem poupravil, škrtl a předělal jsem ony scény, které jste navrhl. Doufám, že v podstatě vyhovují Vaší představě. – Arie Feniciium⁶³ (budeme ji snad raději říkat Olympia – nebo tak nějak) snad se vám bude zdát poněkud vážná; ale myslím, že je dobře, když právě v tomto roztančeném a groteskním prostředí zachvěje se na chvíli vážnější tón,⁶⁴ který má svou paralelu v písni černošky.⁶⁵ Obě ty tanečnice jsou vlastně Déracinnées⁶⁶, ale nedovedou to jinak. – Teď jsem před 3. aktem zastavil a čekám na slíbeného „Fausta“⁶⁷ nebo závěr⁶⁸; jinak si to opatřím až v Praze. Budu zde jistě do 20.t.m. Srdečně vás zdravím a přeji mnoho zdaru.

Váš Löwenbach

Prosím, potvrďte mně zpět příjem této zásilky. Tuze nerad bych, aby se ztratila.⁶⁹

⁶¹ Psáno ručně černým perem na hlavičkový papír.

⁶² Původně zde byla napsána adresa Jana Löwenbacha: Praha II., Jungmannova 25. Finistère je francouzský departement.

⁶³ Fenicie, postava opery *Voják a tanečnice*, H 162, v opeře je zaměstnána jako tanečnice u Bambuly.

⁶⁴ Bohuslav Martinů zapojil Fenicii pouze do ansámbly, což bylo pro Jana Löwenbacha nedostatečné. Jan Löwenbach si představoval spíše lyrickou árii pro Fenicii (Velická, 2014, s. 138-139).

⁶⁵ Jedná se o pátý výstup ve druhém dějství. Vystoupení Fenicie je doplněno o vystoupení černošky (Löwenbach, 1928, s. 23-24).

⁶⁶ Déracinnées, francouzsky ve smyslu „vykořeněný“.

⁶⁷ Postava Fausta se v opeře nakonec nevyskytuje.

⁶⁸ Nečitelné.

⁶⁹ Připsáno na levý okraj dopisu.

3 [Kd 188]⁷⁰

[Camaret
dne 13/8 1926.]⁷¹

Milý a vážený pane,

zde Vám posílám 3. akt přepracovaný dle Vašeho přání. Jestliže jsem s 1. a 2. aktem byl celkem spokojen, u třetího nemohu se zbaviti jakýchsi rozpaků:⁷² ne, že by to, co jste chtěl, bylo uděláno špatně (podrobnosti jsou podřadného významu), ale proto, že konec konců přece jen nejsem přesvědčen, že by to musilo tak být a že ten „Faúst“⁷³ zde co s tím souvisí, by byl nutný. Připomínám, že 3. akt potřebuje spád a oživení, ale jsem přesvědčen, že toho docílíte hudbou svou a vlastně její potencí bez násilných scénických pomůcek. A to filmování Fausta⁷⁴ je přece jen trochu násilné, bez nutné souvislosti, která tu přece jen – i když latentně – musí být. I když leckdy v životě atd. tyto souvislosti nechápeme, přece jen scéna a opera mají své zákony⁷⁵, i když ne neslučitelné, které beztréstně nesmíme přestupovat. Je to problém velmi delikátní – a proto zatím: dobře si to ještě rozmyslete zásadně, než se pustíte do této formy 3.aktu; myslím, že v podstatě bylo původní znění lepší a že by stačilo: zestručnit a ozdobit nějakým žertem a ensemblem at' už tanečním, at' zpěvním.⁷⁶ Také ještě si rozmyslete, zdali je nutné ono zjevení černošky v 2. dějství;⁷⁷ i to by mohlo upadnout. – ostatně jsem přesvědčen, že v celé řadě detailů ještě budeme ještě budeme mluvit, až bude Vaše práce postupovati. Zatím Vám přeju mnoho zdarů a jsem s přátelskými pozdravy oddaný

Löwenbach

⁷⁰ Psáno ručně černým perem na hlavičkový papír.

⁷¹ Původně zde byla napsána adresa Jana Löwenbacha: Praha II., Jungmannova 25.

⁷² Třetí dějství prošlo největším přepracováním z obou stran (Velická, 2014, s. 152).

⁷³ Postava Fausta se v opeře nakonec nevyskytuje.

⁷⁴ Může se jednat o pokus zapojit do opery filmovou složku. To udělal Bohuslav Martinů až v jeho opeře *Tři přání*, H 175 (Velická, 2014, s. 152).

⁷⁵ Opera *Voják a tanečnice*, H 162 se jen málo podobá tradičnímu duchu opery (Mihule, 2017, s. 147) a pro českou operní scénu byla tato opera jedinečným dílem (Mihule, 2017, s. 150).

⁷⁶ Neustálé přidávání něčeho nového bylo pro výsledek opery spíše kontraproduktivní, proto také třetí akt nesklidil takový úspěch jako akt první (Šafránek, 1961, s. 141-143).

⁷⁷ Jan Löwenbach navrhoval vypustit část zjevení černošky, to však Bohuslav Martinů neudělal.

[Praha, dne 25. srpna 1926]

Vážený pan

B. Martinů,
hud. skladatel,

Polička.

Na Svěpomoci 182.–⁷⁹

Vrátiv se z Francie našel jsem zde Váš dopis, v němž odůvodňujete mně své stanovisko k přepracovanému třetímu aktu. Vaše vývody mne sice úplně odzbrojují ,poněvadž z nich vycít'uji, že jsou diktovány plným přesvědčením, avšak nemohu říci, že by mne úplně přesvědčovaly. Nechci ovšem o té věci diskutovati, jen připomínám, že jednak je to v podstatě totéž jestli scénu, která potřebuje větší život a spád, oživíme tím neb oním způsobem, jednak, že přece se mně zdá býti přirozenějším, když takovéto oživení se stane bez násilnosti. Ale to konečně jsou věci, o nichž si ještě můžeme promluvit a za které konec konců přejímáte zodpovědnost sám.⁸⁰ Bude ovšem dobře, když v každém případě si ještě promyslíte i detaily a zejména otázku, zdali těch vložek v Fausta⁸¹ není příliš mnoho. Sbor, pokud se pamatuji, jest exponován toliko v jediném malém výjevu. Ostatně to vše má ještě velmi mnoho času.

Jinak se těším, že Jste se s chutí pustil do práce a z Vašeho dopisu soudím, že práce Vám jde dobře od ruky a že ji děláte s radostí, což je nejlepším znamením pro zdárný postup práce.⁸²

Ve Francii jsme se měli celkem velmi dobře, zejména jsme měli dobré počasí a pobyt v Cameret byl mezi tamními lidmi velmi příjemný.⁸³

Kdybyste si čehokoli přál, zejména nějaké dohody o změnách nebo úpravě textu račte mně napsati.

⁷⁸ Psáno na stroji na hlavičkový papír.

⁷⁹ Prázdniny trávil Bohuslav Martinů v rodné Poličce, kde vznikla předehra k opeře *Voják a tanečnice*, H 162 a také první jednání této opery (Mihule, 2017, str. 527).

⁸⁰ Zde se jedná zatím o nejvyostřenější dopis. Bohuslav Martinů si na špatnou spolupráci stěžoval také v dopise Josefíně Ganzové z 31. 8. 1926, prý si musí libreto dělat skoro sám (vlastník Národní muzeum – České muzeum hudby, Hudebněhistorická oddělení, Praha; kopie v IBM, TauF 1926-08-31).

⁸¹ Nátlak na omezení Fausta rostl, až byl zcela vyškrtnut.

⁸² 20. 8. 1926, pět dní před napsáním tohoto dopisu, dokončil Bohuslav Martinů předehtu k opeře *Voják a tanečnice*, H 162 (Mihule, 2017, str. 527).

⁸³ Camaret-sur-Mer navštívil také Bohuslav Martinů společně se Stáňou Novákem v létě 1927 (Mihule, 2017, s. 151).

Těším se na další Vaše zprávy, přeji Vám nadále mnoho zdaru a jsem s přátelskými pozdravy

oddaný Löwenbach

[Praha, dne 30./8. 1927.]

Vážený pan

B.Martinů, hud. skladatel,

Polička

Na Svěpomoci.⁸⁵

Co se týče té fotografie⁸⁶ už jsem do jisté míry Vaše intence předběhl, a dal jsem ji hned Mileně Jesenské⁸⁷ pro Pestrý týden⁸⁸, kdež bude v nejbližší době uvěřena⁸⁹ v serii jiných kapacit na prázdninách. Ovšem po textové stránce se to asi nedá tak aranžovat, jak si to přejete, ale není tím řečeno, že by nemohl býti učiněn pokus jinde. Těší mne, že se Vám i Vaší mamince snímek⁹⁰ líbil a pokusím se opatřit zvětšení, které Vám zašlu, jestliže se podaří.⁹¹

Ředitel Neumann⁹² mně píše, abych mu poslal výtah, text a partituru, jakmile bude klavírní výtah hotov.⁹³ Šolc⁹⁴ slíbil, že tomu tak bude během příštího týdne⁹⁵, tak že bych pak ihned zaranžoval ono přehrání pro Hudební Matici⁹⁶ a Ostrčila⁹⁷, načež bych klavírní výtah atd.

⁸⁴ Psáno na stroji na hlavičkový papír.

⁸⁵ Chybí číslo popisné.

⁸⁶ Jedná se o fotografii Bohuslava Martinů s jeho maminkou Karolinou Martinů (viz příloha č. 1). Fotografie byla pořízena na zahradě u Martinů čp. 182 na ulici Svěpomoci v Poličce (*foto0052* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/photos/public_view/54).

⁸⁷ Milena Jesenská (1896-1944), česká novinářka a překladatelka němčiny. Prispívala do Národních listů a do různých časopisů. Spolupracovala především s uměleckou obcí. Zemřela v koncentračním táboře Ravensbrück (Forst, Opelík a Merhaut, 1985, s. 516-517).

⁸⁸ Časopis *Pestrý týden* byl ve druhé polovině dvacátých a celých třicátých let jeden z nejlepších ilustrovaných časopisů. Jako nepolitický časopis přinášel zprávy o společenském a kulturním dění (Vilgus, 2001, s. 9).

⁸⁹ Fotografie byla zveřejněna ve vydání časopisu *Pestrý týden* v č. 38 na straně 3. Datum zveřejnění: 23. 9. 1927. K fotografii je popisek o Bohuslavu Martinů: „Skladatel žijící v Paříži, dokončil novou operu *Voják a tanečnice*, která bude mít premiéru v Národním divadle v Brně.“ (Neubert a synové, *Pestrý týden*, roč. 2, č. 38, 23. 9. 1927, s. 3).

⁹⁰ Fotografie Bohuslava Martinů s maminkou Karolinou Martinů.

⁹¹ Bohuslav Martinů se v dopise z 2. 9. 1927 chlubil Boženě Nebeské, manželce doktora Václava Nebeského, kterého v dopise taktéž zdraví, prosazením fotografie do Pestrého týdne (vlastník Národní muzeum – České muzeum hudby, Hudebněhistorická oddělení, Praha; kopie v IBM, Neb 1927-09-02).

⁹² František Neumann (1874-1929), český dirigent a skladatel. Stal se šéfem brněnské opery na návrh Leoše Janáčka. Neumann řídil nejspěšnější díla českých skladatelů. Byl také profesorem dirigování na brněnské konzervatoři. V roce 1925 byl František Neumann jmenován ředitelem brněnského Národního divadla (Černušák – Štědroň – Nováček, 1965, s. 175-176). Dirigoval premiéru opery *Voják a tanečnice*, H 162 v Brně 5. května 1928 (Mihule, 2017, s. 160).

⁹³ Vše týkající se opery *Voják a tanečnice*, H 162.

⁹⁴ Karel Šolc (1893-1985), český klavírista, výborný upravovatel klavírních výtahů, které vytvářel i pro Bohuslava Martinů.

⁹⁵ Klavírní výtah opery *Voják a tanečnice*, H 162 pořídil Karel Šolc pravděpodobně koncem srpna 1927. Pořízení klavírního výtahu také posunulo premiéru opery až na květen 1928 (Velická, 2014, s. 35).

⁹⁶ Hudební matice Umělecké besedy, české nakladatelství, vydávalo především klavírní výtahy (Černušák – Štědroň – Nováček, 1963, s. 510).

⁹⁷ Otakar Ostrčil (1879-1935), český skladatel, dirigent a vedoucí opery Národního divadla.

poslal Neumannovi.⁹⁸ Hudební Matice⁹⁹ se rozhodne brzy a bude-li rozhodnutí pozitivní, dá se klavírní výtah hned rýt¹⁰⁰, aby byl do konce roku hotov. Doporučoval bych ovšem, abyste si jej před tím prohlédl a skontroloval. Sám nepovažuji se za naprosto povolaneho, abych se o něm vyslovoval. Pokud jde o text, našel jsem několik nepodstatných drobností, o jejíž definitivním znění se ještě dohodneme.

Jsem toho názoru, abyste zatím Universální Edici¹⁰¹ o opeře nepsal, až bude rozhodnuto, zdali klavírní výtah vydá Hudební Matice¹⁰², pak jim napíšete, že jej vydáte v Hudební Matici, ježto oni o vydání neprojevili zájmu a že se mohou s Maticí hododnouti, kdyby se jednalo snad také o vydání s textem německým. Premieru jim ovšem oznámíte.¹⁰³

Pokud jde o vyúčtování, které Vám zaslali,¹⁰⁴ mám dojem, že tu jde o nějaký podfuk. Oni jsou dle smlouvy povinni, pokud se pamatují vyúčtovat Vám všechno, avšak připisují Vám k tíži autorské korektury, které Jste patrně ve vyrytých výtiscích dělal.¹⁰⁵ Na to by měli jenom tehdy právo, kdyby se jednalo o nějaké podstatné změny Vámi zaviněné, nikoli o pouze běžné opravy. Nevím, zdali ve smlouvě stojí, že autorské korektury takového mimořádného a autorem zaviněného rozsahu jdou na Váš úkor. Ze smlouvy to seznáte a budete také jistě vědět, jakého rázu a rozsahu Vaše korektury byly. Nebyly-li to korektury mimořádné, napište, že tento Abzug für Autorenkorektur¹⁰⁶ neuznáváte.

Srdečně Vás i paní matku¹⁰⁷ pozdravuji a jsem

zcela oddaný

Löwenbach

⁹⁸ František Neumann (1874-1929), český dirigent, skladatel a ředitel Národního divadla v Brně.

⁹⁹ Hudební matice, české nakladatelství.

¹⁰⁰ Rýt = tisknout.

¹⁰¹ Universal Edition, hudební nakladatelství ve Vídni.

¹⁰² Hudební matice, české nakladatelství.

¹⁰³ Premiéra se konala 5. 5. 1928 (Halbreich, 2007, s. 143).

¹⁰⁴ Zaslala Universal Edition.

¹⁰⁵ Dopis z 22. 8. 1927 adresovaný Bohuslavu Martinů od Universal Edition. Za korektury si nakladatelství strhlo 625 Kč, finální zasláná částka byla pouze 47 Kč. Jednalo se o vyúčtování k *Smyčcovému kvartetu č. 2*, H 150 (kopie v IBM, UE 1927-08-22).

¹⁰⁶ Německy, srážka za korektury.

¹⁰⁷ Matka Bohuslava Martinů, Karolina Martinů.

[Praha, dne 5. září 1927.]

Vážený pan

B. Martinů

hud. skladatel,

Polička¹⁰⁹

Na Svěpomoci.

Dnes odevzdal mně Šolc¹¹⁰ klavírní výtah třetího aktu a slíbil, že příští týden se pustí do výtahu ouvertury.¹¹¹ Na můj dotaz o honoráři nechtěl dlouho se vysloviti, říkal pouze, že Roman Veselý¹¹² dostal pouze za poslední dva výtahy Novákových oper¹¹³ a 5000 Kč. Konečně požádal o 4000 Kč, které jsem mu vyplatil a žádám o Vaše sdělení, zdali souhlasíte, neboť jsem si Váš souhlas vyhradil. Partituru zasílám současně ředitelství Národního divadla v Brně,¹¹⁴ Zkontroluji nyní ještě text třetího aktu¹¹⁵ a pošlu klavírní výtah a text do Brna koncem tohoto týdne. Klavírní výtah zde ještě potřebujeme pro kalkulaci tiskárny a pro přehrání pro Hudební Matici,¹¹⁶ takže myslím, že nejpозději v pátek bude možno vše odeslati kromě ouvertury.¹¹⁷

Připojuji Vám dvě zvětšeniny fotografií a pozdravuji Vás i Vaši paní matku srdečně¹¹⁸

zcela oddaný

Löwenbach

¹⁰⁸ Psáno na stroji na hlavičkový papír.

¹⁰⁹ Opět chybí číslo popisné.

¹¹⁰ Karel Šolc (1893-1985), český klavírista, výborný upravovatel klavírních výtahů, které vytvářel i pro Bohuslava Martinů.

¹¹¹ Třetí akt i ouvertura k opeře *Voják a tanečnice*, H 162.

¹¹² Roman Veselý (1879-1933), český pianista a zejména výborný komorní hráč, upravovatel a tvůrce klavírních výtahů (Čermušák – Štědroň – Nováček, 1965, s. 867-868).

¹¹³ Skladatel Vítězslav Novák (1870-1949). Zřejmě se jedná o opery *Zvíkovský rarášek* a *Karlštejn*. Vítězslav Novák napsal další jevištní díla. *Lucerna* a *Dědův odkaz* můžeme najít pod označením opera. Autor knihy o Vítězslavovi Novákovi, Vladimír Lébl, však *Lucernu* označuje jako hudební pohádku a *Dědův odkaz* jako lyrickou zpěvohru (Lébl, 1967, s. 65-66).

¹¹⁴ V dopise z 19. 8. 1927 zasláný Universální Edici informuje Bohuslav Martinů o partituře k opeře *Voják a tanečnice*, H 162. Do října 1927 byla partitura k dispozici v Praze u Jana Löwenbacha, později měla být partitura v Brně (citace dle IBM, UE 1927-08-19).

¹¹⁵ Třetí akt opery *Voják a tanečnice*, H 162.

¹¹⁶ Hudební matice Umělecké besedy, české nakladatelství vydávající díla domácích skladatelů, především klavírních výtahů.

¹¹⁷ Klavírní výtah k předehře opery *Voják a tanečnice*, H 162 byl dokončen zřejmě později.

¹¹⁸ Jan Löwenbach myslí fotografií Bohuslava Martinů s jeho matkou Karolinou Martinů. Fotografie byla vytištěna v časopise *Pestrý týden* v č. 38 na straně 3. Datum zveřejnění 23. 9. 1927 (Neubert a synové, *Pestrý týden*, roč. 2, č. 38, 23. 9. 1927, s. 3).

[Praha, dne 8./9. 1927.]

Vážený pan

B. Martinů,

Polička.¹²⁰

Vážený příteli!

Partituru odeslal jsem Národnímu divadlu v Brně¹²¹ včera, /ovšem bez ouvertury/ klavírní výtah a text odesílám dnes.¹²² Představuji si postup tak, že Neumann¹²³ si nyní klavírní výtah prohlédne a vrátí jej Hudební Matici,¹²⁴ jestliže se tato rozhodne pro vydání. On¹²⁵ sám to tak navrhl. Hudební Matice má schůzi v pondělí dne 12.t.m., kdež o věci má býti rozhodnuto, takže se tím věc neprodlouží a neztrácí se času. Bude ovšem nutno, abyste klavírní výtah důkladně prohlédl, než půjde do tisku¹²⁶ a proto je třeba, abyste se rozhodl, zdali Vám má býti zaslán snad z Brna dříve do Poličky, či chcete-li tu práci podniknouti v Praze.¹²⁷ To závisí ovšem na tom především, zdali se Hudební Matice k vydání rozhodne, o čemž Vám podám zprávu a jak dlouho Neumann výtah si u sebe ponechá. Včera večer přehrával Šolc¹²⁸ celou věc u nás zástupcům Hudební Matice /Šourek¹²⁹, Vomáčka¹³⁰, Mikota¹³¹/ byli přítomni též Pujman,¹³² St. Novák¹³³ a sl.Fina.¹³⁴ Po vyslechnutí celé věci v jednom tahu mám dojem, že základní tón jest dobře vystižen a podržen, zejména jde věc dobře ku předu, má spád a rytmus a doufám, že ve spojení se scénou bude působiti.¹³⁵ Měl bych teď jen tři poznámky, z nichž poslední považuji za nejzávažnější, poněvadž úplně neodvisle ji vyslovil také Pujman¹³⁶, který

¹¹⁹ Psáno na stroji na hlavičkový papír.

¹²⁰ Chybí ulice i číslo popisné.

¹²¹ Národní divadlo mělo uvést premiéru opery *Voják a tanečnice*, H 162.

¹²² Partitura k opeře *Voják a tanečnice*, H 162.

¹²³ František Neumann (1874-1929), český dirigent, skladatel a ředitel Národního divadla v Brně.

¹²⁴ Hudební matice, české nakladatelství.

¹²⁵ Jan Löwenbach myslí Františka Neumanna.

¹²⁶ Klavírní výtah měla vytisknout Hudební Matice v Praze (Velická, 2014, s. 36).

¹²⁷ Bohuslav Martinů byl v Poličce do 21. 9. 1927, poté odjel za Stanislavem Novákem do Prahy (Mihule, 2017, s. 527).

¹²⁸ Karel Šolc (1893-1985), český klavírista.

¹²⁹ Otakar Šourek (1883-1956), český hudební vědec, který se věnoval životu a dílu Antonína Dvořáka.

¹³⁰ Boleslav Vomáčka (1887-1965), český skladatel a kritik.

¹³¹ Václav Mikota (1896-1982), hudební kritik, ředitel Hudební matice Umělecké besedy v letech 1924-1950.

¹³² Ferdinand Pujman (1889-1961), český operní režisér, estetik a spisovatel.

¹³³ Stanislav Novák (1890-1945), houslista, blízký přítel Bohuslava Martinů.

¹³⁴ Slečna Fina = Josefina Ganzová (1892-1944), rozená Tausiková, provdaná Ganzová, přítelkyně Bohuslava Martinů. Dochována je jejich vzájemná korespondence z let 1926-1929, která je dochována v Českém muzeu hudby (Synek-Všetičková, 2019, s. 286).

¹³⁵ Jan Löwenbach myslí klavírní výtah opery *Voják a tanečnice*, H 162.

¹³⁶ Ferdinand Pujman (1889-1961), český operní režisér, estetik a spisovatel.

o věc projevil velký zájem¹³⁷ /Ostrčil¹³⁸ neměl včera času a vyžádal si výtah na dobu pozdější/.
1./ Až budete prohlížeti klavírní výtah věnujte pozornost deklamaci a kvantitám slabik.¹³⁹
Doporučoval bych a jistě sám na četných místech na to přijdete, abyste se nespolehal na zpěváky, nýbrž přehodil ve smyslu přirozené deklamace leckdes kvantitu not přiděláním tečky neb praporku a podobně. 2./ Konec opery se mně nyní textově málo zamlouvá, Zdá se mně příliš operní a konvenční. Snad přece se rozhodnete pro některou z dřívějších textových obměn neb k nějaké retuši.¹⁴⁰ 3./ Nemohu se spříteliti s oním valčíkem v prvním dějství. Vypadává úplně ze stylu celku, který jest přece jednak buffa¹⁴¹, jednak stylisace moderních tanců, kdežto tento valčík má úplně ráz Straussovského poromantického elánu a efektu. Uvažte, zdali by místo něho nemělo přijíti něco jiného, neb aspoň zdali by neměl býti podstatně zkrácen.¹⁴²

Odevzdávní overture Talichovi¹⁴³ nyní odpadá, poněvadž, jak mně sdělil Novák¹⁴⁴, není již technicky možno provésti ji nyní v září¹⁴⁵, nýbrž bude prý zařazena do koncertů abonentních na dobu pozdější, takže si ji pak bude možno vyžádati z Brna.

Upozorňuji také ještě, že Šolc¹⁴⁶ sám prohlásil, že některá místa klavírního výtahu, zejména v prvním dějství ještě přepracuje před¹⁴⁷ tiskem, poněvadž jsou pro klavírní hraní příliš těžká.

Příští týden podám Vám tedy zprávu o Hudební Matici¹⁴⁸ a mezitím mně sdělte, kdy asi přijedete do Prahy a jak dlouho se zde zdržíte.¹⁴⁹

¹³⁷ O operu *Voják a tanečnice*, H 162 projevil velký zájem Ferdinand Pujman i Otakar Ostrčil pro Národní divadlo v Praze. Po premiéře opery projevil zájem i Oskar Nedbal, který působil v Bratislavě. Další zájem byl z divadla v Mohuči. Jan Löwenbach navrhoval také Nové německé divadlo v Praze, ze všech plánů bohužel sešlo a žádný nebyl realizován (Velická, 2014, s. 55).

¹³⁸ Otakar Ostrčil (1879-1935), český skladatel a dirigent.

¹³⁹ Eva Velická poznamenává, že Jan Löwenbach uděloval Bohuslavu Martinů četné rady ke skladatelským částem, to Bohuslava Martinů pochopitelně pobuřovalo. Bohuslavu Martinů měl také spoustu připomínek k přepracování libreta. Četné neshody byly oboustranné (Velická, 2014, s. 121).

¹⁴⁰ Opět se jedná o velké neshody k třetímu aktu.

¹⁴¹ Přáním Jana Löwenbacha byla nová opera buffa, takové označení dle analýzy této opery nakonec přijal pro svoji první operu také Bohuslav Martinů. Dobová označení pro operu *Voják a tanečnice*, H 162 jsou však různá. Například revue, komická zpěvohra nebo komická opera (Velická, 2014, s. 42).

¹⁴² S tímto valčíkem se Jan Löwenbach těžko smířoval. Tento „straussovský valčík“ funguje jako jistý druh parodie (Velická, 2014, s. 143).

¹⁴³ Václav Talich (1883-1961), český dirigent, tuto předehru několikrát uvedl s Českou filharmonií a na turné s orchestrem po Čechách (Pečman, 1979, s. 63).

¹⁴⁴ Stanislav Novák (1890-1945), houslista, blízký přítel Bohuslava Martinů.

¹⁴⁵ Overture měla premiéru 1. 4. 1928 Českou filharmonií pod vedením Františka Stupky (Velická, 2014, s. 54).

¹⁴⁶ Karel Šolc (1893-1985), český klavírista.

¹⁴⁷ Odděleno dopsanou čarou.

¹⁴⁸ Hudební matice, české nakladatelství.

¹⁴⁹ V Praze byl Bohuslav Martinů se Stanislavem Novákem od 21. 9. do 25. 9. 1927. Bohuslav Martinů zde byl přítomen na koncertech slečny Elizabeth Sprague-Coolidge (Mihule, 2017, s. 257).

Honorář Šolcův ovšem zúčtujeme, až něco z opery začne „Kapat“ – ostatně se dohodneme, až přijedete.¹⁵⁰

S přátelskými pozdravy

Löwenbach

¹⁵⁰ Tuto poznámku připsal Jan Löwenbach rukou.

[Praha, dne 9./9. 1927.]

Vážený pan

B.Martinů,

Polička.¹⁵²

Vážený příteli!

Včera večer jsem se náhodou setkal se Zítkem¹⁵³, který přijel z Brna, a již den před tím, ovšem jen zcela zběžně, prohlížel Vaši partituru. Dnes ráno odjel a slíbil, že v nejbližších dnech věnuje se důkladné prohlídce partitury, výtahu i textu¹⁵⁴ a velmi rád by s Vámi potom o věci pojednal. Je Vám upřímně nakloněn a myslím, že věc bude u něho v dobrých rukou.¹⁵⁵ Rozhodně tedy bych doporučoval – a tlumočím tak jen přání Zítkovo, abyste koncem příštího týdne, tedy asi 16. neb 17.t.m. do Brna zajel, poněvadž do té doby bude mít Zítek věc prostudovanou a rád by s Vámi vše ohledně provedení a ohl. event. návrhů svých neb Vašich projednal.¹⁵⁶ Oznamte mu tedy, zda a kdy tam přijedete. Mohl byste si tam event. klavírní výtah vzít s sebou¹⁵⁷ a půjde-li do tisku přivezete ho koncem měsíce do Prahy. Během rozhovoru uvažte ještě také, zdali by Fenicie¹⁵⁸ v první nebo spíše snad ve třetíh aktě, neměla přece mít ještě krátké lyrické číslo. Té lyriky je tam přece jenom až příliš málo, což ovšem je mně jinak sympatické.¹⁵⁹

S přátelskými pozdravy

Löwenbach

¹⁵¹ Napsáno na stroji na hlavičkový papír. Z druhé strany dopisu je spousta jednoduchých obrázků, domečků a různých tvarů.

¹⁵² Chybí adresa a číslo popisné.

¹⁵³ Ota Zítek (1892-1955), český operní režisér, hudební skladatel a spisovatel.

¹⁵⁴ Materiály k opeře *Voják a tanečnice*, H 162.

¹⁵⁵ Ota Zítek byl první, kdo dal podnět k vytvoření opery někdy před 2. únorem 1926. Spojení Bohuslava Martinů s Otou Zítkem zprostředkoval Jan Löwenbach (Velická, 2014, s. 34).

¹⁵⁶ Bohuslav Martinů do Brna z neznámých důvodů nemohl přijet. Jan Löwenbach toho velmi litoval a snažil se domluvit další setkání Bohuslava Martinů s Otou Zítkem (CBM, PBM Kd 194).

¹⁵⁷ Bohuslav Martinů do Brna nepříjel, tudíž klavírní výtah neviděl (Velická, 2014, s. 36).

¹⁵⁸ Fenicie, postava opery *Voják a tanečnice*, H 162, tanečnice u Bambuly.

¹⁵⁹ Dle libreta k opeře *Voják a tanečnice*, H 162 Bohuslav Martinů tomuto přání nevyhověl. Fenicii nepřidělil lyrické číslo navíc.

[Praha, dne 20./9. 1927.]

Vážený pan

B.Martinů,

Polička.¹⁶¹

Vážený příteli!

Je to škoda, že Jste nemohl jeti do Brna, neboť Zítek¹⁶² si toho velmi přál.¹⁶³ Považoval bych proto za účelné, abyste – hodí-li se Vám to – napsal nyní do Brna, že Vám nebylo možno tam zajeti¹⁶⁴ a že koncem týdne budete na několik dní v Praze.¹⁶⁵ Snad by jednak bylo možno, aby na tu dobu sem /na moji adresu/¹⁶⁶ poslali klavírní výtah, abyste jej mohl zde prohlédnouti, jednak není vyloučeno, že by snad v touž dobu přijel do Prahy Zítek¹⁶⁷ a mohl byste se s ním zde setkat. Nechci o tom do Brna psát,¹⁶⁸ poněvadž nevím, zdali se Vám to hodí a zdali budete mít tolik času, abyste se prohlídce klavírního výtahu věnoval. Proto přenechávám věc Vašemu rozhodnutí. Ve schůzi Hudební Matice¹⁶⁹ nebylo vlastně definitivně nic rozhodnuto, ačkoli zájem o vydání zde je. Hlavní důvody jsou rozpaky rázu finančního. /Tisk by stál nejméně 35.000 Kč/.¹⁷⁰ Další otázka, jež byla nadhozena, jest překlad, poněvadž vysloveno bylo přání, aby výtah vyšel též s německým překladem.¹⁷¹ Konečně bylo uvažováno, zdali by se ještě nemělo sečkat až bude výtah Vámi prohlédnut, nebudou-li v něm podniknuty změny a mimo to byla nadhozena otázka, zdali ještě nebudou při provedení některé změny, na které by bylo vzítí zřetel. To vše vedlo k tomu, že věc nebyla definitivně ještě rozhodnuta a bylo řečeno, že se vyčká až jak všechny tyto otázky se v nejbližší době utváří. V nejhorším případě bych překlad nějak opatřil, ač i to jest velmi obtížno.¹⁷² Ostatně i o tom si promluvíme

¹⁶⁰ Napsáno na stroji na hlavičkový papír, ručně připsány poznámky tužkou a perem.

¹⁶¹ Chybí adresa a číslo popisné.

¹⁶² Ota Zítek (1892-1955), český operní režisér, hudební skladatel a spisovatel.

¹⁶³ Mělo se jednat o setkání s Otou Zítkem k opeře *Voják a tanečnice*, H 162 (CBM, PBM Kd 193).

¹⁶⁴ Takový dopis ze strany Bohuslava Martinů není bohužel dochován.

¹⁶⁵ Do Prahy odjel hned následující den 21. 9. 1927 (Mihule, 2017, s. 257).

¹⁶⁶ Adresa Praha II, Jungmanova 25.

¹⁶⁷ Ota Zítek měl klavírní výtah dříve než Bohuslav Martinů.

¹⁶⁸ Do Národního divadla.

¹⁶⁹ Hudební matice, české nakladatelství.

¹⁷⁰ Zřejmě se jednalo o jeden z hlavních bodů, proč nebyl klavírní výtah vydán (Velická, 2014, s. 36-37).

¹⁷¹ Zájem o operu *Voják a tanečnice*, H 162 byl z divadla v Mohuči. Jan Löwenbach navrhol také Nové německé divadlo v Praze, ze všech plánů bohužel sešlo a žádný nebyl realizován.

¹⁷² K překladu opery nakonec nedošlo (Velická, 2014, s. 56).

v Praze, ježto brzy přijedete.¹⁷³ Oba koncerty Mrs. Coolidge¹⁷⁴ konají se ve čtvrtek a v pátek¹⁷⁵ o 8.hod.večer v Umělecké Besedě.¹⁷⁶ Ukázky české tvorby budou provedeny ve Společenském klubu pro zvané hosty v sobotu o 5.hod. odpolední. Pozvánky Vám bude poslány z Umělecké Besedy. Napište mně lask, zdali Jste do Brna psal a kdy hodláte do Prahy přijeti.¹⁷⁷

S přátelskými pozdravy

zcela oddaný

Löwenbach

Overturu Šolc právě dostal? – mám tedy její partituru i klav. výtah.¹⁷⁸

¹⁷³ Do Prahy přijel Bohuslav Martinů 21. 9. 1927.

¹⁷⁴ Elizabeth Sprague-Coolidge (1864-1953), americká klavíristka a hudební mecenáška. Dále také zakladatelka nadace při Library of Congress ve Washingtonu, z jejíchž fondů byly odměněny skladby významných skladatelů. Například Honeggera, Bartóka, Schönberga či Prokofjeva (*Sprague-Coolidge, Elizabeth*, [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/939; Mihule, 2017, s. 154).

¹⁷⁵ Tyto koncerty se konaly v rámci turné Elizabeth Sprague-Coolidge. Praha následovala po Benátkách a Vídni. Na programu koncertu byl třetí smyčcový kvartet Arnolda Schönberga a Botticelliovský triptych Ottorina Respighiho. Na koncertě vystupovalo Kollischovo kvarteto, violoncellista Hans Kindler a Novák-Frankovo kvarteto se *Smyčcových kvartetem č. 2, H 150* Bohuslava Martinů, se kterým byla paní Elizabeth Sprague-Coolidge velmi spokojená (Mihule, 2017, s. 155).

¹⁷⁶ Umělecká beseda byl spolek založený v Praze. Založený byl předními představiteli českého kulturního života za účelem pěstování české umělecké kultury. Umělecká beseda měla hudební, literární a výtvarný odbor. Prvním předsedou hudebního odboru byl Bedřich Smetana. Umělecká beseda hluboce zasahovala do hudebního a uměleckého života především v Praze, kde se koncertů, přednášek a různých vystoupení účastnili přední čeští umělci i ti zahraniční (Černušák – Štědroň – Nováček, 1965, s. 812).

¹⁷⁷ Bohuslav Martinů přijel do Prahy 21. 9. 1927 (Mihule, 2017, s. 257).

¹⁷⁸ Dopsáno rukou.

[Praha, dne 5. října 1927.]

Vážený pan

B.Martinů,

Polička.

Vážený příteli!

Myslím, že mohu Vaše obavy a rozpaky snadno rozptýlit. I./ Pokud jde o smlouvu : Vaše domněnka, že náklady klavírního výtahu¹⁸⁰ budou děleny, jest úplně správná a uznávám, že stylisace mého návrhu Vás mohla svést k názoru, že má celý obnos býti počítán na Váš vrub, což zamýšleno nebylo. V rozhovorech, na které se odvoláváte, jsem měl na mysli, že věcné výlohy budou se dělit dle stejného poměru jako příjmy. A když jsem psal návrh smluvního listu ze 27.m.m., pokládal jsem za samozřejmé, že platy uvedené pod č.4/, tedy také Šolcův honorář,¹⁸¹ bude strhován z docházejících tantiem¹⁸² dle poměru, kterým na tantiemách participujeme. Pro jasnost připojím tedy ještě dotýčný odstavec bodu č 4./, jestliže s tím souhlasíte, a netrvám na tom, aby mně byly nahrazeny jiné výlohy než honorář Šolcův v naznačeném poměru. Myslíte-li však, že by bylo správnější rozdělit tento honorář mezi nás na polovici, souhlasím i s tím.

K bodu 2./ souhlasím, aby zadávání se dělo vždy po oboustranné dohodě. Svým návrhem jsem měl jen na mysli Vám jen ujednávání ulehčiti, jako neprávnicku¹⁸³ a až budete v Paříži. Otázka smlouvy s Brnem jest bezpředmětná, protože jsem dnes smlouvu obdržel a zasílám Vám ji k podpisu. Souhalsíte-li s obsahem, račte ji podepsati a podepsaný formulář mně vrátiti, abych ji mohl i já podepsati, jak ředitelství žádá. Navrhoval bych, abychom v bodě 6/ brněnské smlouvy připsali, že ředitelství se zavazuje první provedení uskutečnit nejpozději do konce března 1928¹⁸⁴ a provést operu do konce letošní sezony aspoň osmkrát.¹⁸⁵ Račte mně

¹⁷⁹ Napsáno na stroji na hlavičkový papír.

¹⁸⁰ Klavírní výtah k operě *Voják a tanečnice*, H 162.

¹⁸¹ Karel Šolc měl vytvořit klavírní výtah k operě *Voják a tanečnice*, H 162.

¹⁸² Výraz tantiemy v tomto případě znamená honorář z provozovací licence opery *Voják a tanečnice*, H 162. Tento honorář získávali skladatelé a zde i libretista od toho, komu byla licence za úplatu poskytnuta (Rajman, 1971, s. 374).

¹⁸³ Jan Löwenbach byl vynikající právník, vydal několik knih o autorském právu.

¹⁸⁴ Plán na provedení opery *Voják a tanečnice*, H 162 se koncem března neuskutečnil. Premiéra opery se konala 5. 5. 1928 (Halbreich, 2007, s. 143).

¹⁸⁵ Ani tento plán se neuskutečnil. Opera byla po premiéře dlouhá léta v archivu. Obnovené premiéry se dočkala až roku 1966 v Olomouci. Následovaly další reprízy roku 1990 v Ostravě a roku 2000 ve Státní operě v Praze (JANÁČKOVÁ, Olga. *Voják a tanečnice* [online]. Harmonie [cit. 21. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/svet-opery/vojak-a-tanecnice.html>). Poslední provedení se konalo na festivalu

k tomu sdělití své mínění. V bodě prvním uvedu, aby tantiemy byly zasílány odděleně, jak si přejete.

Pokud jde ještě o Vaši námitku stran eventuelního užití textu, je to míněno tak, že mám právo jiné zpracování téhož námětu použití a event. vydati neb provozovati jako komedii. Tu mám na mysli ono původní zpracování dle předlohy Plautovy, které je ovšem docela jiné než nynější text.

Doufám, že proti tomu nebudete ničeho namítati a chcete-li dohodneme se o definitivní formulaci naší úmluvy až přijedete. V pondělí ostatně provozuje se Váš kvartet¹⁸⁶ v Komorním spolku¹⁸⁷ a tam jistě Vás doufám zastihnouti.

II./ Pokud jde o článek představoval jsem si to jako článek do Listů Hudební Matice, který by byl doplněn samostatným článkem Vaším. Oba články by se mohly doplňovati jako názor libretisty a skladatele, ovšem by mezi nimi nesměla býti neshoda a proto by bylo nejlépe, kdybyste napsal článek Vy a já pak mohu svůj článek textově upravit. Ostatně vůbec nekladu žádnou váhu na to, aby můj článek vyšel.

S přátelskými pozdravy

Löwenbach

Smlouvu pro Brno vraťte mně pokud možno hned.

./. další list¹⁸⁸

Opera 2015 v Praze (STURZ, Jiří Bartoloměj. *Plzeňský Voják a tanečnice na festivalu Opera 2015* [online]. Opera + [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/plzensky-vojak-a-tanečnice-na-festivalu-opera-2015/>).

¹⁸⁶ *Smyčcový kvartet č. 2*, H 150.

¹⁸⁷ Český spolek pro komorní hudbu.

¹⁸⁸ Připsáno rukou.

[Strakonice, dne 23/8 1928]

Vážený příteli!

Byl jsem na Janáčkově pohřbu v Brně¹⁹⁰ a tam se ke mně přihlásil sám od sebe Oskar Nedbal¹⁹¹ a tvrdil, že „Vojáka a tanečnici“ bude v Bratislavě¹⁹² dávat. Já sice tyto Nedbalovy sliby znám,¹⁹³ ale přes to bych Vám doporučoval: napište dopis ředitelství Nár. Divadla v Bratislavi, v němž vzhledem na projevený zájem p. řid. Nedbala¹⁹⁴ sdělujete, že partitura a klav. výtah jsou v Brně a tážete se, zdali hodlají věc provozovati – nebo tak nějak. Upozorňuji, že nyní bude kapelníkem v Bratisl. také Karel Nedbal,¹⁹⁵ kterého jsem v červenci náhodou potkal a také jsem s ním v věci mluvil.

Méně příjemná je zpráva od U. E.,¹⁹⁶ kterou Vám posílám (prosím o vrácení; jsem zde do pondělka). V Brně jsem také potkal Kalmuse¹⁹⁷ z U. Edice a žádal jsem jej o brzké rozhodnutí, načež došel přiložený dopis. Šlo by teď o dvojí : buď zdali máte možnost získati snad jiného nakladatele (v Paříži?) (já momentálně nevím o nikom) či mám-li se vzhledem k¹⁹⁸ zatím pokusit o definitivní něm. překlad sám. To ovšem není tak jednoduché nejen proto, že nemám klav. výtah, ale také proto, že nebudu na to mít dosti času. Dříve než za ½ roku by to nezastírálo nemohlo být a o vhodném jiném překladateli nevím (z Brna by mohl až asi za 6-8 měsíců – ale kdo by to honoroval?) Příští¹⁹⁹ provedení v Brně zamýšlí někde na začátek října.²⁰⁰

¹⁸⁹ Psáno rukou na hlavičkový papír.

¹⁹⁰ Pohřeb Leoše Janáčka se konal v Brně 15. srpna 1928. S Janáčkem se na ústředním hřbitově za všechny rozloučil František Neumann (Racek, 1963, s. 180).

¹⁹¹ Oskar Nedbal (1874-1930), český dirigent, skladatel a violista.

¹⁹² Oskar Nedbal chtěl uvádět operu *Voják a tanečnice*, H 162 ve Slovenském národním divadle.

¹⁹³ Tato poznámka Jana Löwenbacha již předznamenávala, že se uvedení opery neuskuteční.

¹⁹⁴ Ředitelem Národního divadla v Bratislavě byl od roku 1923 právě Oskar Nedbal (Černušák – Štědroň – Nováček, 1965, s. 155).

¹⁹⁵ Karel Nedbal (1888-1964), synovec Oskara Nedbala, český dirigent.

¹⁹⁶ Universal Edition, hudební nakladatelství ve Vídni.

¹⁹⁷ Alfred Kalmus, pracovník Universal Edition v Londýně (*Alfred Kalmus*, [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 22. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/448).

¹⁹⁸ Nečitelné.

¹⁹⁹ Nečitelné.

²⁰⁰ Jan Löwenbach má na mysli provedení opery *Voják a tanečnice*, H 162.

Co děláte jinak? Byl bych vás jel do Sieny,²⁰¹ ale nebude to možné, musím počátkem září být už trvale v Praze.

Pozdravujte maminku²⁰² a přihlašte se určitě v Praze, povíme si pak o všem podrobněji.

Váš Löwenbach

²⁰¹ V italské Sieně se roku 1928 konal festival *Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu*. Zde zazněl také *Smyčcový kvartet č. 2*, H 150 Bohuslava Martinů nebo díla Karla Háby (František Bartoš, *Český svět, ilustrovaný čtrnáctideník*, roč. 25, č. 2, 4. 10. 1928, s. 33). O účasti na festivalu informoval bratr Karla Háby, Alois Hába, Bohuslava Martinů v dopise ze 4. 8. 1928 (vlastník CBM; kopie v IBM, ISCM 1928-08-04).

²⁰² Karolina Martinů, matka Bohuslava Martinů.

[Praha, dne 8. září 1928.]

Vážený pan B.Martinů,

Polička.

Vážený příteli,

především děkuji za zprávu o nových Vašich úspěších,²⁰⁴ se kterými se srdečně těším a k nimž Vám gratuluji. Rád bych, aby také *Voják a tanečnice*²⁰⁵ se trochu hnuli. právě včera obdržel jsem dopis od gen.hud.ředitele Breisacha z Mohuče²⁰⁶, který se táže, kde opera vyšla a kdo má provozovací práva.²⁰⁷ Odpověděl jsem, že opera dosud tiskem nevyšla, že však mu zasílám německý text²⁰⁸ a dávám z Brna zaslati klavírní výtah²⁰⁹, jsa ochoten opatřiti mu definitivní německý překlad²¹⁰ co nejdříve kdyby se pro přijetí rozhodl. Do Brna jsem ihned napsal, o zaslání klavírního výtahu do Mohuče. Možná, že dne 11.t.m. a 12.v Brně budu. Při poslední návštěvě řekl mně tam Neumann²¹¹, že příští představení má v programu až na začátek října. Vysílání v radiu na 18.8. bylo ohlášeno omylem Radiojournalu,²¹² který se prý před tím s divadlem vůbec nedohodl a převzal původní disposici repertoiru, která byla učiněna ještě před prázdninami.²¹³ V časopise Radiojournal byla docela nemístná kritika před domnělým vysíláním, proti které jsem se dopisem redakci náležitě ohradil. Tři výtisky libreta dal jsem Vám poslati z Hudební Matice²¹⁴ a doufám, že jste je zatím obdržel. Myslím, že budu mít

²⁰³ Psáno na stroji na hlavičkový papír.

²⁰⁴ Zřejmě se jedná o úspěchy v práci na opeře *Tři přání*, H 175, na které spolupracoval s francouzským libretistou G. Ribemont-Dessaignesem (Martinů, 1978, s. 141). Dále se mohlo jednat o obdržení pozvánky na festival, který pořádala Elizabeth Sprague Coolidge. V programu festivalu byl také Martinů *Smyčcový kvintet*, H 164 (vlastník Library of Congress, Washington D.C., kopie v IBM, Spr 1928-08-25).

²⁰⁵ Opera *Voják a tanečnice*, H 162.

²⁰⁶ Paul Breisach (1896-1952), rakouský dirigent. Působil také ve Státním divadle v Mohuči a Berlíně (*Paul Breisach* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1468).

²⁰⁷ Provozovací práva měl Archiv Národního divadla v Brně pod signaturou I-59 a má je dodnes (Velická, 2014, s. 56).

²⁰⁸ Nejedná se o kompletní německý překlad opery *Voják a tanečnice*, H 162. Ten zatím neexistoval. Jan Löwenbach se do něho nechtěl pouštět, i přes jeho výbornou němčinu, protože by mu to zabralo příliš času, který sám neměl a vhodného překladatele nemohli s Bohuslavem Martinů sehnat.

²⁰⁹ Klavírní výtah pořídil Karel Šolc.

²¹⁰ Provedení v Mohuči by se stalo hlavním důvodem, proč by došlo k německému překladu opery *Voják a tanečnice*, H 162. K tomuto provedení bohužel nedošlo.

²¹¹ František Neumann (1874-1929), český dirigent, skladatel a ředitel Národního divadla v Brně.

²¹² Radiojournal – vysílací společnost, která se stala předchůdcem Československého rozhlasu. Pravidelné rozhlasové vysílání zahájil 18. května 1923 (*Radiojournal* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/companies/public_view/728).

²¹³ Radiojournal měl vysílat *Vojáka a tanečnici*. Bohuslav Martinů rádio poslouchal, ale program vysílání byl změněný (Martinů, 1978, s. 141).

²¹⁴ Hudební matice, české nakladatelství.

v nejbližších dnech příležitost mluvit ještě se Steinbergem²¹⁵, avšak střízlivě uvažováno, nepočítám již s tím, že by se teď ještě v tomto stadiu pro věc rozhodl.²¹⁶

Je velká škoda, že jste se dříve nemohl starati o zájezd do Sienny.²¹⁷ Jsem přesvědčen, že byste byl dostal od ministerstva k tomu účelu podporu, kdybyste si byl včas podal žádost. Rovněž tak jsem ovšem přesvědčen, že by Vaše přítomnost tam byla prospěšná. Pánům, kteří se zde o to starali náleží za tuto indolenci²¹⁸ výtky.²¹⁹ Sám jsem také o tom uvažoval tam jeti, ale není to nyní možno nejen proto, že by to stálo dost peněz, nýbrž i pro nedostatek času, ježto bych cestou ztrávil nejméně 14 dní a ty při nynější práci nemohu zanedbat.

Těším se na brzkou shledanou v Praze a jsem

s přátelskými pozdravy

Löwenbach

²¹⁵ William Steinberg (1899-1978), americký dirigent německého původu. V letech 1925-1929 byl dirigentem Nového německého divadla v Praze. Působil také jako umělecký šéf v Pittsburghu. Dále působil také v Londýně, Kolíně nad Rýnem a Frankfurtu (*William Steinberg* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1469; Šafařík, 1994, s. 207).

²¹⁶ Zřejmě pro uvedení opery *Voják a tanečnice*, H 162.

²¹⁷ V italské Sieně se roku 1928 konal festival *Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu*. Na tomto VI. ročníku festivalu byl proveden Martinů *Smyčkový kvartet č. 2*, H 150 (Zouhar–Coufalová, s. 22).

²¹⁸ Indolence = lhostejnost (Rajman, 1971, s. 151).

²¹⁹ Bohuslav Martinů psal Hudební matici dopis, ve kterém ji ostře kritizoval, protože mu nenapsali, kdo provede jeho *Smyčkový kvartet č. 2*, H 150 (CBM, PBM Kmš 708).

13 [Löw 1945-09-02]²²⁰

B. Martinů

South Orleans

[2. září 1945.]

Mass.²²¹

Milý příteli,

Doháním zanedbanou korespondenci, tak přicházíte na řadu také s opožděním takřka měsíčním. V té době se mnoho semlelo, čím mne částečně omluvíte. Velký šupec práce, když Masaryk²²² přijel ze San Franciska a zase odjížděl²²³; podobný šupec teď, když odjíždí Dr. Papánek,²²⁴ /jen na čas/, Dr. Steinbach²²⁵ a Novotný.²²⁶ Žena²²⁷ znovu v nemocnici, zas doma v městě v posteli, pak zase tady v New Rochelle a doktoři – na facky! Jedna dcera²²⁸ na odjezdu /už se plaví/ - druhá s vnučkou přijela²²⁹ – výpověď z bytu – hledání a nalezení nového – práce na úkolu, který jsem nepředloženě vzal na sebe – je toho dost na mé šediny!

Zatím přišly dopisy z Prahy od známých a pozdravují Vás Šourek,²³⁰ Kříčka²³¹ atd !Přímá korespondence je možná – a čtu, že budou od Vás hrát “Hry o Marii”²³² v Divadle

²²⁰ Psáno na stroji.

²²¹ Massachusetts.

²²² Jan Masaryk (1886-1948), syn Tomáše Garriguea Masaryka, ministr zahraničí Benešovy vlády v exilu (*Jan Masaryk* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 15. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/588).

²²³ Jan Masaryk byl na cestě v USA od 15. dubna do 25. července 1945. Cestu zakončil v San Franciscu (Vaněk, 1994, s. 188).

²²⁴ Jan Papánek (1896-1991), diplomat a vedoucí Československé informační kanceláře v New Yorku (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 230).

²²⁵ Jan Steinbach (1894-1990), lékař na českém konzulátě v USA během 2. světové války. V roce 1945 se vrátil zpět do Československa, avšak po komunistickém puči se opět navrátil do USA (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 293).

²²⁶ Jedná se o dr. Novotného, který pracoval v Československé informační službě v New Yorku (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 293).

²²⁷ Vilma Löwenbachová (1891-1975), manželka Jana Löwenbacha, překladatelka a organizátorka kulturního života v Československu i v USA v exilu (*Vilma Löwenbachová* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/2073).

²²⁸ Zřejmě Eva Fischel (rozená Löwenbach) (1912-1958), (*Eva Fischel (rozená Löwenbach)* [online]. MyHeritage rodokmeny [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=135331-8-504224&action=showRecord>).

²²⁹ Zřejmě Vera Jitka (Mima) Bala (rozená Löwenbach) (1914-1992), s dcerou a vnučkou Jana Löwenbacha Ann Caroline Matyas (rozená Bala (Ballenberger)) (1948-2016), (*Vera Jitka (Mima) Bala (rozená Löwenbach)* [online]. MyHeritage rodokmeny [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=135331-8-504225&action=showRecord>).

²³⁰ Otakar Šourek (1883-1956), český hudební vědec.

²³¹ Jaroslav Kříčka (1882-1969), český skladatel, dirigent a pedagog.

²³² *Hry o Marii*, H 236.

5.května²³³ /býv. Německé/ a jinou v Národním.²³⁴ – Ted' bych rád věděl, v případě potřeby byste tam mohl poslat "Lidice"²³⁵ . 1. a 2. symfonii²³⁶ už asi tam mají.

Ten rozhlas tehdy jste asi nechytily, ježto WQXR²³⁷ je poměrně slabá stanice. Bylo to velmi dobré a desky jsou od BBC²³⁸ a mohou se hrát jen v radiu, nejsou na prodej. Jsou zde na konsulátě.²³⁹

S Talichem,²⁴⁰ zdá se, není vše tak stoprocentně jasné. Kříčka²⁴¹ píše, že byl pět neděl na Pankráci, ted' je na svobodě, ale nervy pocuchány a vrátilo se prý částečně chrlení krve. Z toho soudím, že žádný "proces" nebude. Byl bych šťasten, kdyby se obvinění ukázalo přehmatem přílišných horlivců.²⁴²

Prosím Vás napište mně, zdali mohu eventuelně poslat jeden výtisk vaší nové sonaty²⁴³ tomu E.Friedmanovi,²⁴⁴ který je ted' v Caracas,²⁴⁵ Venezuela, /zaplatím/. Houslový koncert²⁴⁶ jsem poslal p. Lechnerovi²⁴⁷ do Buenos Aires²⁴⁸ – dluhuji Vám 5 dolarů za to!

²³³ Divadlo 5. května bylo pražské divadlo v letech 1945-1946 (ŠORMOVÁ, Eva. *Divadlo 5. května* [online]. Česká divadelní encyklopedie [cit. 15. 2. 2022]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_5._kv%C4%9Btina).

²³⁴ Národní divadlo v Praze.

²³⁵ *Památník Lidicím*, H 296.

²³⁶ *Symfonie č. 1*, H 289 a *Symfonie č. 2*, H 295.

²³⁷ Jan Löwenbach k WQXR poznamenává, že se jedná o vysílací stanici, která náležela New York Times, věnuje se vážné hudbě skrze přenos z desek. Autor Miroslav Holub popisuje WQXR jako ušlechtilou newyorskou stanici, která přenáší klasickou hudbu, přednášky a diskuse o věcech ducha (Löwenbach, 1948, s. 23; Holub, 1969, s. 113).

²³⁸ Britská rozhlasová společnost.

²³⁹ Konsulát v New Yorku.

²⁴⁰ Václav Talich (1883-1961), český dirigent. Jan Löwenbach píše o nejistotě v soudním procesu s Václavem Talichem, který byl obviněn za kolaboraci s nacisty.

²⁴¹ Jaroslav Kříčka (1882-1969), český skladatel, dirigent a pedagog.

²⁴² Jan Löwenbach naráží na Zdeňka Nejedlého, který obvinil Václava Talicha z kolaborace s nacisty. Jiří Šafařík označuje toto jednání Zdeňka Nejedlého jako vyřizování osobních účtů. Václav Talich nebyl jediný, který byl nařčen z kolaborace. Nejedlý obvinil také houslistu Vášu Příhodu, herce Vlastu Buriana či herečku Lídu Baarovou (Mihule, 2017, s. 337; Šafařík, 1994, s. 69).

²⁴³ Zřejmě se jedná o *Sonátu č. 3 pro housle a klavír*, H 303, která byla dokončena v New Yorku 4. prosince 1944 a premiéru měla taktéž v New Yorku 17. 12. 1945 (Halbreich, 2007, s. 337).

²⁴⁴ Emil Friedman (1908-2002), český houslista, který působil v Jižní Americe.

²⁴⁵ Caracas je hlavní město jihoamerické Venezuely.

²⁴⁶ *Koncert pro housle a orchestr č. 2*, H 293.

²⁴⁷ Emil Lechner st. (1902-1973), český houslista, zakladatel Klavírního kvarteta Bohuslava Martinů (*Emil Lechner st.* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 15. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/120).

²⁴⁸ Buenos Aires, hlavní město Argentiny.

Firkušný²⁴⁹ – jak svědčí moje dcera – měl ohromné úspěchy, ještě se nevrátil.²⁵⁰ Dále pak má moje dcera vyřídít mnoho nejsrdečnějších pozdravů od Marty Benešové – Sternové, která též posílá po ní balíček pro Vaší paní.²⁵¹

Přihlaste se až přijedete, zatím se mějte dobře!

²⁴⁹ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

²⁵⁰ Rudolf Firkušný byl na turné po Jižní Americe a USA.

²⁵¹ Pro Charlotte Martinů.

14 [Löw 1945-10-02]²⁵²

[2.října, 1945]

Milý příteli,

Zde je pokus o výběr možných titulů pro scherzovou větu:²⁵³

1/ On the Highway

2/ Riverside Drive

3/ Frolio Ride /?/

4/ Spitfire

Ty jsou více programně obrazné. Spíše abstraktní by bylo: Scherzando ritmicq²⁵⁴

Ovšem, musil bych to trochu znát, abych mohl být určitější

Váš

P.S.:Prosím Vás: Ještě mně řekněte přesně data

Bostonu a Philadelphie.

²⁵² Psáno na stroji.

²⁵³ Ke skladbě *Thunderbolt P-47*, H 309.

²⁵⁴ Skladba *Thunderbolt P-47*, H 309 nakonec nese podtitul Scherzo pro orchestr s částmi Poco Allegro, Trio a Scherzo da Capo (Halbreich, 2007, s. 260).

15 [Löw 1946-12-20]²⁵⁵

[Praha 20.XII.46.]

Pan

B. Martinů,

24 W 58 St.²⁵⁶

New York, N.Y.

Milý příteli ,

Karel Novák²⁵⁷ mně sděloval obsah Vašeho dopisu²⁵⁸ a tak Vám píši s svůj názor.

1./Pokud jde o premieru 5.symfonie,²⁵⁹ napíše Vám Novák²⁶⁰ ještě přímo. Tot' se ví, že bychom to uvítali a Filharmonie²⁶¹ by Vám mohla nabídnouti asi 50.000 Kč, které by byly ovšem splatny zde. Ovšem věc závisí také od toho, zadli přijede Elman²⁶² a bude-li hrát Váš koncert.²⁶³ Pak by se obě skladby kvůli Vaším „přátelům“ pro festival²⁶⁴ sotva doporučovaly.

²⁵⁵ Psáno na stroji.

²⁵⁶ Na této adrese bydleli manželé Martinů od září 1942. Byt jim zařídil Rudolf Firkušný (Mihule, 2017, s. 311).

²⁵⁷ Karel Novák (1902-1966), bratr Stanislava Nováka (1890-1945), houslista, do roku 1960 člen České filharmonie jako II. houslista (*Karel Novák* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/187).

²⁵⁸ Zřejmě dopis Bohuslava Martinů adresovaný Karlu Novákovi z 6. 12. 1946 (vlastník Nadace Bohuslava Martinů, Praha; kopie v IBM, NovK 1946-12-06).

²⁵⁹ *Symfonie č. 5*, H 310.

²⁶⁰ Karel Novák.

²⁶¹ Česká filharmonie.

²⁶² Mischa Elman (1891-1967), americký houslista ruského původu. V roce 1926 založil Elman String Quartet. Vydával také gramofonové desky, kterých se prodalo přes dva miliony, což mu přineslo obrovskou popularitu (Boris Schwarz, revize Margaret Cambell. *Mischa Elman* [online]. Grove Music Online [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.08739>).

²⁶³ *Koncert pro housle a orchestr č. 2*, H 293. Tento koncert věnoval Bohuslav Martinů Mischovi Elmanovi. Premiéra koncertu byla v Bostonu 31. 12. 1943, dirigent Sergej Kusevickij, sólo Mischa Elman a Boston Symphony Orchestra (Halbreich, 2007, s. 309). Mischa Elman byl přítomný na premiéře *Symfonie č. 1*, H 289 Bohuslava Martinů v Bostonu a *Symfonie č. 1* ho natolik uchvátily, že hned požádal Bohuslava Martinů o spolupráci. Premiéra *Symfonie č. 1* souvisela se vznikem *Koncertu pro housle a orchestr č. 2*, proto Bohuslav Martinů této žádosti o spolupráci vyhověl (Mihule, 2017, s. 314).

²⁶⁴ Druhý ročník festivalu Pražské jaro, na kterém zazněla Martinů *Symfonie č. 5*, H 310, se účastnila Charlotte Martinů (Mihule, 2017, s. 362; Martinů, Ch. 2003, s. 120).

2./Mluvil jsem včera s ministrem Dr.Stránským,²⁶⁵aby urychlil Vaše definitivní jmenování²⁶⁶ s platností od začátku letošního roku školního a se zdravotní dovolenou půlroční. Ministr²⁶⁷ nařídil, aby se tato věc co nejrychleji vyřídila. Budu to hlídat.

3./Zavolejte si ASCAP²⁶⁸ /tel.:Co 57464/ a to Dra. Vissima a řekněte mu mým jménem, že OSA²⁶⁹ jim již žádný certifikát před několika týdny zaslala a že tedy není závady, aby Vám záloha, resp. dlužné honoráře byly Vám vyplaceny.

4./Kdybyste přišel do rozpaků v Nowem Yorku, zmocním svoji ženu,²⁷⁰ aby Vám v New Yorku vyplatila potřebnou částku /asi 300 nebo snad i do 500 dolarů/ a Vy byste mně to tady zaplatil v korunách, až sem přijedete na jaře.

²⁶⁵ Jaroslav Stránský (1884-1973), ministr spravedlnosti a školství (*Jaroslav Stránský*, [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/513).

²⁶⁶ Jednalo se o jmenování Bohuslava Martinů profesorem skladby na Akademii múzických umění v Praze. V té době byl ministr školství již Jaroslav Stránský, proto bylo reálné toto místo obsadit. Za ministerství Zdenka Nejedlého toto místo nepřipadalo v úvahu, čehož si byl Bohuslav Martinů sám vědom (Mihule, 2017, s. 358).

²⁶⁷ Ministr Jaroslav Stránský.

²⁶⁸ ASCAP = American Society of Composers, Authors and Publishers (Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů). Jedná se o organizaci pro práva na provedení děl v USA, která zahrnuje více než 400 000 autorů. Tato organizace také zahrnuje Cenu Rudolfa Nissima pro mladé skladatele (Karen Sherry. *American Society of Composers, Authors and Publishers* [online]. Grove Music Online [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2234160>).

²⁶⁹ Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním.

²⁷⁰ Vilma Löwenbachová.

16 [Löw 1947-01-03]²⁷¹

[V Praze dne 3.ledna 1947.]

Panu
Bohuslavu Martinů,
24 West 58 St.²⁷²
New York, N.Y.

Milý příteli,

na příkaz pana ministra²⁷³ se Vaše záležitost nyní vyřizuje urychleně a jakmile obdržíme od Vás doklady, kterých je nezbytně potřebí z důvodů formálních, půjde věc Vašeho jmenování²⁷⁴ do vlády. My sice v ministerstvu²⁷⁵ víme kdo jste a nepotřebujeme na to doklady, ale poněvadž věc musí projít ještě jinými resorty, je nutno, abyste přiložil osobní doklady, o jichž opatření mne dnes žádal referent p.Dr.Kann. Prosím Vás tudíž, abyste mně co nejdříve na moji adresu Praha IV, Toskánský palác, ministerstvo školství a osvěty zaslal následující doklady: 1/ osvědčení o státním občanství /toto osvědčení Vám může vydati pouze okresní národní výbor v Poličce, 2/ vysvědčení zachovalosti /to Vám vystaví na konsulátě p.Kyjovský/²⁷⁶, 3/ potvrzení o národní spolehlivosti /také to Vám vystaví na konsulátě p.Kyjovský/²⁷⁷ 4/ vysvědčení úředního lékaře konsulátu, že jste způsobilý zastávat úřad a povinnosti profesora skladby na Akademii musických umění,²⁷⁸ 5/ všechna vysvědčení o Vašem dosavadním školení a předběžném vzdělání, pokud je máte po ruce, nebo pokud by je bylo možno zde opatřit. 6/ doklady o Vaši dosavadní umělecké činnosti /tu stačí, když mně pošlete Šafránkovu²⁷⁹ brožurku, t.j. onen separátní otisk *Musical Quarterly*²⁸⁰ se seznamem Vašich skladeb doplněný a připojíte mi na kus papíru další Vaše provozování, která v tom seznamu zahrnuta ještě nejsou. Po případě pošlete mně opis toho, co jste svého času poslal

²⁷¹ Psáno na stroji.

²⁷² Na této adrese bydleli manželé Martinů od září 1942. Byt jim zařídil Rudolf Firkušný.

²⁷³ Ministr školství Jaroslav Stránský.

²⁷⁴ Jednalo se o jmenování Bohuslava Martinů profesorem skladby na Akademii múzických umění v Praze.

²⁷⁵ Ministerstvo školství a národní osvěty ČSR.

²⁷⁶ Jan František Kyjovský (1886-1963), konzul v New Yorku (*Jan František Kyjovský* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/osobnosti_v_historii/jan_frantisek_kyjovsky.html).

²⁷⁷ Jan František Kyjovský (1886-1963), konzul v New Yorku.

²⁷⁸ Akademie múzických umění v Praze.

²⁷⁹ Miloš Šafránek (1894-1982), přítel a životopisec Bohuslava Martinů. Již v roce 1944 vydal publikaci *Bohuslav Martinů. The Man and His Music*.

²⁸⁰ *Musical Quarterly*, hudební periodikum (*Musical Quarterly* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/companies/public_view/550).

ASCAP²⁸¹/Čím dříve tyto doklady dostanu, tím dříve bude věc vyřízena. Doklady, které nemůžete opatřit v New Yorku, opatřte si ihned na moji adresu od nějakého přítele v Poličce, po př. pokud jde o Prahu, /konservatoř/ zde v Praze.²⁸²

Informoval jsem se u p. referenta vrch.rady Kanna také o pravděpodobných platových Vašich vyhlídkách a bylo mi řečeno, že v I.stupni vysokoškolského profesora bude Váš základní plat s přídavkem ročně 74.500 Kčs, k tomu pak s měsíčním přídavkem a dalšími přeplatky cirká 53.000 Kčs, takže celkový Váš roční plat by obnášel něco mezi 120 a 130.000 Kčs ročně, což na zdejší poměry jest velmi slušné.

Prosím Vás, abyste mi žádané doklady co nejdříve zaslal, po př. mně oznámil kdy a od koho scházející doklady obdržím.

S přátelskými pozdravy a s přáním všeho nejlepšího v novém roce Vám i Vaší choti

zcela oddaný

²⁸¹ ASCAP.

²⁸² Pražská konzervatoř.

17 [Löw 1947-11-11]²⁸³

[V Praze dne 11. listopadu 1947.]

Pan

Bohuslav Martinů,

New York.

Milý příteli,

jsem Vám dlužen odpověď na Váš dopis ze 17. října t.r.²⁸⁴ Vy nebudete snad těm vnitrouředním obtížím rozumět, ale faktum je, že při každém poukazu do ciziny se naskytují obtíže, o kterých obyčejný smrtelník nemá ponětí, zejména jde-li o těžké poukazy do Ameriky. Po dojití Vaší informace ze 17. října t.r. jsem hned věc projednat telefonicky s referenty ministerstva zahraničních věcí a bylo mně slíbeno, že bude poukaz na Vás ihned telegraficky proveden. Tento telegram byl skutečně také připraven a na vlastní oči jsem ho viděl, ale bohužel v zamíni²⁸⁵ pozastavilo věc finanční oddělení a za nepřítomnosti referentovi zůstalo to ležet. Teprve když před několika dny přišel telegram od pana ministra Masaryka,²⁸⁶ hnulo se věci znovu a po podrobné poradě obou resortů bylo usneseno, že Vám bude prozatím poukázán obnos 750 dolarů, tj. do konce tohoto roku a mezi tím bude zde mezi oběma ministerstvy věc vyřízena defitivně,²⁸⁷ tak, abyste příspěvek 250 dolarů²⁸⁸ měl k dispozici pro dobu svého pobytu v New Yorku, při čemž zde předpokládáme, že sem odjedete někdy v dubnu.²⁸⁹ Jak věc bude vyřízena interně dosud není rozhodnuto, poněvadž podobného precedenčního případu ještě zde nebylo, ale je pravděpodobné, že tyto příspěvky budou Vám čítány na účet Vašeho profesorského platu a že Vaše jmenování²⁹⁰ až přijedete bude provedeno se zpětnou platností. To vše ještě není definitivně rozhodnuto. Jednal jsem o tom s presidiem našeho ministerstva, které se musí ještě o věci dohodnouti s vysokoškolským odborem. Na každý způsob můžete být

²⁸³ Psáno na stroji.

²⁸⁴ Dochovaný dopis Bohuslava Martinů z 17. 10. 1947 (IBM, Löw 1947-10-17).

²⁸⁵ Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

²⁸⁶ Jan Masaryk (1886-1948), syn Tomáše Garriguea Masaryka, ministr zahraničí Benešovy vlády v exilu.

²⁸⁷ Jan Masaryk zařídil jednorázovou podporu pro Bohuslava Martinů ve výši 1000 dolarů (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 319).

²⁸⁸ Podporu 250 dolarů pro Bohuslava Martinů zařídil Vladimír Clementis, státní tajemník na Ministerstvu zahraničních věcí (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 332).

²⁸⁹ Bohuslav Martinů se bohužel do své vlasti již nikdy nevrátil.

²⁹⁰ Jednalo se o jmenování Bohuslava Martinů profesorem skladby na Akademii múzických umění v Praze.

kliden a jist, že Vám pravidelný příspěvek na dobu Vašeho pobytu v New Yorku je zabezpečen.²⁹¹

Pokud jde o Vaše Concerto grosso²⁹² dohodl jsem se s Čebánkem²⁹³ a napsal jsem Universální Edici do Vídně²⁹⁴ dopis, aby se vyslovili zdali a do jaké lhůty hodlají skladbu²⁹⁵ vydat. Není to – jak pochopíte – jediný případ toho druhu, vždyť na př. celá řada skladeb Dvořákových²⁹⁶ a Sukových²⁹⁷ je rozebrána. V některých případech namítají nakladatelé, že desky byly zničeny, takže nemohou nová vydání tisknout, ale hlavní námitka je ta, že není v Rakousku a v Německu papíru. což ovšem je pravda. Nicméně mám za to, že máme zákonnou možnost věc liknavému nakladateli²⁹⁸ vzít a dát ji nakladateli zdejšímu. Ale i tu musíte počítat a dosti dlouhou dobu, poněvadž ani tady není dost papíru a tiskárny jsou tak přetíženy, že nechtějí přijímat nových zakázek. Každým způsobem Vám podám zprávu, jakmile obdržím odpověď od Universální Edice.²⁹⁹

Těší mne velmi Vaše zpráva o Novákovi³⁰⁰ a ostatních Vašich žácích a doufám, že můžete klidně s nimi pracovat a také při tom i komponovat. Bylo by nám zde velmi milé, kdybychom se dověděli, zdali Váš klavírní koncert³⁰¹ na festival³⁰² bude hotov čili nic. Bylo by to velmi krásné, poněvadž by pak byly dvě světové premiéry : Milhaudův³⁰³ klav. koncert, který bude hrát Baume³⁰⁴ a Váš.³⁰⁵

Se srdečnými pozdravy Vám oběma i Firkušnému³⁰⁶

²⁹¹ Příspěvek 250 dolarů byl Bohuslav Martinů zajištěn až do dubna 1948 (Mihule, 2017, s. 377). Jan Löwenbach zde odpovídá na dopis Bohuslava Martinů z 5. 11. 1947 (IBM, Löw 1947-11-05).

²⁹² *Concerto grosso*, H 263.

²⁹³ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů (Brádková, 2010, s. 15 a s. 23).

²⁹⁴ Universální Edice, hudební nakladatelství ve Vídni.

²⁹⁵ Myšleno *Concerto grosso*, H 263.

²⁹⁶ Antonín Dvořák (1841-1904), český hudební skladatel.

²⁹⁷ Josef Suk st. (1874-1935), český hudební skladatel.

²⁹⁸ Jan Löwenbach myslí Universální Edici ve Vídni.

²⁹⁹ Universální Edice, hudební nakladatelství ve Vídni.

³⁰⁰ Jan Novák (1921-1984), český skladatel. Studoval na AMU v Praze a roku 1947 odjel do USA, financovaný fondem Jaroslava Ježka, kde studoval u Bohuslava Martinů (Alena Němcová. *Jan Novák* [online]. Grove Music Online [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.20142>).

³⁰¹ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316.

³⁰² Festival Pražské jaro.

³⁰³ Darius Milhaud (1892-1974), francouzský skladatel, člen Pařížské šestky. Po nacistické okupaci Francie se Milhaud rozhodl pro emigraci do USA, kde se stal profesorem skladby na Mills College v Oaklandu v Kalifornii a zde vyučoval až do roku 1962 (Milhaud, Martinů a Panenka, 1999, s. 5).

³⁰⁴ Emile Baume (1903-1992), francouzský klavírista (*Émile BAUME* [online]. Federation des Societes d'Histoire & d'Archeologie d'Alsace [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.alsace-histoire.org/netdba/baume-emile/>).

³⁰⁵ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316.

³⁰⁶ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

Váš oddaný

3. Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi

1 [Löw 1942-06-26]³⁰⁷

[June 26. 1942]

Milý příteli, promiňte mi zpoždění odpovědi, nemám skoro vůbec čas, dostal jsem totiž nabídku na místo kompozice na Berkshire-Music-Center.³⁰⁸ Koussevitzky³⁰⁹ mě tam chce přes moji bídnou angličtinu a to víte, že to přijmu. Je to místo kde měl učit Stravinský,³¹⁰ tak teď dávám na rychlo dohromady svoji angličtinu.³¹¹ Teď k těm otázkám. Nemám opravdu na ně čas, a také některé jsou dost choulostivé a nedají se jen tak jednou větou zodpovědět. Do Ameriky jsem se dostal díky svým švýcarským přátelům³¹² a díky Genevské akci lidí, které jsem nikdy v životě neviděl a kteří učinili sbírku³¹³ abych měl na cestu a život dokud jsem byl ve Francii. Přijel jsem koncem března do N. Y. 1941.³¹⁴ Američané mě přijali velmi krásně,³¹⁵ jako kdybych sem byl jezdil každý rok a většinou o mě věděli více než ve Francii a rozhodně více než doma.³¹⁶ To je ovšem přehnáno ale věděli hodně na zemi, kde jsem nikdy doma nebyl.

³⁰⁷ Psáno tužkou.

³⁰⁸ Jednalo se o letní kurzy v Berkshire Music Center. Bohuslav Martinů na kurzy nastoupil jako profesor skladby (Mihule, 2017, s. 310).

³⁰⁹ Sergej Aleksandrovič Kusevickij (Serge Aleksandrovich Koussevitzky) (1874-1951), ruský dirigent, který po ruské revoluci roku 1917 odešel do Berlína, poté do Říma a do Paříže, a nakonec přišel roku 1924 do USA, kde získal roku 1941 americké občanství. Stal se ředitelem Boston Symphony Orchestra, který vedl v letech 1924-1949. Od roku 1936 pořádal letní koncerty v Berkshire Music Center v Tanglewoodu v Massachusetts a v roce 1940 zde založil školu. Jeho žákem byl například Leonard Bernstein (*Serge Koussevitzky* [online]. Grove Music Online [cit. 18. 6. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2249993>).

³¹⁰ Igor Stravinsky, ruský skladatel, hostující pedagog v Berkshire Music Center. Dále zde vyučovali také Paul Hindemith či Aaron Copland (Mihule, 2017, s. 310).

³¹¹ Také Charlotte Martinů píše o problémech s angličtinou, kterou však později Bohuslav Martinů velmi dobře ovládal (Martinů, Ch. 2003, s. 92).

³¹² S útekem do USA pomáhali manželům Martinů především přátelé Sacherovi. Z podnětu Ernesta Ansermeta vznikla veřejná sbírka na skladatele v tísni, kterou založil hudební kritik Robert Aloys Mooser, velký obdivovatel Bohuslava Martinů. Na útěku z Evropy se podílel také novinář Varian Fry, který zachránil několik set osob před nacistickou okupací (Mihule, 2017, s. 289-291).

³¹³ Veřejná sbírka na podporu Bohuslava Martinů, kterou založil Robert Aloys Mooser.

³¹⁴ Lod' s názvem Exeter odplouvala 21. 3. 1941 z Lisabonu a přistála 31. března 1941 v New Yorku (Year: 1941; Arrival: New York, New York, USA; Microfilm Serial: T715, 1897-1957; Line: 16; Page Number: 112; [cit. 18. června 2022], <https://search.ancestry.com/cgi-bin/sse.dll?indiv=1&dbid=7488&h=1006535169&tid=&pid=&queryId=12f94629c2c7b7bd44145de3524ff23f&usePUB=true&phsrc=XsS8&phstart=successSource> srov. Popelka, 1996, s. 72; Mihule, 2017, s. 295).

³¹⁵ V Americe byl Bohuslav Martinů představen jako významný skladatel. Mnoho lidí považovalo za čest pozvat Bohuslava Martinů domů (Mihule, 2017, s. 299).

³¹⁶ V přístavu čekali na manželé Martinů jejich přátelé v čele s Rudolfem Firkušným, velkou oporou Bohuslava Martinů. Pomoc po příjezdu do USA poskytl československý konzul Emanuel Hajný, který manželům Martinů pomohl s potřebnými dokumenty. Až do června byli manželé Martinů ubytováni v hotelu v New Yorku (Mihule, 2017, s. 296).

Znám jsem tu byl hodně z provedení „Bagaru“³¹⁷ a Rhapsodie³¹⁸ (Symfo. Allegro), kterou hrál někdy v 1927 – 28³¹⁹ Koussevitzky³²⁰ a z mých komorních děl, která byla provedena skoro více než v Paříži. Ligue of Composers³²¹ uspořádala pro mne odpolední čaj, kde jsem poznal uměleckou obec. Za Českou Ameriku mě přijal velmi hezky p. Leitner³²² a Em. Ondříček,³²³ s kterým jsem navázal pěkné přátelství. Ostatní obec mě přivítala příležitostně v restauraci české u Slanského myslím a pak na mě hned zapomněla.³²⁴ Začátek zde byl pro mě těžký, protože jsem byl z Francie nervově až fyzicky vyčerpan³²⁵ a N. Y.³²⁶ není místo odpočinku. Teď mám dojem že to po mě nepřečtete budu to psát většími písmeny. Ta otázka postavení umělce v Americe za těch daných podmínek je příliš komplikována než abych ji několika větami vyjádřil, byl to jeden z nejhorších okamžiků v mém celém životě, po každé stránce a hlavně umělecké.³²⁷ Všechno je zde rozdílné od toho čemu jsme tam u nás zvyklí a – no vždyť to znáte.³²⁸ Otázka adaptace se nutně staví do popředí, ale co je „adaptace“ pro hudebníka. Samozřejmě jsou zde věci lepší a také horší než v Evropě a abych soudil, na to jsem tu příliš málo. Po produktivní stránce známost mých skladeb pomáhala že jsem neměl obtíže umístit skladby, jenomže obtíže byly v tom že jsem skladby neměl. Všechno zůstalo v Paříži a nebo někde na franc. venkově, nevím kde a nevím zdali se s tím kdy shledám.³²⁹ Smyčc. kvartet,³³⁰

³¹⁷ *La Bagarre (Vřava)*, H 155 měla v USA obrovský úspěch z premiér roku 1927.

³¹⁸ *La Rhapsodie*, H 171 (jinak také Allegro Symphonique) (Halbreich, 2007, s. 256).

³¹⁹ Americká premiéra *La Rhapsodie*, H 171 se konala v Bostonu 14. 12. 1928 pod vedením Sergeje Kousevického s Boston Symphony Orchestra (Halbreich, 2007 s. 256).

³²⁰ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

³²¹ Mezinárodní společnost pro soudobou hudbu, též Ligue of Composers (Liga skladatelů). Bohuslav Martinů pro tuto společnost napsal *Madrigalovou sonátu pro flétnu, housle a klavír*, H 291 v listopadu 1942. Skladba byla určena k oslavě dvacátého výročí založení této společnosti (Mihule, 2017, s. 312).

³²² Zřejmě Karel Leitner (1878-1954), český klavírista a novinář. Doprovázel především Emanuela Ondříčka. V USA se oženil se sestrou Emanuela Ondříčka, Marií Ondříčkovou. Karl Leitner byl také žákem Antonína Dvořáka a redaktor „New-Yorských“ listů (Černušák – Štědroň – Nováček, 1963, s. 824; Mihule, 2017, s. 297).

³²³ Emanuel Ondříček (1880-1958), český virtuózní houslista. Po úrazu se věnoval pedagogické činnosti v Bostonu, kde také zemřel (Černušák – Štědroň – Nováček, 1965, s. 222).

³²⁴ Z příjezdu Bohuslava Martinů byl nadšený také Jaroslav Ježek. Cenné přátelství zde Bohuslav Martinů navázal s Frankem Rybkou (1895-1970), výborným violoncellistou a varhaníkem, kterého znal již z Paříže. Velké přátelství pojilo Bohuslava Martinů také se Šafránkovými, kteří pozvali manžele Martinů na celý červen k sobě domů do Pleasantville, asi 80 kilometrů od New Yorku (Mihule, 2017, s. 299).

³²⁵ Bohuslav Martinů byl vyčerpan po náročném útěku z Evropy do USA.

³²⁶ New York.

³²⁷ Bohuslav Martinů se první měsíce v USA necítil ve své kůži. Život na jiném kontinentu byl pro něj příliš rozdílný od života v Evropě (Mihule, 2017, s. 297).

³²⁸ Jan Löwenbach napsal roku 1948 knihu *Hudba v Americe*, kde popisuje působení významných českých skladatelů v USA.

³²⁹ Nějaké rukopisy poslal Bohuslav Martinů Františkovi Sigmundovi. Jiné partitury převzal M. Vautier, který stihl vyklidit byt Bohuslava Martinů ještě před příchodem nacistů. Část rukopisů si Bohuslav Martinů uložil také u houslistky Colette Frantzové (Mihule, 2017, s. 281).

³³⁰ Zřejmě se jedná o *Smyčcový kvartet č. 5*, H 268.

Polní mše pro naše vojáky,³³¹ Madrigaly,³³² všechny operní partitury³³³ no zkrátka všechno. Náhodou zachránil G. Szell³³⁴ partituru Concerta grossa³³⁵ a ta byla hned přijata Koussevitským,³³⁶ to už víte. O Ricercarech³³⁷ víte. Že si Koussevitsky objednal pro Boston orchestr³³⁸ Symfonii³³⁹ to víte, ale co nevíte že už mám dvě věty hotové.³⁴⁰ Z nových věcí je Houslový koncert se smyčc. orchestrem³⁴¹ premiéra,³⁴² dle kritik úplně senzační, byla v dubnu v Basileji. Nový kvartet s pianem³⁴³ který běží mi někde v Collorádu a bude se hrát v Berhshiru.³⁴⁴ Písničky znáte. Ze Genevy hlásí premieru Sonata da camera pro cello s orchestrem.³⁴⁵ Symfonieta giocosa³⁴⁶ to znáte. Jsou to dvě poslední skladby z Francie, ty jsem si jediné sebou dovezl. A také Double concerto³⁴⁷ které bude zde příští saisonu, nevím ještě s kým, možná Stockowski.³⁴⁸ Celková nálada? Jako někdo kdo začíná úplně znova. Prostě nepříjemné v mé padesátce, ale ne nepřekonatelné. Jinak stav duševní pro práci špatný, musí mít člověk moc kuráže aby pracoval při těch zprávách z domu,³⁴⁹ a při stálých vzpomínkách na doma,³⁵⁰ to také znáte, napište co vy pociťujete³⁵¹ a je to to samé. Přes to víru v lidi jsem neztratil a tím také ne víru v musiku, plánu mnoho a myslím dobrých. Jsem přesvědčen, že se mohu postavit za to, co dělám a přijati s klidným svědomím zodpovědnost. Napište V.

³³¹ *Polní mše*, H 279.

³³² *Čtyři madrigaly*, H 266.

³³³ Jednalo se o opery: *Voják a tanečnice*, H 162, *Slzy nože*, H 169, *Tři přání aneb Vrtkavosti života*, H 175, *Den dobročinnosti*, H 194, *Hry o Marii*, H 236, *Hlas lesa*, H 243, *Veselohra na mostě*, H 247, *Divadlo za bránou*, H 251, *Julietta*, H 253 a *Dvakrát Alexandr*, H 255.

³³⁴ George Szell (1897-1970), americko-maďarský dirigent.

³³⁵ *Concerto grosso*, H 263. Jednalo se o opsanou partituru, kterou George Szell dovezl z Austrálie (Novák-Löwenbach, 1947, s. 48).

³³⁶ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949. *Concerto grosso*, H 263 dirigoval Kusevickij v Bostonu 14. 11. 1941 (Halbreich, 2007, s. 272).

³³⁷ *Tre ricercari*, H 267.

³³⁸ Boston Symphony Orchestra, který řídil Sergej Kusevickij.

³³⁹ *Symfonie č. 1*, H 289.

³⁴⁰ Jednalo se o dvě věty ze *Symfonie č. 1*, H 289. První větu Moderato dokončil Bohuslav Martinů 21. 5. 1942 v Long Islandu v Jamaice v New Yorku. Druhou větu Scherzo dokončil 26. 6. 1942 ve Vermontu v Middlebury (Halbreich, 2007, s. 231).

³⁴¹ *Concerto da camera pro housle a smyčcový orchestr s klavírem a bicími nástroji*, H 285.

³⁴² Premiéra *Concerto da camera* byla ve Švýcarsku v Basileji 23. 1. 1942 (Halbreich, 2007, s. 308).

³⁴³ *Klavírní kvartet*, H 287.

³⁴⁴ Berkshire Music Center.

³⁴⁵ *Sonata da camera*, H 283.

³⁴⁶ *Sinfonieta giocosa*, H 282.

³⁴⁷ *Dvojkonzert*, H 271.

³⁴⁸ Leopold Stockowski (1882-1977), americký dirigent.

³⁴⁹ V Protektorátu Čechy a Morava byly 10. 6. 1942 vyhlazeny Lidice. 24. 6. byly vyhlazeny Ležáky. Je možné, že tato zpráva k Bohuslavu Martinů už doputovala (Frajdl, 1993, s. 6).

³⁵⁰ Bohuslav Martinů často vzpomínal na domov, horlivě sledoval světové události a myslel na vlast. Nejvíce ho zasáhl osud Lidic, který jím niterně otrásl a na základě toho vytvořil dílo *Památník Lidicím*, H 296, jehož premiéra se konala 28. října 1943 v Carnegie Hall v New Yorku (Martinů, Ch. 2003, s. 100; Zouhar, 1957, s. 80).

³⁵¹ Bohuslav Martinů naráží na skutečnost, že Jan Löwenbach také emigroval do USA.

Benešovi³⁵² že mu pošlu sám článek co nejdříve o situaci umělecké i o umělcích. Prozatím jenom tenhle sketch, snad se Vám z toho něco hodí.

Pozdravuji srdečně

Váš B. Martinů

Prosím Vás napište do redakce našich listů aby mě zatím neposílali noviny až po prázdninách. Nemám jejich adresu.

Děkuji a příjemné prázdniny Vám oběma přeju.

B. M. Berkshire Music Center³⁵³

Tanglewood – Lenox – Mass.³⁵⁴

³⁵² Možná se jedná o Václava Beneše, bratra Edvarda Beneše.

³⁵³ Berkshirské hudební středisko. Později se přejmenovalo na Tanglewood Music Center (Mihule, 2017, s. 310).

³⁵⁴ Tanglewood se nachází kousek od města Lenox ve státě Massachusetts.

[30 June 1943]

Milý příteli,

Všechno jsem dostal, nezlobte se že jsem hned neodpověděl. Ten text je hezký,³⁵⁶ ale moc to připomíná Coplandova³⁵⁷ Lincolna³⁵⁸ a to víte jak by kritika zajásala že se mají po čem vozit, ovlivnění Amerikou³⁵⁹ atd. A potom nemám čas protože jsem si zase navalil velkou práci³⁶⁰ na prázdniny, místo co bych si měl odpočinouti po té dřině s houslovým koncertem³⁶¹ a double-piano koncertem.³⁶² Pracuji na II symfonii³⁶³ a protože mám už skoro data, má to býti hned na podzim³⁶⁴ tak u toho sedím od rána do večera³⁶⁵ a nic z té přírody nemám a chtěl bych to dodělati abych si dal přece jenom ke konci „prázdnin“ trochu prázdnin pro sebe.³⁶⁶ Tak s tou ouverturou³⁶⁷ také nebude nic. Také se mně ouvertury nedaří a ani ten text váš mi nesedí,³⁶⁸ protože je to moc³⁶⁹ a muzika je závislá moc na textu a tak je to půl divadla a půl koncertu a to mi vše nejde dobře k mým nápadům,³⁷⁰ je to vlastně docela na druhém konci mého stylu a také by z toho nic dobrého nevylezlo, já se už znám. Ani s ouverturou to nejde. Tak mě to mrzí že Vás zklamal ale mám opravdu psaního až se mi to samotnému nelíbí. Jinak se tu máme hezky a počasí je jako všude moc podivné, buďto se potíme nemístně a nebo mrzneme a chraptíme.³⁷¹

³⁵⁵ Rukopis psaný černým perem.

³⁵⁶ Jan Löwenbach se zřejmě pokoušel o nové společné dílo a zaslal Bohuslavu Martinů text, mohlo se jednat o libreto. Bohuslav Martinů však po předchozí nevyhovující spolupráci na opeře *Voják a tanečnice*, H 162 prozatím text odmítnul zhudebnit.

³⁵⁷ Aaron Copland (1894-1990), americký hudební skladatel pro jevištní díla a filmovou hudbu, původem ruský žid narozený Aaron Copland čerpal z lidové hudby a jazzu (Neil Lerner. *Aaron Copland* [online] Grove Music Online [cit. 9. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/omo/9781561592630.013.3000000119>; Löwenbach, 1948, s. 106-109).

³⁵⁸ Dílo *Portrét Lincolnův* napsal skladatel Aaron Copland. Toto dílo má státotvornou tematiku. Jedná se o orchestrální skladbu s recitací (Podešva, 1963, s. 108).

³⁵⁹ Bohuslav Martinů se obával konfrontace s vlivem USA na jeho hudbu. Jan Löwenbach ve své knize *Hudba v Americe* přitom zdůrazňuje výrazný český vliv na americkou hudbu (Löwenbach, 1948, s. 120).

³⁶⁰ Především práce na *Symfonii č. 2*, H 295, ale také na *Památce Lidicím*, H 296 (Mihule, 2017, s. 534).

³⁶¹ *Koncert pro housle a orchestr č. 2*, H 293. Bohuslav Martinů na tomto díle pracoval v New Yorku od 23. 2. do 26. 4. 1943 (Halbreich, 2007, s. 309).

³⁶² *Koncert pro dva klavíry a orchestr*, H 292. Na tomto koncertu pracoval Bohuslav Martinů v New Yorku od 3. 1. do 23. 2. 1943 (Halbreich, 2007, s. 324).

³⁶³ *Symfonie č. 2*, H 295.

³⁶⁴ Premiéra *Symfonie č. 2*, se konala v Clevelandu 28. 10. 1943 v podání Cleveland Orchestra po taktovkou dirigenta Emila Leinsdorfa (Halbreich, 2007, s. 233).

³⁶⁵ Bohuslav Martinů dokončil tuto symfonii 24. 7. 1943 (Halbreich, 2007, s. 233).

³⁶⁶ Prázdniny trávili manželé Martinů v Darienu v Connecticutu (Martinů, Ch. 2003, s. 99).

³⁶⁷ Zřejmě ouvertura k zaslánému textu Jana Löwenbacha, který Bohuslav Martinů nechtěl zhudebnit.

³⁶⁸ Nečitelné.

³⁶⁹ Nečitelné.

³⁷⁰ Jan Löwenbach zřejmě napsal další libreto.

³⁷¹ Tyto poznámky se vztahují opět k místu Cleveland v USA.

Užijte pěkně venkova, moc Vás pozdravujeme

Váš

B. Martinů

[Začátek května 1944]

Milý příteli

Použil jsem toho že venku leje jako z konve³⁷³ a pracně jsem vyhledal svoje provedení. Ale ty Evropské mi vymizely z paměti tak jen na co jsem si vzpomněl, nebo co mám poznamenáno, totéž Charlotte.³⁷⁴ Nemám provedení Firkušného³⁷⁵ kterých bylo hodně a nemám Piatigorského³⁷⁶ který hrál variace asi 30x.³⁷⁷ Také Ruda³⁷⁸ hrál často v Jižní Americe i concert s orchestrem myslím v Peru?³⁷⁹ Ale snad to i takhle stačí. Před odjezdem jsem dokončil ten Quintett pianem 4 věty.³⁸⁰ To už vlastně víte, a čekáme teď na zprávy z Bostonu ohledně provedení.³⁸¹ Po N.Y. se mi vůbec nestýská³⁸² a chystám se na velkou práci.³⁸³ Prozatím zahradničím a sázíme květiny, stříhám trávník a vyhazujeme shnilé listí ze zahrady a je tu moc krásně, dnes sice prší, ale to přišlo jak na zavolání bylo tu moc sucho.³⁸⁴ Moc Vás pozdravujeme Vás i Vaši paní³⁸⁵ sdělte nám jak se zotavuje a někdy také napříště co se děje. Do N.Y. přijedu asi za 14 dní.

³⁷² Rukopis černým perem. Dopis obsahuje seznam provedení děl Bohuslava Martinů v Americe a Evropě. Tento seznam sloužil jako podklad pro dopis Rudolfu Nissimu, který mu zaslal Jan Löwenbach 23. 5. 1944. Jan Löwenbach na základně zaslaných děl vyřizoval pro Bohuslava Martinů žádost o členství v American Society of Composers, Authors and Publishers (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 253).

³⁷³ Na statku zvaný „Four Chimnies“ (Čtyři komíny) v Ridgefieldu v Connecticutu, kam přišli manželé Martinů 1. května 1944 (Martinů, Ch. 2003, s. 106).

³⁷⁴ Charlotte Martinů (1894-1978), manželka Bohuslava Martinů.

³⁷⁵ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista. V roce 1944 provedl v USA více než šedesát koncertů. Hrál s nejlepšími americkými orchestry a dirigenty (Šafařík, 1994, s. 67).

³⁷⁶ Gregorij Piatigorskij (1903-1976), americký violoncellista ruského původu (*Gregorij Piatigorskij* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1666).

³⁷⁷ *Variace na Rossiniho téma*, H 290 pro violoncello a klavír.

³⁷⁸ Rudolf Firkušný.

³⁷⁹ Rudolf Firkušný dobýval Ameriku. Roku 1943 přijal nabídku na turné po Jižní Americe. V Buenos Aires měl tři koncerty, ale pro velký úspěch musel přidat dalších osm koncertů. Velký úspěch slavil i v Riu de Janeiru. Koncertoval také v Uruguayi, Chile, Kolumbii, Venezuele či Trinidadu. Úspěch slavil i ve střední Americe. Samozřejmě nevynechal Peru, o kterém se Bohuslav Martinů zmiňuje. Úspěch Firkušného byl nezměrný napříč celou Amerikou, od Kanady po Chile (Šafařík, 1994, s. 66-67).

³⁸⁰ *Klavírní kvintet č. 2*, H 298 o čtyřech větách Poco Allegro, Adagio, Scherzo a Largo napsal Bohuslav Martinů v New Yorku. Datum dokončení je 14. 4. 1944 (Halbreich, 2007, s. 375).

³⁸¹ Provedení *Klavírního kvintetu č. 2*, H 298 se konalo v Bostonu 31. 12. 1944 pod vedením Paula Degreaua v podání sólistů Bostonského orchestru (Halbreich, 2007, s. 375).

³⁸² V New Yorku se Bohuslav Martinů často necítil dobře, především v zimě. Jeho nálada byla skleslá, a navíc z Československa nepřicházely zprávy (Martinů, Ch. 2003, s. 106).

³⁸³ 2. května 1944 začal Bohuslav Martinů pracovat na *3. symfonii*, H 299 (Mihule, 2017, s. 327).

³⁸⁴ Charlotte Martinů popisuje ve své knize stejné pocity, pracuje na zahradě, kupuje a sází nové rostliny (Martinů, Ch. 2003, s. 106). Miloš Šafaříkovi píše totéž: „*Jinak už jsme zde zařízení prozatím zahradničme a necháme se štipat od much, je tu moc hezky, v noci ještě zima a práce dost, na zahradě, v domě, stříhat pelorose. nosit dříví do krbu, shrabovat listí.*“ (vlastník CBM; kopie v IBM, ŠafM 1944-05-11).

³⁸⁵ Bohuslav Martinů myslí Vilmu Löwenbachovou, manželku Jana Löwenbacha.

A. Performances in USA³⁸⁶

1)³⁸⁷

I. Orchestra: ³⁸⁸

Concerto Grosso,³⁸⁹ 14/Nov. 1941 – Boston Symphony Orchestra – Boston³⁹⁰
 10/I. 1942 “ “ New York.³⁹¹
 9/August 1942 Berkshire “ Berkshire
 9/Jan. “ Boston “ Brooklyn.
 6/Dec. “ Pittsburgh. “ Pittsburgh.

Sinfonietta giocosa³⁹² – 16/III 1942 National “ Orch. Association (Bargin) N. Y.³⁹³
 Concerto for/piano I.³⁹⁴ (G. Leroux³⁹⁵) ? 1940 ? (february) ? N. Y.
 “ “ “ 1940 ? N. Jersey.

Symfonie I³⁹⁶

Symphony I³⁹⁷ 12./Nov. 1942 Boston Symphony Orchestra – Cambridge
 13/ 14/Nov. “ “ “ Boston³⁹⁸
 19/ “ “ “ “ New Heaven
 21/ “ “ “ “ New York
 6./I. 1943 “ “ “ “

Zymphony 4./I. “ (?) “ “ Boston

³⁸⁶ Provedení v USA.

³⁸⁷ První strana.

³⁸⁸ Orchestrální skladby. V závorce přeškrtnutý text.

³⁸⁹ *Concerto Grosso*, H 263.

³⁹⁰ *Concerto Grosso*, H 263 bylo věnováno Charlesovi Munchovi. Bylo dokončeno ještě v Paříži 1937, ale světovou premiéru mělo až 14. listopadu 1947 v Bostonu s dirigentem Sergejem Kusevickijm a Boston Symphony Orchestra (Halbreich, 2007, s. 272).

³⁹¹ *Concerto Grosso*, H 263 zaznělo v Carnegie Hall v New Yorku 9. a 10. ledna 1942. Newyorská i bostonská premiéra slavila obrovský úspěch (Mihule, 2017, s. 305).

³⁹² *Sinfonietta giocosa pro klavír a malý orchestr*, H 282.

³⁹³ Světová premiéra díla *Sinfonietta giocosa*, H 282 se konala v New Yorku 16. března 1942 s National Orchestra a Germaine Leroux, které je dílo dedikováno, pod dirigentem Léonem Barazinem. Pražská premiéra se odehrála 13. března 1947 opět s Germaine Leroux a Českou filharmonií pod dirigentem Jaroslavem Krombholcem (Halbreich, 2007, s. 298).

³⁹⁴ *Koncert pro klavír a orchestr č. 1*, H 149. Bohuslav Martinů dopsal tento koncert v září 1925 v Poličce. Světovou premiéru měl v Praze 21. listopadu 1926 s Českou filharmonií a Janem Heřmanem, kterému je koncert dedikován. Dirigentem premiéry byl Robert Manzer (Halbreich, 2017, s. 294).

³⁹⁵ Germaine Leroux (1906-1979), klavíristka a manželka Miloše Šafránka.

³⁹⁶ Několikrát přeškrtnuto.

³⁹⁷ *Symfonie č. 1*, H 289 byla dokončena 1. září 1942 v Manometu v Massachusetts (Halbreich, 2007, s. 231).

³⁹⁸ Jednalo se o světovou premiéru *Symfonie č. 1*, H 289 21. listopadu 1942 v Bostonu. Dirigentem byl Sergej Kusevickij, jeho zesnulé ženě Nathalie byla symfonie věnována. *Symfonii č. 1* hrál Boston Symphony Orchestra. V Praze byla premiéra 27. května 1946 s Českou filharmonií a dirigentem Charlesem Munchem (Halbreich, 2007, s. 231).

Symphony II ³⁹⁹	28/Oct. 1943	Cleveland Orch.	Cleveland ⁴⁰⁰
30/ “	“	“	“
Dec. 19, “	“	“ (Broadcast) ⁴⁰¹	“
30/ 31/Oct. 1943	Philharmon. Symhpony Orch.	N. Y.	
1./ I.	“	“	“
30/Mar “ April 1944	Pittsb.	“ Pittsburgh.	
9. “ / April	“ Minneapolis	“ Minneapolis	
Memorial to Lidice ⁴⁰²			
28-/ 29/ 30/ 31/Oct 1943	Philharmonic. Syphony	N. Y. ⁴⁰³	
3./ 4/ Dec.	“ Philad. O.	Philadelphia	

³⁹⁹ *Symfonie č. 2*, H 295 byla dokončena 24. července 1943 v Darienu v Connecticutu (Halbreich, 2007, s. 233).

⁴⁰⁰ Premiéra v Clevelandu byla 28. října 1943 s Cleveland Orchestra a dirigentem Erichem Leinsdorfem. Česká premiéra se konala 7. února 1946 s Českou filharmonií a dirigentem Rafaelem Kubelíkem (Halbreich, 2007, s. 233).

⁴⁰¹ Přepsáno za přeškrtnutou nečitelnou závorku.

⁴⁰² *Památník Lidicím*, H 296 dokončil Bohuslav Martinů 3. srpna 1943 v Darienu v Connecticutu (Halbreich, 2007, s. 259).

⁴⁰³ 28. října 1943 byla premiéra díla *Památník Lidicím*, H 296 v New Yorku s Orchestr von New York pod vedením dirigenta Artura Rodzińskiego (Halbreich, 2007, s. 259).

2.⁴⁰⁴

Concerto for Violin⁴⁰⁵ 31./Dec. 1943⁴⁰⁶ Boston Symhpony Orch. Boston⁴⁰⁷
1/Jan (Radio) “ “ “
6./ 8./ Jan. 1944 “ “ N. Y.
Concerto for Two Pianos⁴⁰⁸ 5./ 6./Nov. 1943 Philad. Or. Philadelphia⁴⁰⁹
8./ “ “ “ “ N. Y.
19/March 1944 Jansen Orch. Los Angeles.
Tre Ricercari.⁴¹⁰ May 1941. . WOR
Partita. (String Orch.)⁴¹¹ ? 1942. WOR⁴¹²

II. Chamber Music:⁴¹³

Sonata for Cello a Piano⁴¹⁴ 18/March 1942 Washington
27./ “ “ N. Y. Carnegie.
8/ April “ WABC.⁴¹⁵
28/ March 1943. Town Hall.
Variations sur Rossini for/Cello/ and Piano⁴¹⁶ M (Piatigorski)⁴¹⁷
Mar 1943. (Frick Coll.)⁴¹⁸ 10/Nov. (Town Hall.) May 1944 Boston⁴¹⁹
and in about 30 other towns on Piatigorski tourné⁴²⁰

⁴⁰⁴ Druhá strana.

⁴⁰⁵ *Koncert pro housle a orchestr č. 2*, H 293. Koncert byl dokončen 26. dubna 1943 v New Yorku. Věnován je houslistovi Mischovi Elmanovi (Halbreich, 2007, s. 309).

⁴⁰⁶ Přepsáno, původně 1/I (přeškrtané).

⁴⁰⁷ Světová premiéra *Koncertu pro housle a orchestr č. 2*, H 293 v Bostonu 31. prosince 1943 s houslistou Mischou Elmanem, Boston Symhpony Orchestra a Sergejem Kusevickijm (Halbreich, 2007, s. 309).

⁴⁰⁸ *Koncert pro dva klavíry a orchestr*, H 292. Na tomto koncertu pracoval Bohuslav Martinů od 3. ledna do 23. února 1943. Koncert je věnován Genii Nemenoff a Pierru Luboschutz (Halbreich, 2007, s. 324).

⁴⁰⁹ 5. listopadu 1943 byla premiéra *Koncertu pro dva klavíry a orchestr*, H 292 s Philadelphia Orchestra a dirigentem Eugenem Ormandy (Halbreich, 2007, s. 324).

⁴¹⁰ *Tre ricercari*, H 267, dokončil Bohuslav Martinů v Paříži 1938. Premiéra se konala v Itálii v Benátkách 6. září 1938 s Orchestra del teatro la Fenice a dirigentem Nino Sanzogno (Halbreich, 2007, s. 274).

⁴¹¹ *Partita (Suita č. 1) pro smyčcový orchestr*, H 212 dokončena 7. listopadu 1931. Premiéra se konala 3. prosince 1932 v Praze pod dirigentem Václavem Talichem s Českou filharmonií (Halbreich, 2007, s. 270).

⁴¹² Pod tímto řádkem je přerušovaná čára. Jan Löwenbach v dopise Rudolfovi Nissmu ještě připsal: „*Concert for Piano II. Aug. 20, 1943 – Lima, Orchestra Sinfonica National /Piano – Firkušný/.*“ (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1944-05-23).

⁴¹³ Komorní hudba.

⁴¹⁴ *Sonáta č. 1 pro violoncello a klavír*, H 277. Premiéra se konala v Paříži 19. května 1940 s violoncellistou Pierre Fournierem a klavíristou Rudolfem Firkušným (Halbreich, 2007, s. 340-341).

⁴¹⁵ Newyorská rádiová stanice.

⁴¹⁶ *Variace na Rossiniho téma pro violoncello a klavír*, H 290, dokončil Bohuslav Martinů v New Yorku v říjnu 1942 s dedikací Gregorovi Piatigorskijmu (Halbreich, 2007, s. 342).

⁴¹⁷ Gregorij Piatigorskij (1903-1976), americký violoncellista.

⁴¹⁸ The Frick Collection, americké muzeum výtvarného umění v New Yorku.

⁴¹⁹ Premiéra *Variací na Rossiniho téma pro violoncello a klavír*, H 290 byla 1. května 1943 (Halbreich, 2007, s. 342).

⁴²⁰ Dalších třicet měst, ve kterých koncertoval v rámci svého turné Gregorij Piatigorskij.

Piano – Quartet⁴²¹ – Berkshire Festival 1942.⁴²² – N.Y; Philadelph.
and Boston. (Dates unknown)

Trio for Violin, Cello and Piano Feb. 1944 Philadelphia.

~~Fantasia and Rondo for Piano 2/I. 1943 Town Hall (Firkušný)~~

~~Firkušný hrál často „Juliette“ a Fantasi a jiné věci na tourné nevolejte ho, budeli chybět~~

Madrigal Sonata 9/Dec. 1942 Town Hall. 2/I. 1943 – (Totenberg)⁴²³

II Quartet⁴²⁴ – Boston – Quintett N.Y. (1943)

Obkročák. piano⁴²⁵ 30/Apr. 1944. –

3)⁴²⁶ B.⁴²⁷ Performances in Europe since 1940 (as far as known)⁴²⁸

Double concerto.⁴²⁹ Feb 1940. Basel Basel Orch.⁴³⁰

Dec. “ Bern “

“ “ Lausanne. (Radio)

? 1941 Geneve

Sonata da Camera⁴³¹ (Cello and orch.) Geneve March 1941

“ “ “ “ 1943

Concert da Camera⁴³² (Violin and orch. 23/I. 1942. Basel –

Sonata for Violoncello and Piano⁴³³ 19. May 1940. Paris.

Trio – ⁴³⁴ ? “ “

Sonata for Violin piano.⁴³⁵ 1940 – Marseilles

⁴²¹ *Klavírní kvartet*, H 287 dokončil Bohuslav Martinů 21. dubna 1942 v Jamaica v USA.

⁴²² Premiéra *Klavírního kvartetu*, H 287 se konala v srpnu 1942 v Berkshire Music Centre v Lennoxu (Halbreich, 2007, s. 370).

⁴²³ *Madrigalová sonáta pro flétnu, housle a klavír*, H 291 měla premiéru v New Yorku v Town Hall 9. prosince 1942 s houslistou Romanem Totenbergem (Halbreich, 2007, s. 353).

⁴²⁴ *Smyčcový kvartet č. 2*, H 150.

⁴²⁵ *Tři české tance pro klavír*, H 154. *Obkročák* je první tanec. Další tance se jmenují *Dupák* a *Polka* (Halbreich, 2007, s. 405).

⁴²⁶ Třetí strana.

⁴²⁷ Dvakrát podtržené.

⁴²⁸ Provedení v Evropě od roku 1940.

⁴²⁹ *Dvojkonzert pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány*, H 271. Dedikovaný je Paulovi Sacherovi (Halbreich, 2007, s. 275).

⁴³⁰ V Basileji 9. února 1940 se konala premiéra *Dvojkonzertu pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány*, H 271 s dirigentem Paulem Sacherem (Halbreich, 2007, s. 275).

⁴³¹ *Sonata da Camera pro violoncello a komorní orchestr*, H 283.

⁴³² *Concerto da camera pro violoncello a malý orchestr*, H 285. Premiéra se konala v Basileji 23. 1. 1942 (Halbreich, 2007, s. 308).

⁴³³ *Sonáta č. 1 pro violoncello a klavír*, H 277.

⁴³⁴ Zřejmě *Klavírní trio č. 1*, H 193.

⁴³⁵ Může se jednat o *Sonátu č. 1*, H 182 nebo o *Sonátu č. 2*, H 208.

~~Něco hráli pak v Londýně~~ London 1942 a 1943. Piano Quartet,⁴³⁶ II Quartett⁴³⁷

~~Ricercari⁴³⁸ – Serenade⁴³⁹ – ale nemám data.~~

./ Rudolf Firkušný⁴⁴⁰ Fantasia and Rondo:⁴⁴¹ 2/2 1943 in Town Hall (further at Buenos Aires nad play in his concerts: Santiago de Chile in Summer 1943)

Ritornelles⁴⁴² 14/12 1941 “ “

Concert for Piano 20/8.⁴⁴³ 1943 Lima (sir Buchwald) (orchestra sinfonica⁴⁴⁴)

Interlude from „Juliette“,⁴⁴⁵ Summer 1943: Montevideo

B. Aires, Rio de Janeiro;⁴⁴⁶

⁴³⁶ *Klavírní kvartet*, H 287.

⁴³⁷ *Smyčcový kvartet č. 2*, H 150 měl premiéru 12. listopadu 1925. Dokončen byl v Paříži 30. 9. 1925 a je dedikován Novák-Frank kvartetu (Halbreich, 2007, s. 362).

⁴³⁸ *Tre ricercari*, H 267.

⁴³⁹ Zde se může jednat o *Serenádu č. 1*, H 217, *Serenádu č. 2*, H 216 nebo *Serenádu č. 3*, H 218. Může se však jednat také o *Serenádu*, H 199 nebo *Divertimento (Serenáda č. 4)*, H 215.

⁴⁴⁰ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁴⁴¹ *Fantazie a rondo pro klavír*, H 281. Původní název *Fantazie et rondo*. Bohuslav Martinů dokončil tuto skladbu v září 1940 v Aix en Provence a dedikoval ji Rudolfu Firkušnému (*Fantazie a toccata* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 6. 2022] dostupné z: https://database.martinu.cz/works/public_view/206).

⁴⁴² *Ritornely*, H 227 dokončil Bohuslav Martinů v Paříži 15. prosince 1932. Premiéra *Ritornelů* se konala v Praze v Umělecké besedě 26. 11. 1935 (Halbreich, 2007, s. 413).

⁴⁴³ Zřejmě *Koncert pro klavír a orchestr č. 1*, H 149.

⁴⁴⁴ Nečitelné.

⁴⁴⁵ *Předehra k operě Juliette*, H 253.

⁴⁴⁶ Nečitelný přeškrtnutý text.

4 [Löw 1944-05-31]⁴⁴⁷

Došlo [31/5 1944 (N.Y.)]⁴⁴⁸

Milý příteli,

Všechno se to zdařilo a musel jsem odjet ihned po rozmluvě s M.⁴⁴⁹ neměl jsem už čas zavolat. M.⁴⁵⁰ mi slíbil že se na to podívá a že mi zvýší můj příjem měsíční abych nemusel tak skrblit a případně i si najat⁴⁵¹ Už je někde premiera. Tak teď čekám na rozhodnutí a doufám že nezapomene. Zatím budu pokračovat na poslední větě Symfonie.⁴⁵² Mluvte ještě s Rudou⁴⁵³ aby se tam informoval bude-li moci o tom houslistovi.

Zdraví

B. Martinů

Mnoho pozdravů od vás obou⁴⁵⁴ Vám i Vaší paní, přejeme rychlé zotavení.⁴⁵⁵

⁴⁴⁷ Rukopis, psáno černým perem.

⁴⁴⁸ Datum přijetí dopisu. Dopsáno Janem Löwenbachem.

⁴⁴⁹ Mohlo by se jednat o Leopolda Mannesa. Bohuslav Martinů vyučoval v roce 1944 ve škole Mannes School of Music, kterou založil David Mannes roku 1916. Jeho syn Leopold později převzal vedení této školy po svém otci. Leopoldu Mannesovi věnoval Bohuslav Martinů několik skladeb (Mihule, 2017, s. 371; Martinů, Ch. 2003, s. 109).

⁴⁵⁰ Leopold Mannes (1899-1964), americký hudebník. Společně s Leopoldem Godowkym založili malou laboratoř pro filmové experimenty. Vyučoval na Mannes School of Music v New Yorku (Editoři encyklopedie Britannica. *Leopold Manes* [online]. Britannica [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Leopold-Damrosch-Mannes>).

⁴⁵¹ Nečitelné.

⁴⁵² Práce na *Symfonii č. 3*, H 299, kterou Bohuslav Martinů dokončil v Ridgefieldu 14. 6. 1944 (Halbreich, 2007, s. 235).

⁴⁵³ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁴⁵⁴ Od manželů Martinů – Bohuslava Martinů a Charlotte Martinů.

⁴⁵⁵ Přání manželům Löwenbachovým, Janovi a Vilmě.

5 [Löw 1944-09-00]⁴⁵⁶

Milý příteli,

Trochu jsem se zdržel pro nedostatek těch velkých envelope.⁴⁵⁷ Formulář jsem vyplnil dopsal ty věci co jsou v Americe jinak snad jim stačí ten seznam.⁴⁵⁸ V těch komponistech jsem ne nadobro ztratil ale snad byste přidal buď Jacobi Fr⁴⁵⁹., Kreisler,⁴⁶⁰ Lopatnikoff⁴⁶¹ Sessions,⁴⁶² Schuman,⁴⁶³ Wagenaar,⁴⁶⁴ Vené Ruggero⁴⁶⁵ několik⁴⁶⁶ z nich, příště Vám dají doporučení.

Děkuji a připojuji pár slov pro symfonii⁴⁶⁷

Je třívětá,⁴⁶⁸ první jednání Moderato a jde seshora stoupajícím tempem do Presta. II. je regulerní Largo třetí nečinné Allegro ale ku konci se tempo snižuje a končí to dlouhým zpěvem v Andante a v p.⁴⁶⁹

⁴⁵⁶ Rukopis černým perem. Napsáno v září 1944.

⁴⁵⁷ Enveloppe, francouzsky obálky.

⁴⁵⁸ Bohuslav Martinů zřejmě navazuje na seznam provedení svých děl, která zaslal v dopise začátkem května 1944 (vlasník PNP; kopie v IBM, Löw 1944-00-00a).

⁴⁵⁹ Frederick Jacobi (1891-1952), americký dirigent a skladatel, ředitel americké sekce Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu a člen výkonné rady Ligy skladatelů, prosazoval díla skladatelů žijících v USA (Gustave Reese, revize Marjorie Mackay-Shapiro. *Frederick Jacobi* [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.14044>).

⁴⁶⁰ Fritz Kreisler (1875-1962), americký houslista a skladatel rakouského původu. Kreisler byl světový houslista, podmanil si Evropu i Ameriku. Bohuslav Martinů mu věnoval dílo *Czech Rhapsody* (Boris Schwarz. *Fritz Kreisler* [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.15504> a Mihule, 2017, s. 332).

⁴⁶¹ Nikolai Lopatnikoff (1903-1976), americký skladatel a pianista ruského původu, narozený v Estonsku. Upozornil na něj Aaron Copland, který přispěl ke spolupráci Lopatnikoffa s Koussevitzskym (William Critser revize Lester Trimble. *Nikolai Lopatnikoff* [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.16963>).

⁴⁶² Roger Huntington Sessions (1896-1985), americký skladatel, učitel a spisovatel. Byl vnímán více jako evropský než americký skladatel, přátelil se s předními evropskými skladateli, s Křenkem, Milhaudem, Schoenbergem a dalšími. Byl prezidentem americké sekce ISCM (Andrea Olmstead. *Roger Session* [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.25507>).

⁴⁶³ William Howard Schuman (1910-1992), americký skladatel, pedagog a propagátor umění. Spolupracoval s Koussevitzskym a Boston Symphony Orchestra stejně jako Bohuslav Martinů. Přátelil se s Leonardem Bernsteinem (Steve Swayne. *William (Howard) Schuman*. [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2225534>).

⁴⁶⁴ Bernard Wagenaar (1894-1971), americký skladatel, dirigent a houslista holandského původu (Herbert Antcliffé revize Barbara A. Renton. *Bernard Wagenaar*. [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.29763>).

⁴⁶⁵ Vené Ruggero (1897-1961), skladatel.

⁴⁶⁶ Nečitelné.

⁴⁶⁷ *Symfonie č. 3*, H 299.

⁴⁶⁸ 1. věta Allegro poco moderato. 2 věta Largo a 3. věta Allegro – Andante (Halbreich, 2007, s. 235-236).

⁴⁶⁹ V pianu.

Celá věc je na rozdíl od prvních dvou,⁴⁷⁰ zvuku⁴⁷¹ tvrdá, a dramatická,⁴⁷² jak konstrukcí tak i volenými motivy i instrumentací, spíše robustní, tak ne lyrická.

I largo je dynamické, prudké až na několik taktů absolutního klidu, harmonii, jež se vrací ke konci a uzavírají smírně II větu.

Je věnována S. Koussevickému a Bostonskému orchestru k 25 výročí⁴⁷³ jako dar na jeho objednávku. Premiera bude v této saisoně⁴⁷⁴ ale později, protože Boston hraje na začátku saisony můj Concert pro 2 Piana⁴⁷⁵ s Luboshutz⁴⁷⁶ a Nemenov.⁴⁷⁷ Napsal bych do.⁴⁷⁸

Moc Vás zdraví

Váš

B Martinů

⁴⁷⁰ První dvě symfonie Bohuslava Martinů, *Symfonie č. 1*, H 289 a *Symfonie č. 2*, H 295.

⁴⁷¹ Nečitelné.

⁴⁷² Dramatičnost a tvrdost symbolizuje stesk Bohuslava Martinů po domově. „Pustil jsem se do té *Symfonie*, ale musím to ze sebe trhat, nevím, co to se mnou je teďka, něco není v pořádku. Pořád se mi zdá, že jsme se vrátili domů a takové historky (vlastník CBM, kopie v IBM, ŠafM 1944-05-11). Olinu Downesovi, hudebnímu kritikovi, Bohuslav Martinů vysvětloval, že *Symfonie č. 3*, H 299 je tragická, kvůli silnému stesku po domově, vzor měl v Beethovenově 3. symfonii *Eroice* (Šafránek, 1961, s. 257).

⁴⁷³ Halbreich uvádí, že je *Symfonie č. 3*, H 299 ke dvacátému výročí Boston Symphony Orchestra (Halbreich, 2007, s. 235).

⁴⁷⁴ Premiéra *Symfonie č. 3*, H 299 byla 12. 10. 1945 v Bostonu (*Boston Symphony Orchestra concert program, Subscription Series, Season 65 (1945-1946), Week 2* [online]. Boston Symphony Orchestra Archives [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z: <http://collections.bso.org/digital/collection/PROG/id/203628/rec/1>).

⁴⁷⁵ *Koncert pro dva klavíry a orchestr*, H 292. Tento koncert si objednala dvojice Pierre Luboshutz a Genia Nemenoff.

⁴⁷⁶ Pierre Luboshutz (1891-1971), ruský pianista, naturalizovaný Američan. V roce 1931 se oženil s klavíristkou Genií Nemenoff. Oba tvořili klavírní duo Luboshutz-Nemenoff a představovali nová díla Bohuslava Martinů (Nadia Turbide. *Pierre Luboshutz*. [online]. Grove Music Online [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2292271>).

⁴⁷⁷ Genia Nemenoff (1905-1989), manželka Pierra Luboshutze (*Genia Nemenoff* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1916).

⁴⁷⁸ Nečitelné.

[August 5. 1945]

Milý příteli,

Děkuji za pozdravy i za upozornění pro Radio, bohužel jsme neslyšeli ani notu, bylo to vůbec v sobotu mezi 5-6.⁴⁸⁰ Pořád nám tam hrál nějaký jazz! Moc mně zajímá co to je za desky, ta jsou taková „private“⁴⁸¹ Mohou se takové disky hrát na Radiu?⁴⁸² Snad je budete mít až se vrátím, rád bych je slyšel, je to pro mě uplná novinka že jsou natočeny. Máme se zde dobře přes proměnlivé počasí, alespoň neprší a je spíše chladno než horko, což je vlastně lepší.⁴⁸³ To víte že si nedám pokoj a že musím pořád něco dělat. Dokončil jsem IV Symfonii⁴⁸⁴ a sonatu pro flétnu a piano,⁴⁸⁵ potom Českou Rhapsodii,⁴⁸⁶ o kterou mě žádal Kreisler.⁴⁸⁷ Zatím s pianem. Teď jsem se pustil do serie menších klavírních skladeb.⁴⁸⁸ Jsou tu ideální podmínky pro práci ale za to málo jídla, žádné maso, tak zhubnu což mi neuškodí.⁴⁸⁹

Moc Vás i Madame zdravíme s Charlie a posíláme srdečné⁴⁹⁰

pozdravy.

Váš

⁴⁷⁹ Rukopis černým perem.

⁴⁸⁰ V sobotu 4. 8. 1945.

⁴⁸¹ Private, z angličtiny znamená soukromé, nedostupné.

⁴⁸² Jan Löwenbach v dopise z 2. 9. 1945 odpovídá na tyto dotazy Bohuslava Martinů následovně: „*Ten rozhlas tehdy jste asi nechytil, ježto WQXR je poměrně slabá stanice. Bylo to velmi dobré a desky jsou od BBC a mohou se hrát jen v radiu, nejsou na prodej. Jsou zde na konsulátě.*“ (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1945-09-02).

⁴⁸³ I když v tomto dopise Bohuslav Martinů píše, že mu zima vyhovuje, byla pro něj spíše rozpačitá stejně jako jeho nálada. Kvůli zimě a zmrzlým prstům se Bohuslavu Martinů také špatně hrálo na klavír, a tudíž i skládalo (Mihule, 2017, s. 331).

⁴⁸⁴ *Symfonii č. 4*, H 305 dokončil Bohuslav Martinů v Cape Codu 14. 6. 1945 (Halbreich, 2007, s. 238). Jaroslav Mihule uvádí datum dokončení symfonie o měsíc později 14. 7. 1945 (Mihule, 2017, s. 330).

⁴⁸⁵ *Sonáta pro flétnu a klavír*, H 306. Tuto sonátu napsal Bohuslav Martinů při každodenní práci v Cape Codu od 15. června do 3. července 1945. Věnována je sólistovi Boston Symphony Orchestra Georgesovi Laurentovi, který byl kolegou Bohuslav Martinů z práce v Lenoxu (Mihule, 2017, s. 331).

⁴⁸⁶ *Česká rapsodie*, H 307.

⁴⁸⁷ Fritz Kreisler (1875-1962), americký houslista a skladatel. Bohuslav Martinů mu věnoval dílo *Česká rapsodie*, H 307.

⁴⁸⁸ Jedná se o *Study a polky*, H 308. Bohuslav Martinů je začal psát 27. 7. 1945 a dokončil je 28. 8. 1945 v Cape Codu v South Orleans v Massachusetts. Celkem se jedná o šestnáct skladeb ve třech sešitech (Halbreich, 2007, s. 419-420).

⁴⁸⁹ Bohuslav Martinů si v dopise stěžoval Miloši Šafránkovi: „*Bylo zde zatraceně zima, ale dost dříví a hub; a potom je to suchá zima tak žádná rýma a když se pracuje na zahradě tak se oběh krve docela jinak upraví, i komponování zahřeje zvláště když je to Allegro. Za to dodávání nových kalorií je tu spojeno s technickými obtížemi, není tu nic k dostání, tak jenom „vegetables“, možná v saisoně že to bude lepší, možná také že horší. Mně to neznepokojuje, je to vlastně dobrý regime pro starší pány omezit trochu ty stejky a uzeniny. Vzpomínali jsme na Vás v těch mrazech, a dnes je tu vichřice že to hýbe s Cottage.*“ (vlastník CBM; kopie v IBM, ŠafM 1945-06-15).

⁴⁹⁰ Manželé Martinů zdraví manžele Löwenbachovi. Jana a Vilmu.

B. Martinů

Nevíte co je s Talichem, ještě nebyl proces? Moc mi tohle leží v hlavě, co mohl udělat, a nemohu tomu ani věřit, vlastně se neví co udělal.!?⁴⁹¹

⁴⁹¹ Václav Talich byl obviněn ze spolupráce s nacisty během druhé světové války. Zdeněk Nejedlý, tehdejší ministr školství, argumentoval, že by bylo lepší divadlo za války zavřít než hrát s Němci. Jan Löwenbach odpověděl opět v dopise z 2. 9. 1945 následovně: „S Talichem, zdá se, není vše tak stoprocentně jasné. Křička píše, že byl pět neděl na Pankráci, teď je na svobodě, ale nervy pocuchány a vrátilo se prý částečně chrlení krve. Z toho soudím, že žádný „proces“ nebude. Byl bych šťasten, kdyby se obvinění ukázalo přehmatem přílišných horlivců.“ (Mihule, 2017, s. 337; vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1945-09-02). Podobně se na Václava Talicha ptal také Miloše Šafránka (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 254).

[September 6. 1945]

Milý příteli,

Děkuji za pozdravy i zprávy, hlavně o Talichovi⁴⁹³ mě potěšila, dovedu si představit jak to na něho působilo.⁴⁹⁴ Máteli jeho adresu předejte mi ji, rád bych mu napsal.⁴⁹⁵ Mám mnoho zpráv ode všad jenom ne z Prahy. Zdá se mi že pro mě valně netoužejí.⁴⁹⁶ Z domu dopis velmi kusý nevím co s nimi dělo a ostatní jejich dopisy nedošly.⁴⁹⁷ Jen to že Stáňa Novák umřel na mozkovou mrtvici asi před měsícem.⁴⁹⁸ Tak jeden z mála kamarádu odešel. Tedy smutné zprávy. Budu míti ve Francii spoustu premier⁴⁹⁹ skoro vše co jsem napsal zde a také Double-concert,⁵⁰⁰ tak jsme se rozhodli že asi v únoru bychom tam chtěli odjet,⁵⁰¹ bude-li to možno. Nevíte něco co je nutno míti a jak obdržeti místo na lodi?⁵⁰² Máteli nějaké informace předejte mi je. Pozdravte Kříčku⁵⁰³ i Šourka⁵⁰⁴ budeteli psát. Šourek je asi jediný, který mě neopustí a také náš přítel Šebánek,⁵⁰⁵ který zachránil rukopis Jullietty⁵⁰⁶ a staral se všemi možnými

⁴⁹² Rukopis černým perem.

⁴⁹³ Václav Talich (1883-1961), český dirigent.

⁴⁹⁴ Dopis od Jana Löwenbacha z 2. 9. 1945: „*S Talichem, zdá se, není vše tak stoprocentně jasné. Kříčka píše, že byl pět neděl na Pankráci, teď je na svobodě, ale nervy pocuchány a vrátilo se prý částečně chrlení krve. Z toho soudím, že žádný „proces“ nebude. Byl bych šťasten, kdyby se obvinění ukázalo přehmatem přílišných horlivců.*“ (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1945-09-02). Václav Talich byl nakonec zproštěn všech obvinění v plném rozsahu pro nedostatek důkazů, jeho jméno však zůstalo už navždy pošpiněno (Mihule, 2017, s. 337).

⁴⁹⁵ Adresu Václava Talicha Bohuslav Martinů obdržel a 28. 10. 1945 mu posílá dopis, ve kterém ho podporuje a také informuje, že se k němu dostávají různé zprávy. Korespondence Bohuslava Martinů a Václava Talicha poté pokračovala dále (vlastník Muzeum Českého krasu, Beroun, kopie v IBM, Tal 1945-10-28).

⁴⁹⁶ Bohuslav Martinů byl rozčarovaný z nedostatku zpráv z domova. Rozčarovanost pramenila zřejmě z nedočkavosti po návratu. Tyto rozpaky polevily s nabídkou práce z Pražské konzervatoře (Mihule, 2017, s. 338).

⁴⁹⁷ Bohuslav Martinů chtěl od rodiny dostávat více informací, proto si stěžuje na pouhý kusý dopis. 10. 3. 1944 zemřela v Poličce matka Bohuslava Martinů Karolína Martinů ve věku 89 let. O její smrti se Bohuslav Martinů dozvěděl až v prosinci 1944 od žáka Stáni Nováka. Bohuslav Martinů nechtěl, aby mu rodina posílala dopisy o mamince, ale spíše o sobě (Mihule, 2017, s. 325; Martinů a Popelka, 1996, s. 79).

⁴⁹⁸ Stanislav Novák, dlouholetý přítel Bohuslava Martinů, zemřel po několika záchvatech 20. července 1945. Pro Bohuslava Martinů to byla velmi bolestná zpráva a ztráta. S manželkou Charlotte se na Stáňu Nováka velmi těšili (Mihule, 2017, s. 335).

⁴⁹⁹ Například premiéry dvou symfonií Bohuslava Martinů. *Symfonie č. 1*, H 289 měla premiéru v Paříži 23. 12. 1945 a dirigoval ji Charles Munch. *Symfonie č. 2*, H 295 měla premiéru v Paříži 25. 10. 1945 a dirigoval ji Manuel Rosenthal (Halbreich, 2007, s. 231-233).

⁵⁰⁰ *Dvojkonzert*, H 271 měl premiéru v Paříži 23. 2. 1946 pod taktovkou Paula Sachera (Halbreich, 2007, s. 275-276).

⁵⁰¹ Jejich touha po návratu se bohužel nenaplnila a do Evropy přijel Bohuslav Martinů poprvé až 24. 6. 1948 (Mihule, 2017, s. 384).

⁵⁰² Lodě z New Yorku do Evropy byly velmi přeplněné, navíc bylo problematické sehnat potřebné doklady (Mihule, 2017, s. 346).

⁵⁰³ Jaroslav Kříčka (1882-1969), český skladatel.

⁵⁰⁴ Otakar Šourek (1883-1956), český hudební vědec, věnoval se životu a dílu Antonína Dvořáka.

⁵⁰⁵ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁵⁰⁶ Bohuslav Martinů psal Karlovi Novákovi 24. 8. 1945, že je rád za záchranu *Juliette*, H 253, kterou zařídil Karel Šebánek, ale prosí, aby mu ji neposílal (vlastník Nadace Bohuslava Martinů, Praha; kopie v IBM, NovK 1945-08-24).

způsoby o naše. Jinak ale veliké Ticho! Nevíte kdy odjíždí Novotný?⁵⁰⁷ Ty Lidice⁵⁰⁸ tam musejí dávno míti většina věcí byla v Londýně na Legaci⁵⁰⁹.?

Tu sonatu⁵¹⁰ můžete poslat, máte li tam výtisk. Věřím že jste byl pořádně zaměstnán a doufám že už zase⁵¹¹ lepší Vaší paní,⁵¹² pozdravujeme vás oba srdečně a vezměte si také trochu prázdnin.

Váš

B. Martinů

Vrátíme se asi 1. Oct.⁵¹³ Myslím že zamezili⁵¹⁴ podpory⁵¹⁵ na Konsulátu.⁵¹⁶

⁵⁰⁷ Dr. Novotný pracoval v Československé informační službě v New Yorku (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 293).

⁵⁰⁸ *Památník Lidicím*, H 296.

⁵⁰⁹ Vyslanectví v Londýně.

⁵¹⁰ Zřejmě se jedná o *Sonátu pro flétnu a klavír*, H 306, na které pracoval Bohuslav Martinů v Cape Codu od 15. 6. do 3. 7. 1945. Premiéru měla v New Yorku 18. 12. 1949 (Halbreich, 2007, s. 344).

⁵¹¹ Nečitelné.

⁵¹² Vilma Löwenbachová (1891-1975), manželka Jana Löwenbacha, překladatelka a organizátorka kulturního života v Československu i v exilu v USA (*Vilma Löwenbachová* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/2073).

⁵¹³ Nakonec se Bohuslav Martinů vrátil do New Yorku z letního pobytu v Cape Codu až 2. 10. 1945 (Mihule, 2017, s. 535).

⁵¹⁴ Nečitelné.

⁵¹⁵ Stejnou zprávu napsal Bohuslav Martinů Miloši Šafránkovi s obavou zastavení podpor, která však byla mylná (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 297).

⁵¹⁶ Konsulát v New Yorku.

8 [Löw 1945-10-06]⁵¹⁷

Dr. Löwenbach.

Prosím Vás nechte poslat dnes partituru III⁵¹⁸ „registrace⁵¹⁹“ na adresu.

Mr. L. ROGERS⁵²⁰

Librarian

Boston Symphony Orchest.⁵²¹

Symphony HALL⁵²²

Boston 15 MASS⁵²³

Nechávám Vám 2 články pro Prahu v obálce.

Děkuji

6/10 45⁵²⁴

B. Martinů

⁵¹⁷ Rukopis černým perem. Nejedná se o dopis, ale spíše o odkaz.

⁵¹⁸ *Symfonie* č. 3, H 299.

⁵¹⁹ Nečitelné.

⁵²⁰ Leslie Rogers (zemřel 1956), archivář a knihovník Boston Symphony Orchestra (*Leslie Rogers* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1917).

⁵²¹ Boston Symphony Orchestra.

⁵²² Koncertní síň Boston Symphony Orchestra.

⁵²³ Massachusetts.

⁵²⁴ Dopsáno Janem Löwenbachem.

9 [Löw 1945-12-12]⁵²⁵

[12./12. 1945.]

Vážený příteli,⁵²⁶

Přijedeme na premíeru 19. t. m.,⁵²⁷ myslíte, že bychom mohli zůstat na vyslanectví?⁵²⁸ Nebo by bylo možno najít pokoj v hotelu? Píšu současně Olze Hurban,⁵²⁹ ale nevím zdali je ještě ve Washingtonu, říkal mi Firkušný,⁵³⁰ že ji velvyslanec⁵³¹ odjíždí na Vánoce. Prosím, sdělte mi, bude li možno vše zařídit.

Jsem s mnoho srdečnými pozdravy

Váš

B. Martinů

⁵²⁵ Rukopis černým perem. Tento dopis není s jistotou zaslán Janu Löwenbachovi.

⁵²⁶ Bohuslav Martinů nikdy neoslovil Jana Löwenbacha „Vážený příteli“. Téměř v celé korespondenci ho oslovuje „Milý příteli“. Toto zdvořilejší oslovení tedy zpochybňuje možnost adresování Janu Löwenbachovi. Dopis mohl být adresován někomu z velvyslanectví ve Washingtonu nebo konzulátu v New Yorku.

⁵²⁷ Premiéra skladby *Thunderbolt P-47*, H 309 se konala 19. 12. 1945 ve Washingtonu (Halbreich, 2007, s. 260).

⁵²⁸ Velvyslanectví ČSR ve Washingtonu.

⁵²⁹ Olga Hurban, žena Vladimíra Hurbana.

⁵³⁰ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁵³¹ Bohuslav Martinů myslí Vladimíra S. Hurbana, československého vyslance ve Washingtonu, manžela Olgy Hurban (*Vladimír Hurban* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/2267).

10 [Löw 1947-01-09]⁵³²

[New York, Leden 9. 1947.]

Milý příteli,

Dostal jsem dva dopisy (20/12, a 3/1.)⁵³³ děkuji a odpovídám ihned, už jsem vám stejně chtěl napsati. Všechny doklady o které žádáte,⁵³⁴ budu hledět sehnat, obtíže budou asi sehnat c.5/vysvědčení o mém dosavadním školení., protože myslím žádné vysvědčení nemám,konzervatoř jsem vlastně nedokončil,vyloučili mne,⁵³⁵ a od Suka⁵³⁶ diplom také nemám,⁵³⁷ ze statní zkoušky mám to nejhorší vysvědčení,⁵³⁸ jež lze dostati,a také nevím kam se podělo,zkratka kvalifikaci mám špatnou.A to c.4/ nebude take valné,to jest vysvědčení lékaře.⁵³⁹Do Policky napíšu tam.Ted hlavní otázka je se zdravím, všichni mi z Prahy píšete jako kdybych měl přijet už příští týden,to jest že jsem z nemoci už ven.Ale bohužel nejsem,nezdá se sice že by to bylo horší,ale o mnoho lepší to také není,stále mám závratě a ven sám chodit mohu jen tak okolo bloku,bus také nemohu ještě vzítí,jen na krátkou vzdálenost,upravuje se to nějak moc pomalu.⁵⁴⁰Práci jsem opustil,dokončil jsem ten kvartet c.6,string,⁵⁴¹ ale stálo mne to takovou námahu,že nemám kuráž začít něco nového,nejhorší je s tím hučením v uchu,to mne přivádí do takové apatické deprese.Tak jsem se take vzdal pro okamžik delati jakékoliv plány do budoucna,protože vše záleží jak rychle se dostanu zpět do normálního stavu, a to nevypadá zvláště slibně. Nechci abyste si myslel že vam to ličím nějak moc černě ale jsem s tím hodně deprimovan.

⁵³² Psáno na stroji i rukou. Dochována je také obálka dopisu, která je adresována Janu Löwenbachovi na Ministerstvo školství a osvěty, Toskánský palác, Praha 4, Československo.

⁵³³ Dopisy z 20. 12. 1946 a 3. 1. 1947. Oba dopisy jsou zachované. Jan Löwenbach je odeslal z Prahy (vlastník obou dopisů PNP; kopie v IBM, Löw 1946-12-20 a Löw 1947-01-03).

⁵³⁴ Jedná se o tyto doklady: osvědčení o statním občanství, vysvědčení zachovalosti, potvrzení o národní spolehlivosti, vysvědčení úředního lékaře konsulátu, vysvědčení o dosavadním školení a předběžném vzdělání a doklady o dosavadní umělecké činnosti.

⁵³⁵ Bohuslav Martinů byl z Pražské konzervatoře dočasně vyloučen 12. května 1908. 4. června 1910 byl Bohuslav Martinů definitivně vyloučen pro nenapravitelnou nedbalost (Mihule, 2017, s. 42 a s. 48).

⁵³⁶ Josef Suk st. (1874-1935), skladatel a houslista.

⁵³⁷ Roku 1922 začal Bohuslav Martinů studovat Mistrovskou školu Pražské konzervatoře, jeho profesorem byl Josef Suk st. (Mihule, 2017, s. 103).

⁵³⁸ Státní zkoušku bylo důležité splnit k zisku oprávnění vyučovat hudbu soukromě. Tuto zkoušku Bohuslav Martinů skládal 11. prosince 1911 z houslí, pedagogiky, dějepisu a psychologie. Na radu Josefa Suka nedělal zkoušku z klavíru. Z jazyku a pedagogického vzdělání obdržel nedostatečnou, z nauky harmonie a ze hry na housle také nedostatečnou, pouze z praktického učebního pokusu obstál hodnocením dobře. Vysvědčení způsobilosti tedy neobdržel (Mihule, 2017, s. 55-56).

⁵³⁹ Nevalné lékařské vysvědčení předpokládal Bohuslav Martinů dle svého zranění po pádu z terasy v Great Barringtonu (Mihule, 2017, s. 353).

⁵⁴⁰ Zranění dolehlo na Bohuslava Martinů v plné míře. Dle Firkušného se z Bohuslava Martinů stal po nehodě jiný člověk. Rekonvalescence se vyvíjela pomalu a Bohuslav Martinů byl často unavený (Mihule, 2017, s. 361).

⁵⁴¹ *Smyčcový kvartet č. 6*, H 312 dokončil Bohuslav Martinů 25. 12. 1946.

Musím vám takesdělití že mi Konsulat⁵⁴² konečně upravil tu podporu (díky zákroku Dr. Clementise⁵⁴³) takže mam o jednu starost méně,a o velkou starost, myslím ze mne ta situace hodne podřaždila a zdržela uzdraveni. Na Ascap⁵⁴⁴ zatelefonuji doufám že to už nebude dělat obtiže,napišu vám, kdyby ještě něco bylo třeba.Děkuji vám za nabidnutou pomoc,ted jsem na čas zajišten s pomoci Konsulatu⁵⁴⁵ a výdaje s doktory už nejsou tak značné. S tou pojištovaci Spol. se ještě mnoho nehnulo,vyžádali si zatim jen examinaci od jejich doktora, jdu tam priští útery.

Co se tyče to 5te symfonie,⁵⁴⁶ psal jsem o ni Karlu Novakovi,⁵⁴⁷ spojte se s nim.Aby si nedělali starost, nekladu podminku že to musí býti na Festivalu⁵⁴⁸ mohou to hráti take v přiští saisoně,hlavni ucel je jenom že budou miti ode mne skladbu s věnovanim⁵⁴⁹ a světovou premieru,⁵⁵⁰jestli to je na Festivalu⁵⁵¹ nebo ne ,to nerozhoduje,jenom bych v tom prípade chtěl aby to dali na počátek přiští saisonsy abych měl volnost disponovati s ni take zde jako druhe provedeni (prvni v Americe)⁵⁵² TEn Elman⁵⁵³ bude asi pořádně drahý,musi se smlouvat,ja vim že by to dělalo trouble,tak proto sem psal Karlovi.⁵⁵⁴ Nezapomente ze pravdepodobne Munch⁵⁵⁵ bude také asi chtět něco hrat ,myslim že Concero Grosso,⁵⁵⁶ktere je mu věnovano⁵⁵⁷ a které zde objevil,hraje ho totiz zde Kousevitzky⁵⁵⁸ tento tyden a Munch⁵⁵⁹ ho slyšel v Bostonu, přijel celý rozjařený..S tim Elmanem⁵⁶⁰ aby bylo jasno on uz nemá exclusivitu dlouho,to je jenom že ja

⁵⁴² Generální konzulát ČSR v New Yorku.

⁵⁴³ Vladimír Clementis (1902-1952), slovenský politik, publicista, diplomat a ministr zahraničních věcí v letech 1948-1950. 2. prosince 1952 byl v Československu popraven (*Vladimír Clementis* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/622; Mihule, 2017, s. 361).

⁵⁴⁴ ASCAP, Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů.

⁵⁴⁵ Generální konzulát ČSR v New Yorku.

⁵⁴⁶ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁵⁴⁷ Karel Novák (1902-1966), bratr Stanislava Nováka (1890-1945), houslista, do roku 1960 byl členem České filharmonie na pozici druhého houslisty.

⁵⁴⁸ Festival Pražské jaro.

⁵⁴⁹ *Symfonie č. 5*, H 310 byla věnována České filharmonii (Halbreich, 2007, s. 241).

⁵⁵⁰ Premiéra *Symfonie č. 5*, H 310 se konala 28. 5. 1947 (Halbreich, 2007, s. 241).

⁵⁵¹ Festival Pražské jaro.

⁵⁵² Americká premiéra *Symfonie č. 5*, H 310 se konala v New Yorku 24. 1. 1948 (Halbreich, 2007, s. 241).

⁵⁵³ Mischa Elman (1891-1967), americký houslista.

⁵⁵⁴ Dopis Karlu Novákovi z 28. 12. 1946.

⁵⁵⁵ Charles Munch (1891-1968), francouzský dirigent a houslista. V roce 1949 vystřídal Kusevického ve funkci šéfdirigenta Boston Symphony Orchestra, ve kterém zůstal až do roku 1962 (Martin Cooper. *Charles Munch*, [online]. Grove Music Online [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.19347>).

⁵⁵⁶ *Concerto grosso*, H 263.

⁵⁵⁷ *Concerto grosso*, H 263 bylo věnováno Charlesovi Munchovi (Halbreich, 2007, s. 272).

⁵⁵⁸ Sergej Kusevickij (1874-1951), byl ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

⁵⁵⁹ Charles Munch.

⁵⁶⁰ Mischa Elman.

sam jsem liny se o koncert⁵⁶¹ starat,tak on si ho drži,ale uz se o neho zajimaji i jini.Issac Stern⁵⁶² ku př. výborný mladý houslista AmerikanCo se Symfonie⁵⁶³ tyče myslim ze mi Fil.⁵⁶⁴ muze neco za to dáti,⁵⁶⁵ protože bych za i zde take dostal nejake dolary,ale dal bych prednost jim,kdybych nepotreboval penize tak bych od nich samozrejme nic nechtěl.Tak myslim ze to nemusite s konservatoři⁵⁶⁶ nějak zvláště pušovat,ted jsem na nějakou dobu zajišten a jeti tam stejne nemohu.občas telefonujem s vaši pani⁵⁶⁷,tak si povidame posledni klípky,slyšel jsme že jste na lyžích,tak vidím ze se vam tam vede dobře a libi se vam, prace vam asi neschazi.

Tak jsem vam napsal celý roman, a těším se ze mi dáte také brzo nové zprávy co se děje. moc vás pozdravuji. Srdečně váš

B. Martinů⁵⁶⁸

⁵⁶⁹Prosím Vás příležitostně byste mohl napsati Univer. Edici⁵⁷⁰ do Vídně, jak jsem na tom s tím Concerto grosso,⁵⁷¹ jestli se považují za vlastníky nebo ne. A zda-li jsou dilo ochotni vydat tiskem nebo co s ním zamýšlí. Odpověděli mi na dopis, ale o ničem se nezmiňují. Děkuji!

Mohli by to vydat ve spojení s Melantrichem?⁵⁷²

⁵⁶¹ *Koncert pro housle a orchestr č. 2*, H 293.

⁵⁶² Isaac Stern (1920-2001), americký houslista ukrajinského původu. V Evropě debutoval pod dirigentem Charlesem Munchem (Boris Schwarz. *Isaac Stern*. [online]. Grove Music Online [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.26717>).

⁵⁶³ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁵⁶⁴ Česká filharmonie.

⁵⁶⁵ Jan Löwenbach navrhuje v dopise z 20. 12. 1946 částku 50 000 Kč (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1946-12-20).

⁵⁶⁶ Pražská konzervatoř.

⁵⁶⁷ Vilma Löwenbachová.

⁵⁶⁸ Podpis rukou.

⁵⁶⁹ Tento odstaveček je dopsán rukou černým perem.

⁵⁷⁰ Universal Edition, hudební nakladatelství ve Vídni.

⁵⁷¹ *Concerto grosso*, H 263.

⁵⁷² Melantrich byl vydavatelský koncern založený v Praze roku 1898 a od roku 1910 existoval pod názvem Melantrich. Od roku 1910 stál v čele Jaroslav Šalda, pod kterým se vydavatelství stalo jedním z největších a nejmodernějších tiskařských podniků ve střední Evropě. Jako samostatné pracoviště zahájilo nakladatelství činnost až v roce 1926. Melantrich zanikl po zestátnění v roce 1949 (Halda, 2007, s. 205-206).

11 [Löw 1947-01-25]⁵⁷³

[Jan. 25.1947.]

Mily příteli,

Posílám vám oklepy z kritik posledních provedení, snad to budete moci někde umístit. Je to Concerto Grosso,⁵⁷⁴ Boston Orchestra⁵⁷⁵ S. Koussevitzky,⁵⁷⁶ První amer. provedení⁵⁷⁷ První celove sonaty⁵⁷⁸ s Raya Garbousova,⁵⁷⁹ a provedení Smycs.Sextetu⁵⁸⁰ v novém sdružení Musician Guild⁵⁸¹ (Kroll Quartet) .⁵⁸²

Doufám že jste dostal můj dopis, Stim Askapem⁵⁸³ nevím jak to je vlastně rekli mi že pry to nekontrolovali až od 46 roku, to jest že tam asi mnoho dolarů nemám, tak nevím proč chtěli ten seznam provedených skladeb. přijede pry sem dr. Čejka.⁵⁸⁴ Jsem ve špatné náladě, pořád se to nějak zvláště nelepší nemohu ani psát ani hrát a jsem takový apaticky ke všemu, tak mne to přestává bavit. Porísim vás až budete psát vyzvedte kolik mi z mého platu zbude po odečtení daní a davek a jestli už začli na konservatorii⁵⁸⁵ učit. Hledám ty písničky pro vaši paní⁵⁸⁶, mám v tom neporádek vše je složeno někde a nemohu to najít. Ty doklady vám pošlu jak se budu moci více pohybovat, jste mi to stále dělá obtíž chodit a Charlie⁵⁸⁷ zase pracuje⁵⁸⁸ tak mám alespoň času se mnou chodit. Ten doktor Konsulatu je dr. Win.⁵⁸⁹ Nevím jaké osvědčení mi může momentálně

⁵⁷³ Psáno na stroji.

⁵⁷⁴ *Concerto grosso*, H 263.

⁵⁷⁵ Boston Symphony Orchestra.

⁵⁷⁶ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

⁵⁷⁷ První americké provedení *Sonáty č. 1 pro violoncello a klavír*, H 277 bylo v New Yorku v Town Hall (Mihule, 2017, s. 363).

⁵⁷⁸ *Sonáta č. 1 pro violoncello a klavír*, H 277.

⁵⁷⁹ Raya Garbousova (1909-1997), gruzínská violoncellistka a pedagožka (*Raya Garbousova* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 21. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/624).

⁵⁸⁰ *Smyčcový sextet*, H 224.

⁵⁸¹ Musicians' Guild bylo sdružení pro komorní hudbu. Členové tohoto sdružení byli také členy Kroll Quartet. Od roku 1943 vedl toto sdružení Joseph Fuchs (1899-1997), houslista a pedagog. Jaroslav Mihule poznamenává, že Musicians' Guild je pouze nový název pro Kroll Quartet (Zouhar, Coufalová, 2019, s. 349; Mihule, 2017, s. 363).

⁵⁸² Kroll Quartet (1944-1969), založil americký houslista William Kroll (1901-1980) (*Kroll Quartet* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 21. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/companies/public_view/205).

⁵⁸³ Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů.

⁵⁸⁴ Antonín Čejka, ředitel Ochranného sdružení autorského (OSA) (*Antonín Čejka* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 21. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/4586).

⁵⁸⁵ Pražská konzervatoř.

⁵⁸⁶ Pro manželku Jana Löwenbacha, Vilmu Löwenbachovou.

⁵⁸⁷ Charlotte Martinů.

⁵⁸⁸ Charlotte Martinů začala pracovat v New Yorku v krejčovské dílně (Mihule, 2017, s. 361).

⁵⁸⁹ Dr. Win, lékař.

dati. Ta premiera Toccata e due canzoni⁵⁹⁰ byla ted v Balu,⁵⁹¹ pripojuji telegram. Nemam vubec zprav z Filharmonie⁵⁹² vyjma telegramu tak nevim kdy to chteji delat a kdy poslat partituru.⁵⁹³ Prosim napiste zdali v Praze exisuje ten proces kopirovani fotostatu jako to mame zde, fotostaticke rozmnozovani materialu a partitur. Psali mi z domu ze se neco hralo v Moskvě,⁵⁹⁴ snad Palenicek,⁵⁹⁵ nevite o tom neco, moc by mne to zajimalo. Munch⁵⁹⁶ ma ohromne uspechy,⁵⁹⁷ a je nadsen tim Concerto grosso,⁵⁹⁸ myslim ze s tim bude chtet prijat do Prahy. Lituji ze asi nebudu v Praze pro concert P. Sacher⁵⁹⁹ s Doble concertem.⁶⁰⁰ Napiste mi brzo nejake novinky.

Srdecne vas zdravim vas

B. Martinů⁶⁰¹

⁵⁹⁰ *Toccata e due canzoni*, H 311.

⁵⁹¹ *Toccata e due canzoni*, H 311 měla premiéru v Basileji 21. 1. 1947 (Halbreich, 2007, s. 278).

⁵⁹² Česká filharmonie.

⁵⁹³ Bohuslav Martinů myslí nejspíše partituru *Symfonie č. 5*, H 310.

⁵⁹⁴ Josef Páleníček koncertoval v SSSR roku 1946 se Smetanovým triem ve složení Josef Páleníček, Alexander Plocek a Miloš Sádlo. Navštívili Moskvu, ve které poznali dopady války. Setkali se také s Dimitrijem Šostakovičem (Pokora, 1982, s. 25-26).

⁵⁹⁵ Josef Páleníček (1914-1991), český klavírista a skladatel.

⁵⁹⁶ Charles Munch (1891-1968), francouzský dirigent a houslista. V roce 1949 vystřídal Kusevického ve funkci šéfdirigenta Boston Symphony Orchestra, ve které zůstal až do roku 1962.

⁵⁹⁷ Charles Munch měl po druhé světové válce obrovské úspěchy. V New Yorku byl oslavován jako obrovská dirigentská hvězda. Od roku 1946 koncertoval mimo New York snad v každém významném americkém městě. Od roku 1948 podnikl nové turné přes celý severoamerický kontinent s Národním orchestrem francouzského rozhlasu. Jeho jméno se stalo v USA ve své době jedním z největších dirigentských jmen (Burian, 1971, s. 26).

⁵⁹⁸ *Concerto grosso*, H 263.

⁵⁹⁹ Paul Sacher dirigoval *Dvojkonzert*, H 271 v Praze s Českou filharmonií 24. 4. 1947 (Halbreich, 2007, s. 276).

⁶⁰⁰ *Dvojkonzert*, H 271.

⁶⁰¹ Podpis rukou.

12 [Löw 1947-02-20]⁶⁰²

[Unor 20. 1947.]

Mily příteli,

Dekuji vám za dopis i za vzkazy z ministerstva,⁶⁰³ono se to lehce vzkazuje abych ihned přijel jenomže situace je jina a zadny vynos ji nezmeni dokud se nezmeni sama.To vite ze jsem v mizerne nalade,nemohu nic delat, jak zacnu psat ,tak se mi hlava zacne motat,⁶⁰⁴no zkratka to nejde a vzhledem k tomu ze jsme uz jen dva mesice od festivalu⁶⁰⁵ a ze jsem od zari udelal male pokroky se zdravim, tak velmi pochybuji ze mne tam uvidíte,nebudu nic riskovat mel jsem toho prozatím az dost.⁶⁰⁶

Je velmi mozne ze tam poslu svoji pani,⁶⁰⁷která bude v tu dobu ve francii⁶⁰⁸ jeste to neni jiste ale je to pravdepodobne,napisu vam o tom.

Ty dokumenty vam poslu co nejdríve,⁶⁰⁹uz je mam skoro pohromade,vyjma ovsem tech osvedceni o mem skoleni,ktere nemam vubec,totiz myslim osvedceni. protoze skoleni jak se zda mam.Osvedceni o statnim obcanstvi vam poslou primo z policky.Ten seznam doplnim a poslu sebou,ten letak. Jake vysvedceni mi da doktor nevim, jdu k nemu v patek,nejak to sestylisujeme.

Patou symfonií⁶¹⁰ jsem poslal vcera pres konsulat,⁶¹¹photostate kopii, a je mozno ze to poslou uredne na vase ministerstvo, to jest na vas, tak to dejte Filharmonii,⁶¹²mohl jsem ji poslat uz davno, ale mel jsem od nich nejasne zpravy.Soucasne take posilam balik s temi transparentnimi papiry, chtel bych aby to zkusili a udelali kopii pomoci tohoto systemu abych mel sam pro sebe take jednu kopii materialu, kter u budu potrebovati pro prosti saisonu zde,a take bych rad kdyz

⁶⁰² Psáno na stroji.

⁶⁰³ Ministerstvo školství a národní osvěty ČSR.

⁶⁰⁴ Bohuslav Martinů byl unaven kvůli zranění po pádu z terasy v Great Barringtonu. Rekonvalescence se vyvíjela pomalu a Bohuslav Martinů byl velmi často unavený.

⁶⁰⁵ Druhý ročník festivalu Pražské jaro, na kterém zazněla *Symfonie č. 5*, H 310, navštívila také Charlotte Martinů.

⁶⁰⁶ Bohuslav Martinů se chtěl konečně vrátit do Evropy, ale kvůli zdraví se na cestu neodvážil (Martinů, Ch. 2003, s. 119-120).

⁶⁰⁷ Bohuslav Martinů myslí svoji manželku, Charlotte Martinů, která se zúčastnila festivalu Pražské jaro 1947.

⁶⁰⁸ Charlotte Martinů odletěla počátkem dubna do Paříže, poté bydlela v Praze, kde se potkala mimo jiné s Charlesem Munchem či Janem Löwenbachem a 28. května 1947 byla přítomna na festivalu Pražské jaro, na kterém si poslechla *Symfonie č. 5*, H 310 od Bohuslava Martinů (Martinů, Ch. 2003, s. 120).

⁶⁰⁹ Jedná se o tyto dokumenty: osvědčení o statním občanství, vysvědčení zachovalosti, potvrzení o národní spolehlivosti, vysvědčení úředního lékaře konsulátu, vysvědčení o dosavadním školení a předběžném vzdělání a doklady o dosavadní umělecké činnosti.

⁶¹⁰ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁶¹¹ Generální konzulát ČSR v New Yorku.

⁶¹² Česká filharmonie.

uz se ten material porizuje,a oni maji dobre kopisty abych mel jednu starost z krku, to jest nechavat to opisovat znova zde, je to priserne drahe, vzdyt to znate.Tak at pockaji s kopii az dojdou baliky s cistym papirem, to jest asi za tri nedele, snad se to da potom fotografovat i jinym strojem.

Nemohu najit svuj original pisnicek,⁶¹³nekam jsem si to schoval pred prazdninami, mozna ze to u Firkusneho⁶¹⁴ ale on zde neni.⁶¹⁵tak musim cekat.Psal mi neco SEbanek⁶¹⁶ o prekladech do angliciny,ze je to pro ne drahe,ja se jim nechci plesti do jejich administrativy,napsal jsem mu at si to zaridi podle jejich disposic.⁶¹⁷

Ten Askap⁶¹⁸ jsem nechal,nic z toho není.S tim bytem v Praze myslim ze jeste pockam, protoze nemyslik ze by mi ho drzeli kdyz tam nebudu, a kdy tam budu nevim.Take bych byl radeji mimo mesto, nekde spise venku, za bubencem, rozhodne ne ve stredu mesta,asi reknete ze mohu byti rad co dostanu, ale ja se ted tak isoluji od lidi,ze se az toho trochu bojim, je to mozna jen nervosita,na kazdy zpusob jsemli ve spolecnosti vice nez dvou lidi,tak jsem za deset minut uplne oddelan,nebyl jsem nikdy zvlaste spolecensky ale ted je to se mnou jeste horsi,Dekuji Dr, Sourkovi⁶¹⁹ za pozornost.Snad by se na to mohla podivat Charlie,⁶²⁰ nebudeli pozde a mohl by tam zatim bydlet Divis,⁶²¹ktery se vraci v dubnu,⁶²²mozna ale ze to nejde. Ja bych v kazdem pripade mel byt radeji mimo mesto i kdyz by to bylo troch dale.Prosim vas mluvte s nekym vazne o tech rozmnozovacich strojich nejakou akci pry dela Ochr, Sdruzeni⁶²³ k rozepisovani materialu,je to nesmysl nechvat opisovat jeden material kdyz s tou samou praci opisu je mozno miti kolik kdo potrebuje a to skoro stejne drahe,natlucte jim to do hlavy vzdyt je to takova vyhoda,a vite ze s jednim materialem se neda nic delat, ten zustane jenom doma,to by mohl vzit

⁶¹³ Mohlo by se jednat o *Pisničky na jednu stránku*, H 294 a *Pisničky na dvě stránky*, H 302, které Bohuslav Martinů napsal v New Yorku v letech 1943-1944 (Halbreich, 2007, s. 482).

⁶¹⁴ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁶¹⁵ Rudolf Firkušný byl již na třetím turné po Jižní Americe, na kterém navštívil Argentinu a Brazílii (Šafařík, 1994, s. 74).

⁶¹⁶ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁶¹⁷ Bohuslav Martinů poslal dopis Karlu Šebánkovi 14. února 1947 s vyjádřením k překladům: „*Take co se tyce tech prekladu pisnicek, nechci a nemohu do toho zasahovat nevim jake stanovisko zaujmete, myslim ze byste se mel drzet vasich redakcnich moznosti.*“ (CBM, PBM Kkš 934).

⁶¹⁸ Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů.

⁶¹⁹ Otakar Šourek (1883-1956), český hudební vědec.

⁶²⁰ Charlotte Martinů.

⁶²¹ Alén Diviš (1900-1956), český malíř. V letech 1926-1940 bydlel v Paříži a od roku 1941 do roku 1947 v New Yorku. Přátelství Aléna Divíše s Bohuslavem Martinů vzniklo v Paříži a pokračovalo i v New Yorku. Bohuslav Martinů trávil v Divišově ateliéru mnoho času, který mu pomáhal v rekonvalescenci. (Zemina, 2016, s. 77 a 162).

⁶²² Alén Diviš se roku 1947 vrátil z USA zpět do Čech (Zemina, 2016, s. 77).

⁶²³ Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, založený v městě Havlíčkův Brod roku 1919 (*Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/companies/public_view/25).

stat do ruky klidne vzdyt se nejedna jen o fotografovani hudby, muze se rozmnozovat vsevho plany, architekti, letaky, kopie zkratka co si prejete, a cim drive se to zavede tim lepe, nekdo na tom muze vydělat velke penize.

MNoho a srdecne vas zdravim a vsechny dokumenty vam poslu co nejdrive.⁶²⁴

Váš B Martinů⁶²⁵

⁶²⁴ Jedná se o dokumenty, které Jan Löwenbach popsal v dopise Bohuslavu Martinů: „*Prosím Vás tudíž, abyste mně co nejdříve na moji adresu Praha IV, Toskánský palác, ministerstvo školství a osvěty zaslal následující doklady: 1/ osvědčení o státním občanství /toto osvědčení Vám může vydati pouze okresní národní výbor v Poličce, 2/ vysvědčení zachovalosti /to Vám vystaví na konsulátě p.Kyjovský/, 3/ potvrzení o národní spolehlivosti /také to Vám vystaví na konsulátě p.Kyjovský/, 4/ vysvědčení úředního lékaře konsulátu, že jste způsobilý zastávat úřad a povinnosti profesora skladby na Akademii musických umění, 5/ všecka vysvědčení o Vašem dosavadním školení a předběžném vzdělání, pokud je máte po ruce, nebo pokud by je bylo možno zde opatřiti. 6/ doklady o Vaši dosavadní umělecké činnosti /tu stačí, když mně pošlete Šafránkovu brožurku, t.j. onen separátní otisk Musical Quarterly se seznamem Vašich skladeb doplněný a připojíte mi na kus papíru další Vaše provozování, která v tom seznamu zahrnuta ještě nejsou.*“ (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1947-01-03).

⁶²⁵ Podpis rukou.

13 [Löw 1947-09-10]⁶²⁶

[September 10. 1947.]

Drazi pratele,

Tak zase jedny prazdniny o kterych jsem myslel ze zravim uz doma a zatim jsem jsete zde.⁶²⁷ Byl jsem u Rybky⁶²⁸ v horach a hodne mi to myslim poslouzilo ackoliv to prece jen nejde tak rychle jak bych si pral.⁶²⁹ Ted po navratu musim znova najiti moje doktory, jeste jsem stale nejisty v chuzi a tezko snasim spolecnost vice lidi, unavi mne to inhed a skoro nic neslysim jak je nejaky hluk nebo rozmluva okolo mne.⁶³⁰ Tak s praci je to take spatne⁶³¹ ani jsem na ni moc nemyslel. Tak s mym navratem je to stale nejiste, prozatim jsem v N.Y.⁶³² cekam na Charlie,⁶³³ ktera mi psala jak jste se ji hezky ujali v Praze,⁶³⁴ dekuji vam mnoho, moc se ji tam libilo. Ucit bych jeste nemohl, a myslim ze ztravim zimu nekde odloucene od sveta⁶³⁵ a charlie⁶³⁶ zaridi zatim vse potrebne se stehovanim, ktere projektujeme uz definitivne na prvni mesice v pristim jaru, myslim ze bychom jeli na ten Zbiroh,⁶³⁷ kde jsme pozvani a kde se Charlie⁶³⁸ ohromne libi a mne jiste take se bude libit. Nemam velkou radost z meho stavu a jenou stale doufam ze to bude lepsi, chvilemi je to docela dobre a tak je zde nadeje, ale chvilemi jsem uplne vedle a to ej poradne depresivni. Nezlobte se ze jsem vam drive nepsal ale byl jsem na venku a tak jsem toho hledel vyuzit. Podival jsem se do Tanglewoodu⁶³⁹ coz me taku unavilo ze jsem

⁶²⁶ Psáno na stroji.

⁶²⁷ Bohuslav Martinů myslí v USA.

⁶²⁸ Frank Rybka (1895-1970), varhaník, violoncellista, přítel Bohuslava Martinů.

⁶²⁹ Bohuslav Martinů strávil léto s Frankem Rybkou v přírodě v Keene Valley ve státě New York. Bohuslav Martinů rád utíkal z hluku velkoměsta na venkov, který byl pro jeho rekonvalescenci ideálním řešením. V přírodě meditoval, rybařil a hrál šachy (Mihule, 2017, s. 369). Čas pravděpodobně trávil nejen s Frankem Rybkou, ale také s Rosalíí Barstow (Zouhar–Coufalová, 2019, s. 358).

⁶³⁰ Bohuslavu Martinů se vracely stavy vyčerpanosti. Úplné zotavení vyžadovalo dlouhý čas a trpělivost (Mihule, 2017, s. 369-370).

⁶³¹ Bohuslav Martinů začal pracovat a komponovat po zlepšení zdravotního stavu od 15. září do 21. října 1947, kdy napsal *Kvartet pro hoboj, housle, violoncello a klavír*, H 315 (Mihule, 2017, s. 371).

⁶³² Do New Yorku se Bohuslav Martinů vrátil z letního pobytu v Keene Valley 2. září 1947 (Mihule, 2017, s. 371).

⁶³³ Charlotte Martinů trávila prázdniny u své rodiny ve Francii ve Vieux Moulin. Vrátila se zpět do USA 2. října 1947, kde ji na letišti vyzvedl Bohuslav Martinů s Frankem Rybkou (Mihule, 2017, s. 371).

⁶³⁴ Charlotte Martinů se účastnila festivalu Pražské jaro, bydlela v Praze a setkala se zde také s Janem Löwenbachem.

⁶³⁵ Bohuslav Martinů strávil zimu nakonec v New Yorku (Mihule, 2017, s. 536).

⁶³⁶ Charlotte Martinů.

⁶³⁷ Bohuslav Martinů si prošel hlubokou vnitřní krizí. Nemohl se rozhodnout, zda definitivně opustit USA, nebo zda se usadit v Československu na Zbirohu a dojíždět vyučovat do Prahy. Třetí možností byl návrat do Francie (Martinů, Ch. 2003, s. 122-123).

⁶³⁸ Charlotte Martinů.

⁶³⁹ Do Tanglewoodu jel Bohuslav Martinů v srpnu a navštívil zde nemocného přítele Arthura Honeggera, který prodělal srdeční záchvat (Martinů, Ch. 2003, s. 123).

pak zase byl celý nemocný, přilís mnoho lidí a hluku a málo jídla. Je zde ten Jan Novák⁶⁴⁰ na ježkův Fond,⁶⁴¹ tak ej občas učím, myslím že je velmi nadaný. Jinak zatím mnoho nového nevim. Málo koho vidím a tak vám novinky napíšu později, brzo. Říkal mi Macháček⁶⁴² že z toho plánu ohledně těch fotostátů nic není, což mě mrzí, protože jsem jistě že jich tam musíme mít. Napíšte mi něco o sobě, jak se vám stále daří, jste již asi v plné práci do nové sezóny, brzo se k vám připojím a těším se. Mnoho vás pozdravuji a srdečně

vas

B. Martinů⁶⁴³

⁶⁴⁰ Jan Novák (1921-1984), český skladatel. Studoval na AMU v Praze a roku 1947 odjel do USA, financovaný fondem Jaroslava Ježka, kde studoval u Bohuslava Martinů (Alena Němcová. *Jan Novák* [online]. Grove Music Online [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.20142>).

⁶⁴¹ Ježek Foundation. Tento fond vznikl po smrti Jaroslava Ježka, který zemřel v New Yorku 1. ledna 1942. Newyorští krajané založili na jeho počest fond, z jehož peněz se mohl sponzorovat roční studijní pobyt pro mladého nadaného skladatele z Československa (Holzknecht, 1982, s. 123).

⁶⁴² Josef Macháček, manžel Marie Macháčkové. Manželé Macháčkoví byli přátelé manželů Martinů, často je zvali na večeri (Mihule, 2017, s. 329).

⁶⁴³ Podpis rukou.

14 [Löw 1947-10-05]⁶⁴⁴

[Rijen 5. 1947.]

Mily priteli,

Nemam od vas zpravy a tak myslim ze jste po svem navratu z prazdnin nasel vase bureau⁶⁴⁵ plne papiru k vyřízení. Nicmene mam nekolik problemu ktere bych rad pridal k vasi denni praci a sice v prvni rade je tu otazka meho navratu, ktery jsem definitivne polozil na jaro, duben,⁶⁴⁶ vzhledem k memu zdravi a mym schopnostem spise neschop ostem spolecenskym, potrebujeteli zase doklad od doktora poslu vam bud od sveho nebo od Dr Vina⁶⁴⁷ (coz by stalo ovsem Konsulat⁶⁴⁸ vylohy). Ted je ovsem jina vec ktera je s tim spojená. (Vy jste mi ze Skolstvi posilali mesicne \$ 200,⁶⁴⁹ coz konci tento mesic, ovsem d dusledku toho jsme v dohode s konsulatem⁶⁵⁰ zastavili muj prispevek ze Zahranici coz bylo \$ 250.⁶⁵¹ Zahranici se ptalo konsulatu⁶⁵² jak se maji zachovati k memu pripadu, protoze nechteli jen tak jednoduse podporu zastaviti v mem pripade, zda se ze si mne ceni hodne a tak jsem s p. Fluksou⁶⁵³ poslal zadost na zahranici aby, jeli mozno mi prodlouzili prispevek az do dubna⁶⁵⁴ a sice tez z toho duvodu ze rozdil 50 dolaru hraje ted velkou roli v drahote jez tu nynikazdym dnem se zvetsuje. Tak jsme ten navrh poslali jako odpoved na jejich dotaz, byl to ten prispevek co mi povolil Dr Clementis,⁶⁵⁵ a bude tedy pravdepodobne zase o tom rozhodovat. Tak vam to sdeluji a prosim kdybyste se o tom mohl informovat, protoze by se mohlo stati ze byste mi ze skolstvi take posilali dale plat ,ale take se muze stati ze byste to zastavili v domneni ze zahranici mi posila a zahranici v domneni ze vy mi posilate a rezultat by byl ze bych nedostal nic ani od vas a i od nich, cemu bych chtel predejit touto moji zadosti na vas. Samozrejme radeji bych videl tech \$ 250, protoze skutecne je jich ted treba a ja s moji praci jsem stale ve stejne situaci, to jest nemohu moc pracovati tak vsechny pripadne vedlejsi vydelky mi odpady a jsem ted zavisly na

⁶⁴⁴ Psáno na stroji, části dopisu jsou podtrženy černou tužkou.

⁶⁴⁵ Bureau, francouzsky kancelář.

⁶⁴⁶ Manželé Martinů se společně vrátili do Evropy do Francie 24. června 1948 (Mihule, 2017, s. 384).

⁶⁴⁷ Dr. Win, lékař z konzulátu ČSR v USA (Win [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/2049).

⁶⁴⁸ Konzulát v New Yorku.

⁶⁴⁹ Ministerstvo školství a národní osvěty snížilo Bohuslavu Martinů měsíční příspěvek na 200 dolarů z 250 dolarů. (Březina, 2018, s. 107).

⁶⁵⁰ Konzulát v New Yorku.

⁶⁵¹ Příspěvek 250 dolarů měsíčně byl Bohuslavu Martinů zastaven až od dubna 1948 (Mihule, 2017, s. 377).

⁶⁵² Ministerstvo zahraniční Československa se ptalo konzulátu v New Yorku.

⁶⁵³ Fluksa, pravděpodobně jeden ze zaměstnanců konzulátu v New Yorku (Fluksa [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1935).

⁶⁵⁴ Tomuto požadavku bylo vyhověno až do dubna 1948.

⁶⁵⁵ Vladimír Clementis (1902-1952), slovenský politik, publicista, diplomat a ministr zahraničních věcí v letech 1948-1950.

vasem rozhodnutí. Co se zdraví týče je to pořád jaksi na stejné úrovni a jsem více méně vyloučen z této společnosti, již nedobře snáším a tak se jí vzdaluji a tak bych v Praze těžko obstál všem požadavkům, které s mojí návratem jsou spojeny, nemluve ani o učení na škole. Před tím, že jsem se nemohl starat o příští sezónu, budu mít dost provedení z nichž premiéry 3ti⁶⁵⁶ s Munchem⁶⁵⁷ v N.Y., premiéru 5te⁶⁵⁸ v Rádiu s Ansermetem⁶⁵⁹ jak vidíte Evropané přátele na mě nezapominají, Premiéra 5te⁶⁶⁰ veřejně v N.Y. bude s Rochestrem orchestr⁶⁶¹ s Leinsdorfem.⁶⁶² mimo to 6ty kvartet⁶⁶³ který byl na Symposionu v Cambridge,⁶⁶⁴ Walden kvartet⁶⁶⁵ a Paganini⁶⁶⁶ a nové Concerto da camera pro string,⁶⁶⁷ nyní pracuji pomalíčkou na oboe kvartet, oboe piano housle a cello,⁶⁶⁸ konečně jsem dostal partituru mého koncertu⁶⁶⁹ pro clavecin⁶⁷⁰ budou to zde naticet na disk, nevíم budulu se toho všeho moci sám zúčastnit na každém způsobu budu zde, tak myslím že to ještě tady ve slávě dokončím. Mám nové duo pro housle a violu,⁶⁷¹ začínám s ním sezónu⁶⁷² příští měsíc, hraje J. Fuchs⁶⁷³ a jeho sestra,⁶⁷⁴ oba

⁶⁵⁶ *Symfonie č. 3*, H 299.

⁶⁵⁷ Charles Munch (1891-1968), dirigent Boston Symphony Orchestra.

⁶⁵⁸ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁶⁵⁹ Ernest Ansermet (1883-1969), švýcarský dirigent, roku 1918 založil Suisse Romande Orchestra v Ženevě a vedl ho až do roku 1968 (Noël Goodwin, *Ernest Ansermet* [online]. Grove Music Online [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.00983>).

⁶⁶⁰ *Symfonie č. 5*, H 310, její premiéra se konala v New Yorku 24. 1. 1948 s NBC Symphony Orchestra pod vedením dirigenta Ernesta Ansermeta (Halbreich, 2007, s. 241).

⁶⁶¹ Rochester Philharmonic Orchestra.

⁶⁶² Erich Leinsdorf (1912-1993), americký dirigent rakouského původu (Erich Leinsdorf [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1708).

⁶⁶³ *Smyčcový kvartet č. 6*, H 312.

⁶⁶⁴ *Smyčcový kvartet č. 6*, H 312 byl uveden 1. 5. 1947 v Cambridge v Massachusetts v USA (Halbreich, 2007, s. 368).

⁶⁶⁵ Walden String Quartet je americký smyčcový kvartet založen 1934 v Clevelandu. Kvartet interpretoval americkou i evropskou hudbu včetně děl Bohuslava Martinů (David Hunter. *Walden String Quartet* [online]. Grove Music Online [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.44222>).

⁶⁶⁶ Niccolò Paganini (1782-1840), italský houslový virtuóza a skladatel.

⁶⁶⁷ *Smyčcový kvartet č. 7 (Concerto da camera)*, H 314. Premiéra tohoto kvartetu se konala v New Yorku v únoru 1949 s Kroll-Kvartetem (Halbreich, 2007, s. 369).

⁶⁶⁸ *Kvartet pro hoboj, housle, violoncello a klavír*, H 315. Bohuslav Martinů na kvartetu pracoval v New Yorku od 15. 9. do 21. 10. 1947, věnován je Leopoldovi Mannesovi a premiéru měl také v New Yorku v listopadu 1947 (Halbreich, 2007, s. 371).

⁶⁶⁹ *Koncert pro cembalo a malý orchestr*, H 246.

⁶⁷⁰ Clavecin, francouzsky cembalo.

⁶⁷¹ *Tři madrigaly (Duo č. 1)*, H 313 byly dokončeny 17. 3. 1947 (Halbreich, 2007, s. 348).

⁶⁷² *Tři madrigaly (Duo č. 1)*, H 313 byly věnovány sourozencům Lillianě a Josephovi Fuchsovým. Premiéra se konala v New Yorku 22. 12. 1947 (Halbreich, 2007, s. 348).

⁶⁷³ Joseph Fuchs (1899-1997), houslista a pedagog. Stal se spoluzakladatelem organizace Musicians' Guild, kterou řídil až do roku 1956. Koncertoval po celém světě a hrál s nejlepšími orchestry. V roce 1946 se stal profesorem houslí na Juilliard School of Music (Boris Schwarz. *Joseph Fuchs* [online]. Grove Music Online [cit. 4. 6. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.10337>).

⁶⁷⁴ Lillian Fuchs (1902-1995), americká violistka, skladatelka a učitelka, sestra Josepha Fuchse (Boris Schwarz. *Lillian Fuchs* [online]. Grove Music Online [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.10338>).

excellentni, v Carnegie.⁶⁷⁵ Rad bych napsal klavírenní koncert pro Rudu,⁶⁷⁶ kterého čekáme příští týden zpět z Jižní Ameriky.⁶⁷⁷ Take dávám občas hodiny tomu Novakovi⁶⁷⁸ jehož jste sem poslali na Jezkuv fond, je to moc milý a talentovaný hoch, sympatický, tak přece aspoň trochu vyplnuji svoji úlohu jako učitel. Charlotte⁶⁷⁹ se vrátila tento týden⁶⁸⁰ a tak mám zprávy z Festivalu⁶⁸¹ i z Prahy z první ruky, byla nadsena. Teď jste tedy přezimuji zde, naposled. Prosim vás ujměte se mojí záležitosti o těch přispěvcích abych alespoň jeden dostal včas, to je příští měsíc, snad byste mohli dát nějak obě ministerstva dodromady, ale to už vy budete vědět lépe jak to zařídit. Děkuji vám mnoho a srdečně vás i vaši paní⁶⁸² zdravíme se Charlottou a těšíme se na shledanou. Napíšte mi co o tom soudíte a jak to budete moct vyřešit abych klidněji spal a také o situaci doma, co děláte a co je nového.

Srdečně vás

B Martinů⁶⁸³

⁶⁷⁵ Carnegie Hall, koncertní síň v New Yorku.

⁶⁷⁶ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁶⁷⁷ Rudolf Firkušný byl již na třetím turné po Jižní Americe, kde navštívil Argentinu a Brazílii.

⁶⁷⁸ Jan Novák (1921-1984), český skladatel.

⁶⁷⁹ Charlotte Martinů.

⁶⁸⁰ Charlotte Martinů se vrátila do USA 2. října 1947.

⁶⁸¹ Festival Pražské jaro se konal od 8. 5. do 28. 5. 1947. Na festivale byla uvedena česká i zahraniční díla. Celkem sedm koncertních večerů provedla Česká filharmonie. *Symfonie č. 3*, H 299 byla uvedena při závěrečném koncertu ve středu 28. 5. 1947 ve 20 hodin ve Smetanově síni v Obecním domě. Na programu byl dále Aram Chačaturjan a jeho *Koncert pro violoncello a orchestr* a Leoš Janáček a jeho *Glagolská mše*. Koncert provedla Česká filharmonie (*Archiv koncertů* [online]. Pražské jaro [cit. 4. 6. 2022]. Dostupné z: <https://festival.cz/o-nas/archiv-koncertu/?eventYear=1947&archive-tab=archive-concerts-tab>).

⁶⁸² Jana a Vilmu, manželé Löwenbachovi.

⁶⁸³ Podpis rukou.

[Rijen 17. 1947.]

Mily priteli,

Dekuji za vas dopis z 11.rijna,⁶⁸⁶sel jsem okamzite se informovat ohledne toho dopisu,odesel z Konsulatu 8. rijna pod cislem 22060/ 47. na zaminy⁶⁸⁷,tak prosim podivejte se po tom,aby mi to vyridili vcas,je to uz pro pristi mesic. Byl jsem take u Masaryka⁶⁸⁸ vcera ptal se mne na moji financni situaci a tak jsem mu o tom rovnez rekl, slibil ze tam napise, a protoze si Mara⁶⁸⁹ vzal tyto informace do referatu tak jsem mu dal tez cislo.Doufam ze to tam ted najdete, a ze bude mozno to brzo vyridit.D kuji vam srdecne. Co se tyce te 200 dol. podpory petimesicni ktera skončila tento mesic,tak nevim vlastne kdo ji posilal, p.Fluksa⁶⁹⁰ rikal ze to slo asi na ucet skolstvi,pod znackou mzv⁶⁹¹ c.51596/3-6-47.

Jeste mam jednu bolest a sice ohledne toho Concerto grosso,⁶⁹²nemohu dostat od Universalky ve Vidni⁶⁹³ odpoved co s tim zamysli,hralo se to zde 8krate tuto saisonu to jest minulou (Koussevitzky)⁶⁹⁴ letos to dava rodziński⁶⁹⁵ v Chicagu a je po tom poptavka a porad zadny zajem na vydani,skoro se mi zda jako kdyby to drzeli zpet a jenom na primou zadost to poslou dirigentovi,ztracim tim cas i &,a hlavne bych rad vedel na cem jsem, Nejradeji bych byl kdybych to mohl proste Univesalce⁶⁹⁶ vziti,radeji bych to mel vydano jinde,u nas v Melantrichu.⁶⁹⁷Myslite ze bych mohl uzit pretext ze to nevidali behem8 let(z nichz ovsem pet byla valka) a ze tedy si dilo беру zpet?Trouble⁶⁹⁸ je ze tu smlouvu s nimi mam nekde v Parizi

⁶⁸⁴ Psáno na stroji, části dopisu jsou podtrženy černou tužkou.

⁶⁸⁵ Poznámka Jana Löwenbacha.

⁶⁸⁶ Nedochovaný dopis.

⁶⁸⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

⁶⁸⁸ Jan Masaryk (1886-1948), syn Tomáše Garriguea Masaryka, ministr zahraničí Benešovy vlády v exilu.

⁶⁸⁹ Mára, zřejmě pracovník konzulátu v New Yorku. V korespondenci je psán bez diakritiky jako Mara (*Mára* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 23. 2. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1919).

⁶⁹⁰ Fluksa, pravděpodobně jeden ze zaměstnanců konzulátu v New Yorku.

⁶⁹¹ MZV, zkratka ministerstva zahraničních věcí.

⁶⁹² *Concerto grosso*, H 263.

⁶⁹³ Universal Edition, hudební nakladatelství ve Vídni.

⁶⁹⁴ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

⁶⁹⁵ Artur Rodziński (1892-1958), americký dirigent polského původu. Dirigent Chicago Symphony Orchestra v letech 1947-1948 (Michael Steinberg. *Artur Rodziński* [online]. Grove Music Online [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.23654>).

⁶⁹⁶ Universal Edition.

⁶⁹⁷ Melantrich byl vydavatelský koncern založený v Praze roku 1898 a od roku 1910 existoval pod názvem Melantrich. Od roku 1910 stál v čele Jaroslav Šalda, pod kterým se vydavatelství stalo jedním z největších a nejmodernějších tiskařských podniků ve střední Evropě. Jako samostatné pracoviště zahájilo nakladatelství činnost až v roce 1926. Melantrich zanikl po zestátnění v roce 1949 (Halda, 2007, s. 205-206).

⁶⁹⁸ Trouble, anglicky problém.

a ze nemam možnost zkontrolovati jak znela ohledne data vydani,bylali tam vubec tato otazka oznacena,myslim ze to byla smlouva jako vsechny ostatni jez Univ.⁶⁹⁹ davala a ze tam tedy urcita doba byla, jenze do toho vlezla valka.Neni nejaky zakon který na tohle dava pozor,aby se dilo proste neztatilo?Je to opravdu skoda,vec⁷⁰⁰ zde byla hrana skoro cela ta leta a tak kdyby byla možnost ze bych jim dilo proste vypovedel,nevydaji-li je do urcite lhuty,tak bych byl radeji. Vubec bych byl radsí kdybych to mohl vydati u nas.Psal jsem o tom Sebankovi⁷⁰¹ a on snad uz ucinil nejake kroky v tom,nemohl byste jej zavolati a poraditi mu co ma delat, dostava take vyhybave dopisy z Univ⁷⁰²

Tak se zde hmozdím s kvartetem pro oboe,⁷⁰³obtize je s psanim protoze stale se musim drzeti v rovne posici ,stiff,⁷⁰⁴abych nenaklanel hlavu coz v te komposicni vasni nekdy nejde dobre kontrolovat ale konkretne se pozna ihned za par minut.Co se tyce koncertu pro klavir⁷⁰⁵ do vanoc budu vedet jak to vypada a dam vam vedet,ja doufam ze to pujde,hra na klavir mne trochu znervoznuje,protoze mi to dela velky ramus vhlave zvlaste piano koncert,zkousel jsem to uz tento rok ale ztratil jsem s tim jen cas a na konec jsem toho musel nechat.⁷⁰⁶Jan Novak⁷⁰⁷ chodi ke mne na hodiny, dobre se drzi a pracuje velmi pozorne a hodne,neco z neho udelame.Moji zaci z Berkshiru⁷⁰⁸ se ke mne skoro vsichni vratili a chteji privatne pokracovati se mnou v uceni,bohuzel to nemohu jeste podniknout je toho moc na moje nervy,ale tesi mne to, vzal jsem jen dva a myslim ze necham s nimi zde.stopu po mem pobytu, to je p ro budoucnost.

Mnoho vas i vasi pani pozdravuji ,vzpominame na vas casto ,ted uz to utece a z jara budeme delat nove plany uz doma.

8/XI na poradě Zamini⁷⁰⁹

Srdecne vas

B. Martinů⁷¹⁰

⁶⁹⁹ Universal Edition, hudební nakladatelství ve Vídni.

⁷⁰⁰ *Concerto grosso*, H 263.

⁷⁰¹ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁷⁰² Bohuslav Martinů opět myslí Universal Edition.

⁷⁰³ *Kvartet pro hoby, housle, violoncello a klavír*, H 315.

⁷⁰⁴ Stiff, anglický ve smyslu ztuhlý, tuhý.

⁷⁰⁵ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316.

⁷⁰⁶ Bohuslav Martinů dokončil *koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316 10. 3. 1948 (Halbreich, 2007, s. 299).

⁷⁰⁷ Jan Novák (1921-1984), český skladatel. Studoval na AMU v Praze a roku 1947 odjel do USA, financovaný fondem Jaroslava Ježka, kde studoval u Bohuslava Martinů.

⁷⁰⁸ Berkshire Music Center v Tanglewoodu v Massachusetts.

⁷⁰⁹ Poznámka Jana Löwenbacha.

⁷¹⁰ Podpis rukou.

16 [Löw 1947-11-05]⁷¹¹

[November 5. 1947.]

Mily příteli,

Doufám ze jste dostal můj dopis s číslem te žádosti na Zaminy,⁷¹² ohledně prodloužení méj podpory.⁷¹³ Čekám hodně netrpělivě na vyřízení, vím že to nejde tak rychle ale jsem squizzed.⁷¹⁴ Prosim vás, musíte se tam na to podívat aby to co možno rychle vyřídili, abych dostal peníze už na tento měsíc, potřebuji je mnoho. Masaryk⁷¹⁵ mi slíbil že to popožděně zdali to udělal ovšem nevím, Mara⁷¹⁶ si vzal také to číslo. Take Min. Spacek⁷¹⁷ slíbil intervenci. Ted je možno že je to na dobré cestě, jen bych rád aby vyřízení přišlo co možno nejdříve, buďte tak hodný a zavolejte tam a jestliže je něco nutno rychle udělat zde, sdělte mi a já to udělám.

Máme zde Muncha,⁷¹⁸ je u nás celé dny,⁷¹⁹ dnes začal zkoušet, je moc spokojen s orchestrem,⁷²⁰ hraje Honeggera⁷²¹ tu smyčcovou symfonii.⁷²² Honegger se vrací zpět tyto dny ale není to s ním dobře, dalo mu to poradnou ranu,⁷²³ Munch⁷²⁴ u něho byl v Lenoxu⁷²⁵ a byl moc smutný.

Novák⁷²⁶ ke mně chodí na hodiny, je hodně pilný a pozorný, já ovšem nejsem vždy v dobré kondici na vyučování ale myslím že z něho něco dostanu pozitivního, má to asi dost obtížné také s penězi, má jich málo jako já. Jinak sezóně už je v proudu jako obvykle nic zvláštního, jenom že stokovskí⁷²⁷ pryč se změnil a respektuje teď partituru, já to jen četl, sám do koncertu nechodím.

⁷¹¹ Psáno na stroji, doplněné poznámkami Jana Löwenbacha.

⁷¹² Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

⁷¹³ Jednalo se o podporu 250 dolarů, která byla Bohuslavu Martinů nakonec prodloužena až do dubna 1948 (Mihule, 2017, s. 377).

⁷¹⁴ Squeeze, anglicky sevřený.

⁷¹⁵ Jan Masaryk, syn Tomáše Garriguea Masaryka, ministr zahraničí Benešovy vlády v exilu.

⁷¹⁶ Mára, zřejmě pracovník konzulátu v New Yorku. V korespondenci je psán bez diakritiky jako Mara.

⁷¹⁷ Jaromír Špaček (1895-1968), vyslanec ČSR ve Francii (*Jaromír Špaček* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1046).

⁷¹⁸ Charles Munch (1891-1968), dirigent Boston Symphony Orchestra.

⁷¹⁹ Charles Munch často navštěvoval manžele Martinů, u kterých se často stravoval a přespával (Burian, 1971, s. 26).

⁷²⁰ Boston Symphony Orchestra.

⁷²¹ Arthur Honegger (1892-1955), švýcarský skladatel, psal především velká symfonická a oratorní díla (Černušák, 1964, s. 348).

⁷²² *Symfonie č. II pro smyčce a obligátní trubku*, kterou Honegger vydal roku 1941 (Černušák, 1964, s. 348).

⁷²³ Arthur Honegger prodělal srdeční záchvat, který ho vyřadil z pedagogické činnosti v Tanglewoodu (Mihule, 2017, s. 370).

⁷²⁴ Charles Munch.

⁷²⁵ Město Lenox v Massachusetts, kde vyučoval Arthur Honegger a také Bohuslav Martinů na Berkshire Music Center.

⁷²⁶ Jan Novák (1921-1984), český skladatel, žák Bohuslava Martinů.

⁷²⁷ Leopold Stockowski (1882-1977), americký dirigent.

Albeneri⁷²⁸ hraji moje piano trio,⁷²⁹ pristi pondeli. Joseph Fuchs⁷³⁰ a Lilian⁷³¹ hraji poprvé “ Dva Madrigali“ pro housle a violu⁷³² v Prosinci v tech guild Koncertech,⁷³³ tak take provedou poprvé Concerto da Camera⁷³⁴ ,cili 7my kvartet, hraje Kroll kvartet,⁷³⁵ je to v dobrych rukou, obe veci, Lilian Fuchs⁷³⁶ je outstanding viola a on⁷³⁷ je skvely houslista, rad by do Prahy. Pak prijde Ansermet⁷³⁸ s patou⁷³⁹ v N.B.C.,⁷⁴⁰ ,pak Munch⁷⁴¹ s treti.⁷⁴² vse v lednu, Rodzinski⁷⁴³ hraje patou⁷⁴⁴ potom v Chicagu, a Leinsdorf⁷⁴⁵ ji hraje zde⁷⁴⁶ a v Rochester⁷⁴⁷ v breznu, Rodzinski⁷⁴⁸ hral ted Concerto grosso⁷⁴⁹ se dvema piany to znate. Dostal jsem konecne partituru toho harpsichord concertu,⁷⁵⁰ musim si sam delat material, doufam ze to budu miti brzo, psani mi dela stale obtize, jak musim naklanet hlavu, tak je to spatne. Napsal jsem quand meme⁷⁵¹ Oboe kvartet, pro oboe, housle, cello a piano,⁷⁵² dam to asi Bostonskym⁷⁵³ Speyer,⁷⁵⁴ oboist⁷⁵⁵ a nebo

⁷²⁸ Albeneri Trio, komorní soubor založen roku 1944 (*Albeneri Trio* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/companies/public_view/1341).

⁷²⁹ *Klavírní trio č. 1 (Cinq pièces brèves)*, H 193.

⁷³⁰ Joseph Fuchs (1899-1997), houslista a pedagog.

⁷³¹ Lillian Fuchs (1902-1995), violistka, skladatelka a učitelka, sestra Josepha Fuchse.

⁷³² *Tři madrigaly (Duo č. 1)*, H 313.

⁷³³ Guild koncerty pořádal hudební spolek *Musicians' Guild* z New Yorku. Premiéra *Tři madrigaly*, H 313 se konala 22. 12. 1947 v New Yorku. O den později vyšla velmi pozitivní recenze od hudebního kritika Howarda Taubmana, který hodnotil koncert jako podařený vstup do nové sezóny. Dále recenzent popisuje vznik díla, kdy se Martinů nechal inspirovat Mozartovým duem v provedení sourozenců Fuchsových a rozhodl se pro ně napsat *Tři madrigaly*, které jim věnoval (Bařinková, 2013, s. 22 a 31-32; Halbreich, 2007, s. 348).

⁷³⁴ *Smyčcový kvartet č. 7 (Concerto da camera)*, H 314.

⁷³⁵ Kroll Quartet (1944-1969), založil americký houslista William Kroll (1901-1980).

⁷³⁶ Lillian Fuchs (1902-1995), violistka.

⁷³⁷ Joseph Fuchs (1899-1997), houslista.

⁷³⁸ Ernest Ansermet (1883-1969), švýcarský dirigent.

⁷³⁹ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁷⁴⁰ National Broadcasting Company (NBC), rozhlasová společnost v New Yorku (Kavka, 1967, s. 209).

⁷⁴¹ Charles Munch (1891-1968), dirigent Boston Symphony Orchestra.

⁷⁴² *Symfonie č. 3*, H 299.

⁷⁴³ Artur Rodziński (1892-1958), americký dirigent polského původu a dirigent Chicago Symphony Orchestra v letech 1947-1948.

⁷⁴⁴ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁷⁴⁵ Erich Leinsdorf (1912-1993), americký dirigent rakouského původu.

⁷⁴⁶ V New Yorku.

⁷⁴⁷ Rochester Philharmonic Orchestra.

⁷⁴⁸ Artur Rodziński (1892-1958), americký dirigent.

⁷⁴⁹ *Concerto grosso*, H 263.

⁷⁵⁰ *Koncert pro cembalo a malý orchestr*, H 246.

⁷⁵¹ *Quand même*, francouzsky ve smyslu přesto, přese všechno.

⁷⁵² *Kvartet pro hoboj, housle, violoncello a klavír*, H 315.

⁷⁵³ Boston Symphony Orchestra.

⁷⁵⁴ Louis Marius Speyer (1890-1980), francouzský hráč na anglický roh a hobojista. Člen Bostonského symfonického a komorního orchestru (*Speyer, Louis Marius* [online]. A Listing of All the Musicians of the Boston Symphony Orchestra from its Founding in 1881 [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.stokowski.org/Boston_Symphony_Musicians_List.htm#Speyer-Louis).

⁷⁵⁵ Hobojista.

tomu Mullerovi,⁷⁵⁶znate jej z Radia,je skvely.Tak to jsou moje hrichy,Pan Petrillo⁷⁵⁷ nam tu zarazil vsechny disky tak jsem se svymi plany zase vedle,v Praze nataci veci aniz by se mne vubec zeptali, to mne netrapi,jen bych rafeji to vedel protoze ij the meantime⁷⁵⁸ ja bych zde mohl podepsat nejakou smlouvu a byly by z toho trouble. Rudy⁷⁵⁹ se uz vratil z Jizni Ameriky,⁷⁶⁰ ale malo ho vidim. Myslim ze bych se mel zacit starat take uz o tu repatriaci, nevíte co se ma delat? Co stale delate, jak to mate s bytem, ja mam chanci dostat neco v DobriCHOVICICH?⁷⁶¹

to by se mi libilo.

Prosim vas podivejte se po te moji veci v ministerstvu aby mi to rychle vyridlili. Dekuji vam a mnoho vas i vasi pani zdravim a tesim se ne vase zpravy az budete miti chvili casu.

Jsem srdecne

vas

B. Martinů⁷⁶²

⁷⁵⁶ Mitchell William Miller (1911-2010), americký hudební producent, dirigent a hobojista, hrál v Rochester Philharmonic Orchestra a v 30. letech se přestěhoval do New Yorku (Albin Zak. *Mitche(ell) (William) Miller* [online]. Grove Music Online [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2250251>).

⁷⁵⁷ James C. Petrillo (1892-1984), prezident AFM (Americká federace hudebníků USA a Kanady) v letech 1940-1958 (James C. Petrillo [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1923).

⁷⁵⁸ Meantime, anglicky mezitím.

⁷⁵⁹ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁷⁶⁰ Rudolf Firkušný byl již na třetím turné po Jižní Americe, kde navštívil Argentinu a Brazílii.

⁷⁶¹ V listopadu se Bohuslav Martinů ptal pařížských přátel Puchových na jejich vilu v Dobřichovicích poblíž Prahy, uvažoval o její koupi (Mihule, 2017, s. 372).

⁷⁶² Podpis rukou.

17 [Löw 1947-12-11]⁷⁶³

[Decembre 11. .1947.]

Mily příteli,

Dekujiz za dopis ze 26 list.⁷⁶⁴ Jestlize jsem vam jeste nepodekoval za vasi rychlou intervenci,tak to cinim dnes.Poukaz dosel jak jste mi psal na listopad a prosinec,ted nevim jak to bude od ledna,ale pisete ze se o to starate ,prosim nepuste to ze zretele,konsulat⁷⁶⁵ zatim nevi nic,dufam ze se dohodnete na dalsi vyplate.

Universalka⁷⁶⁶ mitakepsala ze chystaji vydati concerto grosso.⁷⁶⁷Dostali jsme zde partituru prvni symfonie,⁷⁶⁸tistenou v londyne.Je zde Munch⁷⁶⁹ a budu miti v lednu serii symfonií,patou⁷⁷⁰ s ansermet,⁷⁷¹ treti⁷⁷² s Munchem⁷⁷³ prvni⁷⁷⁴ s Koussev.,⁷⁷⁵patou hraje take zde leinsdorf⁷⁷⁶ a take Rodzinsky⁷⁷⁷ v Chicagu,dostanemeli dohromady data,mam jen jeden material,ten z Prahy,myslimze jeto psano jako obycejna kopie a neda se to rozmnozit.Sacher⁷⁷⁸ jak se zda mne hraje vsude,posila mi bajecne kritiky o Double concertu,⁷⁷⁹ conc. grosso⁷⁸⁰ a tokata a canzoni,⁷⁸¹take londyn ma velky zajem.Se mnou je to stale stejne,casem se citim dobre a casem jsem uplne odelany,tak i s praci to jde zvolna,zatim tedy vyuzivam casu a pripravuji se na karieru ucitele,⁷⁸²coz je take komplikovany system,tak to davam dohromady ale radeji bych komponoval.S tim Rudovym⁷⁸³ koncertem⁷⁸⁴ nevim jak to dopadne,mohu pracovati jenom

⁷⁶³ Psáno na stroji.

⁷⁶⁴ Nedochovaný dopis.

⁷⁶⁵ Konzulát v New Yorku.

⁷⁶⁶ Universální Edice, hudební nakladatelství.

⁷⁶⁷ *Concerto grosso*, H 263.

⁷⁶⁸ *Symfonie č. 1*, H 289.

⁷⁶⁹ Charles Munch, dirigent.

⁷⁷⁰ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁷⁷¹ Ernest Ansermet (1883-1969), švýcarský dirigent.

⁷⁷² *Symfonie č. 3*, H 299.

⁷⁷³ Charles Munch, dirigent.

⁷⁷⁴ *Symfonie č. 1*, H 289.

⁷⁷⁵ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

⁷⁷⁶ Erich Leinsdorf (1912-1993), americký dirigent rakouského původu.

⁷⁷⁷ Artur Rodziński (1892-1958), americký dirigent polského původu a dirigent Chicago Symphony Orchestra v letech 1947-1948.

⁷⁷⁸ Paul Sacher (1906-1999), švýcarský dirigent.

⁷⁷⁹ *Dvojkonzert*, H 271.

⁷⁸⁰ *Concerto grosso*, H 263.

⁷⁸¹ *Toccata e due canzoni*, H 311.

⁷⁸² Bohuslav Martinů se měl stát profesorem skladby na Akademii múzických umění v Praze.

⁷⁸³ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁷⁸⁴ *Konzert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316, věnovaný Rudolfovi Firkušnému.

zvolna, psaní mi stále dělá obtíž, a teď nevím kdy, a zdá se mi vůbec ho dokončím⁷⁸⁵ a on by ho musel mít brzo aby to mohl nastudovat, Jsem také teď v tom studiu “theorie a teorii” tak mě to zdržuje v práci. Nevím zdá se to je dobrý plán s tím učením a myslím že jsem měl zůstat u své kompozice, jak jsem to měl dříve v plánu. Firkusný⁷⁸⁶ nemá koncert v N.Y. v prosinci, vzájemně jsem mu předal a on vám napíše sám o svých plánech. Mysleli jsme že se sem přijedete podívat, někdo o tom mluvil, ale nezmiňujete se o nic takovém. Poslal jsem Sebankovi⁷⁸⁷ ten kvartet⁷⁸⁸ co byl psán vloni, je to první kompozice po úrazu,⁷⁸⁹ byl objednan na Symposium Festival v Cambridge.⁷⁹⁰ O udalostech zde víte asi z amerických novin a já o udalostech doma vím také jen z amerických novin, tak jsme oba špatně informováni. Setkal jsem se zde se starým přítelem Dr. Spackem,⁷⁹¹ tak jsme vzpomínali na stará léta. Mnoho vás se Charlie⁷⁹² zdravíme a nás často vzpomínáme, přejeme vám oboum všechno

nejlepší na Vánoce i do Nového roku

Jsem srdečně váš

B. Martinů⁷⁹³

⁷⁸⁵ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316, věnovaný Rudolfovi Firkušnému, Bohuslav Martinů dokončil až 10. 3. 1948 (Halbreich, 2007, s. 299).

⁷⁸⁶ Rudolf Firkusný.

⁷⁸⁷ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁷⁸⁸ *Smyčcový kvartet č. 6*, H 312 Bohuslav Martinů dokončil 25. 12. 1946 (Halbreich, 2007, s. 368).

⁷⁸⁹ Po úrazu v Great Barringtonu zapříčiněném pádem z terasy.

⁷⁹⁰ *Smyčcový kvartet č. 6*, H 312 měl premiéru v Cambridge v Massachusetts 1. 5. 1947. Kvartet vznikl na objednávku hudebních kritiků Harvardské univerzity pro hudební festival Symposium (Halbreich, 2007, s. 368).

⁷⁹¹ Jaromír Špaček (1895-1968), vyslanec ČSR ve Francii.

⁷⁹² Charlotte Martinů.

⁷⁹³ Podpis rukou.

18 [Löw 1948-01-13]⁷⁹⁴

[Leden 13. 1948.]

Došlo 19/I. 48⁷⁹⁵

Mily příteli,

Tak jsem zase absolvoval dve premiery, Madrigaly pro housle a violu⁷⁹⁶ mely sensacni uspech, dostal jsem bajecnou kritiku od Virgila,⁷⁹⁷ rovnez i pro treti symfonii,⁷⁹⁸ kterou provedl poprve zde Munch,⁷⁹⁹ predesly tyden. Jenom nas přítel Olin,⁸⁰⁰ did not get it,⁸⁰¹ ostatni kritiky skvele i Kolodin⁸⁰² a Biancoli⁸⁰³, kteri byli vady spise rezervovani. Pristi sobotu hraje Ansermet⁸⁰⁴ patou⁸⁰⁵ v radiu, jsem na ni velmi zvedav.

Dostal jsem vas telegram z Filharmonie,⁸⁰⁶ take myslim ze bude lepe kdyz zacnu neco psat, a tak jsem se dal do toho klavirniho koncertu pro Firkusneho,⁸⁰⁷ prvni veta je hotova,⁸⁰⁸ ale zdali to dokoncim stale nevim, muselo by to byti dost brzo, protoze on se to musi take naucit a ted uz zase jede na tournee, tak nebude miti moc casu, a ja sam jsem obcas ve velmi podivne nalade, ne prave disponovan k praci, tak jenom mohu rici ze udelam vse co je v me moci aby to bylo vcas hotovo.

⁷⁹⁴ Psáno na stroji, části dopisu jsou podtrženy černou tužkou.

⁷⁹⁵ Připsané rukou Jana Löwenbacha.

⁷⁹⁶ *Tři madrigaly (Duo č. 1)*, H 313. Premiéra se konala v New Yorku 22. 12. 1947.

⁷⁹⁷ Virgil Thomson (1896-1989), americký hudební kritik a skladatel. Dílo Bohuslava Martinů hodnotil často velmi pozitivně (Virgil Thomson [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1925).

⁷⁹⁸ *Symfonie č. 3*, H 299.

⁷⁹⁹ Charles Munch, dirigent.

⁸⁰⁰ Olin Downes (1886-1955), americký hudební kritik. Hudební kritikou přispíval do Boston Post a New York Times (Jon Newsom *Olin Downes* [online]. Grove Music Online [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.08109>).

⁸⁰¹ Jednalo se zřejmě o negativní kritiku.

⁸⁰² Irving Kolodin (1908-1988), americký hudební kritik v New York Sun a Saturday Review. V letech 1953-1958 psal programové poznámky pro Newyorskou filharmonii. Během 50. a 60. let patřil Kolodin k jednomu z nejčtenějších kritiků v USA (Patrick J. Smith. *Irving Kolodin* [online]. Grove Music Online [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.47671>).

⁸⁰³ Louis Biancolli (1907-1992), americký hudební kritik a spisovatel, psal do World-Telegram a New York Sun (*Louis Biancolli* [online]. Oxford Reference [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803095504719>).

⁸⁰⁴ Ernest Ansermet (1883-1969), švýcarský dirigent.

⁸⁰⁵ *Symfonie č. 5*, H 310.

⁸⁰⁶ Česká filharmonie.

⁸⁰⁷ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316, věnovaný Rudolfovi Firkušnému, Bohuslav Martinů dokončil 10. 3. 1948.

⁸⁰⁸ První větu *Koncertu pro klavír a orchestr č. 3*, H 316 Bohuslav Martinů dokončil 31. 12. 1947 (Halbreich, 2007, s. 299).

Některý chytřejší si zase na Minist. zahraničí⁸⁰⁹ zauradoval, objevil ze zdejšího Konsulátu zaplatit ten bill⁸¹⁰ od Dr. Winna,⁸¹¹ a že k tomu neměli žádný poukaz, tak se ptá kdo k tomu dal rozkaz a Proc jsem se nechal prohlednout, tak samozřejmě resultát⁸¹² byl že mi konsulat těch 25 \$ strhnul z mého lednového rozpočtu, samozřejmě tu neměli žádný akt s číslem a tak nemohli nic jiného udělat, nevím kdo to našel, někdo v Zamini⁸¹³ když přišli na účet, kdybyste ho našel tak mu vysvětlíte proč lidi obvykle chodí k doktorovi a že to pro mě nebyl žádný plaisir.⁸¹⁴ Byl mě navštívit houslista Fröhlich⁸¹⁵ a má nějaký dalekosahle plán pro propagaci, znáte jej? byl v operě 5. května⁸¹⁶ konc. mistrem. Dostal jsem klav. výtah Julietty⁸¹⁷, což mi způsobilo neobyčejnou radost už se ani nepamatuji že by mě něco bylo tak potěšilo,⁸¹⁸ je to krásně vypravěno a Šolc⁸¹⁹ si dal opravdu na tom záležet, potřeboval bych pod jeden výtah anglický překlad, možná že by se něco dalo dělat, dokud jsem ještě zde, psal jsem o tom Šebánkovi,⁸²⁰ Rudy⁸²¹ by to chtěl přehrát Downsovi.⁸²²

Se zdá, že je to stále poměr e stejné, to jset ne docela v pořádku, ale v celku mám dojem e se to upravuje, jenže to dlouho trvá, ty závratě mám stále ale ne už tak často, co mi dělá největší obtíž je stále nemohu přijít do větší společnosti, protože přestanu slyšet jak je nějaký hluk nebo když více lidí mluví, tak mě to rychle unaví a jsem pak nadobro oddělan, tak tu žiju stále takový poustevnický život, a vidím celkem málo lidí. S prací to je také ten samý problém, ale upravil jsem si to tak abych nemusel moc naklanět hlavu i při pianě i při psaní na stole, mám na to takové zařízení.

Tak jsem vám vypsal všechny novinky odsud, byli jsme blokováni ve sněhu po několik dní, vše bylo zastaveno, teď je z toho ovšem zase bláto, jinak je vše při starém New Yorku tak jak jej

⁸⁰⁹ Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

⁸¹⁰ Bill, anglický účet.

⁸¹¹ Dr. Win, lékař z konzulátu ČSR v USA.

⁸¹² Resultát, anglicky ve smyslu výsledek.

⁸¹³ Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

⁸¹⁴ Plaisir z franc. znamená potěšení.

⁸¹⁵ Karel Fröhlich (1917-1994), český houslista narozený v Olomouci, jeho manželka Françoise Dupuy-Frohlich byla klavíristkou. Oba společně koncertovali a tvořili duo. Karel s velkou dávkou štěstí přežil koncentrační tábory v Terezíně, Osvětimi a Buchenwaldu (The NYPR Archive Collections. *Karel Frohlich – violin, Françoise Dupuy-Frohlich – piano* [online]. New York Public Radio [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.wnyc.org/story/karel-frohlich-violin-francois-dupre-piano/>).

⁸¹⁶ Divadlo 5. května bylo pražské divadlo v letech 1945-1946.

⁸¹⁷ Opera *Juliette*, H 253.

⁸¹⁸ Bohuslav Martinů měl obrovskou radost z vydaného klavírního výtahu Julietty. Na vzhledu díla pracoval František Muzika a profesionální klavírní přepis vypracoval Karel Šolc (Mihule, 2017, s. 374).

⁸¹⁹ Karel Šolc (1893-1985), český klavírista, výborný upravovatel klavírních výtahů.

⁸²⁰ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁸²¹ Rudolf Firkušný (1912-1994), český klavírista.

⁸²² Olin Downes (1886-1955), americký hudební kritik.

znate. Mnoho vas i Madame⁸²³ oba pozdravujeme a jeste jednou vse nejlepsi do Noveho Roku prejeme, vzpominame na vas a doufam u br o na shledanou v Praze, na Festival,⁸²⁴ doufam ze dokoncim koncert⁸²⁵ vcas. Muzete mi poradit co mam delat pro repatroaci? nate to ze de se s toho moc nedozvim a myslim ze to vezme take dost casu a uradovani tak bych snad uz mel s tim zacit,zda se ze ceny na lod i avion⁸²⁶ pekne stouply,take nevim jeste co udelat s rukopisy.mamli je poslat v bedne a nebo predat konsulatu,uz jsem jich ztratil dost tak bych alespon ty poslednejsi chtel achranit,kdybych letel,na coz jeste cekam na dovoleni od doktora, tak bych tezi balik sebou vziti nemohl.

Napiste mi brzy co stale delate a jak se vam dari,⁸²⁷

Mnoho pozdravu.

Srdecne vas

B. Martinů⁸²⁸

⁸²³ Vilmu Löwenbachovou.

⁸²⁴ Festival Pražské jaro. Třetí ročník festivalu v roce 1948 byl bohužel negativní předzvěstí odklonu od Bohuslava Martinů a demokracie v Československu. Mnoho hudebníků a umělců po komunistickém převratu odmítlo na festival přijet (Mihule, 2017, s. 377).

⁸²⁵ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316.

⁸²⁶ Avion, francouzsky letadlo.

⁸²⁷ U spodního okraje jsou dva malé obrázky, zřejmě rukou Jana Löwenbacha.

⁸²⁸ Podpis rukou.

19 [Löw 1948-01-23]⁸²⁹

[Leden 23.1948.]

Došlo 29/I 48⁸³⁰

Mily příteli,

Mam možnost umístiti Polní Mši⁸³¹ ve Schola Cantorum⁸³² (B.Ross,⁸³³znate ho)a poterbuji rychle vyřízení tohoto dotazu.Zdali už je hotov anglicky překlad? Zdali je orchest. Material k dispozici? Jak brzo bych mohl mít material zde?

Koncert je až v březnu⁸³⁴ ale programy se dělají už teď a tak chtějí vědět zdali by mohli včas všechno mít zde.Nezlobte se že píši vám, ale nevím zdali Sebanek⁸³⁵ je v Praze,psal mi že jede tyto dny do Francie, a nevím kdo tam za něho substituje a nechci aby se to moc protáhlo,odpověď specha,prosim at pošlou odpověď telegraficky. Oni by si případně udělali překlad zde Pi Rychtařikova,⁸³⁶kdyby nebylo možné dostat material včas,proto chci vědět dali ten pražský překlad už pokročil nebo zdali je to ve stadiu jenom přípravem.Prosim zavolejte tedy Melantricha⁸³⁷ a predejte jim to k rychlému vyřízení.

Zavolejte prosím take Filharmonii⁸³⁸ a dejte jim moji správnou adresu,stále mi posílají dopisy neka, na Broadway, už jsem jim take poslal opravu.

Děkuji vám mnoho,pracuji na koncerte pro Rudu,⁸³⁹doufám e bude vasc hotov.⁸⁴⁰

Srdecne vas

B. Martinů⁸⁴¹

⁸²⁹ Psáno na stroji, rukopisný podpis.

⁸³⁰ Připsané rukou Jana Löwenbacha.

⁸³¹ *Polní mše*, H 279 zazněla v podání Scholy Cantorum 19. 3. 1952 v Carnegie Hall v New Yorku. Tento sbor uvedl také premiéru *Pěti českých madrigalů*, H 321 v New Yorku 13. 3. 1950 s dirigentem Hughem Rossem (Paul Affalder. *Works by Martinu and Vaughan Williams Given Premiere by Schola Cantorum* [online]. Online Katalogu Knihovny Nadace Bohuslava Martinů [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: <https://katalog.martinu.cz/>; Halbreich, 2007, s. 433).

⁸³² Schola Cantorum of New York, sbor z New Yorku.

⁸³³ Hugh Ross (1898-1990), sbormistr a dirigent Scholy Cantorum of New York (*Hugh Ross* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1932).

⁸³⁴ Nakonec byl koncert uveden až 19. 3. 1952 v Carnegie Hall v New Yorku.

⁸³⁵ Karel Šebánek (1903-1980), český nakladatel, vydával skladby Bohuslava Martinů.

⁸³⁶ Rychtařiková, známá Bohuslava Martinů žijící v New Yorku (*Rychtařiková* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1933).

⁸³⁷ Melantrich, české nakladatelství.

⁸³⁸ Česká filharmonie.

⁸³⁹ *Koncert pro klavír a orchestr č. 3*, H 316, věnovaný Rudolfovi Firkušnému.

⁸⁴⁰ Bohuslav Martinů koncert dokončil 10. 3. 1948.

⁸⁴¹ Podpis rukou.

Jeste pripisuji, meli jsme prave Ansermet⁸⁴² for lunch,⁸⁴³zitra je premiera pate symfonie,⁸⁴⁴ hraje ji ohromne,FToscanini⁸⁴⁵ byl vcera na zkouzce a byl uplne exited,⁸⁴⁶gratuloval mi,tak se opravdu tesim na zitrek, ansermet⁸⁴⁷ ji hra také v Londyne a hraje ji na svem tournee zde,také Rodxinsky⁸⁴⁸ ji dava v cervnu v Chicagu. Prosim vas vyridte mi moji radost rychle abych mohl da definitivni odpoved ohledne materialu a prekladu.

Mnoho zdravim.

29/I 48 NLT. Polní mše materiál i s-překlad připraven k expedici, Löwenbach vyjednává se Zamini⁸⁴⁹ leteckou expedici⁸⁵⁰

⁸⁴² Ernest Ansermet (1883-1969), švýcarský dirigent.

⁸⁴³ Ernest Ansermet byl u manželů Martinů na obědě.

⁸⁴⁴ *Symfonie č. 5*, H 310 měla premiéru v New Yorku 24. 1. 1948 v podání NBC Symphony Orchestra s dirigentem Ernestem Ansermetem (Halbreich, 2007, s. 241).

⁸⁴⁵ Arturo Toscanini (1867-1957), italský dirigent.

⁸⁴⁶ Excited, anglicky nadšený.

⁸⁴⁷ Ernest Ansermet.

⁸⁴⁸ Artur Rodziński (1892-1958), americký dirigent polského původu a dirigent Chicago Symhpony Orchestra v letech 1947-1948.

⁸⁴⁹ Ministerstvo zahraničních věcí ČSR.

⁸⁵⁰ Připsáno Janem Löwenbachem.

20 [Löw 1948-02-11]⁸⁵¹

[Unor 11. 1948.]

Mily příteli,

Dekuji vám mnoho za váš dopis a rychle vyřízení, balíčky z Melantricha⁸⁵² už došly. Je mi jenom divné, že mi neříkáte nic o mém předposledním dopisu, asi z polovice ledna,⁸⁵³ kde jsem mluvil o svém návratu, dostal jste jej? Byl adresován na ministerstvo. K vůli jistotě píšu ráfeji znovu a prosím vás poradte mi, co mám vlastně dělat. Mám v plánu se vrátit, ale zatím nevím nic o bytu, měl jsem slíbený byt v Dobřichovicích,⁸⁵⁴ ale nemám žádných nových zpráv, tak nevím, co se stím děje. Nemohu přijet dříve než koncem dubna, mám v dubnu ten proces ohledně urazu, musím být přítomen, nevím ještě ani přesné datum, jen doufám, že to bude začátkem dubna. Také nemohu dostat žádné místo na lodi, vše se zdá už rezervováno od měsíce, snažím se už od prosince něco najít, ale nemám valné výhledy. Myslíte, že by mi Konsulát⁸⁵⁵ mohl pomoci? Nebo Ambasáda? V ? Syrového⁸⁵⁶ na Konsulátu nemám moc důvěry, a myslím, že se nebudou snažit, nedostanou-li nějaký příkaz z Prahy. Také nevím, jak je to s repatriací, mám-li zadat do Prahy nebo zde? Avion⁸⁵⁷ nemohu vítat, bojím se s tím svým sluchem, že by mi to nedělalo dobře tam nahore, tak nevím, co mám dělat. Nevím také, jak to u vás vypadá teď, nemáme žádné zprávy, vyjma sem tam v novinách a ty nejsou nijak doporučující. Mám zde pěkné nabídky na místo, dost pohodlné a dobře honorované, ale s tím svým zdravím to ještě není stále v pořádku, docela, jsem často hodně deprimován a k ničemu. Pracuji velmi pomalu a tak ani nevím, budeme-li včas hotoví, jen doufám, že ano, jsem v druhé větě⁸⁵⁸ a Firkusný⁸⁵⁹ by musel mít celou věc už v březnu, aby mohl začít studovat. Prosím vás, poradte mi brzo, co mám dělat s tím svým odjezdem, na koho se obrátit, ten můj agent obvykle vždycky něco našel, ale teď se zdá, že je bezmocný a nechce mi nic slíbit, tak jsem stále jako ve vzduchu a nevím, co mám dělat. Také mi napište, zdali myslíte, že dostanu nějaké peníze na stěhování a cestu, teď nic ovšem nevydělávám. Budu hledet najít nějaké řešení, ale s toužebností budu čekat na vás.

⁸⁵¹ Psáno na stroji, rukopisný podpis.

⁸⁵² Melantrich, české nakladatelství.

⁸⁵³ Dopis z 13. 1. 1948 (vlastník PNP; kopie v IBM, Löw 1948-01-13).

⁸⁵⁴ V listopadu se Bohuslav Martinů ptal pařížských přátel Puchových na jejich vilu v Dobřichovicích poblíž Prahy, uvažoval o její koupi.

⁸⁵⁵ Konsulát v New Yorku.

⁸⁵⁶ Srov. Syrový, pracovník Konsulátu (*Syrový* [online]. Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: https://database.martinu.cz/people/public_view/1934).

⁸⁵⁷ Avion, francouzské letadlo.

⁸⁵⁸ V druhé větě *Koncertu pro klavír a orchestr č. 3*, H 316.

⁸⁵⁹ Rudolf Firkusný (1912-1994), český klavírista.

odpoved.prosim napiste mi brzo jake reseni by bylo nejvyhodnejsi. Posilam vam soucasne ty kritiky,dal jsem je do zvlas ni obalky,bylo toho mnoho.Je tu zajem o Juliettu⁸⁶⁰ jenom musim miti aspon priblizny preklad. Budu miti jeste provedeni 4te symfonie⁸⁶¹ s Leinsdorfem⁸⁶² a Rochester Orch.⁸⁶³ v breznu a mozna Koussevitzky⁸⁶⁴ prvni,⁸⁶⁵ ale to je vzdy jiste jen az po koncete.

Vidim ze uz mate svoji adresu,jsem rad ze jste uz nasei byt a jste doma.To bude take problem pro mne. nevim jak na to jitit.J.N⁸⁶⁶ vak se dnes vraci domu a tak vam povi novinky odsud, je to moc hodny hoch ,ma dobre srdce a hodne talentu, neco z neho bude,mel de mnoho sympatii vsude,vezmu si jej do clasy,⁸⁶⁷ackoliv s tim uceni m se stale nemohu nejak smirit,no to uvidim, ejsem stale docela rozhodnut dali tamzzustanu nebo zdali bych nemel zustat definitivne u te komposice a jenom tak postrane davat lekce.

Mame zde spravnou zimu,⁸⁶⁸ ale byt je vytopen tak to nijak necitim,jen v sam v sobe jsem nejak nespokojen a takovy nesvuj,jsem na takovem rozcesti a nevim kterou cestu zvolit,vsechno je tak zamotane ze se v tom uz nevyzanm.SAnyway⁸⁶⁹,budte tah hodny a napiste mi o mych dotazech.

Mnoho vas i vasi pani⁸⁷⁰ pozdravuji a jsem vas

B. Martinů⁸⁷¹

⁸⁶⁰ Opera *Juliette*, H 253.

⁸⁶¹ *Symfonie č. 4*, H 305.

⁸⁶² Erich Leinsdorf (1912-1993), americký dirigent rakouského původu.

⁸⁶³ Rochester Philharmonic Orchestra.

⁸⁶⁴ Sergej Kusevickij (1874-1951), ruský dirigent a ředitel Boston Symphony Orchestra v letech 1924-1949.

⁸⁶⁵ *Symfonie č. 1*, H 289.

⁸⁶⁶ Jan Novák (1921-1984), český skladatel a žák Bohuslava Martinů.

⁸⁶⁷ Do clasy, anglicky do třídy.

⁸⁶⁸ Byla to poslední pořádná zima v New Yorku před odletem do Evropy v červnu 1948 (Martinů, Ch. 2003, s. 127).

⁸⁶⁹ Anyway, anglicky každopádně, v každém případě.

⁸⁷⁰ Manželé Löwenbachovi.

⁸⁷¹ Podpis rukou.

Ediční poznámky

Ediční poznámky vycházejí z dopisů vzájemné korespondence Bohuslava Martinů s Janem Löwenbachem, které jsou skrze diplomatický přepis představené v této diplomové práci. Pomocí poznámkového aparátu jsou dopisy následně okomentované. Jedná se celkem o třicet sedm dopisů, které byly napsány ve dvou časových obdobích. První v letech 1926-1928 a druhé v letech 1942-1948. Originálních dvanáct dopisů bylo použito z Centra Bohuslava Martinů, Městského muzea a galerie v Poličce (CBM, PBM Kd 186–197). Dalších pětadvacet dopisů je v kopii z Institutu Bohuslava Martinů. Tyto dopisy jsou značeny signaturou Löw s konkrétním datem zaslání dopisu. Přepisy zachovávají grafickou podobu dopisů včetně různých chyb, ať už diakritických, pravopisných nebo spisovných. Dopisy byly psány na stroji a rukopisně. Celkem je dvacet pět strojopisů a dvanáct rukopisů. Některé dopisy však do jisté míry kombinují obě možnosti. Ve strojopisech bývají často rukou dopsané poznámky a opravené chyby. Co se týče jazyka obou adresátů, najdeme zde množství rozdílů. Jan Löwenbach píše především po stránce gramatické, diakritické a spisovné mnohem více pečlivě a přesněji než Bohuslav Martinů.

Jan Löwenbach napsal Bohuslavu Martinů celkem sedmnáct dopisů. Čtrnáct strojopisů a tři rukopisy. Rukopisy jsou napsány černým inkoustem a korektury u strojopisů modrým inkoustem. Dvanáct dopisů je z let 1926-1928 a pět dopisů z let 1945-1947. Když porovnáme tato dvě období, nalezneme určité rozdíly. Hlavní rozdíl je v oslovení Bohuslava Martinů. V letech 1926-1928 oslovuje Jan Löwenbach Bohuslava Martinů „*Vážený příteli*“, a jednou také „*Milý a vážený pane*“. Tato oslovení dopisuje rukou. Od roku 1945 se toto oslovení mění na „*Milý příteli*“, což svědčí o proměně vztahu Bohuslava Martinů s Janem Löwenbachem a dokládá bližší přátelství v USA než v Československu, kde se jednalo o vztah především pracovní. Závěr dopisů spojuje Jan Löwenbach většinou s přáním a pozdravem. Podpis Löwenbach je vždy rukou. K tomu přidává přívlastky („*oddaný*“, „*zcela oddaný*“, „*Váš*“, „*Váš oddaný*“). Tyto přívlastky se v průběhu let téměř neměnily. V celé korespondenci je zachováno vzájemné vykání obou adresátů.

Prvních dvanáct dopisů (CBM, PBM Kd 186–197) je psáno na advokátní hlavičkový papír. Na tomto papíře nalezneme údaje k Janu Löwenbachovi („*JUDr. Jan Löwenbach advokát a obhájce, Účet poštov. šekového úřadu 13.710, Účty u Živnostenské banky a u České esk. banky a úvěrního ústavu, Dr Löwenbach telefon Praha*“). Je zde uvedena také adresa a telefon Jana Löwenbacha („*Praha, II, Jungmannova 25. Telefon 20688*“). Tento hlavičkový papír nabízel také možnost dopsat do předtisknutých řádků hlavní údaje k dopisu („*věc,*

odpověď na Váš dopis z, K mému dopisu z“). Dopisy do Poličky zasílal Jan Löwenbach na adresu Bohuslava Martinů (*„Polička, Na Svěpomoci 182“*).

Slova, na která Jan Löwenbach dává důraz ručně podtrhuje. Ve strojopisech se objevují opravy chyb. Většinou jsou to doplněné čárky nebo chybějící slova. Jan Löwenbach často za čárkou nebo tečkou nedělá mezeru. Chybná písmena opravuje přímo na stroji a chybná slova přepisuje pomocí opakovaných písmen x. Celkově však dodržuje spisovnou a gramaticky správnou češtinu. Dodržuje velká písmena u jmen a institucí (*„Šolc“*, *„Neumann“*, *„Ostrčil“*, *„Hudební Matice“*, *„Universální Edice“*, *„Národní divadlo v Brně“*). Jan Löwenbach téměř nevyužívá cizích slov. Jediný německý výraz je v kontextu srážek za korektury od Universální Edice (*„Abzug für Autorenkorektur“*) v dopise z 22. 8. 1927 (kopie v IBM, UE 1927-08-22) Jediný výraz ve francouzštině je *„Déracinnées“* v kontextu opery *Voják a tanečnice*, H 162 (CBM, PBM Kd 187). Závorky dělá pomocí lomítek ve všech dopisech. Tato lomítka používá při rozdělení dopisů do určitých bodů například: *„I./“*, *„2./“* nebo římskými čísly *„I.“*, *„II.“*. Jan Löwenbach používá také různé zkratky (*„t.m.“*, *„ohl.“*, *„event.“*, *„lask.“*, *„m.m.“*, *„t.r.“*).

Bohuslav Martinů zaslal Janu Löwenbachovi zřejmě dvacet dopisů. U již zmíněného devátého dopisu je však adresát pochybný (IBM, Löw 1945-12-12). Nejvíce pochybností přináší oslovení adresáta. Bohuslav Martinů v celé dochované korespondenci oslovuje Jana Löwenbacha *„Milý příteli“* v rukopisných dopisech, *„Mily priteli“* ve strojopisných dopisech a *„Drazi pratele“*, v dopise, který je určený Janu Löwenbachovi, ale také jeho ženě Vilmě Löwenbachové (IBM, Löw 1947-09-10). Avšak v dopise z 12. 12. 1945 (IBM, Löw 1945-12-12) je oslovení *„Vážený příteli“*. Toto oslovení je jediné ze všech dvaceti dopisů, proto se autor domnívá, že tento dopis mohl být zaslán někomu jinému. Celkem se však jedná o dvacet dopisů, z nichž devět je rukopisných a jedenáct strojopisných. U strojopisů jsou dopsány rukopisné poznámky. Všechny dopisy jsou zaslány v letech 1942-1948.

Dopisy Bohuslava Martinů jsou psané na obyčejný čistý nebo linkovaný papír. U strojopisů je to čistý papír. Začátek dopisu byl již vysvětlen. Konec dopisů píše Bohuslav Martinů podobnými formulacemi (*„Pozdravuji srdečně“*, *„Pozdravuji srdecne“*, *„Srdecne Vas“*, *„Jsem srdecne“*). Přidává také pozdravy a přání. Na konci je vždy vlastnoruční podpis. Pokud Bohuslav Martinů píše v dopisech o své ženě, Charlotte Martinů, oslovuje ji *„Charlotte“* i *„Charlie“*. Závorky píše kulaté, ale využívá i lomítka stejně jako Jan Löwenbach. Bohuslav Martinů využívá mnoha zkratk. Některá díla nevypisuje a používá zkrácené tvary (*„Bagaru“*, *„Rhapsodie“*, *„kvartet c.6,string“*). Zkracuje také jména a příjmení (*„Ruda“*, *„M.“*, *„Fr.“*, *„J. N.“*). Dále používá zkratky institucí, zajímavé je například použití zkratk pro Universální Edici: *„Univer. Edici“*, *„Univ.“* nebo *„Universalka“*. Příjmení píše většinou bez křestního jména

(„Novotný“, „Šebánek“, „Elman“, „Kousevitzky“, „Munch“, „Rybka“). Číslo symfonií často označuje římskými číslicemi („II symfonie“, „IV symfonie“) nebo zkráceně („5te“, „6ty“, „3ti“). Velká písmena často používá u názvů institucí („Konsulat“, „Ascap“, „Melantrich“, „Filharmonie“), ale také u slov („Radio“, „Festival“). Někdy naopak používá malá písmena („festival“, „ministerstvo“, „zaminy“). Místy píše malým písmenem i jména a příjmení („charlie“, „rodzinsky“). Bohuslav Martinů používá také mnoho cizích slov. Z francouzštiny („enveloppe“, „bureau“, „clavecin“, „quand meme“, „avion“). Z angličtiny („trouble“, „private“, „stiff“, „squeeze“, „meantime“, „bill“, „excited“, „clasa“, „anyway“, „string“).

Co se týče gramatiky a diakritiky, je na tom Bohuslav Martinů daleko hůře než Jan Löwenbach. V rukopisech zejména dodržuje správnou gramatiku a diakritiku, ale u strojopisů už nikoliv. Ve strojopisech píše kompletně bez diakritiky. V prvním dopise (IBM, Löw 1942-06-26) se snažil diakritiku ještě ručně doplňovat, avšak ne vždy přesně. V následujících dopisech již diakritiku nepoužívá vůbec a ani ji ručně nedoplňuje. Často chybí interpunkce. Ve větách chybí čárky nebo jsou špatně doplněné. Ukončeným větám chybí mezery k větám následujícím. Někdy věty neukončuje. Za tečkou často chybí velká písmena. Některá písmena chybí i u slov. Dále v několika případech chybí i velká písmena, naopak někdy je u slov velké i druhé písmeno ve slově. Dopisy na stroji jsou plně chyb a bez diakritiky. Důvodem je zřejmě používání psacího stroje, který nebyl vybaven českou diakritikou.⁸⁷² Tento důvod by odpovídal skutečnosti, že jsou všechny dopisy Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi napsány v USA.

⁸⁷² BRÁDKOVÁ, Kateřina. *Korespondence Bohuslava Martinů Karlu Šebánkovi*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. s. 139.

Bibliografické poznámky

Vzájemná korespondence mezi Bohuslavem Martinů a Janem Löwenbachem dosud nebyla publikována. Tato diplomová práce nabízí zmíněnou vzájemnou dochovanou korespondenci.

Základní charakteristiku dopisů a jejich soupis nabízí Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů. Originální korespondenci Bohuslava Martinů s Janem Löwenbachem zpracovala Kateřina Maýrová v *Bohuslav Martinů: Inventář fondu korespondence z pražských institucí a privátních zdrojů* (1989) a také na ni odkazuje v kapitole *B. Martinů – jeho přátelé, žáci a současníci ve světle korespondence, dochované v pražských institucionálních i privátních fondech* ve sborník *Colloquium. Bohuslav Martinů, His Pupils, Friends and Contemporaries*, od Petra Macka na straně 105-111 (1993). Korespondence je dále hojně využívaná v disertační práci Evy Velické *Bohuslav Martinů – Voják a tanečnice* (2014). Eva Velická zde pracuje především s dopisy Jana Löwenbacha zaslané Bohuslavu Martinů (CBM, PBM Kd 186-197). Dalším výrazný odkaz na korespondenci se nachází v *Clavibus unitis* v části »...pour le moment, je suis là-bas toujours considéré come un famous czech composer...«: *ambivalentní vztah Bohuslava Martinů k Československu* (2018) od Aleše Březiny, který zde cituje vzájemnou korespondenci Bohuslava Martinů s Janem Löwenbachem v letech 1946-1947. Posledním dohledaným zdrojem, který zmiňuje tuto korespondenci je v *Milý Miloši: dopisy Bohuslava Martinů Miloši Šafránkovi* (2019) od Víta Zouhara a Gabriely Coufalové, kteří zde odkazují na dopis (PNP, kopie v IBM, Löw 1945-09-02).

Soupis korespondence

Jan Löwenbach – Bohuslav Martinů

1	Kd 186	[Praha] 7. 7. 1926	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury, 2 f. 28,5×21,9 cm.
2	Kd 187	[Camaret-sur-Mer] 9. 8. 1926	Dopis, rukopis, černý inkoust, 1 f. 22,5×14,4 cm.
3	Kd 188	[Camaret-sur-Mer] 13. 8. 1926	Dopis, rukopis, černý inkoust, 1 f. 28,5×21,9 cm.
4	Kd 189	[Praha] 25. 8. 1926	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury, 1 f. 28,5×21,9 cm.
5	Kd 190	[Praha] 30. 8. 1927	Dopis, strojopis, 1 f. 28,9×22,6 cm.
6	Kd 191	[Praha] 5. 9. 1927	Dopis, strojopis, 1 f. 28,9×22,6 cm.
7	Kd 192	[Praha] 8. 9. 1927	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury modrým inkoustem, 1 f. 28,9×22,6 cm.
8	Kd 193	[Praha] 9. 9. 1927	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury modrým inkoustem, obrázky, 1 f. 28,9×22,6 cm.
9	Kd 194	[Praha] 20. 9. 1927	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury modrým inkoustem, 1f. 28,5×22,1 cm.
10	Kd 195	[Praha] 5. 10. 1927	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korektury modrým inkoustem, 1 f. 28,9×22,6 cm.
11	Kd 196	[Strakonice] 23. 8. 1928	Dopis, rukopis, černý inkoust, 1 f. 29,1×22,9 cm.

12	Kd 197	[Praha] 8. 9. 1928	Dopis, strojopis, 1 f. 28,9×22,6 cm.
13	Löw 1945-09-02	[New Rochelle] 2. 9. 1945	Dopis, strojopis.
14	Löw 1945-10-02	[New York?] 2. 10. 1945	Dopis, strojopis.
15	Löw 1946-12-20	[Praha] 20. 12. 1946	Dopis, strojopis.
16	Löw 1947-01-03	[Praha] 3. 1. 1947	Dopis, strojopis.
17	Löw 1947-11-11	[Praha] 11. 11. 1947	Dopis, strojopis.

Bohuslav Martinů – Jan Löwenbach

1	Löw 1942-06-26	[Tanglewood] 26. 6. 1942	Dopis, rukopis, černý inkoust.
2	Löw 1943-06-30	[Darien Connecticut?] 30. 6. 1943	Dopis, rukopis, černý inkoust.
3	Löw 1944-00-00a	[Ridgefield, Connecticut?] Začátek května 1944	Dopis, rukopis, černý inkoust.
4	Löw 1944-05-31	[New York] 31. 5. 1944	Dopis, rukopis, černý inkoust.
5	Löw 1944-09-00	[Ridgefield, Connecticut?] Září 1944	Dopis, rukopis, černý inkoust.
6	Löw 1945-08-05	[Cape Code] 5. 8. 1945	Dopis, rukopis, černý inkoust.
7	Löw 1945-09-06	[Cape Code] 6. 9. 1945	Dopis, rukopis, černý inkoust.
8	Löw 1945-10-06	[New York] 6. 10. 1945	Odkaz, rukopis, černý inkoust.
9	Löw 1945-12-12	[New York?] 12. 12. 1945	Dopis, rukopis, černý inkoust.

10	Löw 1947-01-09	[New York] 9. 1. 1947	Dopis a obálka, strojopis a rukopis, rukopisné poznámky a korekce.
11	Löw 1947-01-25	[New York] 25. 1. 1947	Dopis, strojopis.
12	Löw 1947-02-20	[New York] 20. 2. 1947	Dopis, strojopis.
13	Löw 1947-09-10	[New York] 10. 9. 1947	Dopis, strojopis.
14	Löw 1947-10-05	[New York] 5. 10. 1947	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a korekce.
15	Löw 1947-10-17	[New York] 17. 10. 1947	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky.
16	Löw 1947-11-05	[New York] 5. 11. 1947	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky.
17	Löw 1947-12-11	[New York] 11. 12. 1947	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky.
18	Löw 1948-01-13	[New York] 13. 1. 1948	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky a obrázky.
19	Löw 1948-01-23	[New York] 23. 1. 1948	Dopis, strojopis, rukopisné poznámky.
20	Löw 1948-02-11	[New York] 11. 2. 1948	Dopis, strojopis.

Seznam zkratek

AMU	Akademie múzických umění v Praze
ASCAP	American Society of Composers, Authors and Publishers (Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů)
CBM	Centrum Bohuslava Martinů
cit.	citováno
č.	číslo
f.	folio, folia
IBM	Institut Bohuslava Martinů v Praze
ISCM	International Society for Contemporary Music (Mezinárodní společnost pro soudobou hudbu)
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
OSA	Ochranný svaz autorský
PBM	Památník Bohuslava Martinů v Poličce
PNP	Památník národního písemnictví
s.	strana

Závěr

V této diplomové práci jsem se snažil zpřístupnit dosud nepublikovanou vzájemnou korespondenci mezi Bohuslavem Martinů a Janem Löwenbachem. Hlavní cíl práce považuji za splněný. Postupně jsem vytvořil diplomatický přepis dopisů, který jsem doplňoval o poznámkový aparát. Tento aparát jsem se snažil udělat co nejpodrobnější. Obrovskou výzvou této práce je neustálé objevování nových poznatků. Vzhledem k obrovskému množství pramenů a rozsáhlé korespondenci Bohuslava Martinů si nejsem jistý, jestli může být autor vůbec někdy hotov a zcela spokojen. Je mi líto, že jsem neměl možnost pracovat s dopisy, které by měly být přístupné v Památníku národního písemnictví, a které se i přes velké úsilí archivářů nepodařilo nalézt v rozpětí let 2020 až červen 2022. To mi ovšem otevírá další cestu k pátrání nejenom po těchto dopisech, ale také po nových poznacích o Bohuslavu Martinů.

Když jsem v úvodu citoval Bohuslava Martinů, zdůraznil jsem tázání se na jeho otázku, jak využíváme svoji svobodu, zatímco jiní ji nemají, nebo je to svoboda velmi omezená. Moji vlastní částečnou odpovědí je tato diplomová práce. Při vytváření diplomové práce, čtení různých pramenů o životě a díle Bohuslava Martinů, a především při analyzování a přepisu jeho dopisů, jsem prožíval pocity hrdosti i úzkosti. Díky této práci jsem si stále znovu uvědomoval, jak mohu být hrdý na českou kulturu, a jak moc si zaslouží, aby byla předávána dál. O to jsem vděčnější, že k tomu mohu sám přispět. Úzkost se mě zmocňovala v momentech, kdy jsem se zvnitřňoval s obsahem dopisů a knih, který popisoval hrůzy tehdejší doby. Bylo zde několik momentů, které byly velmi silné. Dnes si můžeme jen těžko představit těžkosti, kterými Bohuslav Martinů musel projít. O to více, stejně jako v úvodu této diplomové práce, si dovoluji i v závěru citovat jedinečného Bohuslava Martinů, jehož slova jsou psána osudem: „*Jinak stav duševní pro práci špatný, musí mít člověk moc kuráže, aby pracoval při těch zprávách z domu, a při stálých vzpomínkách na doma, to také znáte, napište, co vy pociťujete a je to to samé. Přes to víru v lidi jsem neztratil a tím také ne víru v musiku.*“⁸⁷³ Tato slova byla napsaná několik měsíců po prvním vstupu na půdu USA, několik měsíců po útěku před válkou a nacismem. O to více si uvědomuji hloubku těchto slov, která nepotřebují další komentář.

Hluboce se mě dotkla také díla Bohuslava Martinů, která jsem měl možnost během vytváření této diplomové práce prožít. Prvním dílem bylo *Otvírání studánek*, H 354, které jsme analyzovali na univerzitě v semináři rozboru skladeb. Další díla jsem měl možnost vidět živě. Byly to opery *Hry o Marii*, H 236 a *Řecké pašije*, H 372 a také *Symfonie č. 6*, H 343. Pokud

⁸⁷³ Tato slova zaslal Bohuslav Martinů Janu Löwenbachovi v dopise 26. 6. 1942 (vlastník neznámý, uchovává San Diego State University v San Diegu v Kalifornii v USA; kopie v IBM, Löw 1942-06-26).

jsem v počátcích hledal smysl této práce, tak po prožití těchto děl jsem ho našel. Na začátku této práce jsem měl daleko k hudbě Bohuslava Martinů, dnes mám dlouhý seznam děl, který poslouchám a tato díla jsem si velmi oblíbil. Přes symfonie a opery ke kantátám a komorním skladbám. Diplomová práce mě změnila a kultivovala. Utvářela můj nový pohled na hudbu a vedla k mnohým zamyšlením. Dostal jsem možnost podílet se na zkoumání díla Bohuslava Martinů a jsem za tuto možnost a svobodnou volbu vděčný.

Soupis literatury a pramenů

Soupis pramenů

Městské muzeum a galerie Polička, Centrum Bohuslava Martinů, PBM Kd 186-197, 12 položek.

Kopie dopisů v Institutu Bohuslava Martinů v Praze, 25 položek.

Seznam literatury

BAŘINKOVÁ, Zuzana. *Viola v tvorbě Bohuslava Martinů*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2013.

BRÁDKOVÁ, Kateřina. *Korespondence Bohuslava Martinů Karlu Šebánkovi*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010.

BŘEZINA, Aleš. »...pour le moment, je suis là-bas toujours considéré come un famous czech composer...«: ambivalentní vztah Bohuslava Martinů k Československu, *Clavibus unitis*, 2018.

BŘEZINA, Aleš. *Epos o Gilgamešovi, H 351 (1955) v kontextu hudebního divadla Bohuslava Martinů*. Disertační práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.

BURIAN, Karel Vladimír. *Charles Munch*. Praha: Supraphon, 1971.

ČERNUŠÁK, Gracian, ŠTĚDRŇ, Bohumír a Zdenko NOVÁČEK, (eds.): *Československý hudební slovník osob a institucí. Sv. 1, A-L*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

ČERNUŠÁK, Gracian, ŠTĚDRŇ, Bohumír a Zdenko NOVÁČEK, (eds.): *Československý hudební slovník osob a institucí. Sv. 2, M-Ž*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965.

ČERNUŠÁK, Gracian. *Dějiny evropské hudby*. Praha: Panton, 1964.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985.

FRAJDL, Jiří. *Protektorát Čechy a Morava 1939-1945*. Moravská Třebová: Diaxtext M, 1993.

HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. Praha: Libri, 2007.

HALBREICH, Harry. *Bohuslav Martinů Werkverzeichnis und Biographie*. Mainz: Schott Music, 2007.

HOLUB, Miroslav. *Žít v New Yorku*. Praha: Melantrich, 1969.

HOLZKNECHT, Václav. *Jaroslav Ježek*. Praha: Horizont, 1982.

KAVKA, Pavel. *Spojené státy americké*. Praha: Svoboda, 1967.

KRÁM, Josef. *Průvodce Rychnovem nad Kněžnou*. E-book, 2012.

LÉBL, Vladimír. *Vítězslav Novák*. Praha: Supraphon, 1967.

- LÖWENBACH, Jan. *Hudba v Americe*. Praha: Hudební matice Umělecké besedy, 1948. Malá knihovna Tempa.
- LÖWENBACH, Jan. *Muzikantské dušičky: epitafy*. V Praze: Srdce, 1922.
- LÖWENBACH, Jan. Po festivale. *Lidové noviny*, roč. 32, č. 304, 18. 6. 1924, ranní vydání s. 7.
- LÖWENBACH, Jan. *Právo nakladatelské*. Praha: Fr. Borový, 1926.
- LÖWENBACH, Jan. *Voják a tanečnice: komická opera o třech dějstvích a dvou mezihrách*. Praha: Hudební matice umělecké besedy, 1928.
- MAÝROVÁ, Kateřina. *Bohuslav Martinů: Inventář fondu korespondence z pražských institucí a privátních zdrojů*. Praha: Národní muzeum v Praze. Muzeum české hudby, 1989.
- MAÝROVÁ, Kateřina. B. Martinů – jeho přátelé, žáci a současníci ve světle korespondence, dochované v pražských institucionálních i privátních fondech. In: MACEK, Petr: *Colloquium. Bohuslav Martinů, His Pupils, Friends and Contemporaries, Brno 1990*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 105-111.
- MARTINŮ, Charlotte. *Můj život s Bohuslavem Martinů*. Praha: Supraphon, 1978.
- MARTINŮ, Charlotte. *Můj život s Bohuslavem Martinů*. Praha: Editio Bärenreiter, 2003.
- MARTINŮ, Bohuslav, POPELKA, Iša, ed. *Dopisy domů: z korespondence do Poličky*. Praha: Mladá fronta, 1996.
- MAZALOVÁ, Šárka. *Leoš Janáček a hudební vydavatelství*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2012.
- MIHULE, Jaroslav. *Martinů: osud skladatele*. Vydání druhé, přepracované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017.
- MIHULE, Jaroslav. *Martinů: osud skladatele*. Praha: Karolinum, 2002.
- MILHAUD, Darius, Bohuslav MARTINŮ a Jan PANENKA. *Milhaud – Martinů*. V Praze: Národní divadlo, 1999.
- NOVÁK, Stanislav. *O Bohuslavu Martinů, Bohuslav Martinů 1938–1945*. Praha: Hudební matice Umělecké besedy, 1947. Malá knihovna Tempa.
- PEČMAN, Rudolf. *Almanach společnosti Bohuslava Martinů 1979*. Praha: Česká hudební společnost, 1979.
- PODEŠVA, Jaromír. *Současná hudba na Západě*. Praha: Panton, 1963.
- POKORA, Miloš. *Josef Páleníček*. Praha: Supraphon, 1982.
- POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. Praha: Československý spisovatel, 1966.
- RACEK, Jan. *Leoš Janáček – člověk a umělec*. Brno: Krajské nakladatelství, 1963.
- REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1971.

- STOLARÍK, Ivo: *Jan Löwenbach a Leoš Janáček. Vzájemná korespondence*. Opava, 1958.
- SYNEK, Jaromír a VŠETIČKOVÁ Gabriela. *Drazí I. Dopisy Bohuslava Martinů rodině v Poličce do roku 1931*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019.
- SYNEK, Jaromír a VŠETIČKOVÁ, Gabriela. *Drazí: II. Dopisy Bohuslava Martinů rodině v Poličce do roku 1932 a 1933*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2020.
- ŠAFARÍK, Jiří. *Rudolf Firkušný*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 1994.
- ŠAFRÁNEK, Miloš. *Bohuslav Martinů: život a dílo*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1961.
- ŠAFRÁNEK, Miloš. *Divadlo Bohuslava Martinů*. Praha: Supraphon, 1979.
- VANĚK, Vladimír. *Jan Masaryk*. Praha: Torst, 1994.
- VELICKÁ, Eva. *Bohuslav Martinů – Voják a tanečnice*. Dizertační práce. Praha: Univerzita Karlova, 2014.
- VILGUS, Petr. *Pestrý týden, 2. listopadu 1926–28. dubna 1945: vznik, existence a zánik nejlepšího ilustrovaného týdeníku první a druhé Československé republiky a období Protektorátu Čechy a Morava*. Praha: 2001.
- ZEMINA, Jaromír. *Alén Diviš*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2016.
- ZOUHAR, Zdeněk, *Bohuslav Martinů. Sborník vzpomínek a studií*. Brno: Krajské nakladatelství, 1957.
- ZOUHAR, Vít a COUFALOVÁ, Gabriela. *Milý Miloši: dopisy Bohuslava Martinů Miloši Šafránkovi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019.
- ZOUHAR, Vít a COUFALOVÁ, Gabriela. *Milý příteli Bureši: dopisy Bohuslava Martinů Miloslavu Burešovi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.
- ZOUHAR, Zdeněk a ZOUHAR, Vít. *Milý příteli. Dopisy Bohuslava Martinů Zdeňku Zouharovi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.

Internetové zdroje

Archiv koncertů [online]. Pražské jaro [cit. 4. 6. 2022]. Dostupné z: <https://festival.cz/onas/archiv-koncertu/?eventYear=1947&archive-tab=archive-concerts-tab>

Boston Symphony Orchestra concert program, Subscription Series, Season 65 (1945-1946), Week 2 [online]. Boston Symphony Orchestra Archives [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z: <http://collections.bso.org/digital/collection/PROG/id/203628/rec/1>

Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů [online]. Dostupné z: <https://database.martinu.cz/>

Editoři encyklopedie Britannica. *Leopold Manes* [online]. Britannica [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Leopold-Damrosch-Mannes>

Eva Fischel (rozená Lowenbach) [online]. MyHeritage rodokmeny [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=135331-8-504224&action=showRecord>

Émile BAUME [online]. Federation des Societes d'Histoire & d'Archeologie d'Alsace [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.alsace-histoire.org/netdba/baume-emile/>

Grove Music online [online]. Oxford Music Online. Dostupné z: <https://www.oxfordmusiconline.com/>

Jan František Kyjovský [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/osobnosti_v_historii/jan_frantisek_kyjovsky.html

JANÁČKOVÁ, Olga. *Voják a tanečnice* [online]. Harmonie [cit. 21. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/svet-opery/vojak-a-tanecnice.html>

KRÁM, Josef. *Průvodce Rychnovem nad Kněžnou*. E-book, Rychnov nad Kněžnou: vlastní vydání, 2012, s. 268, [online]. Dostupné z: <https://www.rychnov-city.cz/e-book-pruvodce-rychnovem-nad-kneznou/d-1025>

Louis Biancolli [online]. Oxford Reference [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803095504719>

Paul Affalder. Works by Martinu and Vaughan Williams Given Premiere by Schola Cantorum [online]. Online Katalogu Knihovny Nadace Bohuslava Martinů [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: <https://katalog.martinu.cz/>

PĚKNÝ, Tomáš. *Obtížné vzpomínání na okraj dvou memoárových knih*. [online]. Institut Tereziánské iniciativy [cit. 14. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2002/cervenec-9/obtizne-vzpominani/>

REITTEEREROVÁ, Vlasta. *Jan Löwenbach* [online]. Český hudební slovník osob a institucí [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6281

SOUKUP, Petr a kol. Historie a zprávy z OSA. Založení OSA v historických souvislostech. *Časopis autor in*. č. 1, 2014, s. 6. [online]. AUTOR IN [cit. 15. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/storage/AutorIn/1-2000/31-pdf-autor-in-01-2014-web.pdf>

Speyer, Louis Marius [online]. A Listing of All the Musicians of the Boston Symphony Orchestra from its Founding in 1881 [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.stokowski.org/Boston_Symphony_Musicians_List.htm#Speyer-Louis

STURZ, Jiří Bartoloměj. *Plzeňský Voják a tanečnice na festivalu Opera 2015* [online]. Opera + [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/plzensky-vojak-a-tanecnice-na-festivalu-opera-2015/>

ŠORMOVÁ, Eva. *Divadlo 5. května* [online]. Česká divadelní encyklopedie. [cit. 15. 2. 2022]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_5_kv%C4%9Btna

The NYPR Archive Collections. *Karel Frohlich – violin, Françoise Dupuy-Frohlich – piano* [online]. New York Public Radio [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.wnyc.org/story/karel-frohlich-violin-francois-dupre-piano/>

Vera Jitka (Mima) Bala (rozená Löwenbach) [online]. MyHeritage rodokmeny [cit. 19. 6. 2022]. Dostupné z <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=135331-8-504225&action=showRecord>

Všesokolské slety – napříč třemi stoletími [online]. Historie sletů. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://slet.sokol.eu/informace/historie-sletu/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – fotografie Bohuslava Martinů s matkou Karolinou Martinů na zahradě u Martinů čp. 182 na ulici Svěpomoci v Poličce (CBM, PBM Fbm 52).

Příloha č. 2 – fotografie Jana Löwenbacha (Dostupné z: https://www.geni.com/photo/view/1776993?album_type=photos_of_me&end=&photo_id=600000055115789827&project_id=&start=&tagged_profiles=).

Příloha č. 3 a), b), c) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 1 – CBM, PBM Kd 186 [Praha] 7. 7. 1926.

Příloha č. 4 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 2 – CBM, PBM Kd 187 [Camaret-sur-Mer] 9. 8. 1926.

Příloha č. 5 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 3 – CBM, PBM Kd 188 [Camaret-sur-Mer] 13. 8. 1926.

Příloha č. 6 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 4 – CBM, PBM Kd 189 [Praha] 25. 8. 1926.

Příloha č. 7 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 5 – CBM, PBM Kd 190 [Praha] 30. 8. 1927.

Příloha č. 8 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 6 – CBM, PBM Kd 191 [Praha] 5. 9. 1927.

Příloha č. 9 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 7 – CBM, PBM Kd 192 [Praha] 8. 9. 1927.

Příloha č. 10 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 8 – CBM, PBM Kd 193 [Praha] 9. 9. 1927.

Příloha č. 11 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 9 – CBM, PBM Kd 194 [Praha] 20. 9. 1927.

Příloha č. 12 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 10 – CBM, PBM Kd 195 [Praha] 5. 10. 1927.

Příloha č. 13 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 11 – CBM, PBM Kd 196 [Strakonice] 23. 8. 1928.

Příloha č. 14 a), b) – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 12 – CBM, PBM Kd 197 [Praha] 8. 9. 1928.

Příloha č. 15 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 13 – IBM, Löw 1945-09-02 [New Rochelle] 2. 9. 1945.

Příloha č. 16 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 14 – IBM, Löw 1945-10-02 [New York] 2. 10. 1945.

Příloha č. 17 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 15 – IBM, Löw 1946-12-20 [Praha] 20. 12. 1946.

Příloha č. 18 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 16 – IBM, Löw 1947-01-03 [Praha] 3. 1. 1947.

Příloha č. 19 – Korespondence Jana Löwenbacha Bohuslavu Martinů: Dopis č. 17 – IBM, Löw 1947-11-11 [Praha] 11. 11. 1947.

Příloha č. 20 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 2 – IBM, Löw 1943-06-30 [Darien Connecticut?] 30. 6. 1943.

Příloha č. 21 a), b), c), d) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 3 – IBM, Löw 1944-00-00a [Ridgefield, Connecticut?] začátek května 1944.

Příloha č. 22 a), b) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 4 – IBM, Löw 1944-05-31 [New York] 31. 5. 1944.

Příloha č. 23 a), b) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 5 – IBM, Löw 1944-09-00 [Ridgefield, Connecticut?] září 1944.

Příloha č. 24 a), b) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 6 – IBM, Löw 1945-08-05 [Cape Code] 5. 8. 1945.

Příloha č. 25 a), b) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 7 – IBM, Löw 1945-09-06 [Cape Code] 6. 9. 1945.

Příloha č. 26 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 8 – IBM, Löw 1945-10-06 [New York] 6. 10. 1945.

Příloha č. 27 a), b), c) – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 10 – IBM, Löw 1947-01-09 [New York] 9. 1. 1947.

Příloha č. 28 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 11 – IBM, Löw 1947-01-25 [New York] 25. 1. 1947.

Příloha č. 29 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 12 – IBM, Löw 1947-02-20 [New York] 20. 2. 1947.

Příloha č. 30 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 13 – IBM, Löw 1947-09-10 [New York] 10. 9. 1947.

Příloha č. 31 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 14 – IBM, Löw 1947-10-05 [New York] 5. 10. 1947.

Příloha č. 32 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 15 – IBM, Löw 1947-10-17 [New York] 17. 10. 1947.

Příloha č. 33 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 16 – IBM, Löw 1947-11-05 [New York] 5. 11. 1947.

Příloha č. 34 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 17 – IBM, Löw 1947-12-11 [New York] 11. 12. 1947.

Příloha č. 35 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 18 – IBM, Löw 1948-01-13 [New York] 13. 1. 1948.

Příloha č. 36 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 19 – IBM, Löw 1948-01-23 [New York] 23. 1. 1948.

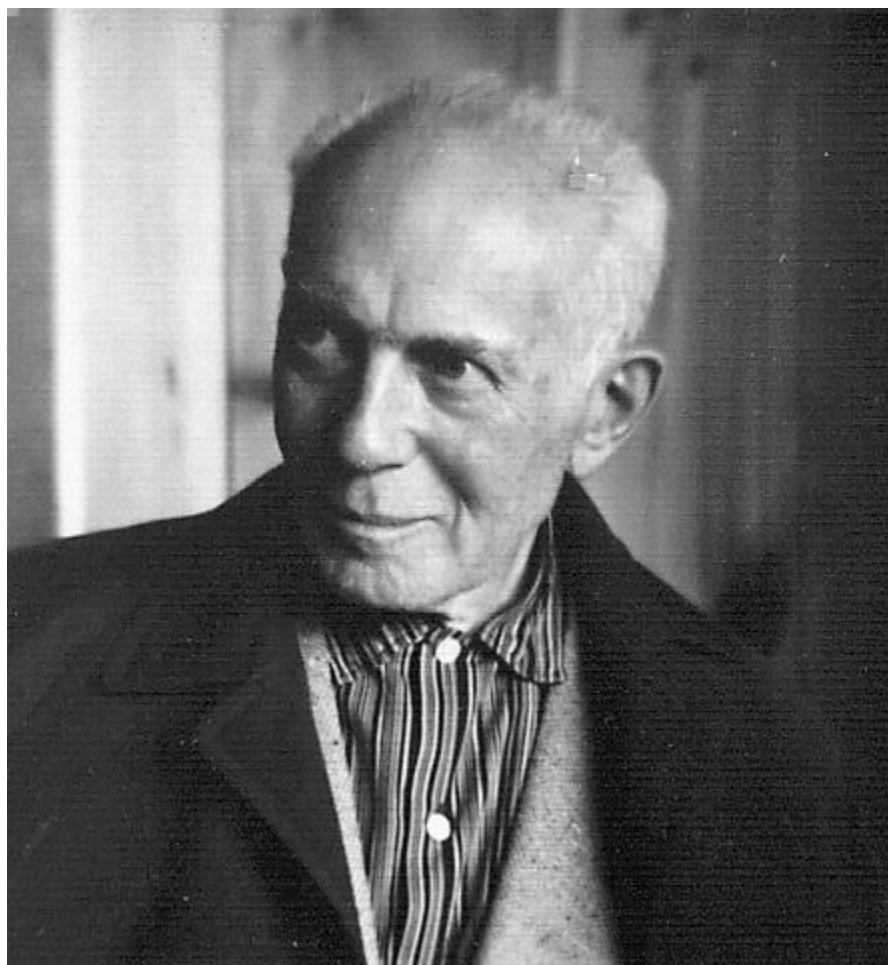
Příloha č. 37 – Korespondence Bohuslava Martinů Janu Löwenbachovi: Dopis č. 20 – IBM,
Löw 1948-02-11 [New York] 11. 2. 1948.

Obrazové přílohy

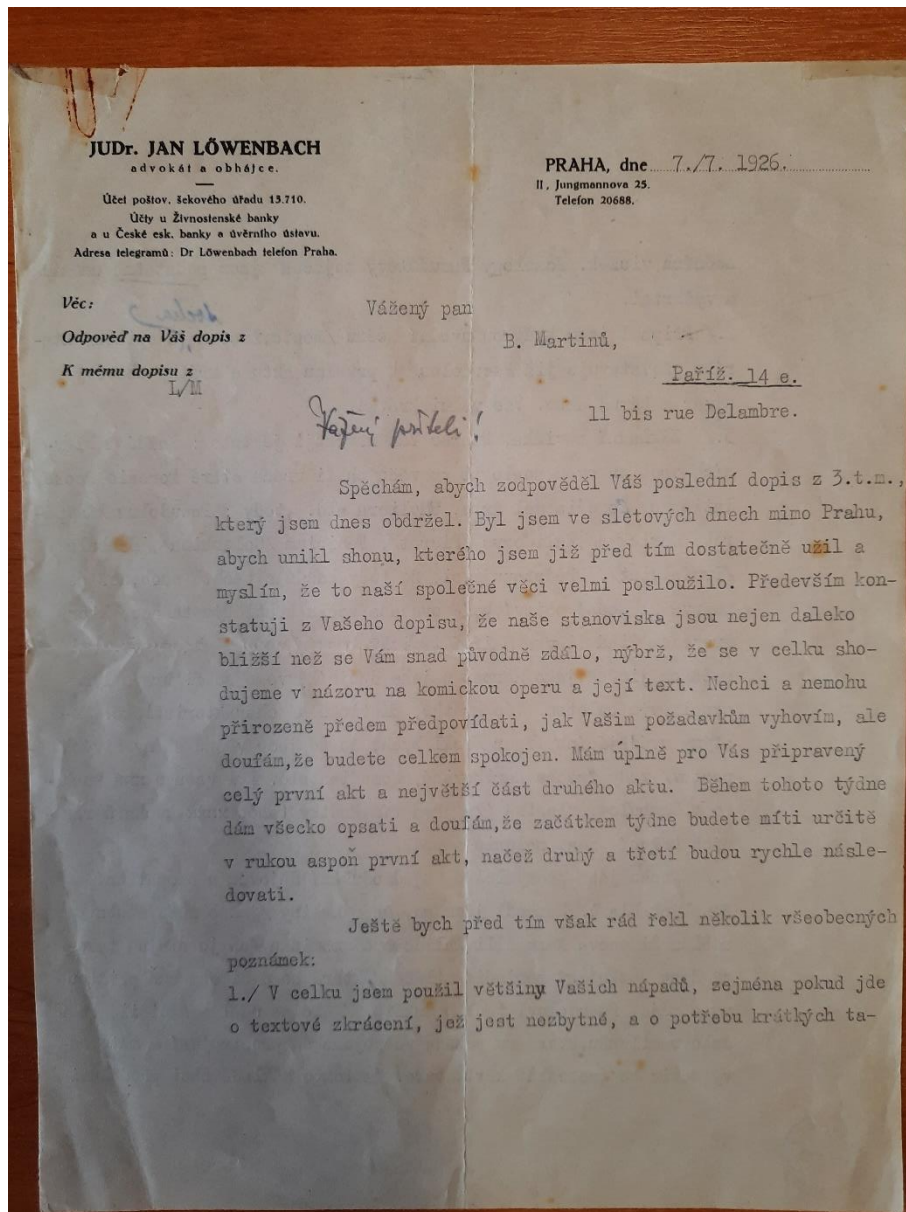
Příloha č. 1

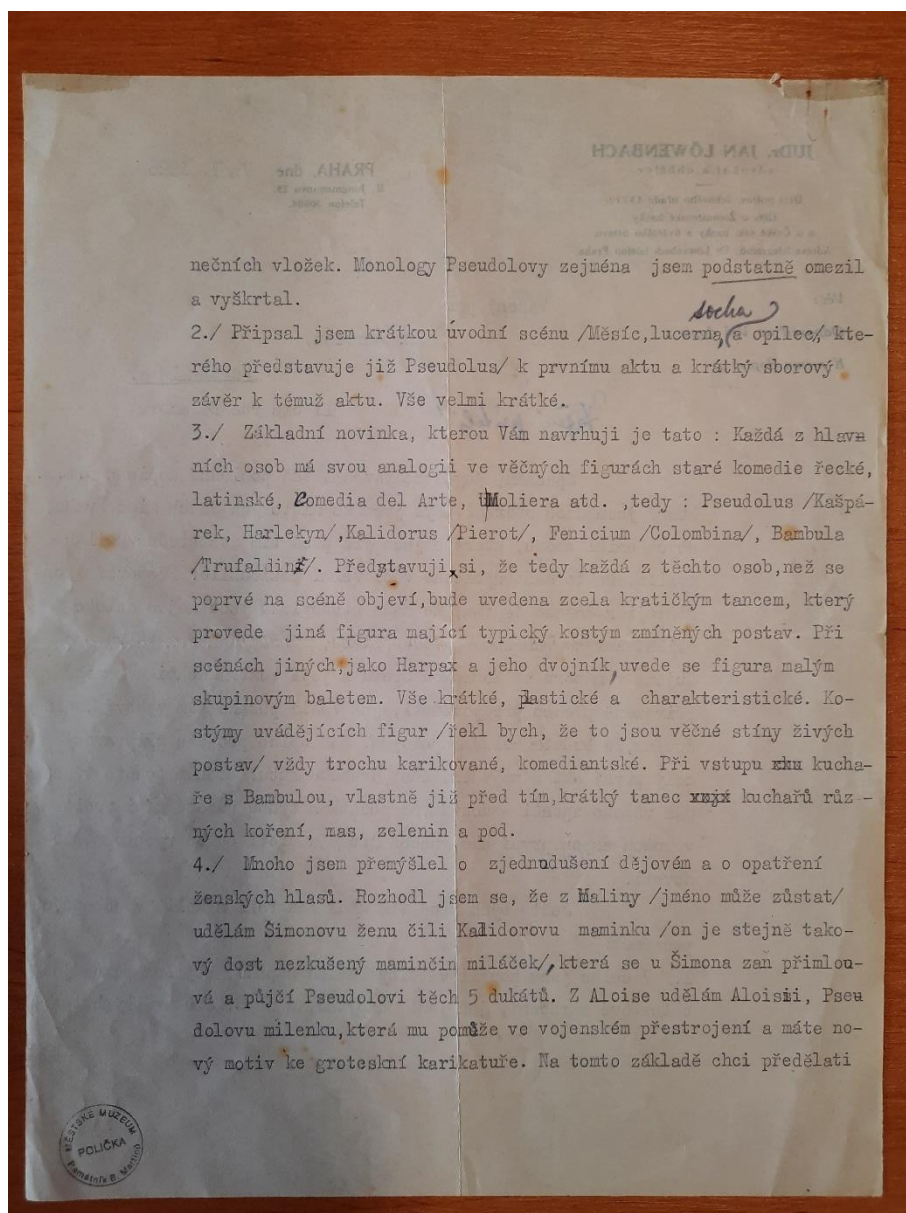
Příloha č. 2

Příloha č. 3 a)

Příloha č. 3 b)

Příloha č. 3 c)

JUDr. JAN LÖWENBACH
advokát a obhájce.

Účet poštov. šekového řádu 13.710.
Účty u Živnostenské banky
a u České esk. banky a úvěrního ústavu.
Adresa telegramů: Dr Löwenbach telefon Praha.

PRAHA, dne
II. Jungmannova 25.
Telefon 20688.

II.

Věc:

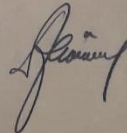
Odpověď na Váš dopis z

K mému dopisu z

a částečně již jsem také předělal druhý a třetí akt.

Neobdržím-li od Vás žádného protestu, budu míti za to, že s těmito náměty souhlasíte. Hlavní věc jest ovšem provedení a to posoudíte teprve až obdržíte text. Doufám, že nejpozději do konce příštího týdne budete míti celý text v ruku, poněvadž snad budu nyní míti něco více volného času. Bylo by mně ovšem milé, kdybych věděl, zdali Vás v posledním červencovém týdnu ještě v Paříži zastihnu. Chtěl bych bydleti buď v hotelu Etna /Rue St. Anne/ nebo Europe, Rue de Lille, anebo hotel Roman, kde bydlel Jiráek. Snad mně pomůžete k rozhodnutí. Těším se, že máte do práce chuť a doufám, že věc půjde dobře ku předu. Očekávám další Vaše zprávy a jsem s přátelskými pozdravy

oddaný

V heze budu do 23. t.m.
Můžete se neklbat, upozorním, že
střední budu bez náhrady, která přijde
do příjmu.

J. U. DR. JAN LÖWENBACH
ADVOKÁT.

Camaret on cher (Přístěně)

Hotel de France

Praha II, dne

9/8.

1926

LUGSMAHNOVA 25.

Prosim, přistěně musel jsem psát tímto způsobem, aby se přeložila.

Vážený pane, jsem Vám v pokoji pracoval proti a dluhy' akce. Lecco jsem
proprane, skrtl a přelal jsem ony věci, které jste našel. Doufám, že v
přítavě glesur tak přetavě. - Mě tenicium (budeme v onal vadě) Měst Olympia -
nebo tak nějak) snad se vám bude při poměru věžná; ale myslím, že je dobře,
když právě v tomto roztančeném a groteskním prostředí zachvěje se na
chvilu nějaká ta, která má svou paralelu v tohoni zemědě. Oběť
tanecnice jsou vlastně deracinées, ale nelobson to jinak. - Ten jsem pře 3.
aktám pectaril a celam na hřebenets "Fausta" neb jorém; jinak si to
opakem aj v hese. Bude je iote s 20. v. m. Lucecni vdo pmasim a
přijm' muols psm.

Hat J Löwenbach

Příloha č. 5

JUDr. JAN LÖWENBACH
advokát a obhájce.

Úřel poštov. šekového úřadu 13.710.
Účty u Živnostenské banky
a u České esk. banky a úvěrného ústavu.
Adresa telegramů: Dr Löwenbach telefon Praha.

Camaret

PRAHA, dne 13/8 1916.
II, Kingmannova 25.
Telefon 20688.

Věc:

Odpověď na Váš dopis z

K mému dopisu z

čísly a važení pane,

Ne Vám znám 3. alt přepracovaný, ale tato právní. Jestliže
jsem s 1. a 2. altem byl celkem spokojen, u třetího jsem se zhruba jistě
a spokojen: ne, že by to, co jste chtěl, bylo nějakou úpravou (přesněji jsem
přehledně upravil), ale proto, že konec konců práce jen nejsou jiné
soudce, že by to musilo být tak, že by to bylo "a něco s tím souvisí",
by by měly. Připomínám, že 3. alt přehledně upravil a opíjení, ale jsem
přesvědčen, že toho došlo hodně víc a ovládnout při potenci bez ná-
sluvně scénické proměny. A to hlavně kvůli tomu, že práce jen tro-
chu náročně, ale mátné souvislosti, která by práce jen - i když la-
tentně - má. I když bych v pivotech. Tato souvislosti se chape-
me, práce jen scéna a opera, má být práce, i když ne nevyhnutelně,
které nepřesně nemáme přehledně, je to problém velmi delikátní-
a proto radím: třeba si to ještě promyslete podrobně, než se pustíte
do této formy 3. altu; myslím, že v podstatě bylo přehledně provedeno a
je by šlo o sestavení a jeho neúplně jasně a esembloem at
of souvislosti, at přehledně. Také práce si promyslete, želi je mátné
mo práce čerpat v 2. části; i to by mohlo být přehledně. -
batarea jsem přesvědčen, že v celé práci detailně přehledně mátné
na, až bude tato práce přehledně. Jedině tím přehledně mátné
jsem a jsem s přehledně přehledně přehledně

Jan Löwenbach

Příloha č. 6 a)

JUDr. JAN LÖWENBACH

advokát a obhájce.

Účel poštov. šekového úřadu 13.710.

Účty u Živnostenské banky
a u České esk. banky a úvěrního ústavu.
Adresa telegramů: Dr Löwenbach telefon Praha.

PRAHA, dne 25. srpna 1926.....

II, Jungmannova 25.
Telefon 20688.

Věc:

Odpověď na Váš dopis z

K mému dopisu z

L/M

Vážený pan:

B. Martinů,

hud. skladatel,

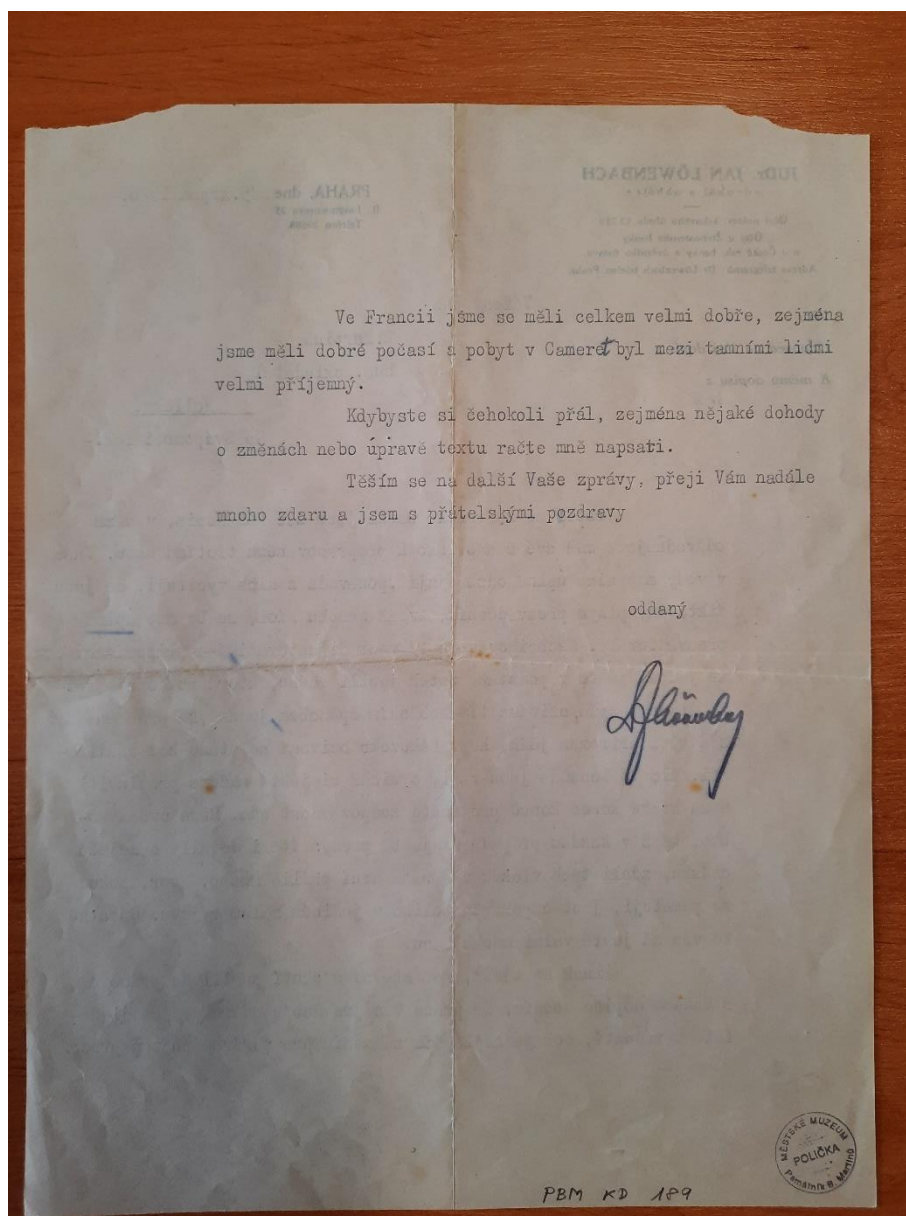
Polička.

Na Svěpomoci 182.-

Vrátil se z Francie našel jsem zde Váš dopis, v němž odůvodňujete mě své stanovisko k přepracovanému třetímu aktu. Vaše vývody mě sice úplně odzbrojují, poněvadž z nich vycitují, že jsou diktovány plným přesvědčením, avšak nemohu říci, že by mě úplně přesvědčovaly. Nechci ovšem o té věci diskutovati, jen připomínám, že jednak je to v podstatě totéž jestli scénu, která potřebuje větší život a spád, oživíme tím neb oním způsobem, jednak, že přece se mě zdá býti přirozenějším, když takovéto oživení se stane bez násilnosti. Ale to konečně jsou věci, o nichž si ještě můžeme promluvíti a za které konec konců přejímáte zodpovědnost sám. Bude ovšem dobře, když v každém případě si ještě promyslíte i detaily a zejména otázku, zdali těch vložek v Fausta není příliš mnoho. Sbor, pokud se pamatují, jest exponován toliko v jediném malém výjevu. Ostatně to vše má ještě velmi mnoho času.

Jinak se těším, že jste se s chutí pustil do práce a z Vašeho dopisu soudím, že práce Vám jde dobře od ruky a že ji děláte s radostí, což je nejlepším znamením pro zdárný postup práce.

Příloha č. 6 b)

Příloha č. 7 a)

JUDR. JAN LÖWENBACH
ADVOKÁT A OBHÁJCE

Účet pošt. sekového úřadu 13.710
Účty u Živnostenské banky a u České eskomptní
banky a úvěrního ústavu

Adresa telegramů:
Dr. LÖWENBACH TELEFON PRAHA

Praha, dne 30./8. 1927.
II., Jungmannova 25. Telefon 20688

Vážený pan

B. Martinů, hud. skladatel,

Polička

Na Svěpomoci.

Věc:

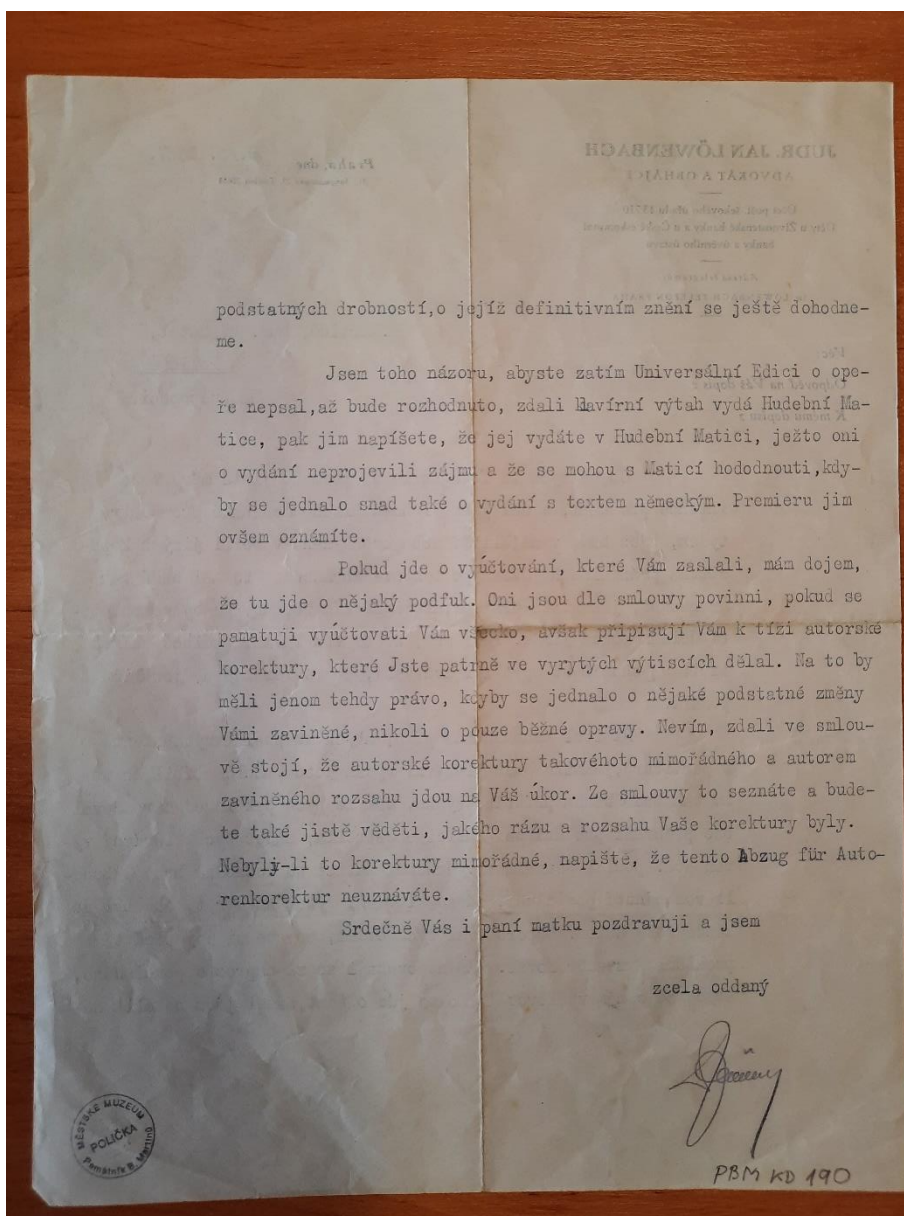
Odpověď na Váš dopis z

K mému dopisu z 14/8

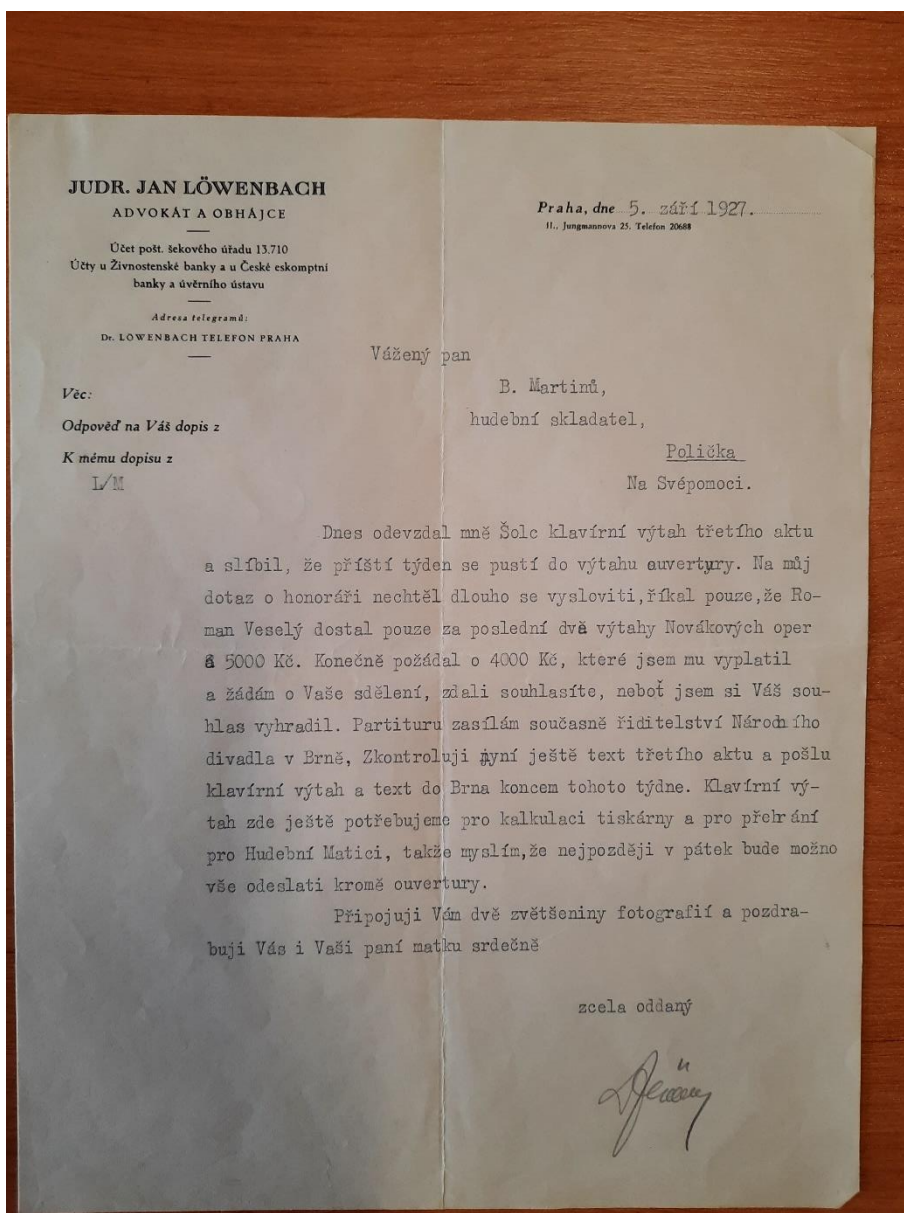
Co se týče té fotografie už jsem do jisté míry Vaše intence předběhl, a dal jsem ji hned Mileně Jesenské pro Pestrý týden, kdež bude v nejbližší době uveřejněna v serií jiných kapacit, na prázdninách. Ovšem po textové stránce se to asi nedá tak aranžovat, jak si to přejete, ale není tím řečeno, že by nemohl být učiněn pokus jinde. Těší mne, že se Vám i Vaší mamince snímek líbil a pokusím se opatřit zvětšení, které Vám zašlu, jestliže se podaří.

Ředitel Neumann mně píše, abych mu poslal výtah, text a partituru, jakmile bude klavírní výtah hotov. Šolc slíbil, že tomu tak bude během příštího týdne, tak že bych pak ihned zaranžoval ono přehrání pro Hudební Matici a Ostrčila, načež bych klavírní výtah atd. poslal Neumannovi. Hudební Maticé se rozhodne brzy a bude-li rozhodnutí pozitivní, dá se klavírní výtah hned rýt, aby byl do konce roku hotov. Doporučoval bych ovšem, abyste si jej před tím prohlédl a skontroloval. Sám nepovažuji se za naprosto povolného, abych se o něm vyslovoval. Pokud jde o text, našel jsem několik ne-

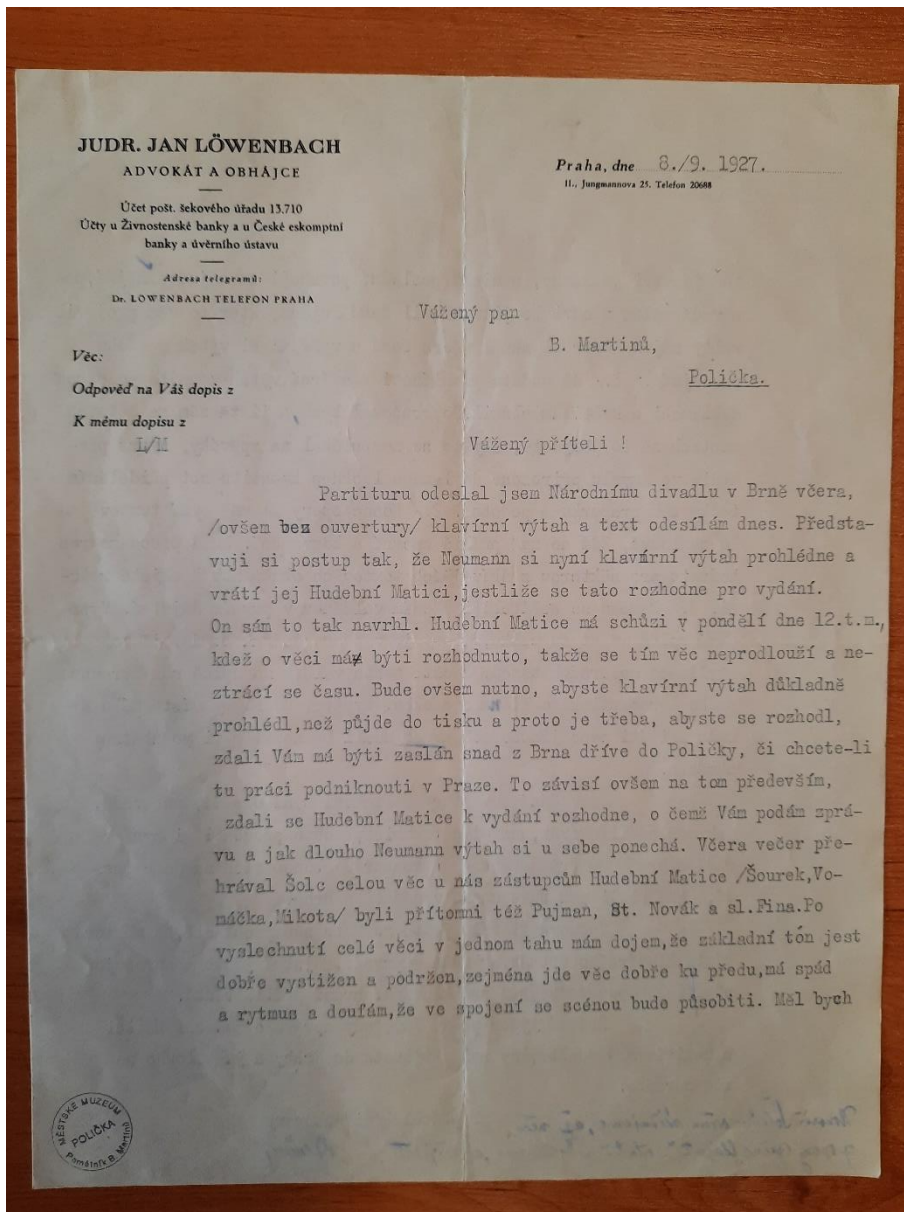
Příloha č. 7 b)

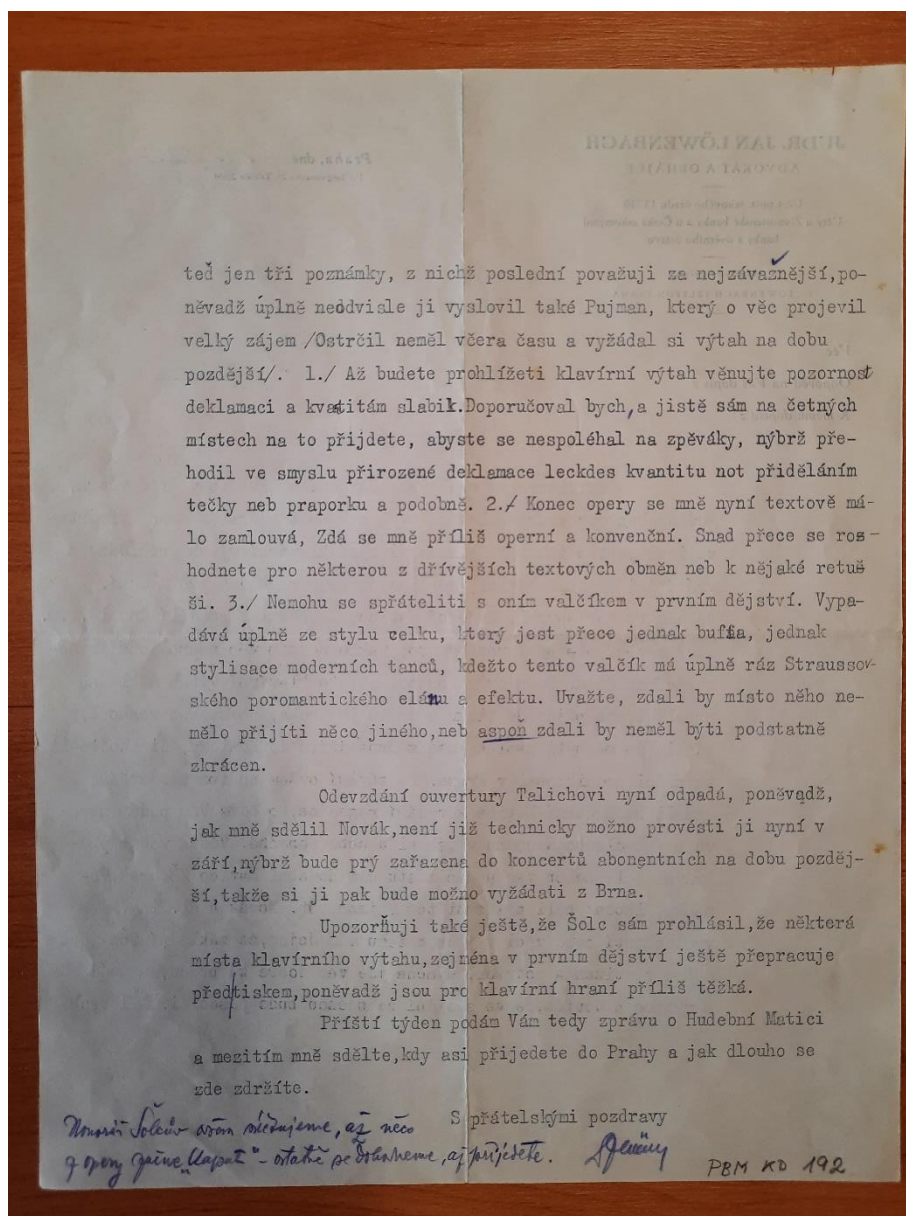
Příloha č. 8

Příloha č. 9 a)

Příloha č. 9 b)

Příloha č. 10 a)

JUDR. JAN LÖWENBACH
ADVOKÁT A OBHÁJCE

Účet pošt. sekového úřadu 13710
Účty u Živnostenské banky a u České eskomptní
banky a úvěrního ústavu

Adresa telegramů:
Dr. LÖWENBACH TELEFON PRAHA

Praha, dne 9./9. 1927.

II. Jungmannova 25. Telefon 20688

Vážený pan

Věc:

B. Martinů,

Odpověď na Váš dopis z

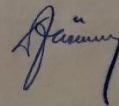
Polička.

K mému dopisu z
L/M

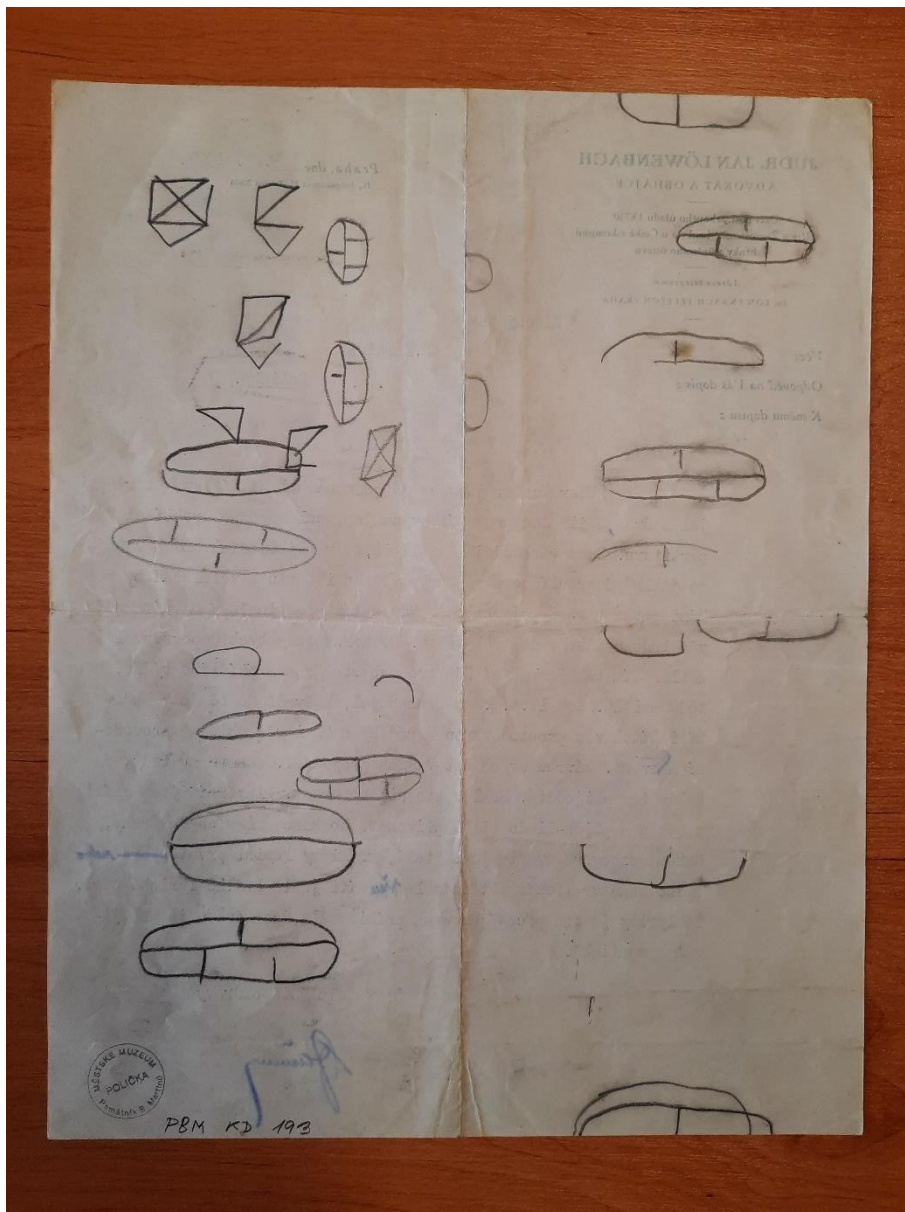
Vážený příteli !

Včera večer jsem se náhodou setkal se Zítkem, který přijel z Brna, a již den před tím, ovšem jen zcela zběžně, prohlížel Vaši partituru. Dnes ráno odejel a slíbil, že v nejbližších dnech věnuje se důkladné prohlídce partitury, výtahu i textu a velmi rád by s Vámi potom o věci pojednal. Je Vám upřímně nakloněn a myslím, že věc bude u něho v dobrých rukou. Rozhodně tedy bych doporučoval - a tlumočím tak jen přání Zítkovo, abyste koncem příštího týdne, tedy asi 16. neb 17. t. m. do Brna zajel, poněvadž do té doby bude mít Zítek věc prostudovanou a rád by s Vámi vše ohledně provedení a event. návrhů svých neb Vašich projednal. Oznamte mu tedy, zda a kdy tam přijedete. Mohl byste si tam event. klavírní výtah vzít s sebou a půjde-li do tisku přivezete ho koncem měsíce do Prahy. Během rozhovoru uvažte ještě také, zdali by Fenice ^{ohl.} první ~~spíše~~ nebo spíše snad ve třetím aktě, neměla ~~by~~ mít ještě krátké lyrické číslo. Té lyriky je tam přece jenom až příliš málo, což ovšem je mně jinak sympatické.

S přátelskými pozdravy

Příloha č. 10 b)

Příloha č. 11 a)

JUDr. JAN LÖWENBACH
advokát a obhájce.
Účet pošt. šekového úřadu 13.710.
Účty u Zivnostenské banky
a u České esk. banky a úvěrního ústavu.
Adresa telegramů: Dr. Löwenbach telefon Praha.

PRAHA, dne 20./9. 1927.
II., Jungmannova 25.
Telefon 20698

Vážený pan
B. M a r t í n ů,
Polička.

Vážený příteli!

Je to škoda, že jste nemohl jeti do Brna, neboť Zítek si toho velmi přál. Považoval bych proto za účelné, abyste - hodili-li se Vám to - napsal nyní do Brna, že Vám nebylo možno tam zajeti a že koncem týdne budete na několik dní v Praze. Snad by jednání bylo možno, aby na tu dobu sem /na moji adresu/ poslali klavírní výtah, abyste jej mohl zde prohlédnouti, jednak není vyloučeno, že by snad v touz dobu přijel do Prahy Zítek a mohl byste se s ním zde setkat. Nechci o tom do Brna psáti, poněvadž nevím, zdali se Vám to hodí a zdali budete mít tolik času, abyste se prohlídce klavírního výtahu věnoval. Proto přenechávám věc Vašemu rozhodnutí. Ve schůzi Hudební Matice nebylo vlastně definitivně nic rozhodnuto, ačkoli z ájem o vydání zde je. Hlavní důvody jsou rozpaky rázu finančního. Tisk by stál nejméně 35.000 Kč/. Další otázka, jež byla nadhozena, jest překlad, poněvadž vysloveno bylo přání, aby výtah vyšel též s německým překladem. Konečně bylo uvažováno, zdali by se ještě nemělo sečkat až bude výtah Vámi prohlédnut, nebudou-li v něm podniknuty změny a mimo to byla

Příloha č. 11 b)

JUD. JAN LÖWENBACH
PRAHA, dne 20. 12. 1937.

nadhozena otázka, zdali ještě nebudou při provedení některé změny, na které by bylo vzíti zřetel. To vše vedlo k tomu, že věc nebyla definitivně ještě rozhodnuta a bylo řečeno, že se vyčká až jak všechny tyto otázky se v nejbližší době utváří. V nejhorsím případě bych překlad nějak opatřil, až i to jest velmi obtížno. Ostatně i o tom si promluvíme v Praze, ježto brzy přijedete. Oba koncerty Mrs. Coolidge konají se ve čtvrtek a vpátek o 8. hod. večer v Umělecké Besedě. Ukázky české tvorby budou provedeny ve Společenském klubu pro zvane hosty v sobotu a 5. hod. odpolední. Pozvánky Vám bude poslány z Umělecké Besedy. Napište mi lask, zdali Jste do Brna psal a kdy hodláte do Prahy přijeti.

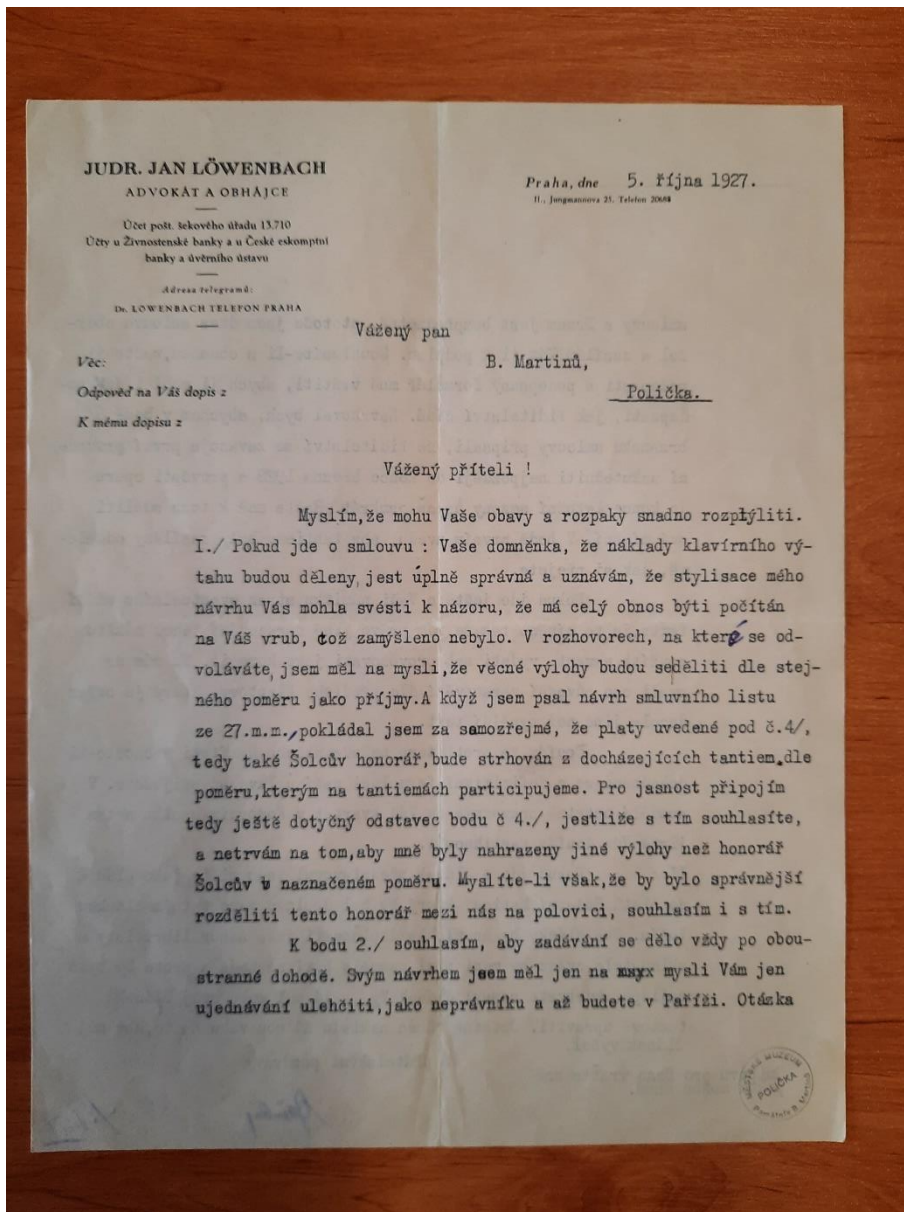
S přátelskými pozdravy
zcela oddaný
Jan Löwenbach

Overtura solo právě NMA - mám teď její partituru i klar. výřef.

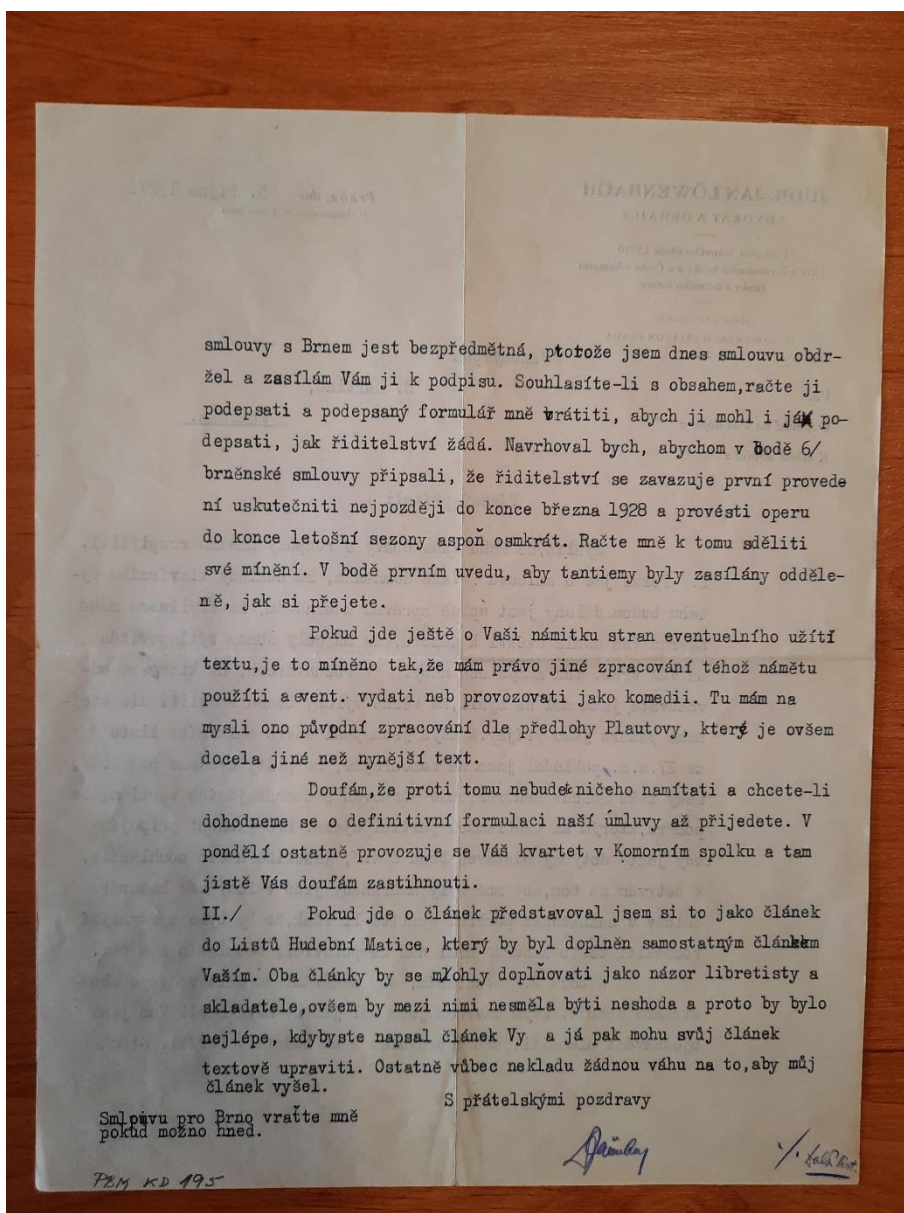
Městské muzeum
POLIČKA
Pamětní listy

PBM KD 194

Příloha č. 12 a)

Příloha č. 12 b)

Příloha č. 13 a)

AKCIOVÁ SPOLEČNOST
TOVÁREN NA FEZY

VE STRAKONICÍCH,
NÁMĚSTÍ SVOBODY ČÍS. 4-5.

ÚSTŘEDNÍ KANCELÁŘ.

TELEGRAMY:

FEZÁRNÝ STRAKONICE.

TELEFON (meziměst.) č. 11.

19.

639

Buďte v odpovědi uvedeno.

(*Dr. Löwenbach*)

(165.)

Strakonice, dne 23/9 1928

Dotaz portálu!

Býl jsem na Janěčkově pokřtu v Brně a tam se ke
mně přihlédl sám od sebe Oskar Kadal a řekl, že "Hřída
a tanečníci" bude v Bratrolasí divat. Je nice to kadalův
sliby znám, ale přes to bych Vám doporučil: nepíše
dopis Hřídovi, nýbrž divadla ~~Bratrolasí~~ v Bratrolasí, v němž
vhlášen ^{projeven} na jejím p. div. kadala sčijete, je parkma
a klar. Váš jsem ~~Brně~~ a děje se, jeli kadals
(kost. H. ch.)
vci prooprati - nebo tak nějak. Prooprati, je vni
bude papelnkem v Bratrol. Aké kadals, kterého
jsem v čerenci nahláda portál a aké jsem s nim
o věci mluvil.

chcete projevna je jasně a h. 2., kterou Vám
jest tam (jsem ovračen, jsem je do poměka). Hřída
jsem také portál Skalmuse a h. 2. a já val jsem

Příloha č. 13 b)

ARCHIV ŠKOLNÍHO ÚSTAVU
TOMÁŠ B. P. 196

je o bytce replikant, máceš měl přelhat dno's.
Ho bytce + dno: byl jeli máce možnost g'olati
anaš g'neho nalladatele (v k'opji?) (je momentně ve-
vím o m'eam) je máim - li se p'hladam k' Brinberpi
a kládemí ^{stín} p'lamz + ^{dek'itím} nem. p'ellat sám. To ovšem
nemí de j'el'hadat' seieu tosto, je nemám klav.
Mtal, ale de' posto, je nebrisk u to m'it d'it
eas. S'ive než je 1/2 rohu by to m'j'el' b'it ne-
mohlo b'it a o v'ednem g'neim p'iccladatele nemí
(d'it b'it m'it až si je b - s m'edici - a b'it ~~g'to~~
honoroval?) - M'it p'oveden v' Romě j'auptá'
heutmann na j'acadek m'ina.
Co v'edná p'inaš? B'it b'it se' j'el do Liem,
ale nebrisk to m'igne; m'urim p'icclat'em j'it d'it
m'it trvale v' h'age.
P'p'raujte m'aminlan a p'icclat'ke se máce
v'rage, p'ovime se j'it a v'icem p'icclat'ej.
Fals - J'aminlan
PBM KD 196

Příloha č. 14 a)

JUDR. JAN LÖWENBACH

ADVOKÁT A OBHÁJCE

Účet poš. sekového úřadu 13.710

Úřty u Živnostenské banky a u České eskomptní banky a úvěrního ústavu

Adresa telegramů:

Dr. LOWENBACH TELEFON PRAHA

Praha, dne 8. září 1928.

II., Jungmannova 25. Telefon 2068

Vážený pan B. Martinů,

Polička.

Věc:

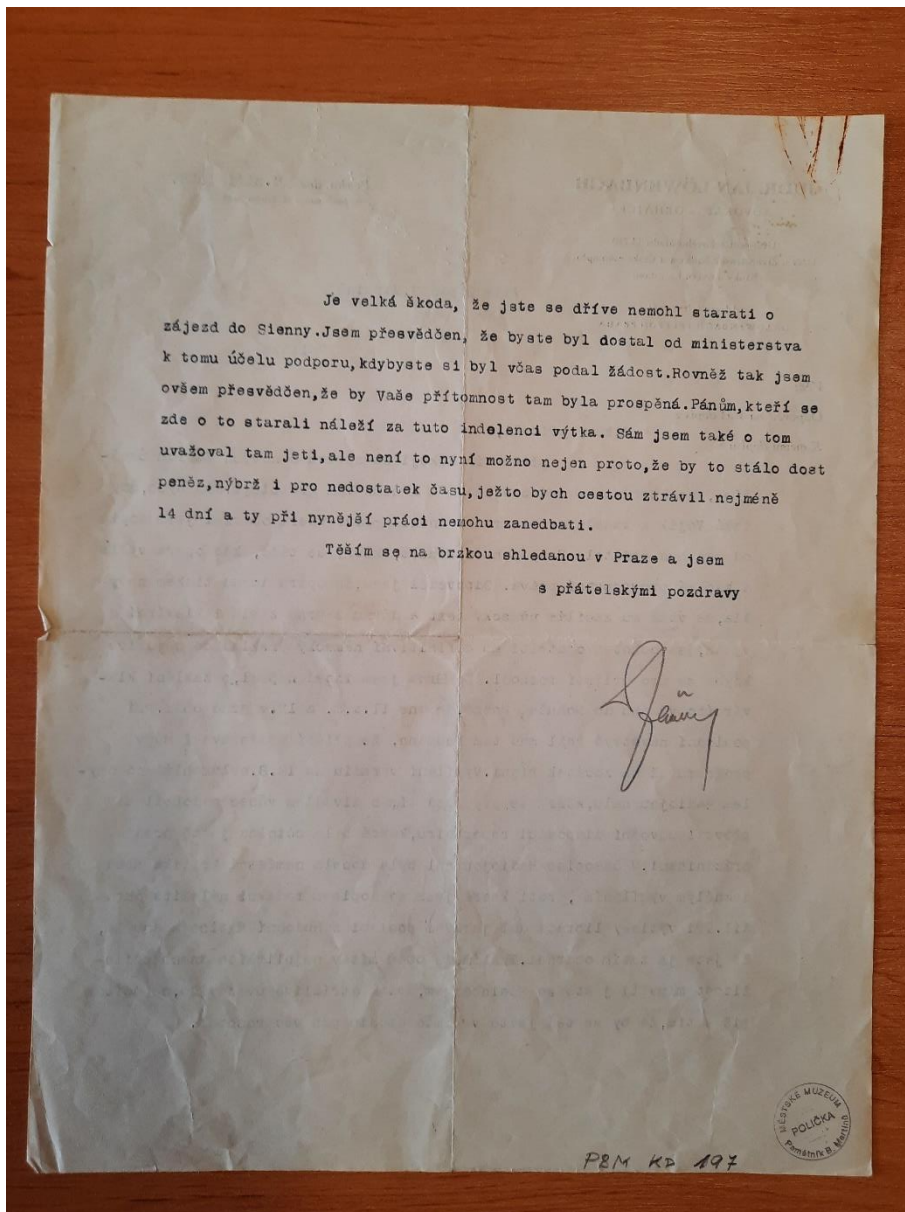
Odpověď na Vaš dopis z

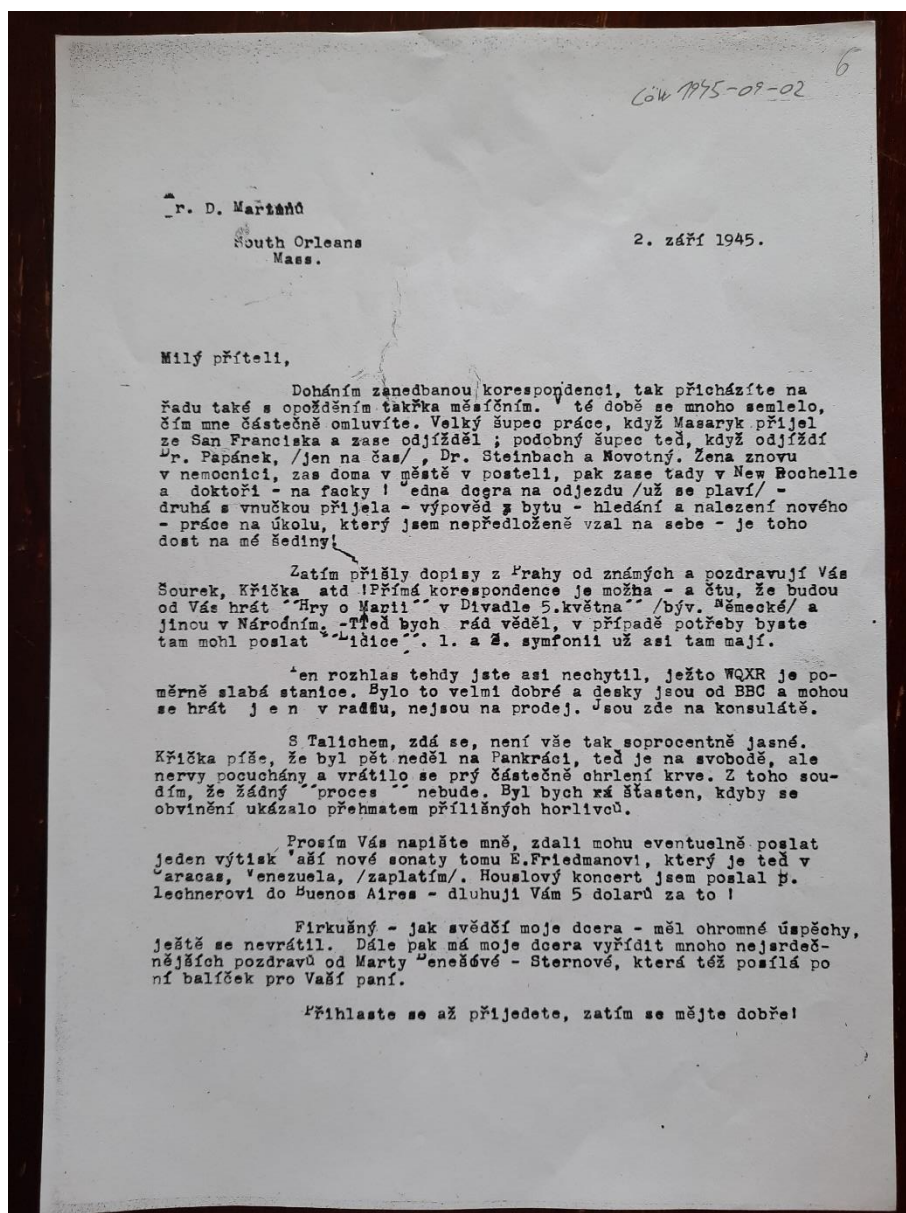
K mému dopisu z

Vážený příteli,

především děkuji za zprávu o nových Vašich úspěších, se kterými se srdečně těším a k nimž Vám gratuluji. Rád bych, aby také Voják a tanečnice se trochu hnuli. Právě včera obdržel jsem dopis od gen. hud. ředitele Breisacha z Mohuče, který se táže, kde opera vyšla a kdo má provozovací práva. Odpověděl jsem, že opera dosud tiskem nevyšla, že však mu zasílám německý text a dávám z Brna zaslati klavírní výtah, jsa ochoten opatřiti mu definitivní německý překlad co nejdříve kdyby se pro přijetí rozhodl. Do Brna jsem ihned napsal, o zaslání klavírního výtahu do Mohuče. Možná, že dne 11. t. m. a 12. v Brně budu. Při poslední návštěvě řekl mně tam Neumann, že příští představení má v programu až na začátek října. Vysílání v radiu na 18. 8. bylo ohlášeno omylem Radiojournalu, který se prý před tím s divadlem vůbec nedohodl a převzal původní dispoziční repertoár, která byla učiněna ještě před prázdninami. V časopise Radiojournal byla docela nemístná kritika před domnělým vysíláním, proti které jsem se dopisem redakce náležitě ohradil. Tři výtisky libreta dal jsem Vám poslati z Hudební Matice a doufám, že jste je zatím obdržel. Myslím, že budu mít v nejbližších dnech příležitost mluvit ještě se Steinbergem, avšak střízlivě uvažováno, nepočítám již s tím, že by se teď ještě v tomto stadiu pro věc rozhodl.

Příloha č. 14 b)

6
COW 1945-09-02

r. D. Martinů
South Orleans
Mass.

2. září 1945.

Milý příteli,

Doháním zanedbanou korespondenci, tak přicházíte na řadu také s opožděním takřka měsíčním. Té době se mnoho semlelo, čím mne částečně omluvíte. Velký šupec práce, když Masaryk přijel ze San Franciska a zase odjížděl; podobný šupec teď, když odjíždí Dr. Papánek, /jen na čas/, Dr. Steinbach a Novotný. Žena znovu v nemocnici, zas doma v městě v posteli, pak zase tady v New Rochelle a doktoři - na facky! - jedna dcera na odjezdu /už se plaví/ - druhá s vnučkou přijela - výpověď z bytu - hledání a nalezení nového - práce na úkolu, který jsem nepředloženě vzal na sebe - je toho dost na mě šediny!

Zatím přišly dopisy z Prahy od známých a pozdravují Vás Sourek, Kříčka atd. Přímá korespondence je možná - a čtu, že budou od Vás hrát "Hry o Marii" v Divadle 5. května /býv. německé/ a jinou v Národním. Těd bych rád věděl, v případě potřeby byste tam mohl poslat "Lidice" 1. a 2. symfonii už asi tam mají.

Ten rozhlas tehdy jste asi nechytil, ježto WQXR je poměrně slabá stanice. Bylo to velmi dobré a desky jsou od BBC a mohou se hrát i v rádu, nejsou na prodej. Souzde zde na konsulatě.

S Talichem, zdá se, není vše tak soprocentně jasné. Kříčka píše, že byl pět neděl na Pankráci, teď je na svobodě, ale nervy pocuchány a vrátilo se prý částečně ohrnutí krve. Z toho soudím, že žádný proces nebude. Byl bych rá šťasten, kdyby se obvinění ukázalo přehmatem přílišných horlivců.

Prosím Vás napište mně, zdali mohu eventuelně poslat jeden výtisk "aší nové sonaty tomu E. Friedmanovi, který je teď v Caracas, Venezuela, /zaplatím/. Houslový koncert jsem poslal P. Lechnerovi do Buenos Aires - dluhuji Vám 5 dolarů za to!

Firkušný - jak svědčí moje dcera - měl ohromné úspěchy, ještě se nevrátil. Dále pak má moje dcera vyřídít mnoho nejsrdčejších pozdravů od Marty "enešové - Sternové, která též posílá po ní balíček pro Vaší paní.

Přihlaste se až přijedete, zatím se mějte dobře!

ID 6278

Löw 1945-10-02

2. října, 1945

Milý příteli,

Zde je pokus o výběr možných titulů
pro tu scherzovou větu:

- 1/ On the Highway
- 2/ Riverside Drive
- 3/ Frolic Ride /?/
- 4/ Spitfire

Ty jsou více programně obrazné.

Spíše abstraktní by bylo:

Scherzando ritmico

Ovšem, musil bych to trochu znít, abych mohl
být určitější

Váš

P.S.: Prosím Vás: Ještě mně řekněte přesně data
Bostonu a Philadelphie.

3
C6W 1176-12-20

Praha 20.XII.46.

Pan
B. M a r t i n ů ,
34 W 58 St.
N e w Y o r k , N.Y.

Milý příteli ,

Karel Novák mně sděloval obsah Vašeho dopisu a tak Vám píši s vůj názor.

- 1./Pokud jde o premíeru 5.symfonie, napiše Vám Novák ještě přímo. Toť se ví, že bychom to uvítali a Filharmonie by Vám mohla nabídnouti asi 50.000 Kčs, které by byly ovšem splatny zde. Ovšem věc zavíší také od toho, zdali přijede Elman a bude-li hrát Váš koncert. Pak by se obě skladby k vůli Vaším „přítelům“ pro festival sotva doporučovaly.
- 2./Mluvil jsem včera s ministrem Dr.Stránským, aby urychlil Vaše definitivní jmenování s platností od začátku letošního roku školního a se zdravotní dovolenou půlroční. Ministr nařídil, aby se tato věc co nejrychleji vyřídila. Budu to hlídat.
- 3./Zavolejte si ASCAP /tel.:Co 57464/ a to Dra. Vissima a řekněte mu mým jménem, že OSA jim již žádaný certifikát před několika týdny zaslala a že tedy není závady, aby Vám záloha, resp. glužné honořáře byly Vám vyplaceny.
- 4./Kdybyste přišel do rozpaků v Nowem Yorku, zmocním svoji ženu, aby Vám v New Yorku vyplatila potřebnou částku /asi 300 nebo snad i do 500 dolarů/ a Vy byste mně to tady zaplatil v korunách, až sem přijedete na jaře.

63W 7972-07-03

10

V Praze dne 3. ledna 1947.

Panu
Bohuslavu M a r t i n ů ,
24 West 58 St.
New York, N.Y.

Milý příteli,

na příkaz pana ministra se Vaše záležitost nyní vyřizuje urychleně a jakmile obdržíme od Vás doklady, kterých je nezbytně potřebí z důvodů formálních, půjde věc Vašeho jmenování do vlády. My sice v ministerstvu víme kdo jste a nepotřebujeme na to doklady, ale poněvadž věc musí projít ještě jinými resorty, je nutno, abyste přiložil osobní doklady, o jejichž opatření mne dnes žádal referent p. Dr. Kana. Prosim Vás tudíž, abyste mně co nejdříve na moji adresu Praha IV, Toskánský palác, ministerstvo školství a osvěty zaslal následující doklady: 1/ osvědčení o státním občanství /toto osvědčení Vám může vydati pouze okresní národní výbor v Poličce, 2/ vysvědčení zachovalosti /to Vám vystaví na konsulátě p. Kyjovský/, 3/ potvrzení o národní spolehlivosti /také to Vám vystaví na konsulátě p. Kyjovský/, 4/ vysvědčení úředního lékaře konsulátu, že jste způsobilý zastávat úřad a povinnosti profesora skladby na Akademii musických umění, 5/ všecka vysvědčení o Vašem dosavadním školení a předběžném vzdělání, pokud je máte po ruce, nebo pokud by je bylo možno zde opatřit. 6/ doklady o Vaší dosavadní umělecké činnosti /tu stačí, když mně pošlete Safránkovu brožurku, t. j. onen separátní otisk Musival Quarterly se seznamem Vašich skladeb doplněný a připojitě mi na kus papíru další Vaše provozování, která v tom seznamu zahrnuta ještě nejsou. Po případě pošlete mně opis toho, co jste svého času poslal ASCAP. Čím dříve tyto doklady dostanu, tím dříve bude věc vyřízena. Doklady, které nemůžete opatřit v New Yorku, opatřte si ihned na moji adresu od nějakého přítele v Poličce, po př. pokud jde o Prahu, /konservatoř/ zde v Praze.

Informoval jsem se u p. referenta vrchní rady Kana také o pravděpodobných platových Vašich vyhlídkách a bylo mi řečeno, že v I. stupni vysokoškolského profesora bude Váš základní plat s přídatkem ročně 74.500 Kčs, k tomu pak s měsíčním přídatkem a dalšími přídavky cirká 53.000 Kčs, takže celkový Váš roční plat by obnášel něco mezi 120 a 130.000 Kčs ročně, což na zdejší poměry jest velmi slušné.

Prosim Vás, abyste mi žádané doklady co nejdříve zaslal, po př. mně oznámil kdy a od kohe scházející doklady obdržím.

S přátelskými pozdravy a s přáním všeho nejlepšího v novém roce Vám i Vaší choti

zcela oddaný

LW 1897-11-11

18

V Praze dne 11. listopadu 1947.

Pan

Bohuslav Martinů,

New York.

Milý příteli,

jsem Vám dlužen odpověď na Váš dopis ze 17. října t.r. Vy nebudete snad těm vnitřním obtížím rozumět, ale faktum je, že při každém poukazu do ciziny se naskytují obtíže, o kterých obyčejný smrtelník nemá ponětí, zejména jde-li o těžké poukazy do Ameriky. Po dojití Vaší informace ze 17. října t.r. jsem hned vše projednat telefonicky s referenty ministerstva zahraničních věcí a bylo mně slíbeno, že bude poukaz na Vás ihned telegraficky proveden. Tento telegram byl skutečně také připraven a na vlastní oči jsem ho viděl, ale bohužel v zamíni pozastavilo vše finanční oddělení a za nepřítomnosti referentovi zůstalo to ležet. Teprve když před několika dny přišel telegram od pana ministra Masaryka, hnulo se věci znovu a po podrobné poradě obou resortů bylo usneseno, že Vám bude prozatím poukázán obnos 750 dolarů, t.j. do konce tohoto roku a mezi tím bude zde mezi oběma ministerstvy věc vyřízena definitivně, tak, abyste příspěvek 250 dolarů měl k dispozici pro dobu svého pobytu v New Yorku, při čemž zde předpokládáme, že sem odjedete někdy v dubnu. Jak věc bude vyřízena interně dosud není rozhodnuto, poněvadž podobného precedenčního případu ještě zde nebylo, ale je pravděpodobné, že tyto příspěvky budou Vám čítány na účet Vašeho profesorského platu a že Vaše jmenování až přijedete bude provedeno se zpětnou platností. To vše ještě není definitivně rozhodnuto. Jednal jsem o tom s presidentem našeho ministerstva, které se musí ještě o věci dohodnouti s vysokým školským odborem. Na každý způsob můžete být klidni a jist, že Vám pravidelný příspěvek na dobu Vašeho pobytu v New Yorku je zabezpečen.

Pokud jde o Vaše Concerto grosso dohodl jsem se s Čebánkem a napsal jsem Universální Edici do Vídně dopis, aby se vyslovili zdali a do jaké lhůty hodlají skladbu vydat. Není to - jak pochopíte - jediný případ toho druhu, vždyť na př. celá řada skladeb Dvořákových a Sukových je rozebrána. V některých případech namítají nakladatelé, že desky byly zničeny, takže nemohou nová vydání tisknout, ale hlavní námitka je ta, že není v Rakousku a v Německu papíru, což ovšem je pravda. Nicméně mám za to, že máme zákonnou možnost věc liknavému nakladateli vzít a dát ji nakladateli zdejšímu. Ale i tu musíte počítat s dosti dlouhou dobou, poněvadž ani tady není dost papíru a tiskárny jsou tak přetíženy, že nechtějí přijímat nových zakázek. Každým způsobem Vám podám zprávu, jakmile obdržím odpověď od Universální Edice.

Těší mne velmi Vaše zpráva o Novákově a ostatních Vašich žácích a doufám, že můžete klidně s nimi pracovat i také při tom i komponovat. Bylo by nám zde velmi milé, kdybychom se dověděli, zdali Váš klavírní koncert na festival bude hotov čili nic. Bylo by to velmi krásné, poněvadž by pak byly dvě světové premiéry: Milhaudův klav. koncert, který bude hrát Baume a Váš.

Se srdečnými pozdravy Vám oběma i Firkušnému

Váš oddaný

Loké 1993-06-30 1
30. 6. 1973

Milí přáteli,

Váše jsem dostal, neboť se i jsem snad
nedpřevídit. Ten štěstí je lepší, ale moc to přeje-
mísa leplavěca Linceba a to vše jak by křičela
nejácela si se magi' po čem sešit, odvážlivci! Truhtem
a. j. t. potom mýmšas čas poutěti jsem si nase
navalil velkou práci ne poudání, misik cas d. a
mil odpracovati po ti' dáim a kouskujm kouskem
a d. d. - píar. koncertem a Pevný ne II. symfonii
a poutěti máš mi škro data, mi' to ští ští se
poudání tak se toto sedim se sdu se, sešim a
nic a ti' pánevz nemám a ešel ští se došild:
ofy si dal pára jemen k hoci, "poudání"
truh poudání pro sebe. Tak s tou ovšem kati'
mélvce nic. Tak se mi ovšem medai' a ac-ter
text vše mi meli, poutěti je to moc navolici'
a mairko je rdiola' moc se tuda a led je to
pud sešile a pud koncertem a to se sešim
Jelie k nym neposim, je to rdiola' soule
ne rudiola' hoci mlti stýlu a kati' f. a kati' aie
d. d. rdiola' mglvce, je se mi máš. Iti' a
ovšem se majde. Tak se to máš i vše allov
ab máš opaxim poudání a se se to sam. tuim
mélvce. Jisak se do máš hoci a poudání je
jake vše. moc poudání, ští se poudání nemilvce
a vše mairko a chaptim.

Milí přáteli sešim, sešim sešim poudání
V. i.
P. Matu

4
 (Bismarck?)
 je také premiér (19. 11. 1895)
 11. listopadu 11. 200

LW 1995-00-00

Milí přátelé

Použil jsem toho že nemohu lépe jít a domov
 a pracuji jsem vyhlídal svoji pracoviště.
 Ale ty kápráci mi vyprávěl, a paměť tel
 jin na co jsem si vzpoměl, mluví co má
 promluvením, k tomu chvillette. Nemám prose-
 dení Fiskálního úřadu bylo hodné a nemám
 Pieligovského úřad byl vaníau asi 30 x.
 Tehle bude měl částě s jiní stovíc.
 i vracet s odstupem naplín s Pen?
 Ale snad to: takhle státi. Písečjeden
 jsem dokonal tu ovínil, píanem 4 vity
 to mi slastní má, ačkoliv to ne spíng a
 Boston obližai pracovní. Po N.Y. se mi
 sítě nestýšá a chytím se ne velle přiči
 Pravidla nakradnicí a sčítání hůtng,
 sčítání třasit a odhamjím sčítání list
 se schází, a je to vše hřívání, dnes sice
 přiči, ale to přiči jít ne rovnalé bylo to moc
 sucho. Ale vši pánůvých ale i vasi pán
 sčítání jít se rotesuje a sčítání list napřiči
 co se říká. Do N.Y. přijede asi na 14 dní.
 Moc ráda Váš
 B. Mátěn

Příloha č. 21 b)

606 795-00-00 4

3/ B. Smetana Performances in Europe since 1940
(as far as known)

Double Concerto	Feb. 1940	Basel	Basel Ord.
"	Dec "	Bern	"
"	" "	Lausanne	(Radio)
"	? 1941	Geneva	

Sonata da Camera, (Solo & orch.) Geneva - Mar 1941
 " " " " 1943

Concert da Camera (Violin solo) 23/I. 1942 - Basel -

Sonata für Violine & Klavier 19. May 1940 - Paris
 Trio - " " "

Sonata f. violina & piano 1940 - Marseille

London 1942 & 1943

Nono libro di "Londra" - Piano quartet, II quartetto
 Ricordi - Lucerne - ab. nessun dato

4. Rudolf Firkušný Fantasia Rudo. 4/2 1943 in Town Hall
afternoon at friends' houses
 Santiago de Chile in summer 1943

Interludio "Juliette" 1943: Lucerne
 summer

Concert Nov 20/8. 1943 Lima (Dr. Buchwald)
(Orchestra Simphonica Nacional)

B. Aires, R. de Janeiro ~~1943~~
~~Chile~~
~~Chile~~

no. person - very rich BM
 no. person - very rich (ready rich)

no. person (Dance) (trk.), no. VL - dleph. kuchova
 604775-00-00 4

2.

1943
 Concerto for Violin 31/Dec. Boston, O.S. Boston
 1/Jan (Radio) " " " "
 6/8/Jan " " " " N.Y.

Concerto for Two Pianos 5/6 Nov. 1943 Phil. Acad. Philadelph.
 8/ " " " " N.Y.
 19/Nov. 1944 Jansen O.S. Los Angeles.

Trio Biscarri - May 1941. WOR.
 Partita - (Solo, O.S.) ? 1942. WOR.

II. Chamber music.

Sonata for Flute and Piano 18/March 1942 Washington
 27/ " " " N.Y. Carnegie.
 8/April " " WABC.
 28/March 1943. Town Hall.

Variations on Rossini: ^(with Mrs. S.C.) Solo Piano at (Radio City)
 March 1943. (Frank Co. Co.) 10/Nov. (Town Hall -) N.Y. Boston
 and in about 30 other towns on Washington's Front
 - much misheard. Partly gone. - ? ?

Piano - Quartet - Bushkin Festival 1942. - N.Y. Philadelph.
 and Boston. (Dates uncertain. unknown)

Trio. Solo in Solo Piano Feb. 1944 Philadelphia.

Fantasia on Ravel ^{for Piano} 1/5 1943 Town Hall - (Boston) ~~1/5~~
 Bushkin, first dates, indubitable. - first recording
 - first recording, best - best

Madrigal Sonata 9/Dec. 1942 Town Hall. 2/5 1943 - (Town Hall)

II. Quartet - Boston - Amindel in N.Y. - Dubois (1943 ?)
 Soloist. Piano 30/Jan. 1944. -

Příloha č. 21 d)

GW 1945-20-00 4

A. Performances in USA		2nd time	1
I. Orchestra			
Concerto grosso	14/Nov. 1941	Boston Orchestra	Boston
	19/5. 1942	" "	New York
	9/August 1942	Berkshire "	Berkshire
	9/Jan. "	Boston "	Brooklyn
	6/Dec. "	Pittsburgh. "	Pittsburgh.
Sinfonietta piccola	16/10 1942	National " (Benefit)	N.Y.
Concerto for Piano I. (G. Lohmann)	1940	Orch. Association (February)	N.Y.
"	"	1940	N. Jersey
Symphony I			
Symphony I	12/Nov. 1942	Boston Orchestra	Cambridge
	13/ 14/Nov. "	" "	Boston
	19/ " "	" "	New Haven
	21/ " "	" "	New York
	6/Dec. 1943	" "	" "
Symphony I	9/Dec. "	(?)	Bost.
Symphony II	20/oct. 1943	Cleveland and	Cleveland
	30/ " "	" "	" "
	19/Dec. "	" "	" (Mogul)
	30/ 31/Dec. 1943	Philharmonic (Ont.)	N.Y.
	1/Jan. "	" "	" "
	30/March / April 1944	Ottawa "	Pittsburgh.
	9-11/ April "	Minneapolis "	Minneapolis
Memorial to Lidia	28/ 29/ 30/ 31/ Oct 1943	Philharmonic	N.Y.
	3/ 4/ Dec.	Phila. O.	Phila. Delph.

Příloha č. 22 a)

LöW 1944-05-31
Dobro 30/5 1944 (N.Y.)

Milý příteli,
Věděl jsem to dávno a musel
pouze čekat vhodnou příležitost
M. nemil jsem si čas vzal.
M. mi sdělil, že se to podaří
a že mi může být přepřeno
1944 musel tak sdělit a přepřeno
i se nejít M. je mltá přemiana.
Tak to všechno se rozhodl.

Příloha č. 22 b)

Na peron - demoj ind.
1 karetkol

Löb 1957-05-31

Došlo mi napomenuti zabi
do - pohledem na poslední
něti symboly. Mluvíte ještě
- Radou - ps se tam i - hranou
bude-li nosi - tom hranolito -

De - i v.
O Martin

Musik podzem - so nato oba
Vá - i Vesí paní, přijeme
rytmi noteseu

Příloha č. 23 a)

LÖW 1947-07-00
 Hřbitvo 10/10/10 3

Monsieur L. Kussenberg
 Monsieur le directeur
 de la Grande Bibliothèque
 de la ville de Paris
 Paris France
 Je vous prie de bien vouloir
 me renvoyer le livre que
 vous m'avez prêté
 de la collection
 de la Grande Bibliothèque
 de la ville de Paris
 Monsieur le directeur

M. Van D...

Vr

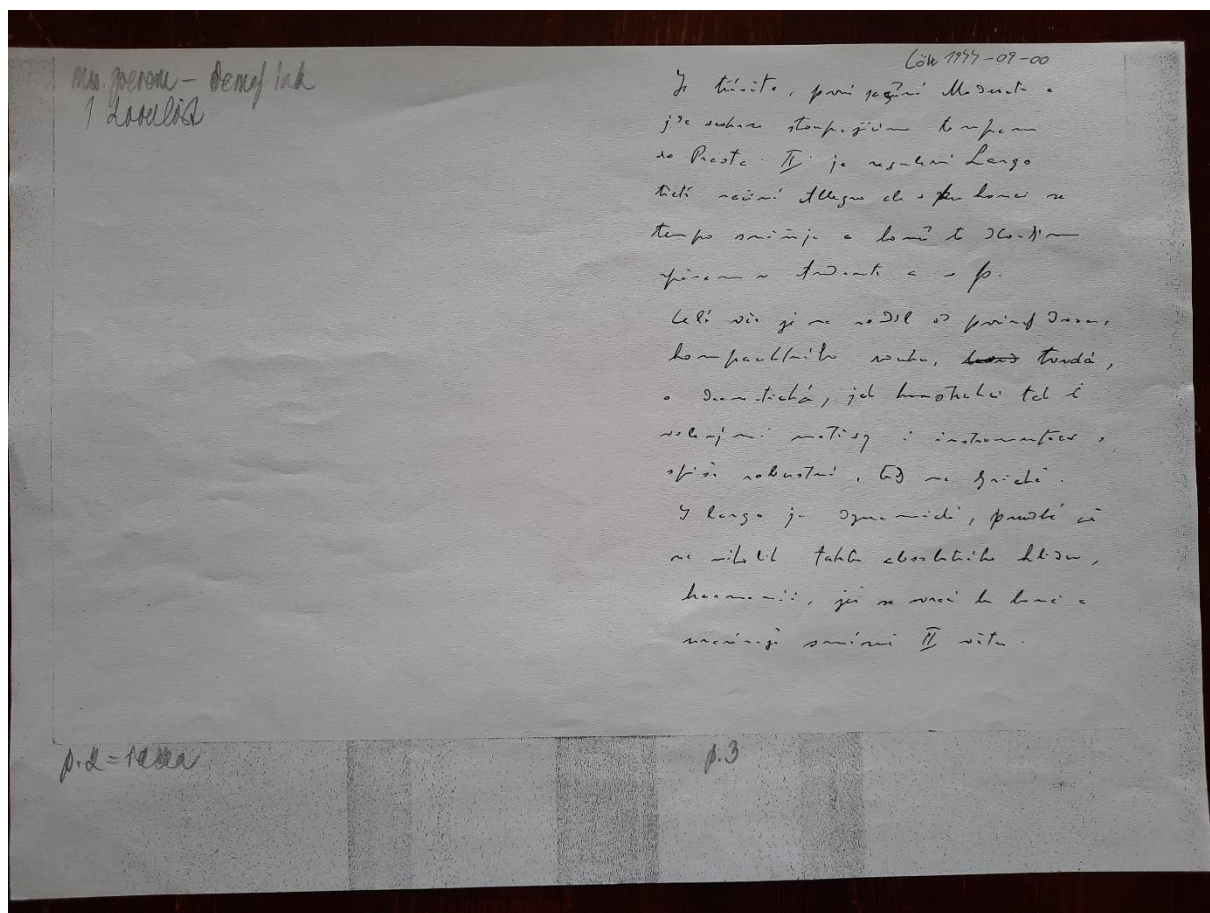
A. Martin

Pour me le renvoyer
 par la poste
 je vous prie de
 bien vouloir
 m'adresser
 le livre
 par la poste
 par la poste
 par la poste

14

11

Příloha č. 23 b)

II 8/5

Löw 1945-08-05

5

Strigul 1945

Mis' pitepi.

Dikhoj ne p...
 pro Rexio, dokudil jemu...
 nite, gl to silic a...
 Pico...
 Mo...
 pro...
 Diky...
 niti...
 je to...
 eay...
 pe...
 ni...
 se...
 Diket...
 ...
 ...
 ...

Příloha č. 24 b)

Moje panna BM (dávaj' ká) číslo 1995-08-05

Zdání o páně. To je jen o páně
o své vlastní hlavě a hlavě.
Jiní to mají páně pro páně a
ne to mají je vše, řídit vše, tak
o páně a o své hlavě.

Udeřte o páně a hlavě
o páně a páně a hlavě
pro páně.

Vš:

A. Martin

Udeřte o páně a hlavě, páně a hlavě?
Udeřte o páně a hlavě, páně a hlavě
Udeřte, a páně a hlavě, páně a hlavě
Udeřte o páně a hlavě?!

Příloha č. 25 a)

7
LW 1945-08-06

Septembra 6. 1945

Miss' pítka,

all 1. 1945
1040

Dělyji se pánovny i spící, Masu
o Dal. dny mi potěšilo, Dosedu si píšete jak
to se uho přišel. Měti je jako
přijete mi je, a to je mým neposl. Mám
mnoho spánku a rád jsem se v Prahy
Děly mi se je se velmi uctívají. 2. Dny
o píšete velmi krásně a s učením a ostatek
jejich Dny je mým. Je to většina u nás
se uctívají velmi a rád jsem se v Prahy
a měla jsem se v Prahy. Je to velmi
Budu mít se v Prahy a spánku a rád jsem se
a jsem neposl. a to je Dny a mým, tak
pne se mým a se v Prahy a rád jsem se
Měti se píšete, a to je mým. Měti se
a je mým a se v Prahy a rád jsem se

na přelomu EM (benij kúd)

Číslo - 08-06

Máte-li nějaké informace přidejte mi ji.
 Pochybnosti Křivice - Souk. bítel. páti
 Soudce je asi jediný který mi neupadá a říká mi
 přítel Soudce, kterému znám z mladých let
 a stává se mým mladým přítelem o nás.
 Jind. a vel. Ticho - Vlast. M. 2020?
 Novotný? Byl sice ten nejvíce děsivý
 vzhled měl zřejmě s ledem a dýmkou.
 Ten souk. vzhled. předtím, než se tím
 oživil - Vlast. M. je již již předtím
 nemistní a souk. M. mi není kápi
 Vlast. M., kouda se jeví jako oba souk.
 a souk. je tak trochu předtím.

Vlast.
 P. Matěj

Vlast. M. je asi 1. 8. 04. Mladý je v něm
 každý asi kouda.

8
LčW 1975-70-06

Pa.
Löwenbach

Pracovní věc nahlášená podtitul ^{Deník} "registrační" adresy. 1/4 21

Mr. P. ROGERS
Librarian
Boston Symphony Orchestra
Symphony HALL
Boston 15 MASS.

Nahášená věc 2 články - pro Ráho
- věstník.

Děložní:

9/10/75 J. Martin

Společnost Průmysl
(důlní) Úřad

Příloha č. 27 a)

LW 1947-07-07 M

Milý příteli,
 Dostal jsem dva dopisy (20/12, a 3/1.), děkuji a odpovídám ihned, už jsem vám
 stejně chtěl napsat. Všechny doklady o které žádáte, budu hledět sehnat,
 ale budu asi sehnat c. 5/ vysvědčení o mém dosavadním školení, protože
 myslím žádné vysvědčení nemám, konservátor jsem vlastně nedokončil, vylou-
 čili mne, a od Suka diplom také nemám, ze statik zkušky (mám to nejhorší
 vysvědčení, jež lze dostat), a také nevím kam se podělo, zkratka kvalifikace
 mám špatnou. A to c. 4/ nebude také valně, to jest vysvědčení lékaře. Do
 Felichy napíšu tam. Teď hlavní otázka je se zářavím, všichni mi k tráhy
 přišel jako kdybych měl přijet už příští týden, to jest že jsem z nemoci
 už ven. Ale bohužel nejsem, pezdá se sice že by to bylo horší, ale o mnoho
 lepší to také není, stále mám závratě a ven sam chodit, mohu jen tak okolo
 bloku, bus také nemohu ještě vzít, jen na krátkou vzdálenost, upravuje se to
 nějak moc pomalu. Fráci jsem opustil, dokončil jsem ten kvartet c. 6. string,
 ale stálo mne to takovou námahu, že nemám kuráž začít něco nového, nejhorší
 je s tím bučením v uchu, to mne přivádí do takové apatické deprese. Tak
 jsem se také vzdal pro okamžik delati jakékoli plány do budoucna, protože
 vše záleží jak rychle se dostanu zpět do normálního stavu, a to nevypadá
 zvláště slibně. Nechci abyste si myslel že vám to lidič nějak moc černě
 ale jsem s tím hodně deprimován.
 Musím vám také sdělit že mi Konsulat konečně upravil tu podporu (díky
 zakroku Dr. Clementise) takže mám o jednu starost méně, a o velkou starost,
 myslím že mne ta situace hodně podráždila a zdržela uzdravení.
 Na Ascap zatelefonovali doufám že to už nebude dělat obtíže, napíšu vám,
 kdyby ještě něco bylo třeba. Děkuji vám za nabídnutou pomoc, teď jsem na
 čas zajištěn s pomocí Konsulátu a vydaje s doktory, už nejsou tak značné.
 S tou pojišťovací Spol. se ještě mnoho nehnulo, vyzádali si zatím jen
 examinaci od jejich doktora, jdu tam příští utery.
 Co se týče té Symfonie, psal jsem o ní Karlu Novakovi, spojte se s
 ním. Aby si dělal starost, nekladu podmínku že to musí být na Festivalu
 mohou to hrát i v příští saigone, hlavní ucel je jenom že budou mít
 ode mne skladbu s věnováním a světovou premieru, jestli to je na Festivalu
 nebo ne, to nerozhoduje, jenom bych v tom případě chtěl aby to dali na
 počátek příští saisony abych měl volnost disponovati s ní také zde jako
 druhé provedení (první v Americe) Ten Elman bude asi pořádně tráhy, musí se
 smlouvat, ja vim ze by to dělalo trouble, tak proto sem psal Karlovi.
 Nezapomente že pravdepodobne Munch bude také asi chtít něco hrát, myslím
 že Concero Grosso, které je mu věnovano a které zde objevil, hraje ho totiž
 zde Kousevitzky tento tyden a Munch ho slyšel v Bostonu, přijel celý roz-
 jareny. S tím Elmanem aby bylo jasno už nema exclusivitu dlouho, to je
 jenom že ja sam jsem liny se o koncert starat, tak on si ho drží, ale už
 se o neho zajimají i jini. Issac Stern ku př. výborný mladý houslista Amri-
 kanco se Symfonie týče myslím že mi Fil. muze něco z toho dáti, protože
 bych za to zde také dostal nějaké dolary, ale dal bych přednost jim, kdybych
 nepotřeboval peníze tak bych od nich samozřejmě nic nechtěl. Tak myslím
 že to nemusíte s konservátory nějak zvláste pusovat, teď jsem na nějakou
 dobu zajištěn a jeti tam stejně nemohu. Občas telefonojem s vaši pani, tak
 si povídame poslední klípky, slyšel jsem že jste na lých, tak vidim
 že se vám tam vede dobře a líbí se vám, práce vám asi neschází.

Tak jsem vám napsal celý roman, a teším se že mi dáte také brzo nové
 zprávy co se deje. moc vas pozdravuji. Srdečne vas

B. Martin

*Prosim vás při čtení této listy mohl napsat: Ulinu. Wie so
 vidim jak jsem na tom s tím Concero grosso,
 jestli si povarim za vlastničky nebo ne. t. w. k.*

Příloha č. 27 b)

Handwritten notes and signatures on a document page. The text is mostly illegible due to blurriness and is oriented upside down.

Top right: 686 777-07-09

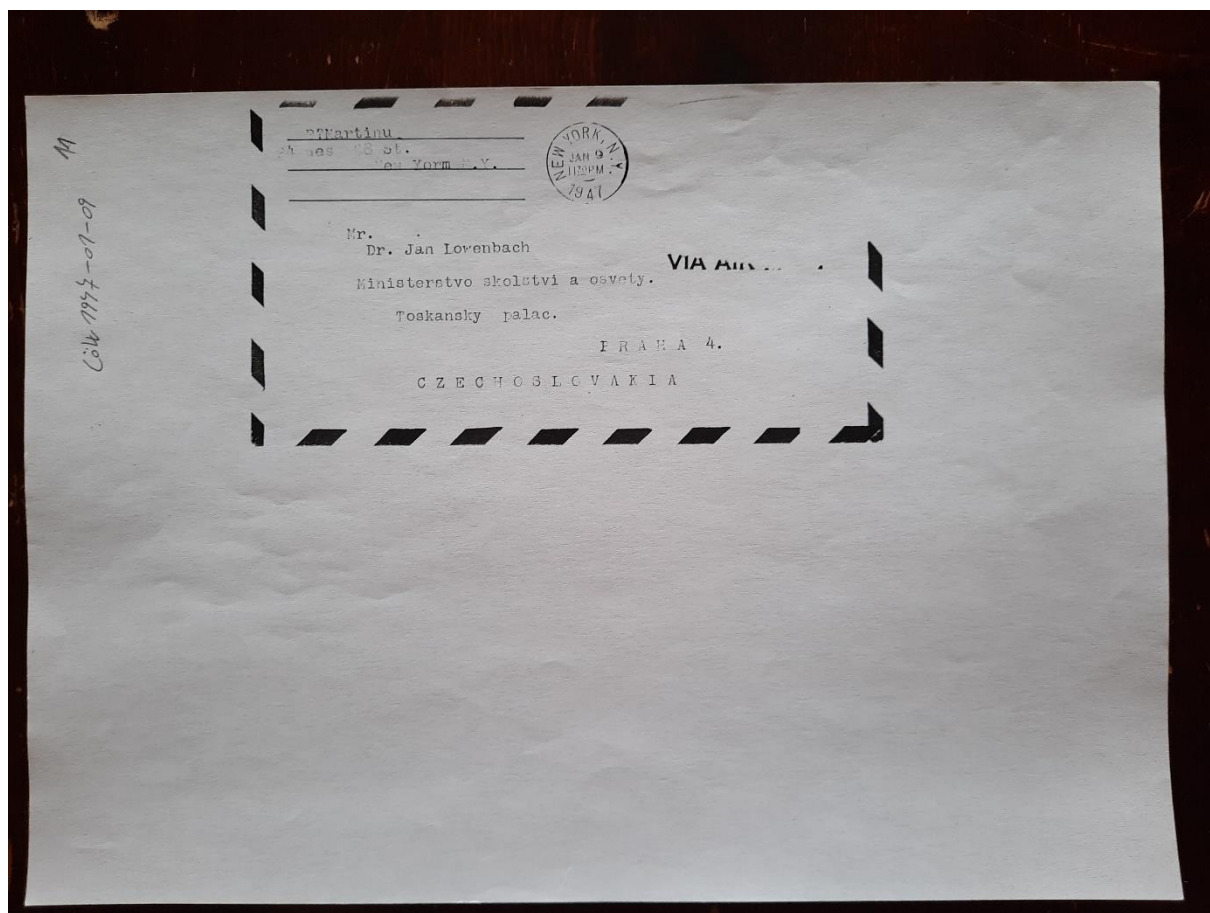
Below that: jsou dolo... (illegible)

Large handwritten words: ranní... (illegible)

Bottom left: ... (illegible)

Bottom right: ... (illegible)

Příloha č. 27 c)

Příloha č. 28

GW 797-07-25

Jan. 25.1947.

Mily příteli,
Posílám vám oklepy z kritik posledních provedení, snad to budete moci
někde umístit. Je to Concerto Grosso, Boston Orchestra S. Koussevitzky,
První amer. provedení První celove sonaty s Raya Garbousova, a provedení
Smyčec. Sextetu v novém sdružení Musician Guild (Kroll Quartet) .
Doufám že jste dostal můj dopis, Stím Askapem nevím jak to je vlastně
rekl mi že pry to nekontrolovali až od 46 roku, to jest že tam asi mnoho
dolaru nemam, tak nevím proč chtěli ten seznam provedených skladeb. přijede
pry jsem dr. Cejka. Jsem ve špatné náladě, porad se to nějak zvláště nelepší
nemohu ani psát ani hrát a jsem takový apaticky ke všemu, tak mne to přestava
bavit. Frosimvas az budete psát vyzvedte kolik mi z mého platu zbude po
odectení dani a davek a jestli už začli na konservatori učit. Hledám ty
pisnický pro vási pani, mam v tom neporadek vse je slozeno nekde a nemohu
to najít. Ty doklady vam poslu jak se budu moci více pohybovat, jeste mi to
stale dela obtize chodit a Charlie zase pracuje tak ma malo casu se mnou
choditi. Ten doktor Kensulatu je dr. win. nevím jake osvedceni má muze momen-
talne dati. Ta premiera Toccata e due canzoni byla ted v Balu, pripojuji
telegram. Nemam vubec zprav z Filharmonie vyjma telegramu tak nevím kdy
to chteji delat a kdy poslat partituru. Frosim napiste zdali v Praze exisu-
je ten proces kopirovani fotostatu jako to mam zde, fotostaticke rozmno-
zovani materialu a partitur. Psali mi z domu ze se neco hralo v Moskve, snad
Falenicek, nevite o tom neco, moc by mne to zajimalo. Munch ma ohromne
uspechy, a je nadsen tim Concerto grosso, myslim ze s tim bude chtet
prijet do Prahy. Lituji ze asi nebudu v Praze pro concert F. Sachera
s Doble concertem. Napiste mi brzo nejake novinky.
Srdečne vas zdravim vas

B. Martin

Příloha č. 29

CW 1947-02-20

18

Dnor 20. 1947.

Mily příteli,
Děkuji vám za dopis i za vzkazy z ministerstva, ono se to lehce vzkazuje
abych ihned přijel jenomže situace je jina a zadny vynos ji nezmeni
dokud se nezmeni sama. To vite ze jsem v mizerne nalade, nemohu nic
delat, jak zacnu psat, tak se mi hlava zacne motat, no zkratka to
nejde a vzhledem k tomu ze jsme uz jen dva mesice od festivalu a
ze jsem od zari udelal male pokroky se zdravim, tak velmi pochybuji
ze me tam uvidite, nebudu nic riskovat mel jsem toho prozatim az dost.

Je velmi mozne ze tam poslu svoji pani, ktera bude v tu dobu ve francii
jeste to neni jiste ale je to pravdepodobne, napisu vam o tom.

Ty dokumenty vam poslu co nejdrive, uz je mam skoro pohromade, vyjma
ovsem tech osvedceni o mem skoleni, ktere nemam vubec, totiz myslim
osvedceni. protoze skoleni jak se zda mam. Osvedceni o statnim obcanstvi
vam poslou pramo z policky. Ten seznam doplnim a poslu sebou, ten letak.
Jake vysvedceni mi da doktor nevim, jdu k nemu v patek, nejak to sestylisujeme.

Fatou symfonií jsem poslal vcera pres konsulat, photostate kopii, a
je mozno ze to poslou uredne na vase ministerstvo, to jest na vas, tak
to dejte Filharmonii, mohl jsem ji poslat uz davno, ale mel jsem od nich
nejasne zpravy. Soucasne take posilam balik s temi transparentnimi
papiiry, chtel bych aby to zkusili a udelali kopii pomoci tohoto systemu
abych mel sam pro sebe take jednu kopii materialu, kter u budu pot-
rebovati pro prosti saisonu zde, a take bych rad kdyz ua se tou material
porizuje, a oni maji dobre kopisty abych mel jednu starost z krku, to
jest nechavat to opisovat znova zde, je to priserne drahe, vzdyt to
znate. Tak at pockaji s kopii az dojdou baliky s cistym papirem, to jest
asi za tri nedele, snad se to da potom fotografovat i jinym strážem.

Nemohu najit svuj original pisnicek, nekam jsem si to schoval pred prazd-
ninami, mozna ze to u Firkusneho ale on zde neni. tak musim cekat. Psal
mi neco S²banek o prekladech do angliciny, ze je to pro ne drahe, ja se
jim nechci plesti do jejich administrativy, napsal jsem mu at si to zaridi
podle jejich dispozic.

jen askap jsem nechal, nic z toho neni. S tim bytem v fraze myslim ze jeste
pockam, protoze nemyslim ze by mi ho drzeli kdyz tam nebudu, a kdy tam bi
budu nevim. Take bych byl radeji mimo mesto, nekde spise venku, za bu-
bencem, rozhodne ne ve stredu mesta, asi reknete ze mohu byti rad co
dostanu, ale ja se ted tak isoluji od lidi, ze se az toho trochu bojim,
je to mozna jen nervosita, na kazdy zpusob jsemli ve spolecnosti vice nez
dvou lidi, tak jsem za deset minut uplne oddelan, nebyl jsem nikdy zvlaste
spolecensky ale ted je to se mnou jeste horsi. Děkuji Dr. Sourkovi za
pozornost. Snad by se na to mohla podivat Charlie, nebudeli pozde a mohl
by tam zatim bydlet Divis, který se vraci v dubnu, mozna ale ze to nejde.
Ja bych v kazdem pripade mel byt radeji mimo mesto i kdyz by to bylo
troch dale. Prosim vas mluve s nekym vazne o tech rozmnozovacich strojih
nejakou akci pry dela Ochr, Sdruzeni k rozepisovani materialu, je to
nesmysl nechvat opisovat jeden material kdyz s tou samou prací opisu je
mozno miti kolik kdo potrebuje a to skoro stejne drahe, natluete jim to
do hlavy vzdyt je to takova vyhoda, a vite ze s jednim materialem se neda
nic delat, ten zustane jenom doma, to by mohl vzit stat do ruky klidne
vzdyt se nejedna jen o fotografovani hudby, muze se rozmnozovat vsechno
plany, architekti, letaky, kopie zkratka co si pesjete, a cim drive se
to zavede tim lepe, nekdo na tom muze vydelat velke penize.
M²oho a srdecne vas zdravim a vsechny dokumenty vam poslu co nejdrive.

W. B. Martin

Příloha č. 30

114
LW 1797-09-10
data 16/9
19.12.9

11

September 10. 1947.

Draží pratele,

Tak zase jedny prázdniny o kterých jsem myslel že zřevím už doma a zatím jsem jsete zde. Byl jsem u Rybky v horach a hodne mi to myslim poslouzilo a koliv to prece jen nejde tak rychle jak bych si pral. Ted po navratu musim znova najiti moje doktory, jeste jsem stale nejisty v chuzi a tezko snasim spolecnost vice lidi, unavi me to ihned a skoro nic neslysim jak je nejaky hluk nebo rozmluva okolo me. Tak s praci je to take spatne ani jsem na ni moc nemyslel. Tak s mym navratem je to stale nejiste, protoz jsem v N.Y. cekam na Charlie, ktera mi psala jak jste se ji hezky ujali v Praze, dekuji vam mnoho, moc se ji tam libilo. Ucit bych jeste nemohl, a myslim ze ztravim zimu nekde odloucene od sveta a Charlie zaradi zatim vse potrebne se stehovanim, ~~se~~ ~~me~~ ~~me~~ ktereh projektujeme uz definitivne na prvni mesice v pristim jaru, myslim ze bychom jeli na ten Zbirch, kde jsme pozvani a kde se Charlie ohromne libi a me jeste take se bude libit. Nemas velkou radost z meho stavu a jenu stale doufam ze to bude lepsi, chvilemi je to docela dobre a tak je zde nadeje, ale chvilemi jsem uplne vedle a to ej poradne depresivni. Mezlobte se ze jsem vam drive nepsal ale byl jsem na venku a tak jsem toho hledel vyuzit. Fodival jsem se do Tanglewoodu coz me e taku unavilo ze jsem pak zase byl cely nemocny, prilis mnoho lidi a hluku a malo jidla. Je zde ten Jan Novak na jezkuv Fond, tak ej obcas ucim, myslim ze je velmi nadany. Jinak zatim mnoho noveho nevim. malo koho vidim a tak vam novinky napisu pozdeji, brzo. Rikal mi Mac acek ze z toho planu ohledne tech photostatu nic nehi, coz me mrzi, protoze jsem jist ze ji tam musime miti. Napiste mi neco o sobe, jak se vam stale dari, jste jiz asi v plne praci do nove saisons, brzo se k vam pripojim a tesim se. Mnoho vas pozdravuji a srdecne

vas

B. Menton

Příloha č. 31

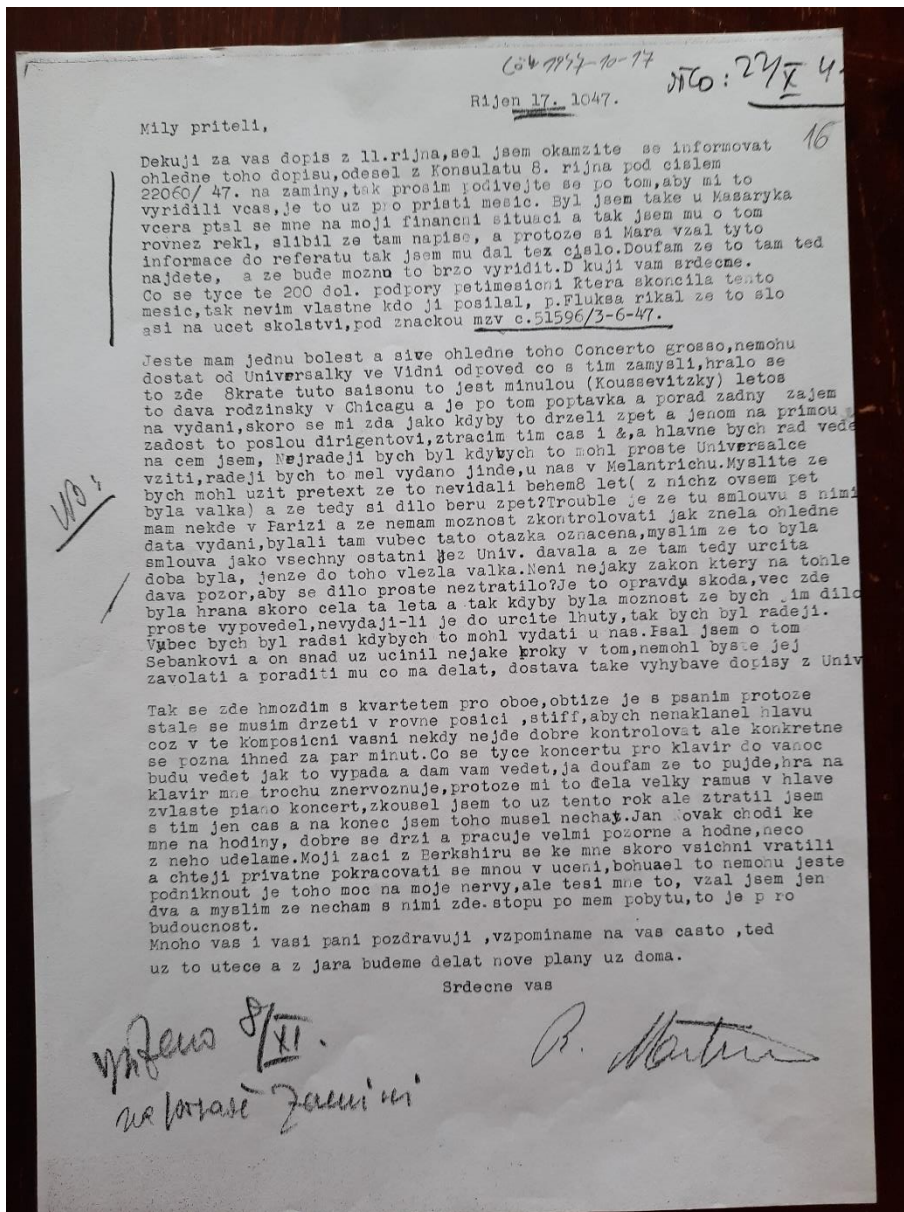
24 W 58 ft Cow 777-10-05 15
 Říjen 5. 1947. J. 107K 47

Milý příteli,

Nemam od vás zpravy a tak myslím že je po svém návratu z prázdnin našel vaše bureau plné papíru k vyřízení. Nicméně mam několik problémů které bych rád přidal k vaší denní práci a sice v první řadě je tu otázka mého návratu, který jsem definitivně položil na jaro, duben, vzhledem k mému zdraví a mým schopostem spíše neschopostem společenským, potřebuji zase doklad od doktora poslu vám buď od svého nebo od Dr. Wina (což by stálo ovšem Konsulat vylouky). Ted je ovšem jina věc která je s tím srovnána. Vy jste mi ze školství posílali měsíčně \$ 200, což konci tento měsíc, ovšem d důsledku toho jsme v dohodě s konsulem zastavili můj příspěvek ze zahraničí což bylo \$ 250. Zahraničí se ptalo konsulatu jak se mají zachováti k mému případu, protože nechteli jen tak jednoduše roděru zastaviti v mém případě, zda se ze si mne cení hodne a tak jsem s r. Fluksou poslal žádost na zahraničí aby, jeli možno mi prodloužili příspěvek az do dubna a sive tez z toho důvodu ze rozdíl 50 dolaru hraje ted velkou roli v dražote jez tu nyni kazdym dnem se zvetsuje. Tak jsme ten návrh poslali jako odpověd na jejich dotaz, byl to ten příspěvek co mi povolil Dr. Clementis, a bude tedy pravdepodobne zase o tom rozhodovat. Tak vam to sdělují a prosim kdybyste se o tom mohl informovat, protože by se mohlo stati ze byste to zastavili v domněni ze zahraničí mi posila a zahraničí v domněni ze vy mi posilate a rezultat by byl ze bych nedostal nic ani od vas a to od nich, čemu bych chtel predejití touto moji žádostí na vas. Samozrejme raději bych videl tech \$ 250, protože skutečne je jich ted treba a ja s moji práci jsem stale ve stejne situaci, to jest nemohu moc pracovati tak vsechny případy vedlejší vydelky mi odpady a jsem ted závisly na vašem rozhodnutí. Co se zdraví tyče je to porad jaksi na stejne úrovni a jsem více mene vyloučen jeste ze spolecnost jiz nedobre snasim a tak se jí vzdalují a tak bych v fraze težko obstal vsem požadavkům které s mým návratem jsou spojeny, nemluve ani o učení na škole. Pres to ze jsem se nemohl starati o pristi sezonu budu miti dost provedení z nichz premiery 3ti s Munchem v N.Y., premieru 5te v Radlu s Anacremtem jak vidíte Evropski přátelé na mne nezapominají, Premiera 5te v Berlíně v N.Y. bude s Roch. stre orchestru s Leindorfem. mimo to 6ty kvartet který byl na Symposiumu v Carnegie, Walden kvartet a Pasa. iní a nova Concerto da camera pro string, nyní pracuji Romalicku na obou kvartet, obou Piano housle a celo, konečne jsem dostal partituru mého koncertu pro clavecín buďou to zde natacet na disk, navim buďouli se toho vseho moci sam zucastnit na kazdy zrusob budu zde, tak myslim ze to jeste tady ve slave dokoncim. Mam nove duo pro housle a violu, zacínám s nim sezonu pristi mesic, hraje J. Fuchs a jeho sestra, oba exelentni, v Carnegie. Rad bych napsal klavirni koncert pro Rudu, ktereho cekame pristi tyden zpet z jizni Ameriky. Take davam obcas hodiny tomu Novakovi jehož jste sem poslali na Jezkuv fond, je to moc mily a talentovany hoch, sympaticky, tak prece aspon trochu vyplnuji svoji ulohu jako ucitel. Charlotte se vratila tento tyden a tak mam zpravy z Festivalu i z Prahy z první ruky, byla nadšena. Ted jeste tedy prezimují zde, naposled. Prosim vas ujmete se moji žádostí o tach příspěvcích aby ch alespon jeden dostal vas, to jest pristi mesic, snad byste mohli dati nejak obe ministerstva dodromady, ale to uz vy budete vešet lepe jak to zariditi. Dekuji vam mnoho a srdečne vas i vasi pani zdravime se charlottou a tesime se na shledanou. Napiste mi co o tom soudíte a jak to budete moci vyresit abych klidneji spal a take o situaci doma, co delate a co je noveho.

Srdečne vas

B. Martin

Příloha č. 33

Cow 1944-11-05

November 5. 1947.

17

Mily příteli,

Tel. 'Munch' (München)

Brno 12/11

Doufám že jste dostal můj dopis s číslem té žádosti na Zaminy, ohledně prodloužení mého podrory. Čekám hodně netrpělivě na vyřízení, vím že to nejde tak rychle ale jsem squizzed. Prosim vas ,muzete se tam na to podivat aby to co mozno rychle vyridili, abych dostal penize uz na tento mesic, potrebuji je mnoho. Masaryk mi slibil ze to popozene zdali to udelal ovsem nevim, Kara si vzal take to cislo. Take Min. Spacek slibil intervenci. Ted je mozno ze je to na dobre ceste, jen bych rad aby vyřízení prislo co mozno nejspive, budte tak hodny a zavolejte tam a jestlize je neco nutno rychle udelat zde, sdelte mi a ja to udelam.

Mame zde Munche, je u nas cele dny, dnes zacal zkouset, je moc spokojen s orchestrem, hraje Honeggera tu smyccovou symfonii. Honegger se vraci zpet tyto dny ale neni to s nim dobre, dalo mu to poradnou ranu, Munch u neho byl v Lenoxu a byl moc smutny.

Novak ke mne chodi na hodiny, je hodne pilny a pozorny, ja ovsem nejsem vzdy v dobre kondici na vyučovani ale myslim ze z neho neco dostanu pozitivniho, ma to asi dost obtizne take s penezi, ma jich malo jako ja.

Jinak seasons uz je v proudu jako obvykle nic zvlastniho, jenom ze stokovskí pry se zmenil a respektuje ted partituru, ja to jen cetl, sam do koncertu nechodim.

Albeneri hraji moje piano trio, pristi pondeli. Joseph Fuchs a Lillian hraji poprve "Dva Madrigali" pro housle a violu v prosinci v tech guild koncertech, tak take provedou poprve Concerto da Camera, cili 7my kvartet, hraje Kroll kvartet, je to v dobrych rukou, obe veci, Lillian Fuchs je outstanding viola a on je skvely houslista, rad by do Prahy.

Fak prijde Ansermet s patou v E.B.C., pak Munch s treti vse v lednu, Rodzinski hraje patou potom v Chicagu, a Leinsdorf ji hraje zde a v Rochester v breznu, Rodzinski hrál ted Concerto grosso se dvema piany to znate. Dostal jsem konecne partituru toho harpsichord koncertu, musim si sam delat material, doufam ze to budu miti brzo, psani mi dela stale obtize, jak musim naklanet hlavu, tak je to spatne. Narsal jsem quand meme Cboe kvartet, pro oboe, housle, cello a piano, dam to asi Bostonskym Speyer, oboist a nebo tomu Mullerovi, znate jej z Radia, je skvely. Tak to jsou moje hrichy. Ian Petrillo nam tu zarazil vsechny disky tak jsem se svymi plany zase vedle, v Praze natici veci az by se me vubec zertali, to me netrapi, jen bych rafeji to vedel protoze i the meantime ja bych zde mohl podepsat nejakou smlouvu a byly by z toho trouble.

Rudy se uz vratil z Jizni Ameriky, ale malo ho vidim. Myslim ze bych se mel zacit starat take uz o tu repatriaci, nevite co se ma delat?

Co stale delate, jak to mate s bytem, ja mam chabci dostat neco z Dobri-CHOVICICH?

to by se mi libilo.

Prosim vas podivejte se po te moji veci v ministerstvu aby mi to rychle vyridili. Dekuji vam a mnoho vas i vasi pani zdravim a tesim se na vase zpravy az budete miti chvili casu.

Jsem srdecne

va.

B. Martin

Příloha č. 34

Koncert 50.000.!

64 777-72-77 19

Decembre 11. 1947.

10/7/47

Mily příteli,
Dekuji za dopis ze 26 list. Jestliže jsem vám ještě nepodekoval za vaši rychlou intervenci, tak to činím dnes. Poukaz došel jak jste mi psal na listopad a prosinec, teď nevím jak to bude od ledna, ale přeseťe se o to starate, prosím nepuste to ze zretele, konsulat zatím neví nic, dufam ze se dohodnete na další výplate.

Univerzálka mítakepsala ze chystají vydati concerto grosso. Dostali jsme zée partituru první symfonie, tistenou v londýne. Je zde Munch a budu mít v lednu serií symfonii, patou s ansermet, třetí s Munchem první s Koussev., patou hraje také zde Leinsdorf a také Rodzinsky v Chicagu, dostaneme-li dohromady data, mám jen jeden material, ten z Prahy, myslím je to psáno jako obyčejná kopie a neda se to roasmnit. Sacher jak se zda mne hraje vsude, posila mi bajecne kritiky o Double koncertu, conc. grosso a tokata a canzoni, take londýn má velky zajem. Se mnou je to stále stejne, casem se citim dobre a casem jsem uplne odelany, tak i s prací to jde zvolna, zatím tedy využívám casu a připravuji se na kariéru ucitele, což je také komplikovany system, tak to dávám dohromady ale rádeji bych komponoval. S tím

Rudivym koncertem nevím jak to dopadne, mohu pracovat jenom zvolna, psaní mi stále dela obtize, a atk nevím kdy, a zdali vubec ho dokoncim a on by ho musel mít brzo aby to mohl nastudovat, jsem také teď v tom studiu "theorie a theorii" tak mne to zdrzuje v práci.

Nevím zdali to je dobry plan s tím ucením a myslím ze jsem mel zustat u svoji komposice, jak jsem to mel prvé v planu. Firkusny nema koncert v N.Y. v prosinci, vzkaz jsem mu predal a on vam napise sam o svych planech. Mysleli jsme ze se sem prijedete podivat, nekdo o tom mluvil, ale nezminujete se o nicem takovem. Poslal jsem Sebankovi ten kvartet co byl psan v loni, je to první komposice po urazu, byl objednan na Symposium Festival v Cambridge. O udalostech zévite asi z Amerických novin a ja o udalostech doma vim take jen z amerických novin, tak jsme oba spatne informovani. Setkal jsem sezée se starym přítelém Dr. Spackem, tak jsme vzpomínali na stara léta. Mnoho vas se Charlie zřavime a nas často vzpomínáme, prejeme vam oboum veechno nglppai na vaoce i do Noveho roku
Jsem srdecne vas

B. Martin

C. 1948-07-73 20

Leden 13. 1948. 19/1. 48

Milý příteli,

Tak jsem zase absolvoval dvě premiéry, Madrigaly pro housle a violu mely sensationální úspěch, dostal jsem báječnou kritiku od Virgila, rovněž i pro třetí symfonii, kterou provedl poprvé zde v Mnuch, přesněly tyden. Jenom nás kritikal Olin, did not get it, ostatní kritiky skvěle i Kolodín a Biancoli, kteří byli vždy spíše rezervováni. První sobotu hraje Ansermet patou v rádiu, jsem na ni velmi zvědav.

Dostal jsem vás telegram z Filharmonie, také myslím že bude lépe když něco psát, a tak jsem se dal do toho klavírního koncertu pro Firkusného, první věta je hotová, ale dali to dokončím stále nevím, muselo by to být dost brzo, protože on se to musí také naučit a teď už zase jede na tournee, tak nebude mít moc času, a já sám jsem občas ve velmi podivné náladě, ne právě disponován k práci, tak jenom mohu říci že udelem vše co je v mé moci aby to bylo včas hotovo.

Některý chytroš si zase na Minist. zahraničí zauradoval, objevil že zdejší Konsulat zaplatil ten bill od Dr. Winna, a že k tomu neměli žádný poukaz, tak se pta kdo k tomu dal rozkaz a Proc jsem se nechal prohlédnout, tak samozřejmě resultát byl že mi konsulat teče 25 \$ strhnul z mého lednového rozpočtu, samozřejmě tu nemeli žádný akt s číslem a tak nemohli nic jiného udelat, nevím kdo to nasel, někdo v záminí když přišli na účet, kdybyste ho nasel tak mu vysvětlíte proč lidé obyčejně chodí k doktorovi a že to pro mne nebyl žádný plaisir. Fyl mne navštívit houslista Frohlich a má nějaký celek osmě plány pro progagaci, znáte jej? byl v opere 5. května konc. mistrem.

Dostal jsem klav. výtah Julietty, což mi způsobilo nesbyčnou radost už se ani nepamatuji že by mne něco bylo tak potěšilo, je to krásně vypraveno a Solc si dal opravdu na tom zalezet, potřeboval bych pod jeden výtah anglicky překl-d, možná že by se něco dalo dělat, dokud jsem ještě zde, psal jsem o tom Sebankovi, Rudy by to chtěl přerát Downsovi.

Se zdávám že to stále poměry se zlepšuje, to jest ne docela v pořádku, ale v celku mám dojem že se to upravuje, jenže to dlouho trvá, ty zavrete mam stále ale ne už tak často, co mi dělá největší obtíže že stále nemohu přijít do větší společnosti, protože přestanu slyšet jak je nějaký hluk nebo když více lidí mluví, tak mne to ryvně unaví a jsem pak nadobro oddělan, tak tu ziju stále takový poustevnický život, a vidím celkem málo lidí. S prací to je také ten samý problem, ale upravil jsem si to tak abych nemusel moc naklanet hlavu i při pianu i při psaní na stole, mam na to takové zařízení.

Tak jsem vám vypsal všechny novinky odsud, byli jsme blokováni ve snehu po několik dní, vše bylo zastaveno, teď je z toho ovšem vše bláto, jinak je vše při starém New Yorku tak jak jej znáte.

Mnoho vás i Madame oba pozdravujeme a jeste jednou vse nejlepší do Noveho Roku prejeme, vopominame na vas a doufam u br o na sledacnou v Praze, na Festival, doufam ze dokoncim koncert vcas.

Muzete mi poradit co mam delat pro repatroaci? mate to ze de se s toho moc nedozvim a myslim ze to vezme take dost casu a uradavani tak bych snad uz mel s tim zazit, da se ze ceny na lod i avion pekne stouply, take nevim jeste co udelat s rukopisy, mamli je poslat v bedne a nebo predat konsulatu, uz jsem jich ztratil dost tak ucn alespon ty poslednejši chtel ochranit, kdybych letel, na coz jeste cekam na dovoleni od doktora, tak bych tezsi balik sebou vziti nemohl.

Napiste mi brzy co stale delate a jak se vam dari, Mnoho pozdravu. Brdecke vas

B. Martin

Příloha č. 36

60W 1948-07-23 21
29/1/48

Leden 23.1948.

Mily příteli,

Mám možnost umístiti Polni Mei ve Scola Cantorum (B.Ross, znáte ho) a potřebuji rychle vyřízení tohoto dotazu. Zdáli už je hotov anglický překlad? Zdáli je orchest. material k dispozici? Jak brzo bych mohl mít material zde? Koncert je až v březnu ale programy se dělají už teď a tak chtějí vědět zdali by mohli včas všechno mít zde. Nežlobte se že píši vám, ale nevím zdali Sebanek je v Praze, psal mi že jede tyto dny do Francie, a nevím kdo tam za něho substituje a nechci aby se to moc protáhlo, odpověď specha, prosím at pošlou odpověď telegraficky. Oni by si případně udělali překlad de Pi Rychtarikova, kdyby nebylo možné dostati material včas, proto chci vědět dali ten prazsky preklad už pokročil nebo zdali je to ve stadiu jenom pripravnem. Prosím zavolejte tedy Melantricha a predejte jim to k rychlemu vyřízení.

Zavolejte prosím take Filharmonii a dejte jim moji spravnou adresu, stále mi posílají dopisy neka, na Broadway, už jsem jim take poslal opravu.

Dekuji vám mnoho, pracuji na koncerte pro Rudu, doufám e bude vasc hotov.

Srdecne vas

10.
Jatek
Mojim mi

B. Martin

Jeste pripisuji, meli jsme prave Ansermet for lunch, zitra je premiera pate symfonie, hraje ji ohromne, Toscanini byl vcera na zkoucke a byl uplne exited, gratuloval mi, tak se opravdu tesim na zitek, ansermet ji hraje take v Londyne a hraje ji na svem touneee zde, take Rodxinsky ji dava v cervnu v Chicagu. Prosím vas vyřídte mi moji žádost rychle abych mohl dát definitivní odpověď ohledně materialu a překladu.

Mnoho děkuji.

29/1/48

29/1/48 NLT. Plus note
material in
preparation of
concert
re family letter
arranging

Příloha č. 37

CoW 1948-02-97

UNor 11. 1948.

Milý příteli,

Děkuji vám mnoho za váš dopis a rychle vyřízení balíčky z Melantrichna už došly. Je mi jenom divné že mi neříkáte nic o mém předposledním dopisu, asi z polovice ledna, kde jsem mluvil o svém návratu, dostal jste je? Byl adresován na ministerstvo. K vůli jistotě píšu ráfeji novou a prosím vás poradte mi co mám vlastně dělat. Mám v plánu se vrátit, - le protož nevíím nic o bytu, měl jsem slíben být u Dobrichovicích, ale nemá žádných nových zpráv, tak nevíím co se stím děje. Nemožnu přijet dříve než koncem dubna, mám v dubnu ten proces ohledně urazu, musím být přítomen, nevíím ještě ani přesné datum, jen doufám že to bude začátkem dubna. Take nemožnu dostat žádné místo na lodi, vše se zda už rezervováno od měsíce, snažím se už od prosince něco najít ale nemá valné vyhlídky. Myslíte že by mi Konsulat mohl pomoci? Nebo Ambassade? V P. Byroveno na Konsulate nemá moc důvěry, a myslím že se nebudou snažit nedostanouli nějaký příkaz z Prahy. Take nevíím jak je to s repatriací, mají zadat do Prahy nebo kde? Avion nemožnu v ití, bojím se s tím mým sluchem že by mi to nedělalo dobře tam nahore, tak nevíím co mám dělat. Nevíím take jak to vypadá teď, nemáme žádných zpráv vyjma sem tam v novinách a ty nejsou nijak doporučující. Mám zde pěkné nabídky na místo, dost pohodlné a dobře honorované ale s tím mým zdravím to ještě není stále v pořádku, docela, jsem často hodně deprimován a k nicemu. Pracuji velmi pomalu a tak ani nevíím budulu včas hotov, jen doufám že ano, jsem v druhé větě a Firkusany by musel mít celou věc už v březnu aby mohl začít studovat. Prosím vás, poradte mi brzo co mám dělat s tím mým odjezdem, na koho se obrátit, ten můj agent obyčejně vzdychky něco našel ale teď se zda že je bezmocný a nechce mi nic slíbit, tak jsem stále jako ve vzduchu a nevíím co mám dělat. Take mi napíšte zdali myslíte že dostanu nějaké peníze na stěhování a cestu, teď nic ovšem nevydělávám. Budu hledet najít nějaké řešení ale s toužebností budu čekat na váš odpověď. Prosím napíšte mi brzo jaké řešení by bylo nejvýhodnější.

Posílám vám současně ty kritiky, dal jsem je do zvláštní obálky, bylo toho mnoho. Je tu zájem o Juliettu jenom musím mít aspoň přibližný překlad. Budu mít ještě provedení 4te symfonie s Leinsdorfem a Rochester Orch. v březnu a možná Koussevitzky první, ale to je vždy jisté jen až po koncertě.

Vidím že už máte svoji adresu, jsem rád že jste už našel byt a jste doma. To bude take problém pro mne. nevíím jak na to jít. J.N. však se čes vrací domů a tak vám poví novinky odsud, je to moc hodný hoch, má dobré srdce a hodně talentu, něco z něho bude, měl de mnoho sympatií vsude, vezmu si jej do klasy, ačkoli s tím učením se stále nemožnu nějak smířit, no to uvidím, e jsem stále docela rozhodnut dále tam zůstanu nebo zdali bych neměl zůstat definitivně u te komposice a jenom tak postrane dávat lekce.

Máme zde správnou zimu, ale byt je vytopen tak to nijak necítím, jen v sam v sobe jsem nějak nespokojen a takový nesvuj, jsem na takovém rozcestí a nevíím kterou cestu zvolit, všechno je tak zamotané že se v tom už nevyznam. Anyway, buďte tam hodný a napíšte mi o svých do-tazech.

Mnoho vás i váš pani pozdravuji a jsem váš

B. Martin

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Jiří Libra
Katedra nebo ústav:	Katedra Hudební výchovy
Vedoucí práce:	prof. MgA., Mgr. Vít Zouhar Ph.D.
Rok obhajoby:	2022
Název závěrečné práce:	Kritická komentovaná edice korespondence mezi Bohuslavem Martinů a Janem Löwenbachem
Název závěrečné práce v angličtině:	The Critical Annotated Edition Correspondence between Bohuslav Martinů and Jan Löwenbach
Anotace závěrečné práce:	Tato diplomová práce komentuje dosud nepublikovanou vzájemnou korespondenci mezi Bohuslavem Martinů a Janem Löwenbachem. Dopisy jsou transkribovány diplomatickým přepisem a doplněny o poznámkový aparát, který obsah korespondence objasňuje. Hlavní témata dopisů pojednávají o spolupráci Bohuslava Martinů s Janem Löwenbachem v hudebních, kulturních, právních i osobních záležitostech.
Klíčová slova:	Bohuslav Martinů, Jan Löwenbach, korespondence, dopisy, Voják a tanečnice
Anotace v angličtině:	This diploma thesis comments on hitherto unpublished correspondence between Bohuslav Martinů and Jan Löwenbach. The letters are examined by diplomatic transcription and supplemented by a note-taking apparatus to clarify the content of the correspondence. The main topics of the letters deal with cooperation between Bohuslav Martinů and Jan Löwenbach in musical, cultural, legal, and personal matters.
Klíčová slova v angličtině:	Bohuslav Martinů, Jan Löwenbach, Correspondence, Letters, The Soldier and the Dancer
Přílohy vázané k práci:	56
Rozsah práce:	239 329 znaků
Jazyk práce:	Čeština